

VANTAAN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖS 2019

KAUPUNGINVALTUUSTO 18.5.2020

VANTAAN KAUPUNKI
TILINPÄÄTÖS 2019

Kaupunginvaltuusto 18.5.2020

Kansikuva: Vantaan kaupungin aineistopankki, Aurinkokiven koulu

Kansi: Sanna Henriksson, Viestintä

Taitto: Tuuli Portin, Talouspalvelukeskus

VANTAAN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖS 2019

Sisällysluettelo

1	TOIMINTAKERTOMUS	1
1.1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	1
1.1.1	<i>Kaupunginjohtajan katsaus .....</i>	<i>1</i>
1.1.2	<i>Vantaan kaupungin hallinto .....</i>	<i>3</i>
1.1.3	<i>Kansantalouden ja aluetalouden kehitys.....</i>	<i>7</i>
1.1.4	<i>Vantaan kaupungin toimintaympäristö ja talouden kehitys .....</i>	<i>9</i>
1.1.5	<i>Vantaan kaupungin henkilöstö.....</i>	<i>21</i>
1.1.6	<i>Ympäristötekijät.....</i>	<i>23</i>
1.1.7	<i>Muut ei-taloudelliset asiat.....</i>	<i>24</i>
1.1.8	<i>Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.....</i>	<i>25</i>
1.2	SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	29
1.3	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	35
1.3.1	<i>Tilikauden tuloksen muodostuminen .....</i>	<i>35</i>
1.3.2	<i>Toiminnan rahoitus.....</i>	<i>37</i>
1.4	RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET.....	39
1.5	KOKONAISTULOT JA MENOT.....	44
1.6	KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	46
1.6.1	<i>Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.....</i>	<i>46</i>
1.6.2	<i>Konsernin toiminnan ohjaus .....</i>	<i>47</i>
1.6.3	<i>Olennot konsernia koskevat tapahtumat.....</i>	<i>48</i>
1.6.4	<i>Vantaan kaupungin merkittävien tytäryhtiöiden vuosikooste.....</i>	<i>49</i>
1.6.5	<i>Vantaan kaupungin keskeisille ja taloudellisesti merkittävillä tytäryhteisöille asetettujen sitovien tavoitteiden toteutuminen.....</i>	<i>79</i>
1.6.6	<i>Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä .....</i>	<i>84</i>
1.6.7	<i>Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä .....</i>	<i>84</i>
1.6.8	<i>Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....</i>	<i>87</i>
1.7	TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	91
2	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	92
2.1	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	92
2.2	MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN.....	104
2.2.1	<i>Käyttötalouden toteutuminen .....</i>	<i>104</i>
2.2.2	<i>Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 2019 .....</i>	<i>174</i>
2.2.3	<i>Investointien toteutuminen.....</i>	<i>177</i>
2.2.4	<i>Rahoitusosan toteutuminen (ilman liikelaitoksia) .....</i>	<i>184</i>
2.2.5	<i>Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....</i>	<i>185</i>
3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	186
3.1	VANTAAN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA	186
3.2	VANTAAN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA	187
3.3	VANTAAN KAUPUNGIN TASE	188
3.4	VANTAAN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA	190
3.5	VANTAAN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOITUSLASKELMA	191
3.6	VANTAAN KAUPUNGIN KONSERNITASE	192
4	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT.....	194
4.1	TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	194
4.1.1	<i>Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....</i>	<i>194</i>
4.1.2	<i>Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....</i>	<i>196</i>
4.2	TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	198
4.3	TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	203
4.3.1	<i>Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....</i>	<i>203</i>

4.3.2	<i>Taseen vastattavia koskevat liitetiedot</i>	209
4.4	VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	214
4.5	YMPÄRISTÖTILINPITOA KOSKEVAT LIITETIEDOT	218
4.6	HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	224
5	ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	230
5.1	KESKI-UUDENMAAN PELASTUSTOIMEN LIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖS	230
5.1.1	<i>Toimintakertomus</i>	230
5.1.2	<i>Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu</i>	233
5.1.3	<i>Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut</i>	234
5.1.4	<i>Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot</i>	237
5.1.5	<i>Tilinpäätöksen allekirjoitukset</i>	242
5.2	VANTAAN TYÖTERVEYS LIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖS	243
5.2.1	<i>Toimintakertomus</i>	243
5.2.2	<i>Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu</i>	247
5.2.3	<i>Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut</i>	248
5.2.4	<i>Vantaan Työterveys liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot</i>	251
5.2.5	<i>Tilinpäätöksen allekirjoitukset</i>	255
5.3	SUUN TERVEYDENHUOLLON LIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖS	256
5.3.1	<i>Toimintakertomus</i>	256
5.3.2	<i>Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu</i>	261
5.3.3	<i>Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut</i>	262
5.3.4	<i>Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot</i>	265
5.3.5	<i>Tilinpäätöksen allekirjoitukset</i>	268
5.4	LIKELAITOSTEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN	269
5.5	MUIDEN ERIYTETTYJEN YKSIKÖIDEN TILINPÄÄTÖKSET	271
5.5.1	<i>Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tilinpäätöslaskelmat</i>	271
5.5.2	<i>Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston tilinpäätöslaskelmat</i>	272
5.5.3	<i>Sosiaalisen luotoksen rahaston tilinpäätöslaskelmat</i>	274
5.5.4	<i>Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat</i>	275
6	LUETTELOT JA SELVITYKSET	277
6.1	KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT JA SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ	277
6.2	LUETTELO TOSITELAJEISTA	278
6.3	TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	280
7	ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	282

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuonna 2019 Vantaan kaupungin kasvu oli jälleen ennätysellisen voimakasta. Vuoden aikana kaupungin väkiluku kasvoi noin 5 400 hengellä ja uusia asuntoja valmistui yli 5 000. Väkiluvun kasvun ja asuntotuotannon arvioidaan jatkuvan vielä varsin vahvana vuonna 2020, vaikka myönnettyjen rakennuslupien määrä ja aloitettujen asuntojen määrät laskivat edellisistä vuosista, mikä ennakoii asuntotuotannon kääntyvän pitemmällä aikavälillä laskuun. Kuluvan valtuustokauden aikana laaditaan kaupungin kasvun tueksi uusi yleiskaava ja se valmistellaan päätöskäsittelyyn vuoden 2020 aikana.

Vuoden 2019 aikana valmisteltiin kaupungin uusi organisaatorakenne, jonka ensimmäinen vaihe astui voimaan 1.1.2020. Toinen vaihe eli lautakuntarakenteen muutos toteutuu vuoden 2021 kuntavaalien jälkeen. Uusi organisaatio rakentuu kaupungin päätoiminnoille ja vahvistaa kaupungin strategista johtamista. Laajemmat johtamisalueet mahdollistavat myös aiempaa paremmin kehitys- ja yhteistyön.

Käynnissä olevan valtuustokauden strategian 2018–2021 kaksi ensimmäistä vuotta ovat nyt takana. Strategian keskeisinä tavoitteina ovat kaupungin talouden tasapainosta huolehtiminen, kaupungin tiivistäminen, kaupungin elinvoiman ja vetovoiman parantaminen, asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluiden kehittäminen uudistavalla ja osallistavalla otteella. Strategian toteutuksessa on edetty hallitusti. Vuosi 2019 oli talouden tasapainottamisen kannalta kuitenkin poikkeuksellisen heikko. Taustalla oli koko kuntataloutta heikentäneet verotulokertymän ennakoitua heikompi kehitys verokorttiuudistuksen vaikutuksesta sekä muut kunnille kohdistuneet kustannuksia lisäävät kertaerät. Vantaalta jäi saamatta noin 20 miljoonaa euroa sille kuuluvia verotuloja. Vantaalla lisäksi mm. Apotin käyttöönotto ja varhaiskasvatusoikeuden laajennus lisäsivät kustannuksia jo talousarviovaiheessa. Tämän lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toteutunut menokasvu oli vuonna 2019 peräti 6,7 prosenttia edelliseen vuoteen nähden, budjettilyitys oli 33 miljoonaa euroa. Myös maanmyyntitulot kokonaisuutena vähenivät selvästi edellisestä vuodesta ja jäivät 12 miljoonalla eurolla tavoitetasosta.

Kaupungin verotulot kehittyivät vuonna 2019 kuitenkin kohtuullisesti koko maan tasoon nähden verokorttiuudistuksesta johtuvasta verotilitysvajeesta huolimatta. Vuonna 2019 kaupungin verotulot kasvoivat 3,2 prosenttia ja koko verorahoitus 3,7 prosenttia edelliseen vuoteen nähden.

Vantaan kaupungin vuoden 2019 tilinpäätös osoittaa -62,7 milj. euron negatiivista tilikauden tulosta, joka oli ennätysellisen heikko. Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen bruttoinvestointimenot olivat 157,6 milj. euroa. Vuosikatteen ollessa 49,1 milj. euroa investointien tulorahoitusprosentiksi tuli 31. Vuonna 2019 kaupungin pitkäaikainen lainakanta kääntyi taas nousuun pitkäaikaisen lainamäärän lisääntyessä 17,7 milj. eurolla. Vuoden 2019 lopussa kaupungilla oli pitkäaikaisia lainoja 897 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto teki 16.12.2019 päätöksen jatkaa Vantaan ratikan suunnittelua kohti rakentamisvalmiutta. Edellytyksenä jatkosuunnittelulle on valtion osallistuminen hankkeen rahoitukseen. Ratikalle haetaan myös EU-rahoitusta. Vantaa päätti osallistua myös Suomiradan hankeyhtiöön, joka vastaa lentoradan suunnittelusta aina rakennusvaiheen suunnitteluun saakka.

Valmisteilla olevalla sote-uudistuksella on toteutuessaan merkittäviä vaikutuksia kaupungin toimintaan ja talouteen. Vuoden 2019 lopussa valmistui Uudenmaan soten erillisratkaisua koskeva selvitystyö, jossa ehdoteaan Uudenmaan jakamista viideksi järjestäjäalueeksi, joista yksi olisi Vantaan ja Keravan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen muodostama itsehallintoalue. Uudistuksen talousvaikutukset uusille maakunnille ja itsehallintoalueille sekä jäljelle jääville kunnille eivät ole vielä selvillä.

Vuosi 2020 näyttää Vantaan talouden osalta huomattavasti vuotta 2019 valoisammalta. Talousarvio vuodelle 2020 on lähtökohtaisesti edellisen vuoden talousarviota vahvempi. Myös kuntien verotilitysten kehityksen normalisoituminen ja valtionosuuksien kasvu parantavat merkittävästi Vantaan vuoden 2020 tilikauden tulosta vuoteen 2019 verrattuna. Niin Vantaan talouteen kuin koko kuntatalouteen kohdistuu kuitenkin isoja haasteita myös tulevina vuosina mm. väestön ikääntymisen myötä. Vantaan kaupungin voimakas kasvu lisää kaupungin talouden riskejä ja verotulokertymän hyvä kehitys on keskeistä erityisesti kouluihin ja päiväkoteihin liittyvien investointipaineiden jatkuessa.

Ritva Viljanen, Kaupunginjohtaja

1.1.2 Vantaan kaupungin hallinto

Kaupunginvaltuusto

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue

Abdi Faysal
Ala-Kapee-Hakulinen Pirjo
Ayub Saba
Bruun Susanna
Eklund Tarja
Eskelinen Jarno
Ibrahim Aadan
Kaukola Ulla
Kiljunen Kimmo
Kähärä Sirkka-Liisa
Laakso Päivi
Letto Pirkko
Lindblad-Palo Salla
Mölsä Jukka
Räsänen Minna
Sodhi Ranbir
Tahvanainen Säde

Kansallinen Kokoomus

Ahokas Siri
Aura Anssi
Chen Jenni
Edelmann Jan
Kaira Lauri
Kanerva Sami
Kasonen Mika
Kurki Piia
Lehmuskallio Paula
Leppänen Janne
Multala Sari
Mäkinen Tapani
Norres Lasse
Orpana Anitta
Raja-Aho Maarit
Rokkanen Sakari
Weckman Markku

Vihreä liitto

Atiye Minna
Juurikkala Timo
Kostilainen Anniina
Kuusela Minna
Linnainmäki Joel
Norrena Vaula

Pajunen Emmi
Rautavaara Maija
Rämö Eve
Silvennoinen-Hiisku Sveta

Vasemmistoliitto

Eerola Antero
Jääskeläinen Jari
Saramo Jussi
Sillanpää Minttu
Tyystjärvi Kati

Perussuomalaiset

Kärki Niilo
Lundell Kai-Ari
Mäkilaine Kirsi
Niikko Mika

Suomen Kristillisdemokraatit

Jääskeläinen Jouko
Malmi Juha
Tuomela Tiina
Vahvelainen Tanja Isa

Suomen Keskusta

Ansalehto-Salmi Irja
Hirvonen Juha
Vähäkangas Jussi

Sininen tulevaisuus

Auvinen Timo
Jääskeläinen Pietari

Suomen ruotsalainen kansanpuolue

Karlsson Patrik
Åstrand Stefan

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat

Puheenjohtaja
I varapuheenjohtaja
II varapuheenjohtaja

Lindtman Antti (SDP)
Orlando Carita (Kok.)
Kauppinen Sirpa (Vihr.)

Kaupunginhallitus**Kansallinen Kokoomus**

Kaira Lauri
Orpana Anitta
Rokkanen Sakari

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue

Abdi Faysal
Kaukola Ulla
Puoskari Pentti

Vihreä liitto

Pajunen Sirpa

Perussuomalaiset

Niikko Mika

Vasemmistoliitto

Tyytjärvi Kati

Suomen Kristillisdemokraatit

Jääskeläinen Jouko

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat:

Puheenjohtaja	Multala Sari (Kok.)
I varapuheenjohtaja	Tahvanainen Säde (SDP)
II varapuheenjohtaja	Norrena Vaula (Vihr.)

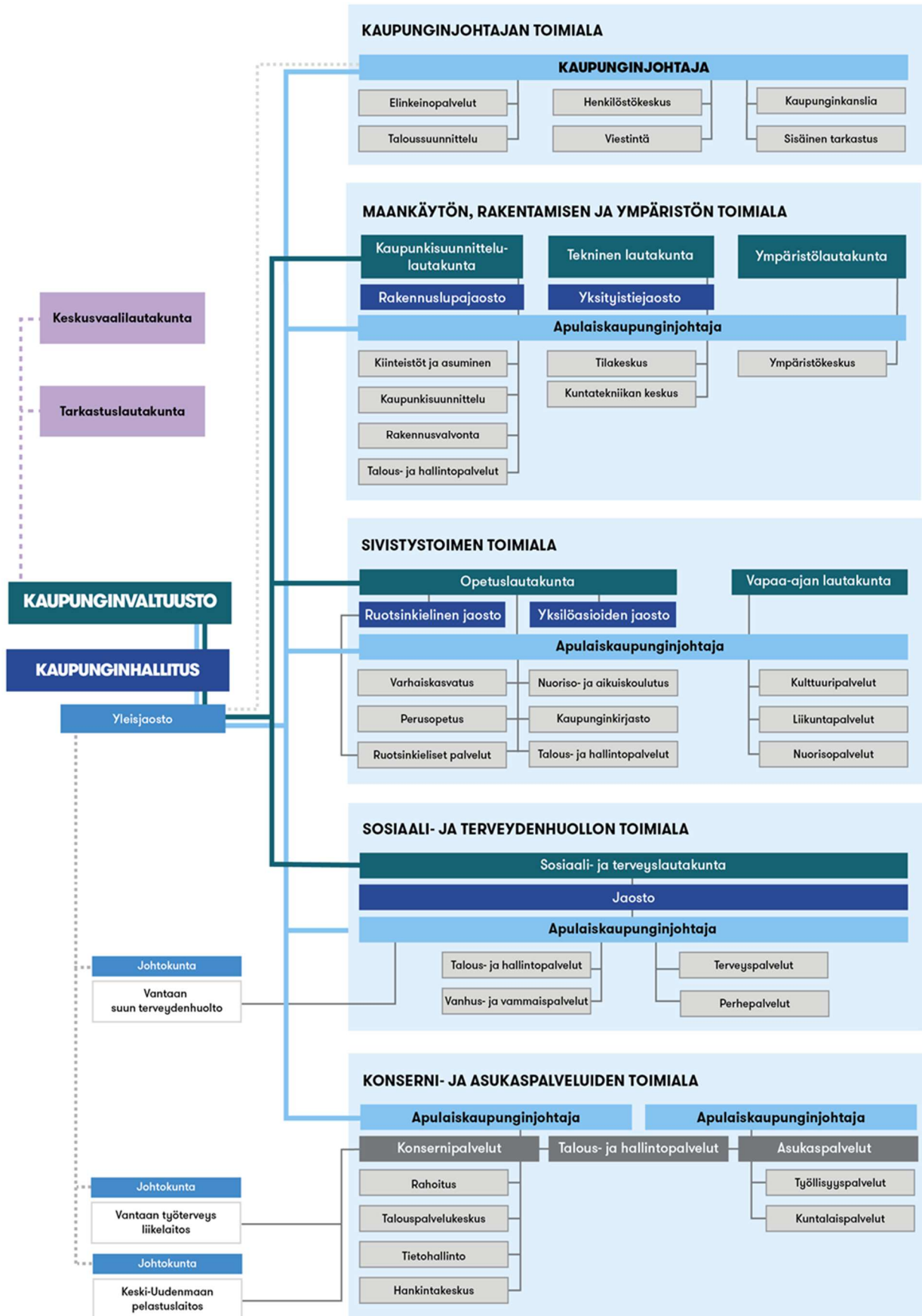
Esittelijä (31.12.2019)

Kaupunginjohtaja Ritva Viljanen

Tilivelvolliset (31.12.2019)

Kaupunginjohtaja Ritva Viljanen
Apulaiskaupunginjohtaja Martti Lipponen
Apulaiskaupunginjohtaja Jaakko Niinistö
Apulaiskaupunginjohtaja Jukka T. Salminen
Apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä
Apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth

Vantaan kaupungin organisaatio 2019

1.1.3 Kansantalouden ja aluetalouden kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuonna 2019 kansantalouden kasvu hidastui edellisestä vuodesta ollen Valtiovarainministeriön talouskatsauksen ennakkotietojen mukaan noin 1,6 prosenttia. Kasvun ennakoitaan hidastuvan edelleen siten, että vuonna 2020 se olisi noin yhden prosentin tasolla ja nousevan vain niukasti tätä korkeammalle tasolle vuosina 2021 ja 2022. Asuntorakennusinvestointien ja tuotannollisten investointien kasvu hidastui 2019. Työllisyyden kasvun ja ansiotason nousun myötä yksityinen kulutus kuitenkin kasvoi. Myös viennin vahva kasvu jatkui.

Kuluttajien luottamus omaan talouteen säilyi vuonna 2019 ennallaan ja positiivisena, ollen vahvimmillaan pääkaupunkiseudulla. Sen sijaan kuluttajien luottamus kansantalouden kehitykseen heikkeni selvästi. Yritysten luottamus laski kaikissa toimialaryhmissä (teollisuus, rakentaminen, palvelut, vähittäiskauppa) vuoteen 2018 nähden.

Tavara- ja palveluviennin kasvu kiihtyi 2019 selvästi edellisvuoteen nähden, kasvua tuli ennakkotietojen perusteella neljä prosenttia. Investointien kasvu likimain pysähtyi. Asuntorakentaminen väheni, vaikkakin vuonna 2019 valmistuneiden asuntojen määrä, arviolta 38 000, on pidemmän aikavälin tarkastelussa korkea luku. Uusien asuntojen aloitusten ennakoitaan jäävän vuonna 2020 noin 35 000 asunnon tasolle. Muun rakentamisen osalta suhdannenäkymä on vaikeasti ennakoitavissa, koska teollisuuden yksittäisten suurinvestointien rooli on rakentamisen kokonaisuudessa varsin merkittävä. T&K-investoinnit olivat jo 2018 vahvassa kasvusuunnassa ja tämä kehitys jatkui myös vuonna 2019.

Ansiotason nousu 2,5 prosenttia oli 2019 selvästi edellisvuotta nopeampaa. Myös työn tuottavuuden kasvu 1,1 prosenttia oli edellisvuotta, jolloin työ tuottavuus laski, nopeampaa. Kuluttajahintojen nousu pysyi vuoden 2018 tasolla 1,1 prosentissa. Kuluttajahintojen nousu huomioon ottaen reaalin ansiotaso nousi 1,4 prosenttia.

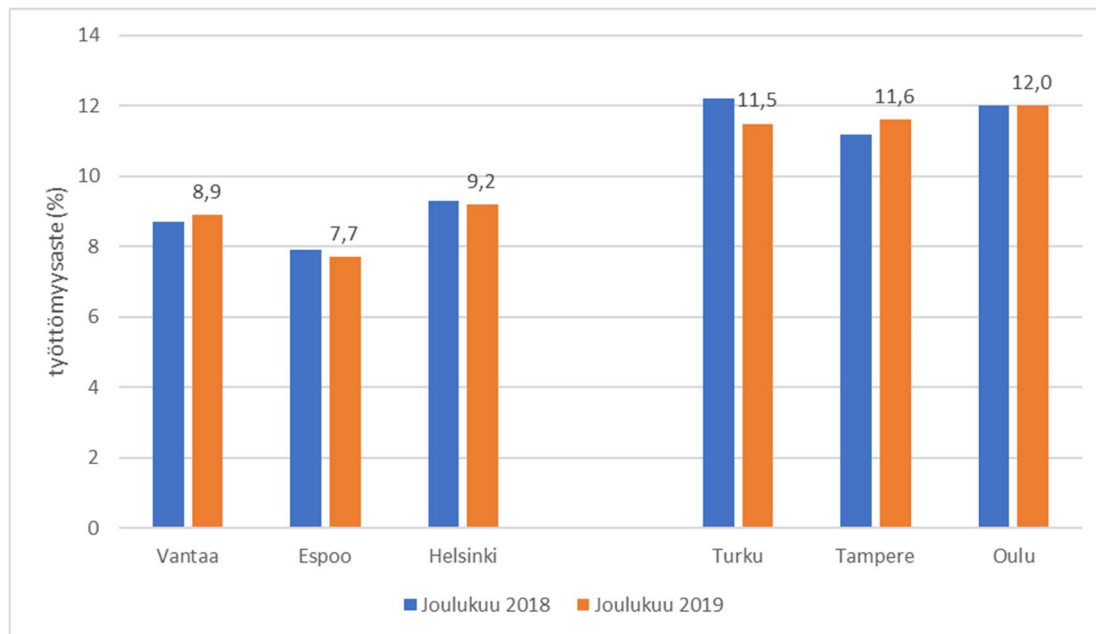
Vuositasolla työllisyystilanne parani edelleen vuoden 2019 aikana työttömyysasteen (TEM) laskiessa 9,7 prosentista 9,2 prosenttiin. Käännös huonompaan kuitenkin on tapahtunut, sillä joulukuun 2019 työttömyysaste oli likimain sama kuin joulukuun 2018 työttömyysaste. Työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2019 runsaat 257 700. Pitkäaikaistyöttömyys kuitenkin laski vastaavalla ajanjaksolla noin 4 000 hengellä ja nuorisotyöttömyys noin 600 hengellä.

Uudenmaan ja Helsingin seudun kehitys

Ennakkotietojen perusteella Uudenmaan maakunnan väestönkasvun arvioidaan vuonna 2019 olleen noin 19 400 henkeä. Koko maan väkiluku kasvoi noin 9 700 hengellä, joten muun Suomen, kun Uusimaa jätetään tarkastelun ulkopuolelle, väkiluku laski lähes 9 700 hengellä. Väestönkasvu Uudellamaalla keskittyy erittäin vahvasti Helsingin seudulle ja erityisesti pääkaupunkiseudulle, jonka väkiluku kasvoi vuoden 2019 aikana yli 18 400 hengellä. Jos kasvu jatkuu myös vuonna 2020 samalla vauhdilla, pääkaupunkiseudun väkiluku ylittää 1,2 miljoonan asukkaan rajapyykin syksyllä 2020. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella Uudenmaan kunnista väestömääränsä merkittävästi kasvattivat Kerava, Sipoo, Nurmijärvi, Järvenpää ja Kirkkonummi. Väkimäärä väheni mm. Lohjalla ja Hangossa, sekä Helsingin seudun kunnista Tuusulassa, Vihdissä, Pornaisissa ja Hyvinkäällä. Uudenmaan väestönkasvusta 91 prosenttia tapahtui pääkaupunkiseudulla. Vantaan väestönkasvu oli ennakkotietojen mukaan vuonna 2019 noin 5 400 henkeä, Helsingin noin 6 700 henkeä, Espoon 6 100 henkeä ja Kauniaisten runsaat 180 henkeä. Kaikista kunnista Vantaa kasvoi suhteellisesti tarkasteltuna neljänneksi nopeimmin, vuosikasvun ollessa noin 2,3 prosenttia. Suurista kaupungeista vain Espoon kasvuvauhti oli samaa tasoa Vantaan kanssa.

Työttömyyden lasku hidastui ja pysähtyi vuoden 2019 aikana. Helsingin seudun työttömyysaste oli joulukuussa 2019 sama, 8,5 prosenttia, kuin se oli vuotta aiemmin. Työttömiä työnhakijoita oli Helsingin seudulla runsaat 66 000 joista pitkäaikaistyöttömiä noin 20 000. Nuorisotyöttömien määrä väheni vain hiukan, ollen joulukuussa 2019 noin 5 900 henkeä. Pääkaupunkiseudun suurista kaupungeista työttömyysaste oli joulukuussa 2019 alin Espoossa, 7,7 prosenttia. Vantaalla työttömyysaste oli 8,9 prosenttia, Helsingissä 9,2 prosenttia ja KUUMA-kunnissa 7,3 prosenttia. Suurten kaupunkien joukossa Vantaan työttömyysaste on Espoon jälkeen toiseksi alin, mutta Tampereen ohella vain Vantaalla työttömyysaste oli joulukuussa 2019 korkeampi kuin se oli vuotta aiemmin.

Kuvio 1: Työttömyysasteet suurimmissa kaupungeissa, joulukuu 2018 ja joulukuu 2019

Lähde: TEM

Julkinen talous

Valtiontalous oli vuonna 2019 taas alijäämäinen edellisen vuoden ylijäämän jälkeen. Valtiokonttorin mukaan lisää velkaa nostettiin noin 1,4 miljardia euroa, jolloin valtion velka vuoden 2019 päättyessä oli 106,4 miljardia euroa. Valtion velan arvioidaan olevan vuoden 2019 lopun tilanteessa noin 43,9 prosenttia bruttokansantuotteesta, jossa on laskua noin 0,9 prosenttiyksikköä edellisvuodesta.

Kuntien yhteenlasketut kunnallisverotuotot kasvoivat 2,6 prosenttia vuonna 2019. 46 kuntaa nosti ja 5 kuntaa laski tuloveroprosenttiaan vuodelle 2019. Kuntien kunnallisveron ennakonpidätysten kertymät eivät kasvaneet odotetulla tavalla, Kuntaliitto arvioi vuoden 2019 kertymävajeeksi 400 milj. euroa. Verohallinnon tekemän verokortt uudistuksen aikaansaama ennakonpidätystavan muutos johti siihen, että enakkoveroja kertyi arvioitua vähemmän. Myös tulorekisterin käyttöönoton ilmoitusongelmat laskivat hieman kertynyttä kunnallisverotuottoa vuonna 2019. Yhteisöverotulot kasvoivat 2,8 prosenttia ja kiinteistöverot 3,1 prosenttia. Valtionosuudet kasvoivat 2,1 prosenttia eli noin 180 milj. euroa johtuen mm. valtion ja kuntien kustannusjaon tarkistuksesta, veroperustemuutosten kompensoinnista sekä kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksien päättymiseen liittyvästä erillisestä kertakompensatioerästä.

Tilastokeskuksen tekemien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli noin 200 milj. euroa negatiivinen vuonna 2019. Yhteenlaskettu tulos sisältää kuitenkin merkittäviä kertaluonteisia tuottoja, kuten yhtiöiden myynnistä saatuja myyntivoittoja. Toimintatuotot kasvoivat 1,9 prosenttia ja toimintakulut 3,9 prosenttia. Yhteenlaskettu toimintakatteen muutos oli 4,5 prosenttia ja vuosikatteen muutos -13,6 prosenttia. Tilinpäätösarvioiden mukaan 56:ssa kunnassa päädyttiin vuonna 2019 negatiiviseen vuosikatteeseen. Tilikauden tulos muodostui negatiiviseksi 225 kunnassa, kun se oli vuonna 2018 ollut negatiivinen 200 kunnassa. Heikon tuloksen taustalla on toimintamenojen kasvu sekä verorahoituksen heikko kehitys mm. verokortt uudistuksen takia. Kunnissa ja kuntayhtymissä tehtiin investointeja 5,25 miljardilla eurolla. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien lainakanta oli vuoden 2019 lopussa noin 22,3 miljardia euroa, kasvua edelliseen vuoteen peräti 2,4 miljardia euroa eli lähes 15 prosenttia.

1.1.4 Vantaan kaupungin toimintaympäristö ja talouden kehitys

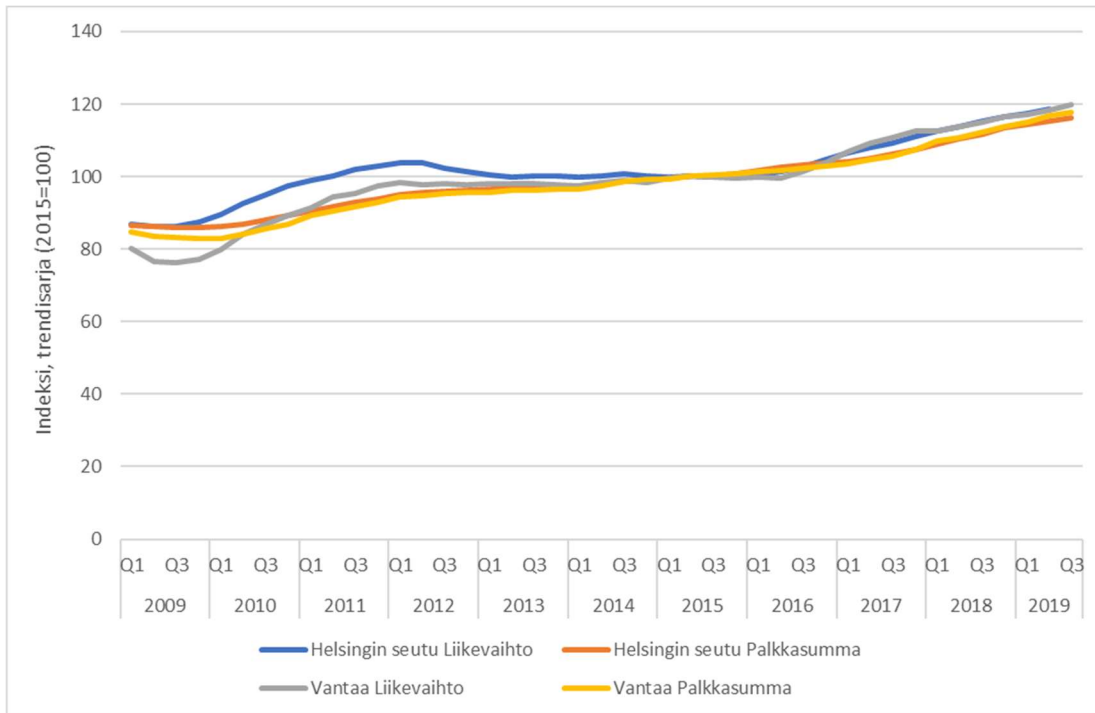
Väestö kasvoi edellisvuotta nopeammin

Ennakkotietojen mukaan Vantaan väestökasvu oli vuonna 2019 noin 5 400 henkeä. Vantaan väkiluku oli vuodenvaihteessa 2019/20 ennakkotietojen mukaan 233 560 henkeä. Ennakkotietojen perusteella väestönkasvu ylittäisi vuoden 2019 väestöennusteessa ennakoitua kasvun lähes 1 100 hengellä. Yli puolet väestönkasvusta tuli kotimaisen muuttoliikkeen kautta. Vantaalle muutti runsaat 2 800 henkeä enemmän muista Suomen kunnista kuin mitä Vantaalta muutti muihin kuntiin. Verrattuna vuoteen 2018, kotimaan muuttovoittoa kertyi noin 300 henkeä enemmän. Syntyneiden enemmitys kuolleisiin nähden, luonnollinen väestönlisäys, oli runsaat 1 000 henkeä, missä on laskua edelliseen vuoteen nähden noin 100 henkeä. Ulkomaan muuttoliikkeestä muuttovoittoa kertyi lähes 1 600 henkeä, missä on kasvua edelliseen vuoteen nähden lähes 100 henkeä.

Rakennusalan kasvu taittunut

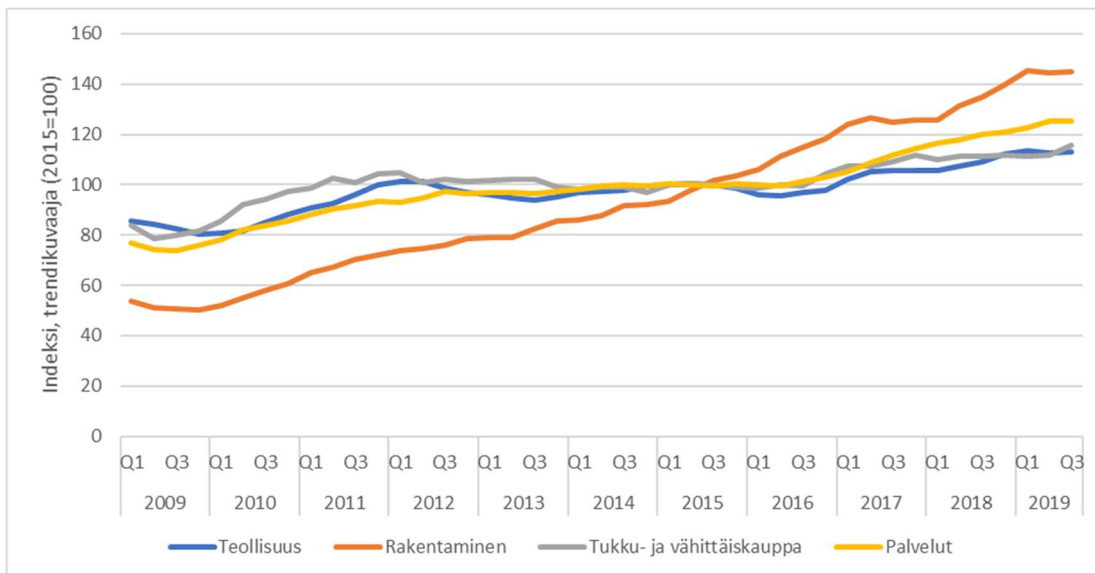
Helsingin seudun yritysten liikevaihto ja palkkasumma kasvoivat vuoden 2019 alkupuoliskolla. Vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä havaittiin kuitenkin Vantaalla sekä teollisuudessa että rakennusosalalla selvä kasvutrendin taittuminen.

Kuvio 2: Yritysten liikevaihdon ja palkkasummien kehitys Vantaalla ja Helsingin seudulla vuosina 2009–2019 (Q3)

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 3: Liikevaihdon kehitys toimialaryhmittäin Vantaalla vuosina 2009–2019 (Q3)

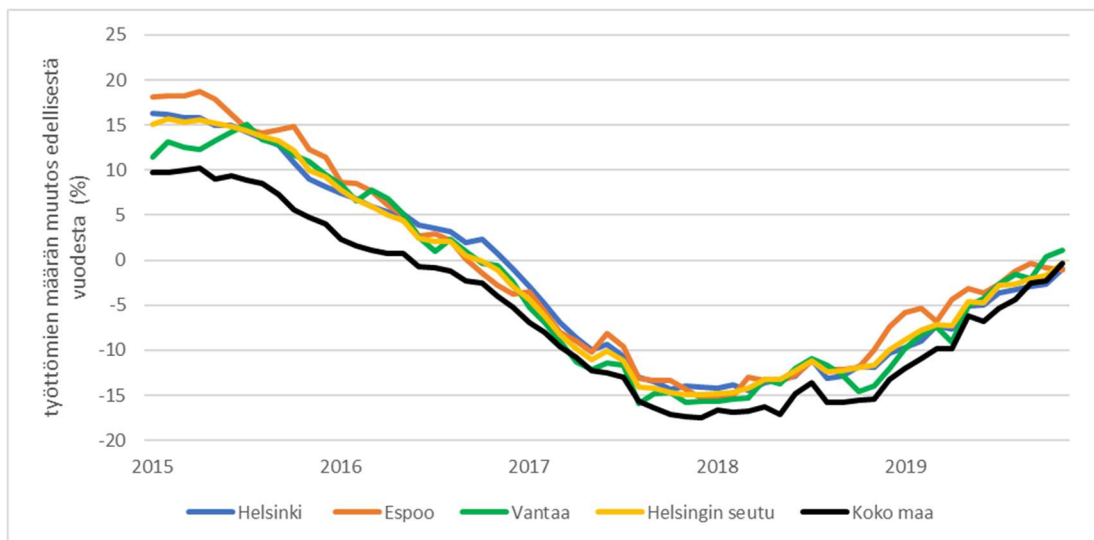

Lähde: Tilastokeskus

Työttömyyden laskusuunta taittui

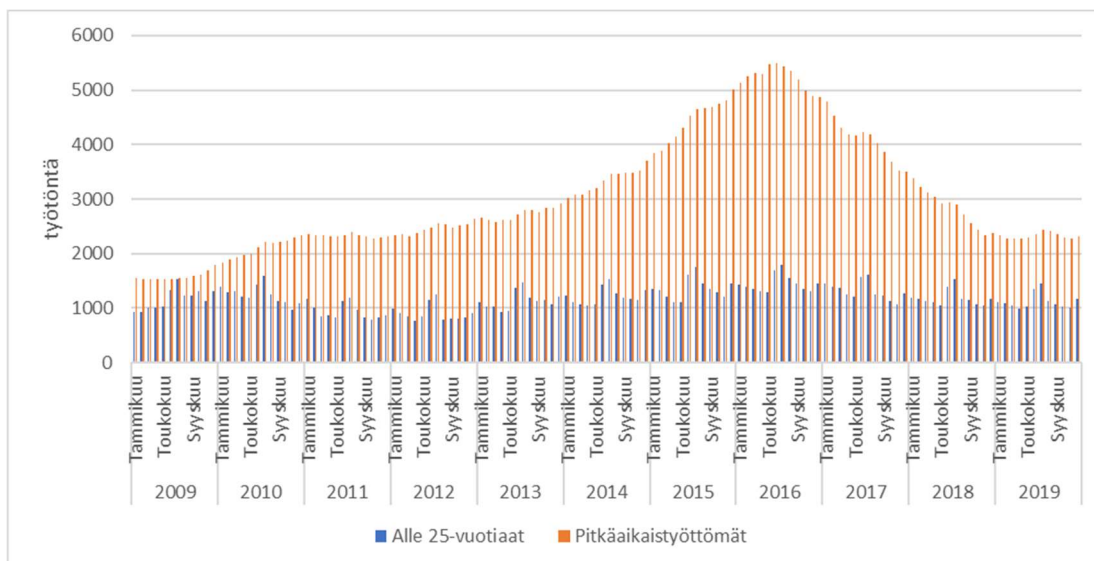
Työttömyyden lasku Vantaalla pysähtyi vuonna 2019. Työttömyysaste oli Vantaalla joulukuussa 2019 0,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin se oli vuotta aiemmin. Työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2019 yli 10 500, noin 300 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömiä oli saman ajankohtana runsaat 2 300, likimain sama määrä kuin vuotta aiemmin. Myös 50 vuotta täyttäneiden työttömyys ja nuorisotyöttömyys ovat samalla tasolla joulukuuhun 2018 verrattuna. 50 vuotta täyttäneitä oli työttömänä noin 3 400 henkeä ja alle 25-vuotiaita vajaat 1 200 henkeä. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien kasvusta kertoo se, että avoimien työpaikkojen määrä kasvoi vuonna 2019.

Kuvio 4: Työttömien määrän muutos kuukausittain 2015–2019

Lähde: TEM

Kuvio 5: Pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys Vantaalla vuosina 2009–2019

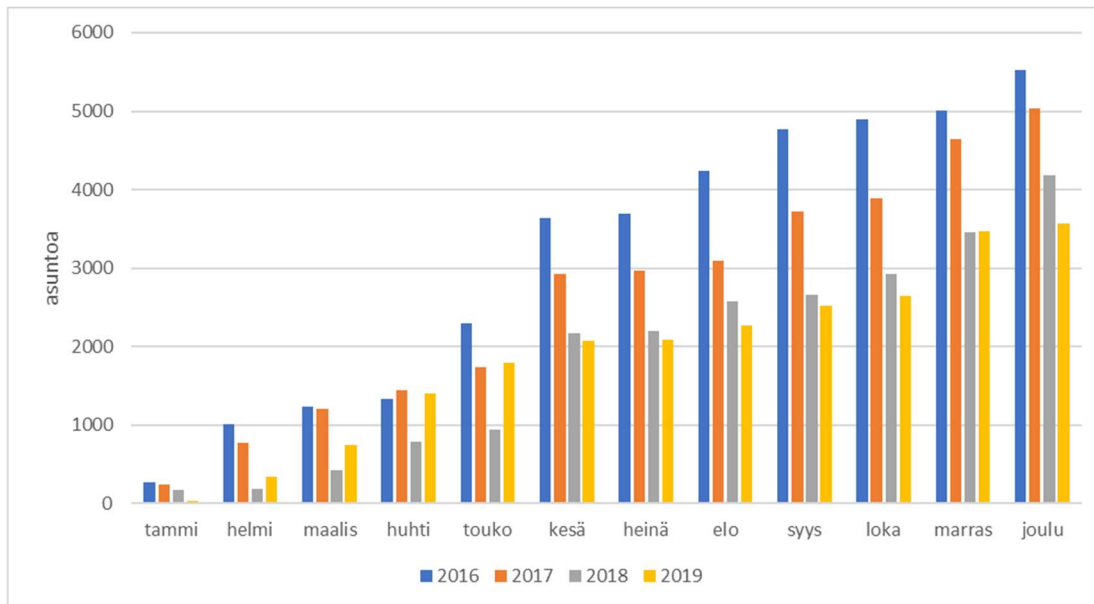
Lähde: TEM

Asuntotuotanto ennätysellistä, käänne kuitenkin lähellä

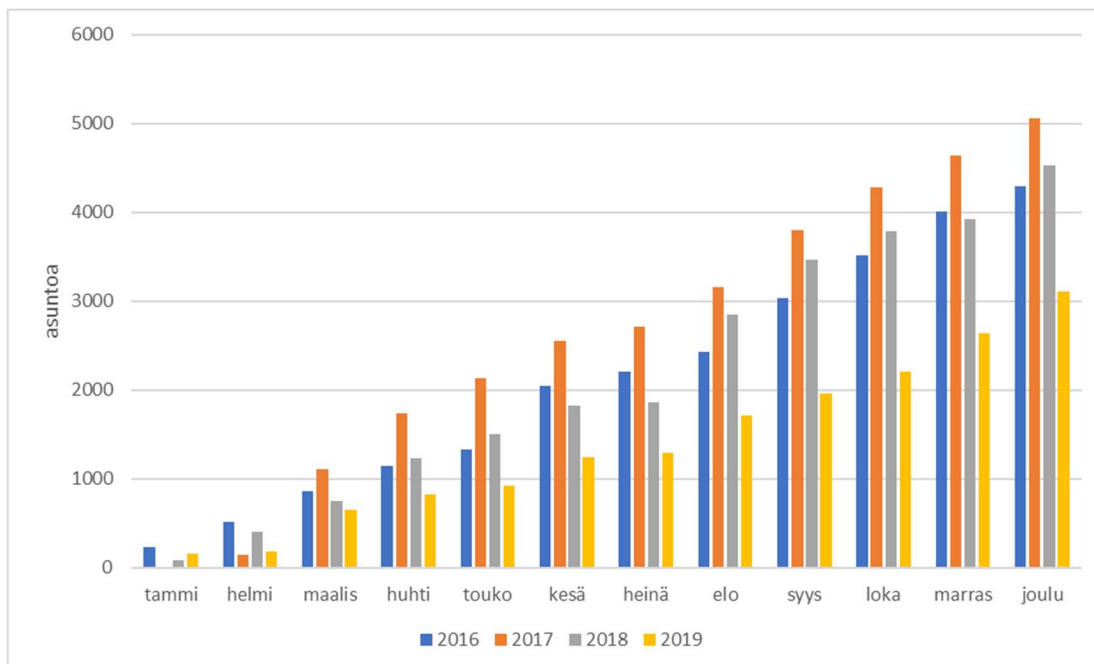
Asuntotuotanto oli Vantaalla vuonna 2019 ennätysellisen suurta, asuntoja valmistui runsaat 5 000. Kerrostaloasunnot olivat, edellisten vuosien tapaan, hallitsevassa asemassa. Rakennuslupien ja aloitusten määrällä mitattuna asuntotuotanto on kuitenkin vähentymässä merkittävästi. Rakennuslupia myönnettiin vuonna 2019 runsaalle 3 500 asunnolle ja aloitettujen asuntojen määrä oli runsaat 3 000. Vaikka asuntotuotannon määrä on vähentymässä muutamaa edellisvuoteen nähden merkittävästi, säilyy asuntotuotanto silti pitkän aikavälin tarkastelussa varsin korkealla tasolla.

Kuvio 6: Luvitettujen asuntojen kuukausikertymät vuosina 2016–2019

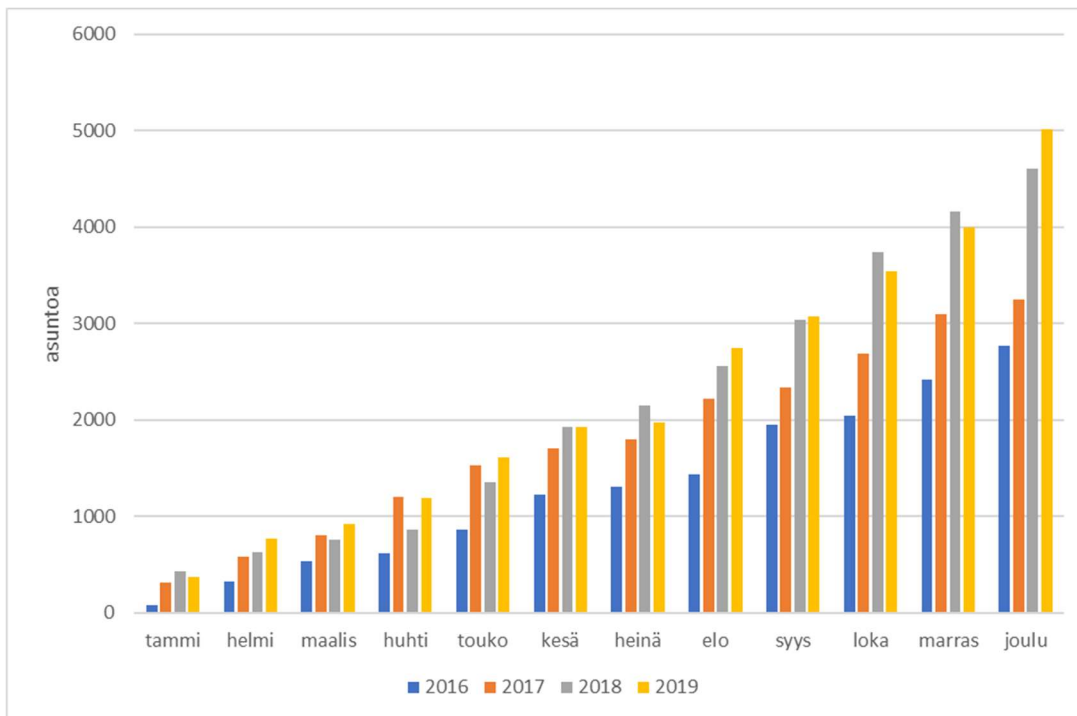

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja Matti-järjestelmä

Kuvio 7: Aloitettujen asuntojen kuukausikertymä Vantaalla vuosina 2016–2019

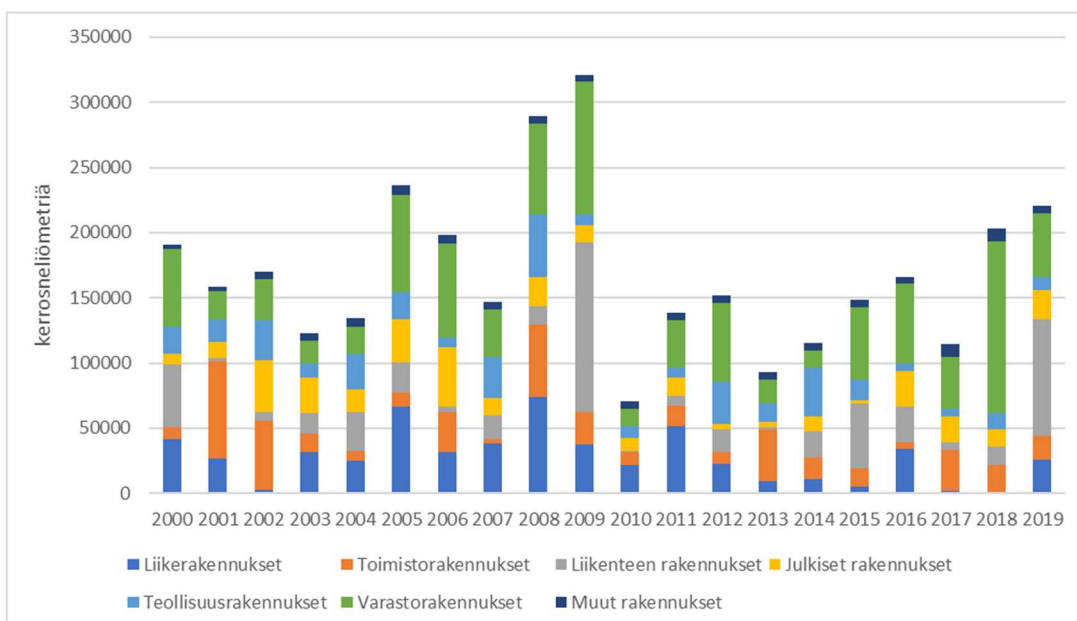

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja Matti-järjestelmä

Kuvio 8: Valmistuneet asunnot Vantaalla vuosina 2016–2019

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja Matti-järjestelmä

Muun kuin asuntorakentamisen kerrosalaa valmistui Vantaalla 2019 hieman edellistä vuotta enemmän. Vuoden 2018 voimakas varastorakennuksiin painottunut kasvu ei jatkunut enää 2019. Sen sijaan liikenteen rakennuksia valmistui monikertaisesti edellisvuoteen nähden ja varastorakennusten kasvu palautui 2010-luvun tyyppilliselle tasolle. Toimistorakennusten kerrosalaa sen sijaan valmistui vähemmän vuosiin 2017 ja 2018 verrattuna. Liikerakennusten osalta kehitys oli päinvastaista, sillä liikerakennusten kerrostalaan ei valmistunut juuri lainkaan vuosina 2017 ja 2018.

Kuvio 9: Valmistunut rakennuskanta Vantaalla käyttötarkoituksen mukaan Vantaalla vuosina 2000–2019

Lähde: Facta-kuntarekisteri ja Matti-järjestelmä

Verotulot

Vantaan kaupunki sai verotuloja yhteensä 1 014,6 milj. euroa vuonna 2019. Verotulot kasvoivat 31,9 milj. euroa eli 3,2 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Talousarvion alkuperäinen verotuloarvio alittui yhteensä 33,4 milj. eurolla, mihin vaikuttivat erityisesti verokortt uudistuksesta johtuva kunnallisverotilitysten verokertymävaje sekä yhteisöverotilityksiin vuonna 2017 sisältyneen merkittävän kertaerän oikaisu kuntien kesken. Muutetun talousarvion verotuloarvio ylittyi 4,6 milj. euroa ja sen verotuloarvion toteumaprosentiksi muodostui 100,0 prosenttia.

Kunnallisveroja Vantaan kaupunki sai vuonna 2019 yhteensä 861,5 milj. euroa, mikä on 35,8 milj. euroa ja 4,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Alkuperäinen talousarvio alittui kunnallisverojen osalta 23,5 milj. eurolla ja muutettu talousarvio ylittyi 8,5 milj. euroa. Muutetun talousarvion toteumaprosentiksi tuli 101,0 prosenttia. Koko maassa kuntien kunnallisverotilitykset kasvoivat 2,6 prosenttia edellisvuodesta. Verohallinnon tekemän verokortt uudistuksen aikaansaama ennakonpidätystavan muutos johti siihen, että ennakkoveroja kertyi kunnille arvioitua vähemmän. Myös tulorekisterin käyttöönoton ilmoitusongelmat laskivat kunnille kertynyttä kunnallisverotuottoa vuonna 2019. Kuntaliitto arvioi vuoden 2019 kertymävajeeksi noin 400 milj. euroa, josta Vantaalle kohdistui vajetta noin 20 milj. euroa. Lopullisesti vaje korjaantuu vasta verotuksen valmistuessa kesästä 2020 alkaen. Verokortt uudistus on kuitenkin pysyvä muutos. Vaikka kertymävaje korjaantuu vuoden 2019 kunnallisverojen osalta vuoden 2020 aikana, niin verovuoden 2020 ennakkoverot kertyvät taas samalla tavalla jättäen vuoden 2020 ennakat vastaavasti alemmalle tasolle.

Verovuoden 2019 kunnallisveron ennakoita kertyi kaupungille yhteensä 805,0 milj. euroa. Vantaalaisten ansiotulot yhteensä vuonna 2018 kasvoivat 4,2 prosentilla, mikä oli 1,2 prosenttiyksikköä koko maan kehitystä korkeampi kasvutaso. Vuoden 2019 vantaalaisten ansiotulojen kasvuksi ennakoidaan 5,4 prosenttia ja koko maan kasvuksi 3,2 prosenttia. Vantaan kunnallisveron jako-osuus nousi 2019 joulukuussa 0,05 prosenttiyksikköä 4,49 prosenttiin. Koko kuntaryhmän jako-osuus verohallinnon keräämistä tuloveroista puolestaan laski vuoden 2019 osalta 61,42 prosenttiin. Koko maassa kaikkiaan 5 kuntaa laski ja 46 kuntaa nosti kunnallisveroprosenttiaan vuodelle 2019. Tämä tarkoitti 0,04 prosenttiyksikön kasvua koko maan kunnallisveroprosentin painotettuun keskiarvoon, joka vuonna 2019 oli 19,88.

Yhteisöveroja kaupunki sai vuonna 2019 yhteensä 74,6 milj. euroa. Kaupungin saamat yhteisöverot vähenivät edellisvuodesta 3,3 milj. eurolla eli 4,3 prosenttia. Alkuperäinen talousarvio alittui yhteisöverojen osalta 8,4 milj. eurolla ja muutettu talousarvio 2,4 milj. eurolla. Muutetun talousarvion toteumaprosentti asettui 96,9 prosenttiin. Vuoden 2016 yhteisöverotukseen liittyen toukokuun 2017 yhteisöverotilitykseen sisältyi huomattava yksittäinen yrityskauppaan liittynyt ennakontäydennysmaksu, josta kuntien osuus oli reilut 200 miljoonaa euroa ja Vantaan osuus vastaavasti lähes 10 milj. euroa. Kyseinen erä kohdentui tarkemmin vuosien 2018 ja 2019 yhteisöverojen jako-osuuksien laskennan kautta ko. yrityksen sijaintikunnalle, joka on Helsinki. Tämä laski Vantaan kaupungin saamaa yhteisöverojen tilitystä vuonna 2019 Vantaan kuntakohtaisen jako-osuuden pienentyessä 0,22 prosenttiyksikköä 3,90 prosenttiin. Vuonna 2019 koko kuntaryhmän jako-osuus yhteisöveroista laski edellisestä vuodesta hieman 31,30 prosenttiin. Koko maassa kuntien saamat yhteisöverotilitykset kasvoivat 2,8 prosenttia.

Kaupunki sai kiinteistöverotuloja 78,5 milj. euroa vuonna 2019, laskua edellisvuoteen 0,6 milj. euroa eli 0,7 prosenttia. Vuoden 2019 talousarvion kiinteistöverotuloarvio alittui 1,5 milj. eurolla ja kiinteistöverotulojen toteumaprosentti talousarvioon nähden oli 98,1 prosenttia. Alitusta selittää verovuosille 2015-2017 kohdistunut yhteensä 2,5 milj. euron negatiivinen oikaisu. Koko maassa kuntien saamien kiinteistöverotilitysten kasvu edellisvuoteen nähden oli 3,1 prosenttia.

Vantaalla yleinen kiinteistöveroprosentti sekä muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti olivat 2019 vuonna 1,00, vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 0,41 ja rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 4,00. Verohallinnon tietojen mukaan kiinteistövero oli maksuunpantu 82,9 milj. euroa vuonna 2019, osa maksuunpanosta ei kertynyt vielä talousarviovuoden aikana. Maksuunpannuista kiinteistöveroista noin 20,7 milj. euroa kertyi vakituisista asuinrakennuksista ja 29,6 milj. euroa yleisen kiinteistöveroprosentin perusteella muista rakennuksista. Muun kuin vakituisen asuinrakennuksen veroprosentin perusteella kiinteistövero kertyi ainoastaan 0,09 milj. euroa. Maapohjien kiinteistöverot yhteensä olivat 32,3 milj. euroa, josta rakentamattoman rakennuspaikan korotetun kiinteistöveron osuus oli noin 1,3 milj. euroa.

Taulukko 1: Kaupungin verotulot vuonna 2019

1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	1 048 000	-38 000 000	1 010 000	1 014 612	4 612
Kunnan tulovero	885 000	-32 000	853 000	861 500	8 500
Kiinteistövero	80 000	0	80 000	78 503	-1 497
Osuus yhteisöveron tuotosta	83 000	-6 000	77 000	74 610	-2 390

Taulukko 2: Kaupungin tuloveron määräytymisperusteet

	Tulovero-prosentti	Verotettava tulo milj. euroa	Muutos-%
2010	19,00	3 730,0	2,0
2011	19,00	3 924,3	5,2
2012	19,00	4 086,7	4,1
2013	19,00	4 210,3	3,0
2014	19,00	4 275,4	1,5
2015	19,00	4 352,7	1,8
2016	19,00	4 461,2	2,5
2017	19,00	4 530,1	1,5
2018	19,00	4 704,0	3,9
2019	19,00	*	

* Vuoden 2019 verotus valmistuu syksyllä 2020

Taulukko 3: Kaupungin kiinteistöveron määräytymisperusteet

Kiinteistöveroprosentit	
Yleinen	1,00
Vakituinen asuinrakennus	0,41
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,00
Voimalaitos	2,85
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00

Valtionosuudet

Kaupunki sai käyttötalouden valtionosuuksia 184,3 milj. euroa vuonna 2019, kun vuonna 2018 valtionosuuksia kertyi yhteensä 173,4 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuksia kertyi vuonna 2019 yhteensä 166,8 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen muita valtionosuuksia 17,5 milj. euroa. Alkuperäinen talousarvio ylittyi valtionosuuksien budjetoidun kokonaismäärän osalta 11,3 milj. euroa ja muutettu talousarvio 2,3 milj. euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus määräytyy nykyisen valtionosuusjärjestelmän mukaan valtionosuustehävien laskennallisista kustannuksista sekä lisäosista. Laskennallisten kustannusten määräytymisperusteita ovat ikärakenne, sairastavuus, työttömyysaste, kaksikielisyys, vieraskielisyys, asukastiheys, saaristoisuus ja koulutustausta. Peruspalvelujen valtionosuusprosentti vuonna 2019 oli 25,37 prosenttia ja kunnan omarahoitusosuus oli 3 524,51 euroa/asukas. Vuonna 2019 kuntien valtionosuuksia lisäsi kilpailukykyopimuksen lomarahaleikkauksien päättymiseen liittyvä erillinen kertakompensaatioerä, joka Vantaan osalta oli 9,6 milj. euroa.

Laskennallisia kustannuksia Vantaalle kertyi vuoden 2019 peruspalvelujen valtionosuuslaskennassa yhteensä 975,4 milj. euroa. Lisäosien määräytymisperusteita valtionosuusjärjestelmässä ovat syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus sekä saamelaisten kotialue. Lisäosia kertyi Vantaalle vuoden 2019 peruspalvelujen valtionosuuslaskennassa 9,5 milj. euroa. Kunnan omarahoitusosuus oli 786,1 milj. euroa. Valtionosuuteen tehtävien lisäysten ja vähennysten vaikutus Vantaalle oli -1,3 milj. euroa. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus vähensi -40,4 milj. euroa kaupungin vuoden 2019 valtionosuuksia (v. 2018: -41,6 milj. euroa).

Talousarviossa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia kaupungin arvioitiin saavan alustavan laskelman mukaisesti 16,1 milj. euroa vuonna 2019. Lopullisen tarkistus päätöksen mukainen Vantaan opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien määrä vuonna 2019 oli 17,5 milj. euroa. Laskennallisista kustannuksista suurimmat erät kohdistuvat lukiokoulutukseen ja ammatilliseen peruskoulutukseen.

Valtionosuuslaskelmien yhteydessä esitettävät ja kuukausittaisiin valtionosuustilityksiin sisältyvät kotikuntakorvaustulot ja -menot on kirjattu kirjanpito-ohjeiden mukaisesti erillisille, omille tileilleen sivistystoimen käyttötalouden toimintatuloihin ja -menoihin. Kotikuntakorvaukset eivät sisälly tilinpäätöksen valtionosuuslukuihin.

Taulukko 4: Kaupungin käyttötalouden valtionosuudet vuonna 2019

1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	173 000	9 000	182 000	184 319	2 319
Peruspalvelujen valtionosuus	156 900	9 000	165 900	166 792	892
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	16 100	0	16 100	17 528	1 428
Muut valtionosuudet	0	0	0	0	0

Vuoden 2019 talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.11.2018 talousarvion vuodelle 2019 ja taloussuunnitelman vuosille 2019–2022. Vuoden 2019 alkuperäinen valtuuston hyväksymä talousarvio päättyi -30,8 milj. euron tilikauden tulokseen ja -28,8 milj. euron tilikauden alijäämään sekä yhteensä 159,1 milj. euron bruttoinvestointitasoon.

Kaupunginvaltuusto päätti muutoksista vuoden 2019 talousarvioon toimialojen esitysten perusteella vuoden 2019 aikana. Talousarviomuutoksista suurimpia olivat sosiaali- ja terveydenhuollon oman toiminnan määrärahan nostaminen 12,3 milj. eurolla, erikoissairaanhoidon määrärahan nostaminen 11,9 milj. eurolla ja maanmyyntivoittojen alentaminen 20 milj. eurolla. Investointimäärärahoja korotettiin yhteensä n. 10 milj. eurolla. Lisäksi verokortt uudistuksen aikaansaaman verotulovajeen ja yhteisöverojen ennakoitua pienemmän takia verotuloarviota laskettiin 38 milj. euroa. Valtionosuusarviota nostettiin 9 milj. eurolla. Talousarviomuutosten jälkeen talousarvion tilikauden tulokseksi muodostui -103,6 milj. euroa ja bruttoinvestointitulos 169,0 milj. euroa.

Vuoden 2019 tilinpäätös päättyy -62,7 milj. euron tilikauden tulokseen ja -62,6 milj. euron tilikauden alijäämään. Tilinpäätöksen tulos on 31,9 milj. euroa heikompi kuin alkuperäinen talousarvio ja 40,8 milj. euroa parempi kuin muutettu talousarvio.

Talousarvion käyttötalousoosan ja tuloslaskelmaosan toteutuminen

Käyttötaloudessa suurimpia poikkeamia vuoden 2019 muutettuun talousarvioon nähden olivat kaupunkitasolla:

- Toimintatuottojen ylittyminen 10,0 milj. eurolla
- Toimintakulujen alittuminen 17,0 milj. eurolla
- Verotulojen ylittyminen 4,6 milj. eurolla
- Valtionosuuksien ylittyminen 2,3 milj. eurolla
- Korkokulujen alittuminen 1,0 milj. eurolla
- Poistojen ja arvonalentumisten alittuminen 2,5 milj. eurolla

Vuoden 2019 muutetussa talousarviossa kaupungin käyttötalouden toimintatuotot olivat 425,5 milj. euroa. Vuoden 2019 aikana toteutuneet toimintatuotot olivat 435,5 milj. euroa ylittäen muutetun talousarvion 10,0 milj. eurolla. Toimintatuotot toteutuivat 102-prosenttisesti muutettuun talousarvioon nähden ja ne laskivat 0,8 prosenttia vuoden 2018 tilinpäätökseen nähden. Maanmyyntivoitot toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti eli 20 milj. euroa alkuperäistä talousarviota pienempinä. Kuntatekniikan keskuksen sopimustuotot puolestaan ylittivät talousarvion 17 milj. eurolla. Kokonaisuudessaan maanmyynti- ja vuokratulot laskivat edellisestä vuodesta n. 12 milj. euroa. Myyntituotot sisältävät 3,9 milj. euroa Helsingin seudun ympäristöpalveluille (HSY) myytyjä ns. läpilaskutettavia rakentamispalvelutuottoja.

Kaupungin toimintakulut olivat muutetussa talousarviossa 1 629,5 milj. euroa. Vuoden 2019 aikana toteutuneet toimintakulut olivat 1 612,4 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat 17,0 milj. eurolla ja ne toteutuivat 99-prosenttisesti muutettuun talousarvioon nähden. Henkilöstökulut alittivat talousarvion noin 32 milj. eurolla. Palvelujen ostokulut ylittivät talousarvion noin 23 milj. eurolla, mitä selitti erityisesti ennakoitua suurempi vuokratyövoiman käyttö sekä sosiaali- ja terveydenhuollon määrärahan ylitys. Yhteensä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakulut ylittivät noin 33 milj. euroa alkuperäisen talousarvion. Avustuskulut alittivat muutetun talousarvion noin 3 milj. eurolla hyvän työllisyyskehityksen vuoksi. Toimintakulut sisältävät 3,9 milj. euroa Helsingin seudun ympäristöpalveluille (HSY) myytyjä ns. läpilaskutettavia rakentamispalvelujen kustannuksia. Toimintakulut kasvoivat 6,7 prosenttia vuoden 2018 tilinpäätökseen nähden. Vuoden 2019 toimintakulujen kasvun syinä olivat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kulujen voimakas kasvu, Apotin käyttöönotto, varhaiskasvatusoikeuden laajennus, vuoden 2019 palkankorotukset, kilpailukykysovimuksen lomarahaleikkauksen päättymiseen liittyvä lomapalkkavelan kasvu sekä ulkoisten vuokrien nousu.

Talousarvion toteumavertailuosiossa esitetään talousarvion toteutuminen toimialojen, liikelaitosten ja rahastojen osalta valtuuston päättämien sitovuustasojen mukaisesti.

Vuoden 2019 verotulot ylittivät muutetun talousarvion 4,6 milj. eurolla. Muutettuun talousarvioon nähden kunnallisveroarvion toteuma oli 101 prosenttia, yhteisöveron toteuma 97 prosenttia, kiinteistöveron toteuma 98 prosenttia ja valtionosuuksien toteuma 101 prosenttia. Kaikkiaan verorahoitus yhteensä (verot ja valtionosuudet) toteutui 100,6-prosenttisesti suhteessa muutettuun talousarvioon ja se kasvoi 3,7 prosenttia vuoden 2018 tilinpäätökseen nähden. Verotulot eivät kertyneet ennakoituihin verokorttiuudistuksen aikaansaaman verotulovajeen ja yhteisöverojen ennakoitua pienemmän kunnan jako-osuuden takia ja ne alittivat alkuperäisen talousarvion 33,4 milj. eurolla.

Rahoitustuottoja ja -kuluja toteutui vuonna 2019 yhteensä 27,1 milj. euroa, talousarviossa yhteenlasketuiksi rahoitustuotoiksi ja -kuluiksi oli arvioitu 26,1 milj. euroa. Talousarvion ja toteuman välinen ero johtuu edelleen alhaisena pysyneestä korkotasosta. Kaupungin noin 900 milj. euron lainasalkun korkokulut toteutuivat 1,9 milj. euron tasolla. Kaikki kaupungin korkokulut yhteensä alittivat talousarvion 1,0 milj. eurolla.

Poistoja ja arvonalentumisia toteutui vuonna 2019 115,2 milj. euroa, joka oli 2,1 prosenttia ja 2,5 milj. euroa talousarviossa arvioitua vähemmän.

Kaupungin vuosikatteeksi vuoden 2019 tilinpäätöksessä muodostui 49,1 milj. euroa, tilikauden tulokseksi -62,7 milj. euroa ja tilikauden alijäämäksi -62,6 milj. euroa.

Investointiosan ja rahoitusosan toteutuminen

Vuoden 2019 alkuperäisen talousarvion investointiosan tulot olivat (liikelaitokset ja rahastot mukaan lukien) 4,0 milj. euroa, menot 159,1 milj. euroa ja investointiosan netto 155,1 milj. euroa. Vuoden 2019 aikana valtuusto päätti korottaa julkisen käyttöomaisuuden määrärahaa 3 milj. eurolla, kiinteän omaisuuden määrärahaa 2,7 milj. eurolla ja osakkeiden ja osuuksien määrärahaa 4,0 milj. eurolla. Muutosten jälkeen talousarvion bruttoinvestointimenoiksi muodostui 169,0 milj. euroa.

Vuoden 2019 toteutuneet bruttoinvestointimenot olivat yhteensä 157,6 milj. euroa. Muutetun talousarvion mukaiset investointimäärärahat ylittyivät julkisen käyttöomaisuuden osalta 5,7 milj. euroa ja kiinteän omaisuuden osalta 2,4 milj. euroa. Investointimäärärahat alittuivat rakentamisen osalta 14,5 milj. euroa erityisesti uudisrakentamisen ja korjausrakentamisen toteutusajankohtien siirtymisen vuoksi. Aineettoman omaisuuden investointimäärärahat alittuivat 1,4 milj. euroa ja osakkeiden ja osuuksien määräraha 2,1 milj. euroa.

Investointituloja toteutui 11,0 milj. euroa, noin 7,5 milj. euroa yli talousarvion, erityisesti maanmyynnin ansiosta. Vuoden 2019 investointiosan nettomenoksi muodostui yhteensä 146,6 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 18,9 milj. eurolla.

Alkuperäisessä talousarviossa 2019 varauduttiin talousarvion käyttötalousosan ja investointiosan perusteella 57,7 milj. euron nettolainanottoon. Kaupungin kassaa on supistettu vuosina 2018-2019 selkeästi edellisten vuosien tasosta, mikä on ollut tietoinen strategiamuutos negatiivisten talletuskorkojen tilanteessa. Tämä vähensi uuden lainan tarvetta vuonna 2019 ja kaupungin pitkäaikainen lainamäärä lisääntyi vuoden aikana 17,7 milj. eurolla. Kaupungin lainakannaksi muodostui 897 milj. euroa (ilman konserniyhtiöiden konsernitilin saldoja).

Tuottavuusmittarit

		TP 2018	TP 2019
Vertailukelpoinen menokehitys	Vertailukelpoinen toimintakatteen kehitys	4,9 %	7,3 %
Suhteutettu menokehitys	Asukaskohtainen toimintakatteen muutos %	2,1 %	3,7 %
Sairauspoissaoloprosentti	Terveysperusteiset poissaolot / työpäivä	4,7 %	4,4 %
Tilatehokkuus	Toimitilaneliöt / asukasmäärä	3,9	3,7
Energiatehokkuus (kWh/rm ³)	Energiankulutus / tilavuus	63,0	69,0

Vertailukelpoisen toimintakatteen kehitys sekä asukaskohtaisen toimintakatteen muutos on suhteutettu myös hintatason muutokseen (Peruspalvelujen hintaindeksi, Lähde: Tilastokeskus, ennusteet VM). Toteutuneet mittarit lasketaan kerran vuodessa tilinpäätöstietojen valmistuttua.

Sairauspoissaoloprosentin mittari kuvaa sitä kuinka suuri osuus kokonaistyöajasta on kulunut terveystiloihin poissaoloihin. Terveystiloihin johtavat poissaolot ovat omasta sairaudesta johtuvat poissaolot sekä työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot.

Tilatehokkuus-mittarilla toimitilaneliöt on suhteutettu asukasmäärään. Mittarin suhdeluvun avulla voidaan vertailla kuntien palvelutuotantoon käytössä olevan toimitilan määrää suhteessa palvelujen kysyntään.

Energiatehokkuus-mittarilla energiankulutus suhteutetaan rakennustilavuuteen. Mittari kuvaa kaupungin omistaman rakennuskannan vuotuista energian ominaiskulutusta. Mittarin tunnusluku raportoidaan kerran vuodessa, edellisen vuoden energiankäyttötilastojen valmistuttua.

Olellaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuonna 2019 Vantaan kaupungin toimintaan vaikuttivat ennätyskallisen korkeaksi nousseet asuntorakentaminen ja väestönkasvu. Työttömyys jatkoi laskuaan vuonna 2019, mutta lasku pysähtyi vuoden lopussa.

Vantaan kaupunginhallitus nimesi toukokuussa 2018 Vantaalle organisaatio- ja päätöksentekorakenteen uudistamiseksi Uusi Vantaa -luottamushenkilötoimikunnan. Toimikunnan johdolla on valmisteltu kaupungin uutta organisaatorakennetta, joka astuu voimaan 1.1.2020.

Vantaan seuraava koko kaupungin yleiskaava laaditaan valtuustokauden 2017–2020 aikana. Yleiskaavaluonnos valmisteltiin vuoden 2018 aikana ja se oli nähtävillä 2019. Yleiskaava valmistellaan päätöksäntekoon vuoden 2020 aikana.

Kaupunginvaltuusto päätti 16.12.2019 jatkaa Vantaan ratikan suunnittelua kohti rakentamisvalmiutta. Edellytyksenä jatkosuunnittelulle on valtion osallistuminen hankkeen rahoitukseen.

Kaupungin omina toimitilahankkeina valmistuivat Aurinkokiven 2. vaihe, Rajatorpan korvaava koulurakennus sekä Hakunilan ja Tikkurilan päiväkodit. Lisäksi vuokratiloina valmistuivat Keimolanmäen paviljonkipäiväkoti- ja alakoulutilat sekä Korson ja Rajakylän korvaavat päiväkotipaviljongit. Konserniyhtiö VAV:n rahoituksella valmistuivat vuonna 2019 Myyrmäen vanhustenkeskus ja vammaispalveluasuntoja Tikkurilaan. VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeina valmistuivat Ylästön koulu II lähiliikuntapaikkoineen sekä nuorisotilalaajennus Lumon lukion yhteyteen.

Elokuussa 2019 kaikissa 7-9-luokkien opetusta antavissa kouluissa oli mahdollisuus hakeutua työelämäpainotteiseen opetukseen. Jotta lukiokoulutuksen aloituspaikkoja on jatkossakin riittävästi suhteessa perusopetuksen päättävien määrään, päätettiin lukiokoulutukseen lisätä 30 aloituspaikkaa syksystä 2020 lähtien. Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän, VaSa, suunnittelu- ja rakentamistyö käynnistettiin.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla valmisteltiin ja otettiin tuotantokäyttöön MATTI eli Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä -hankkeen seuraava vaihe.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla otettiin vuonna 2019 onnistuneesti käyttöön uusi asiakas- ja potilas-tietojärjestelmä Apotti. Käyttöönotto vaiheistettiin touko- ja marraskuulle. Osa toiminnallisuuksista otetaan käyttöön vuoden 2020 puolella. Kaikilla toimialan tulosalueilla toteutettiin tai käynnistettiin rakenteellisia muutoksia palvelujen saatavuuden ja asiakaslähtöisyyden parantamiseksi.

Vantaa päätti hakea mukaan hallitusohjelman mukaiseen työllisyyden kuntakokeiluun, joka tuo toteutuessaan suuria muutoksia kunnan vastuisiin ja rooliin työllisyyden hoidon palveluiden tuottajana. TEM hyväksyi Vantaan hakemuksen ja hankkeen suunnittelu aloitettiin.

Tietohallinnossa integraattorihankinnan sopimukset saatiin valmiiksi ja uusi toimintamalli otettiin käyttöön vuoden 2019 lopussa.

Vuoden 2019 talousarvioon kohdistui poikkeuksellisen paljon erityisiä menoeriä, jotka laskivat talousarvion tilikauden tuloksen jo lähtökohtaisesti selkeästi negatiiviseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon suuri menokasvu, maanmyyntitulojen lasku sekä verotulojen ennakoitua heikompi kehitys painoivat tilikauden tuloksen vielä alkuperäistä talousarviotakin selvästi heikommaksi.

Kaupungin pitkäaikaista lainamäärää lyhennettiin vuosina 2016–2018 yhteensä noin 200 milj. euroa. Kaupungin kassaa on supistettu vuosina 2018–2019 selkeästi edellisten vuosien tasosta, mikä on ollut tietoinen strategia-muutos negatiivisten talletuskorkojen tilanteessa. Tämä vähensi uuden lainan tarvetta vuonna 2019. Kaupungin pitkäaikainen lainamäärä lisääntyi vuoden aikana 17,7 milj. eurolla.

Vantaan kaupunginvaltuuston marraskuussa 2019 hyväksymä talousarvio vuodelle 2020 perustuu negatiiviseen tilikauden tulokseen sekä 52 milj. euron nettolainanottoon. Sosiaali- ja terveydenhuollon menokehityksellä ja maanmyyntitulojen kertymällä on keskeinen rooli vuoden 2020 talousarvion toteutumiselle. Verorahoituksen ennusteet näyttävät vuodelle 2020 vuotta 2019 selvästi suurempaa kasvua, minkä arvioidaan parantavan merkittävästi vuoden 2020 tilikauden tulosta vuoteen 2019 verrattuna. Yleisen talouskehityksen ja työttömyyskehityksen heikkeneminen leikkaavat kuitenkin ennusteiden mukaan tulevien vuosien verotulokasvua. Väestönkasvu luo voimakkaana jatkuessaan paineita myös kaupungin palveluiden järjestämiseen sekä investointiohjelmaan.

Valmisteilla olevalla sote-uudistuksella on toteutuessaan merkittäviä vaikutuksia kaupungin toimintaan ja talouteen. Vuoden 2019 lopussa valmistui Uudenmaan soten erillisratkaisua koskeva selvitystyö, jossa ehdotetaan Uudenmaan jakamista viideksi järjestäjälueeksi, joista yksi olisi Vantaan ja Keravan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen muodostama itsehallintoalue. Uudistuksen talousvaikutuksia arvioidaan ja ne huomioidaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti taloussuunnitelman 2021–2024 valmistelussa.

1.1.5 Vantaan kaupungin henkilöstö

Henkilöstömäärä

	31.12.2018	31.12.2019
Yleishallinto	6	5
Kaupunginjohtajan toimiala	174	182
Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala	323	326
Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos	485	495
Vantaan Työterveys liikelaitos	73	0
Sivistystoimen toimiala	5 971	6 074
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	2 831	2 877
Suun terveydenhuollon liikelaitos	326	325
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala	640	629
Yhteensä	10 829	10 913

Palkat

Vuonna 2019 henkilöstön palkkamenot olivat yhteensä 404,6 milj. euroa, joka on 5,5 prosenttia (20,9 milj. euroa) enemmän kuin edellisvuonna. Palkkamenojen kasvuun vaikutti kunta-alan sopimusratkaisu sekä kilpailukykysovimuksen lomarahaleikkauksen päättymiseen liittyvä lomapalkkavelan kasvu.

Palkkoja nosti sopimuskaudella ensin 1.1.2019 kaikilla sopimusaloilla maksuun tulleet paikalliset järjestelyerät (0,7 % -1,2 %) sekä tammikuun niin kutsuttu tuloksellisuuteen perustuva kertaerä, joka maksettiin koko henkilöstölle. Lisäksi 1.4.2019 yleiskorotukset (0,99 % - 2,1 %) nostivat palkkoja. Palkkamenot ovat kasvaneet lähes kaikilla toimialoilla, eniten sivistystoimessa (8,4 %). Konserni- ja asukaspalveluiden toimialalla palkkamenot sen sijaan hieman laskivat (- 0,7 %) henkilöstömäärän laskiessa.

Henkilöstömäärät

Vakituisten henkilöstömäärä kasvoi sivistystoimessa perusopetuksen tulosalueella (75 hlöä) sekä sosiaali- ja terveystoimessa vanhus- ja vammaispalveluiden tulosalueella (51 hlöä). Sen sijaan konserni- ja asukaspalveluiden toimialan kokonaishenkilöstömäärä (- 10,8 %) laski tietohallinnon osittaisen liikkeenluovutuksen myötä sekä kuntalaispalveluiden henkilöstömäärän laskun takia.

Henkilöstön saatavuus vaikeutui vuoden aikana kuten muissakin pääkaupunkiseudun kunnissa, mutta onneksi lähtövaihtuvuus laski hieman. Hakijamäärät työpaikkaa kohden laskivat edelleen. Rekrytointia kehitettiin erityisesti niissä ammattiryhmissä, jossa on kovin työvoimapula ja kaupunki näkyi sosiaalisessa mediassa entistä enemmän myös työnantajana erilaisten työntekijä- ja toiminnan esittelyjen kanssa.

Järjestelmien kehittäminen

Vantaalla otettiin käyttöön uusi työvuorosuunnittelu- ja optimointijärjestelmä, jonka varsinainen tuotantokäytön aloitus siirtyi 2020 tammikuussa alkavalle suunnittelujaksolle. Lisäksi valmisteltiin edelleen hr-järjestelmä Hijatin uuden version sekä työsopimusten sähköisen allekirjoituksen ja arkistoinnin käyttöönottoa. Opetusalan

käyttöön toteutettiin opettajien palvelukseenottojärjestelmä. Vuoden 2019 aikana on lisäksi uudistettu esimiehille tarkoitettua Kompassi -raportointia sekä toteutettu kokeiluna henkilöstöasioiden chatbot intranettiin. Osuma koulutushallintajärjestelmässä otettiin käyttöön uusi omatyöpöytä näkymä.

Osaamisen johtamisen malli toiminnassa

Koulutussuunnitelmat laadittiin vuoden 2019 syksyllä tulosalueittain. Näistä koottiin uuden organisaation mukaisten palvelualueiden koulutussuunnitelmat. Suunnitelmat pohjautuvat tulosalueen tarpeisiin, nykyisen henkilöstön osaamiseen sekä mahdollisiin muutoksiin toimintaympäristössä. Koulutussuunnitelmat käsiteltiin kaupungin yhteistoimintaryhmässä ja suunnitelmien pohjalta rakennetaan seuraavan vuoden koulutusohjelma. Uutta Vantaata koskevassa koulutussuunnitelmassa painottuvat vahvasti muutostaidot ja muutuskävykyys.

Koulutussuunnitelman mukaisia oppimispäiviä toteutui yhteensä 33 787 päivää, joka on 8 011 päivää vähemmän kuin vuonna 2018. Ulkoisia koulutuksia toteutui 11 231 päivää ja sisäisiä koulutuksia 22 556. Vuonna 2019 koulutuspäiviä työntekijää kohden toteutui 3,8 eli päivän vähemmän kuin edellisvuonna (4,8). Luvussa on mukana vakinaiset ja määräaikaiset työntekijät.

Systemaattiset esimiesvalmennus-portaat tuotannossa

Vantaalla johtamisaosaamisen kehittämisessä on jatkettu strategiasta tulevien johtamisen painopisteiden eteenpäinviemistä. Tämän valtuustokauden strategiassa johtamisen painopistealueina ovat valmentava suorituksen johtaminen, itsensä johtaminen, yhteistyö- ja palautekulttuuri sekä rohkean kokeilukulttuurin kehittäminen.

Ylimmän johdon vakiintuneet valmennus-/verkostopäivät, joita on pidetty kaksi vuoden 2019 aikana, on toteutettu osana Uusi Vantaa -muutostukea. Päälliköille suunnatun Johtamisen erikoisammattitutkinnon (JET) suorittivat kaikki 16 opintonsa aloittanutta päällikköä ja johtajaa. Vuonna 2018 alkaneen Lähiesimiestyön ammattitutkinnon LAT 2 ryhmä saatiin päätökseen marraskuussa 2019. Tutkintokokonaisuuden suoritti 15 lähiesimiestä Vantaan organisaation eri puolilta. Vuoden aikana on toteutettu tulosalueiden johtoryhmille suunnattua TOMUTA-valmennusohjelmaa, jonka tavoitteena on tukea toimintakulttuurin muutoksen johtamista. Esimiehenä Vantaalla -valmennusta, joka on tarkoitettu kaikille Vantaan kaupungin uusille esimiehille, aloitti 3 uutta ryhmää, joissa jokaisessa 17 osallistujaa. Johtamistarjottimella on Esimiesten ryhmäcoaching-prosesseja sekä ilman esimiesasemaa toimiville tiimin tai ryhmän vetäjille suunnattua Ryhmänvetäjien valmennusta johtamistaitojen kehittämiseksi. Johtamistarjottimelle on luotu myös uusia oppimiskursseja vuonna 2019. Kokeiluna aloitettiin kahdella pienryhmällä Energiaa Esimiestyöhön -ryhmäcoachingprosessi. Tässä johtajuudessa kasvamista lähestytään itsen johtamisen kehittämisen sekä työhyvinvoinnin johtamisen näkökulmista.

Muutostukimalli systemaattisen johtamisen tukena

Uusi Vantaa -muutoksen tueksi koottiin kattava **muutostuen malli ja kokonaisuus**, joka rakentui useista erilaisista elementeistä, joita on hyödynnetty rinnakkain ja tarpeen mukaan organisaation eri tasoilla. Muutostuen toteutukseen nimettiin ulkoisten puitesopimuskuppaneiden joukosta tiivis ydinryhmä ensisijaisiksi muutoksen konsulteiksi, fasilitoijiksi ja valmentajiksi.

Palvelualueetasolla muutostukea on toteutettu tulevien palvelualuejohtajien kanssa käytyjen neuvotteluiden pohjalta. Muutostuen tarvetta tarkasteltiin niin yksilö-, johtoryhmä- kuin organisaation johtamisjärjestelmä -näkökulmista. Syksyn 2019 mittaan on muutostuen puitteissa työstyetty erilaisissa kokoonpanoissa muun muassa uusien palvelualueiden rakenteita ja johtamisjärjestelmää sekä luotu yhteistä näkyä tulevan organisaation tehtävistä ja muutoksen tarjoamista mahdollisuuksista toiminnan uudistamiselle ja kehittämiselle.

Sairauspoissaolot laskeneet

Vuonna 2019 sairauspoissaolot laskivat 0,36 prosenttiyksiköllä (v-19: 4,35 %/ v-18: 4,71 %). Poissaolot laskivat kaikissa muissa luokissa paitsi lyhyissä (1-3 päivää) poissaoloissa. Valtuuston asettama tavoite sairauspoissaoloille vuoden 2019 osalta oli 4,4 prosenttia, joka alitettiin. Diagnoosiluokittaisessa tarkastelussa ensimmäistä kertaa mielenterveysperusteisten poissaolojen määrä (27 %) ylitti tuki- ja liikuntaelimestön sairauksista johtuvien poissaolojen määrän (25 %). Tuunatun työn osuus on säilynyt edellisvuoden tasolla (4,54 % osuus sairauspäivistä).

Henkilöstökertomus

Vantaan kaupunki laatii vuoden 2019 osalta erillisen henkilöstökertomuksen. Kertomus sisältää tiedon vuoden 2019 merkittävistä tapahtumista sekä henkilöstöön liittyvistä tunnusluvuista.

Mitä uutta vuonna 2019 terveys- ja turvallisuusjohtamisessa?

Vuonna 2019 käynnistettiin #ollaanihmiseksi -kampanja lisääntyneiden uhka- ja väkivaltatilanteiden vähentämiseksi. Kunta10-tulosten mukaan 49 prosenttia vastanneista ilmoitti joutuneensa edeltävän 12 kuukauden aikana uhka- tai väkivaltatilanteeseen. #ollaanihmiseksi -kampanja käynnistyi näkyvällä viestintäkampanjalla, jotta saataisiin ilmiö näkyväksi ja meidät jokainen sekä asiakakkaamme miettimään, kuinka ennaltaehkäistä uhkatilanteita. Kampanjaan sisältyy myös koulutustilaisuuksia, työyksiköiden toimintaohjeiden päivittämistä sekä uhka- ja väkivaltatilanteiden huomioon ottamista työolojen haittojen ja vaarojen arvioinnissa.

1.1.6 Ympäristötekijät

Kuntien ympäristötilinpidon laatimisen lähtökohtana on kauppa- ja teollisuusministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan tai kuntayhtymän tilinpidossa. Vantaalla seurattavat ympäristötilinpidon tulot, kulut ja investoinnit on määritelty kuutoskaupunkien kestävä kehityksen raportoinnin kehittämistyön yhteydessä.

Vuonna 2019 Vantaalla ympäristötuottoja oli noin 924 300 euroa. Eniten tuottoja tuli tilakeskuksen energiatehokkuustoimista, ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä sekä öljyntorjuntarahaston avustuksesta maaperän ja pohjaveden suojeluun.

Ympäristökulut vuonna 2019 olivat yhteensä 27,5 miljoonaa euroa. Edellisten vuosien tapaan kuluista valtaosa oli ryhmän Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet kuluja.

Ympäristöinvestoinnit olivat 525 900 euroa, joista valtaosa käytettiin ilmaston- ja luonnonsuojeluun, melun ja tärinän torjuntaan sekä maaperän ja pohjaveden suojeluun.

Ympäristötuotoilla tarkoitetaan kuntaorganisaation toiminnasta saatuja tuloja, jotka liittyvät ympäristönsuojeluun. Niitä ovat esimerkiksi jätehuoltomaksut sekä ympäristön pilaajilta perityt kunnan suorittamien tai teettämien kunnostustöiden ja siivousten korvaukset sekä energiansäästöllä saadut toimenpiteet. Ympäristötuotto on tilikaudelle jaksotettu ympäristötulo.

Vuonna 2019 Vantaan kaupunkiorganisaation ympäristötuotot olivat noin 924 300 euroa. Ne olivat 0,4 prosenttia kaupungin kaikista toimintatuotoista. Ympäristötuottoja kertyi 4,0 euroa asukasta kohden.

Ympäristökulujen kokonaissumma muodostuu tilikaudelle jaksotetuista ympäristömenoista ja ympäristöinvestoinneista tehdyistä poistoista tilikauden aikana. Ympäristömeno määritellään ympäristönsuojelutoimenpi-

teistä aiheutuneeksi menoksi. Ympäristömeno puolestaan aiheutuu toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää taikka parantaa tulevaa luonnonsuojelun tasoa ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Ympäristönsuojelutoiminnan kulut esitetään yleiseurooppalaisen ympäristönsuojelutoimenpiteiden tilastoluokituksen mukaisesti soveltuvien osin.

Vantaalla valtaosa kaikkiaan 27,5 miljoonan euron ympäristökuluista kertyi aiempien vuosien tapaan ryhmästä Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet. Jätehuollon ja alueiden puhtaanapidon kulut olivat 2,8 miljoonaa euroa, ympäristönsuojelun viranomaistehtävien osuus oli 1,6 miljoonaa euroa ja ulkoilman suojeluun käytettiin 1,2 miljoonaa euroa. Ympäristökulut olivat 1,6 prosenttia kaupungin kaikista toimintakuluista. Ympäristökuluja kertyi 105,5 euroa asukasta kohden.

Ympäristöinvestoinnit ovat menoja, jotka syntyvät hyödykkeiden tuottamiseksi, ympäristöhaittojen ennaltaehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja korjaamiseksi, tulevan ympäristönsuojelutason parantamiseksi ja luonnonvarojen kestävään käytön edistämiseksi hankitusta hyödykkeestä. Lisäksi investoinnin odotetaan tuottavan tuloa tai se on tarkoitettu käytettäväksi tuotannontekijänä kunnan hyödyke- ja palvelutuotannossa jatkuvasti usean tilikauden ajan ja hankintameno ylittää poistosuunnitelman mukaisen pienhankintarajan. Ympäristöinvestointien hankintamenosta vähennetään investoinnin tekemiseksi saadut rahoitusosuudet ja avustukset.

Vantaalla tehtiin ympäristöinvestointeja 525 900 eurolla. Eniten, 264 000 euroa, investoitiin ilmastonsuojeluun liittyviin toimenpiteisiin. Ne olivat 0,3 prosenttia kaupungin kaikista investoinneista. Ympäristöinvestointeja tehtiin 2,3 eurolla asukasta kohden.

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Korruption ja lahjonnan torjunta

Vantaan kaupunginhallituksen (9.6.2014 § 7) hyväksymässä edustusohjeessa on todettu, missä tilanteissa ja minkälaisia ulkopuolisten tarjoamia etuja kunnan henkilöstö voi ottaa vastaan. Edustusohjetta sovelletaan yhtä lailla kunnan koko henkilöstöön eli kunnan viranhaltijoihin, työntekijöihin ja luottamushenkilöihin, ellei toisin ole erikseen mainittu.

Edustusohjeessa viitataan kunnallisesta viranhaltijasta säädettyyn lakiin sekä rikoslakiin, joiden mukaan kunnan viranhaltija ei saa pyytää, ottaa vastaan tai hyväksyä sellaista etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa tai heikentämään luottamusta viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen.

Kappaleessa 1.2 on tehty tarkemmin selkoa sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Vantaan kaupungin www-sivuilla on julkistettu kuntalain edellyttämä rekisteri tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuuksista. Tilinpäätöksen liitetietona on lisäksi esitetty tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista.

Ihmisoikeusasiat

Tällä hetkellä kaikissa hankintakeskuksen kilpailuttamissa sopimuksissa ja myös yleisessä sopimus pohjassa edellytetään alla olevien Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimusten noudattamista.

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) seuraavat yleissopimukset:

- Nro 29: Pakollinen työ (1930)
- Nro 87: Ammatillinen järjestäytymisvapaus ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojeleminen (1948)
- Nro 98: Järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluvoimavarojen periaatteiden soveltaminen (1949)
- Nro 100: Samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettava sama palkka (1951)
- Nro 105: Pakkotyön poistaminen (1957)
- Nro 111: Työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuva syrjintä (1958)
- Nro 138: Työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäispalkka (1973)
- Nro 182: Lapsityön pahimpien muotojen kieltäminen ja välittömät toimet niiden poistamiseksi (1999)

Parhaillaan kehitteillä on sosiaalisen vastuun Code of Conduct. Vantaan kaupunkikonsernin sopimustoimittajien tulee tulevaisuudessa sitoutua noudattamaan sitä ja varmistaa, että tässä asetetut vähimmäisvaatimukset täyttyvät heidän omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan.

Lisäksi kaikissa hankintakeskuksen kilpailuttamissa hankinnoissa arvioidaan jo hankinnan valmisteluvaiheessa, miten työllistämistoimenpiteet sekä ympäristövaatimukset voidaan kussakin hankinnassa ottaa huomioon.

1.1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vantaan kaupungissa riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Vantaan kaupunkikonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Kaupunkikonsernissa riskejä käsitellään ensisijaisesti vaikutuksiltaan kielteisinä tapahtumina, mutta myös menetetty mahdollisuus voidaan nähdä riskinä.

Tilinpäätöksessä esitettävä arvio Vantaan kaupungin merkittävimmistä riskeistä perustuu kaupunkikonserniin kuuluvien organisaatioiden laatimiin riskien arviointeihin. Kaupunkitasoiset riskit on arvioitu riskienhallinnan ohjausryhmän toimesta.

Strategiset riskit

Strategiset riskit kohdistuvat kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin sekä näiden toteutumista tukeviin kriittisiin menestystekijöihin. Strategisia riskejä arvioidaan säännöllisesti kaupungin kaikilla tasoilla osana muun muassa toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seurantaa.

Merkittävimmiksi arvioiduista strategisista riskeistä yhtenä keskeisimpänä on edelleen maakunta- ja sote -uudistus, jonka toteutuminen aiheuttaa epävarmuutta etenkin pääkaupunkiseudun kuntakentässä. Alueuudistuksella voidaan arvioida olevan pitkän aikavälin ei-toivottuja seurauksia, kuten verotulojen merkittävä lasku, jolla on negatiivinen vaikutus kaupungin talouteen, erityisesti investointien rahoitusmahdollisuuksiin. Siirtymävaiheen hallinta puolestaan sitoo voimavaroja ja vastuunjaon sekä käytänteiden yhteensovittaminen vienee aikaa. Edunvalvonta mahdollisesti tulevan alueuudistuksen osalta on ollut suunnitellun aktiivista ja riskin seurauksiin on näin pyritty vaikuttamaan. Tulevia muutoksia on ennakoitava hyvissä ajoin ja samalla varauduttava tarvittaaviin sopeuttamistoimiin.

Strategiseksi riskiksi on edelleen arvioitu myös resurssit ylittävä kuntalaisten palvelutarpeen kasvu. Erityisesti erilaisilla kielitaito- ja koulutustaustoilla tulevien ihmisten palvelutarpeisiin vastaaminen edellyttää merkittävää resursointia, mihin kaupungin tiukka taloudellinen liikkumavara asettaa haasteen. Kaupungin jatkaessa kasvuaan palvelutarpeen ja väestömuutosten seuranta ja ennakointi on ensiarvoisen tärkeää.

Strategisiksi riskeiksi voidaan nähdä myös merkittävien kilpailutusten tai hankkeiden epäonnistuminen, väärinkäytökset ja muu kaupunkia koskeva negatiivinen uutisointi.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset (operatiiviset) riskit ovat kaupungin organisaation päivittäisen toiminnan jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä.

Vantaan kaupungissa keskeisiksi toiminnallisiksi riskeiksi on arvioitu muun muassa henkilöstön saatavuus ja osaaminen tietyissä kriittisissä ammattiryhmissä, toiminnalle kriittisten tietojärjestelmien toimimattomuus sekä avainhenkilöihin, työhyvinvointiin ja henkilöstön työkykyyn liittyvät riskit.

Henkilöstön saatavuus on riski ennen kaikkea henkilöintensiivisissä toiminnoissa kuten sosiaali- ja terveystoimessa, sivistystoimessa sekä tietyissä teknisissä tehtävissä ja tietohallinnossa. Työmarkkinatilanteen ollessa suotuisa riskin voidaan olettaa edelleen kasvavan muun muassa kunnan kannalta haasteellisen palkkakilpailun vuoksi. Henkilöstön poikkeuksellisen suuri vaihtuvuus kuormittaa organisaatiota rekrytointien sekä perehdytyksen myötä ja lisäksi vaihtuvuudella on negatiivinen vaikutus avainhenkilörisktiin. Riskin hallitsemiseksi on panostettava rekrytointiin ja työnantajamaineen kehittämiseen.

Tietojärjestelmien toimintahäiriöihin on Vantaan kaupungissa varauduttu muun muassa ICT-valmiussuunnitelmassa määritetyin toimenpitein, tunnistamalla keskinäisriippuvuuksia, ylläpitämällä vaihtoehtoisia toimintatapoja sekä testaamalla merkittävimpien ICT-palveluita tuottavien yritysten kykyä toimia häiriötilanteissa.

Muutokset muun muassa työn tekemisessä, organisoinnissa ja digitalisoitumisessa asettavat paineita henkilöstön työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitämiseen erityisesti kognitiivisen ergonomian osalta. Mm. henkilöstövaajeesta aiheutuva työhyvinvoinnin heikkeneminen aiheuttaa väistämättä laskua työn tuottavuudessa. Vuonna 2019 toteutui avainhenkilöriskejä, joita ei ollut hallittu muun muassa riittävin sijaisjärjestelyin tai prosessikuvauksin. Henkilöstöriskien hallitsemiseksi Vantaalla tulee panostaa erityisesti hyvään johtamiseen ja työyhteisötaitojen vahvistamiseen.

Taloudelliset riskit

Kaupungin toimintaan vaikuttavista taloudellisista riskeistä merkittävin on sen verotulojen määrässä tapahtuvat negatiiviset muutokset etenkin yhdistettynä menojen budjetoitua suurempaan kasvuun.

Merkittävin yksittäinen taloudellinen riski kaupungille edelleen on suunniteltu maakunta- ja sote-uudistus, joka toteutuessaan merkitsee huomattavaa laskua kaupungin verotuloissa, lisääntyneitä riippuvuutta valtiosta valtionosuuksien kautta sekä kaupungin suhteellisen velkaantuneisuuden kaksinkertaistumista, kun lainat jäävät kunnille. Koska kaupunki voi omalla toiminnallaan vaikuttaa tulopohjaansa vain rajallisesti eikä yksin pysty vaikuttamaan maakunta- ja sote-uudistuksen toteutustapaan, riskiä voidaan hallinnoida parhaiten hillitsemällä sekä käyttötalouden menojen kasvua että käyttämällä investoinneissa tiukkaa tarpeellisuusharkintaa ja hajauttamalla niitä ajallisesti. Taloudellisten riskien hallinnassa 2019 sosiaali- ja terveystoimen toimialalla on ollut suuria haasteita johtuen mm. kasvaneesta palvelukysynnästä sekä ostopalvelujen kohonneesta hintatasosta. Toimiala on tehnyt kuntalain ja Vantaan hallintosäännön mukaisesti kaupunginvaltuustolle esityksen talousarvio muutoksesta.

Vantaan kaupunginhallituksen hyväksymän yleisohjeen mukaisesti kaupungin rahoitus- ja korkoriskien hallinnan tavoitteena on suojata Vantaan kaupunkikonsernia rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta. Lainanoton kustannuksiin ja niiden vaihteluihin vaikuttavat ensisijaisesti euroalueen yleinen korkotaso ja sen muutokset. Kustannuksiin vaikutetaan pääasiassa toteuttamalla kaupunkikonsernin lainanotto mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä hallitsemalla velan korkoriskiasemaa. Rahoitusriskiä hallinnoidaan välttämällä jälleen rahoitettavaksi tulevien lainojen liiallista keskittymistä ajallisesti ja varainhankintalähteittäin sekä sijoitetun ylimääräisen likviditeetin avulla.

Kaupungin nettolainanotto vuonna 2019 oli 17,7 milj. euroa ja pitkäaikainen lainakanta 897 milj. euroa. Pitkäaikainen lainakanta /asukas oli n. 3 840 euroa, mikä on kuitenkin hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna johtuen väestönkasvusta. Suhdeluku oli korkeimmillaan vuonna 2015, jolloin lainamäärä oli yli 5000 euroa/asukas. Kaupunki on lyhentänyt pitkäaikaista velkaansa viimeisten vuosien aikana yhteensä lähes 200 milj. euroa samalla, kun kaupunki on kasvanut vahvasti. Kaupungin oma ja konsernin pitkäaikainen varainhankinta pystyttiin järjestämään erittäin alhaisella tasolla.

Rahoitus- ja korkoriskien hallinta Vantaan kaupunkikonsernissa on keskitetty rahoituksen tulosalueelle. Kaupungin lainasalkku hyötyi edelleen historiallisen matalan korkotason jatkumisesta, mikä näkyi ennätysellisen alhaisissa korkomenoissa. Korkomenot vuonna 2019 alittivat 2 milj. euron rajan ja lainasalkun keskipainu oli 0,21 %:iin. Kaupunki laski liikkeeseen ensimmäisenä suomalaisena kuntana 5-vuotisen kiinteäkorkoisen 70 milj. euron suuruisen joukkovelkakirjalainan Suomen markkinoilla negatiivisella korolla. Lisäksi kaupunki nosti 30 milj. euron suuruisen kiinteäkorkoisen lainan. Kiinteäkorkoiset lainat paransivat edelleen lainasalkun korkoriskiasemaa ja siten pienensivät salkun korkoriskiä. Vantaan kaupungin lainasalkkuun ei sisälly valuuttakurssiriskiä.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi organisaation omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen tai häviäminen esimerkiksi rikoksen tai muun vahingollisen tapahtuman seurauksena.

Keskeisiksi vahinkoriskeiksi Vantaan kaupungissa on arvioitu henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet sekä muut työturvallisuuspoikkeamat, toimitilojen turvallisuuteen, terveellisyteen ja käytettävyyteen liittyvät riskit (sisäilmaongelmat ja kosteusvahingot), kiinteistöihin ja omaisuuteen kohdistuvat rikolliset teot, kuten varkaudet ja vahingonteot sekä muut vahingot, onnettomuudet, luonnonilmiöt ja tekniset viat sekä kybertoimintaympäristön riskit.

Vuonna 2019 yksittäiset vahinkoriskitapahtumat eivät aiheuttaneet kaupunkitasoisesti merkittäviä seurauksia, mutta ne aiheuttivat jonkin verran toimialakohtaista palveluiden hidastumista ja negatiivista uutisointia. Näitä olivat muun muassa kaivinkoneen aiheuttama datakaapelivaurio sekä rankkasateiden ja ukkosmyrskyjen aiheuttamat tulvat ja vesivahingot.

Eniten riskienhallintatoimenpiteitä ja reagoitua vaativia vahinkoriskejä olivat lisääntyneet henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet sekä kybertoimintaympäristön riskit, kuten toimitusjohtajahuijausyritykset ja tietomurrot. Syksyllä 2019 Vantaa aloitti uhkien ja väkivallan vastaisen #ollaanihmiseksi -kampanjan, jonka yhtenä tavoitteena oli herättää asiakkaita miettimään omaa rooliaan asiakaspalvelutyötä tekevien ihmisten työhyvinvoinnin edistämiseksi. Sivistystoimissa työskentelevät turvallisuusasiantuntijat ovat edistäneet toimialansa vakavimpien turvallisuusriskien ennaltaehkäisyä. Tietoturvan merkittävin yksittäinen parannus oli kaksivaiheisen, vahvan tunnistautumisen käyttöönotto.

Kaupungin vahinkorahastosta korvattiin kaupunkiorganisaation ulkopuolisille tapahtumista, joissa katsottiin kaupungin olevan vastuussa, yhteensä lähes 110 000 euroa. Edellä mainituista valtaosa oli tavanomaisiksi luokiteltavissa olevia kaatumisia ja liukastumisia, joista aiheutuneista henkilövahingoista syntyi hieman alle 80 500 euron kustannukset. Lisäksi ajoneuvoihin, kiinteistöihin ja esineisiin kohdistui vahinkoja hieman yli 28 500 euron arvosta.

Vuonna 2019 kaupungin kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen kohdistuneista vahingonteoista, kuten töhryistä, lasien rikkomisista, ym. omaisuuden vahingoittamisesta aiheutui kaupungille noin 64 000 euron kustan-

nukset. Toimialojen vastuulla olevien lakisääteisten tapaturma- ja liikennevakuutusten lisäksi kaupungin vahinkorahastosta maksettiin vahinko- ja vastuuvakuutusmaksuja yhteensä 543 930,45 euroa.

Oikeudenkäynnit sekä kunnallisvalitukset vuonna 2019

Vantaan kaupungilla on vireillä vahvistuskanne koskien Vantaan Golfpuisto Oy:n maanvuokrasopimusta. Kannteella pyydetään vahvistamaan, että maanvuokrasopimus on päättynyt. Asiassa on tehty myös tutkintapyyntö poliisille.

Vantaan kaupungilla on vireillä Itä-Uudenmaan kärjäoikeudessa riita-asian oikeudenkäynti Kivistön asuonmessualueen neljää kiinteistönomistajaa vastaan. Kysymys on kiinteistökaupan sopimusehtojen noudattamisesta.

Asfalttikartellioikeudenkäynti päättyi lähes 10 vuoden vireillä olon jälkeen 6.1.2020. Kaupunki sai korvauksia yhteensä lähes 3,4 miljoonaa euroa.

Kivistön asuonalueen kadunrakentamista koskeva urakkariita saatiin päätökseen. Hovioikeuden tuomion nojalla Vantaan kaupunki maksoi urakoitsijalle korvauksia lähes 1,5 miljoonaa euroa. Kivistön paineenkorotusasemaa koskevassa urakkariidassa päädyttiin sovintosopimukseen siten, että Vantaan kaupungin ja HSY:n maksettavaksi kertyi korvauksia yhteensä 240 000 euroa.

YIT Teollisuus Oy on hakenut korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa kallion louhintaa, murskausta ja kiviaineksen kierrätystä koskevassa asiassa, jossa Vaasan hallinto-oikeus on hylännyt YIT Teollisuus Oy:n valituksen.

Kolmesta viime vuonna hyväksytystä kaavasta on tehty valitus hallinto-oikeuteen.

Sivistystoimessa on tilinpäätöksen laatimishetkellä yksi hallintoriita-asia, jossa vaaditaan kaupungilta 24 kk palkkaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on käynnissä kolme hallintoriita-asiaa liittyen lastensuojelukustannuksiin. Lisäksi vakuutusosikeudessa on kesken asia, jossa Kelalta vaaditaan kiireellisen sairaanhoidon kustannuksia.

Hankinta-asioiden osalta vuoden vaihteessa vireillä on ollut kolme asiaa markkinaoikeudessa ja yksi korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Kaikissa asioissa kaupungin riskit ovat vähäisiä.

Konserniyhtiöiden osalta keskeneräisiä ovat Kehäyhtiötä koskeva oikeudenkäynti, jossa VTK Kiinteistöt Oy ja Kiinteistö Oy Kehäsuora ovat asianomistajina sekä Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n työturvallisuusrikostapaus.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kuntalain (410/2015) 14 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan valtuusto päättää kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kaupunginhallituksen tehtävänä on Kuntalain 39 §:n mukaan huolehtia kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Liikelaitoksissa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vastaavat kuntalain 67 §:n nojalla johtokunnat.

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Kunnan konsernijohton tehtävä on varmistaa konsernivalvonnan avulla, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on hoidettu asiaankuuluvalla tavalla. Konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat konsernin yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. (Hallituksen esitys kuntalaiksi, HE 268/2014 vp. s.145)

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä esitetään kohdassa 1.6.7.

Vantaan kaupungin päätöksentekoa, omaisuuden hallintaa ja sopimustoimintaa säätelee lakien ja asetusten lisäksi mm. hallintosääntö sekä eri toimialojen ja tulosalueiden vastuulla olevien toimintojen osalta tulosalueittain laaditut ohjeet. Vantaan kaupungin hallintosääntö päivitettiin vuoden 2019 aikana (kaupunginvaltuuston hyväksyntä 21.10.2019, voimaan 1.1.2020). Hallintosäännön 18. luvun 1 §:ssä todetaan, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen sekä toiminnan kehittäminen ovat kaupunkikonsernin jokaisen organisaation vastuulla olevia tehtäviä. Lisäksi hallintosääntö määrittää riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan kohdistuvat erityiset vastuut muun muassa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen, kaupunginjohtajan sekä liikelaitosten johtajien osalta. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasolla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa ja palveluntuottajille ulkoistetuissa palveluissa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on määritetty Vantaan kaupunginvaltuuston 2.3.2015 hyväksymässä Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa -ohjeessa. Edellä mainitun ohjeen ajantasaisuus tarkastetaan valtuustokausittain tai tarvittaessa.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tavoitteet

Vantaan kaupungissa riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Vantaan kaupunkikonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Kaupunkikonsernissa riskejä käsitellään ensisijaisesti vaikutuksiltaan kielteisinä tapahtumina, mutta myös menetetty mahdollisuus voidaan nähdä riskinä.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan myös se, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon.

Riskienhallinnan järjestäminen

Toimiva riskienhallinta edellyttää järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnan kokonaisuuteen kuuluvat keskeisesti myös menettelyt toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden seurantaan sekä riskeistä raportointiin.

Riskienhallinnan vastuut ja toimintatavat on määritetty kaupunginvaltuuston hyväksymässä Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa -asiakirjassa (2.3.2015). Vantaan kaupunkikonsernin riskienhallinnan periaatteet on määritetty ISO 31000-standardin periaatteiden mukaisesti. Riskien arviointia ja hallintaa toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla määritettyjen vastuiden mukaisesti. Riskien arvioinnissa riskit luokitellaan strategiisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Kaupunkitasoinen riskienhallintasuunnitelma toimii kaupunkikonsernissa riskienhallinnan raportoinnin välineenä. Riskejä arvioidaan kaupunkikonsernissa monien eri prosessien yhteydessä. Riskienhallintasuunnitelmaan kootaan sekä riskitieto että riskien hallitsemiseksi määritetyt vastuut ja toimenpiteet organisaation toiminnan kannalta merkittävimmiksi arvioituista riskeistä.

Riskienhallintasuunnitelmat laaditaan kaupungin kaikilla tulosalueilla, toimiala- ja liikelaitostasoisesti, sekä kaupunkikonserniin kuuluvissa merkittävässä yhteisöissä. Lisäksi riskienhallintasuunnitelmat on ohjeistettu laadittaviksi merkittäviin projekteihin sekä hankkeisiin, kuten esimerkiksi Apotti-hanke tai maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu.

Riskienhallintasuunnitelmien päivittämisen voidaan arvioida muodostuneen luontevaksi osaksi toimialojen vuosikellon mukaista toimintaa. Riskienhallintasuunnitelmat tarkastetaan ja päivitetään sekä niiden avulla raportoidaan organisaation riskienhallinnasta kaksi kertaa vuodessa. Vuoden toista päivitystä täydennetään lisäksi selonteolla kuluvan vuoden riskienhallinnassa sekä sisäisessä valvonnassa onnistumisesta sekä organisaatiossa käytössä olevista riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimintatavoista.

Tällä menettelyllä on pyritty saavuttamaan varmuus siitä, että riskienhallintaa toteutetaan kaupunkikonsernissa riittävässä laajuudessa ja että riskitieto on ajantasaista. Raportoinnin kautta toimialojen, liikelaitosten ja nimettyjen yhtiöiden johtoryhmillä, luottamuselimillä sekä riskienhallintapäälliköllä yhdessä riskienhallinnan ohjausryhmän kanssa on ollut mahdollisuus todentaa kaupunkikonsernin riskienhallinnan toteutumista.

Vantaan kaupungin riskienhallinnan ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Ohjausryhmä suunnittelee, koordinoi ja kehittää riskienhallintaa kaupunkikonsernin tasolla. Se mm. valvoo, että riskienhallinta toteutuu tehtyjen päätösten ja kaupunkitasoisten suuntaviivojen mukaisesti, tiedottaa organisaatiolle riskienhallinnasta ja valmistele kaupunkitasoisen riskienhallintasuunnitelman. Ohjausryhmän jäsenet toimivat edustamansa organisaation yhteyshenkilöinä riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvissä kysymyksissä. Ryhmässä on edustettuna riskienhallinnan yhteyshenkilöt kaikilta kaupungin toimialoilta sekä liikelaitoksista, mm. kaikki talous- ja hallintojohtajat. Riskienhallinnan ohjausryhmä käsitteli kokouksissaan muun muassa kaupunkitasoista riskienhallintasuunnitelmaa, vuoden 2018 arviointikertomusta ja siinä pyydettyjä vastauksia, toimialojen riskienhallintasuunnitelmia ja merkittävimpiä toteutuneita riskejä, riskienhallintatyön kehittämistä sekä muita vastuualueensa ajankohtaisia asioita.

Kaupungin vakuuttamista ohjaa kaupunginvaltuuston vuonna 2018 hyväksymä vakuutuspolitiikka. Erityisesti vahinko- ja vastuuriskien seurauksia pyritään rajaamaan vakuuttamalla. Kaupungille lakisääteisiä vakuutuksia ovat tapaturmavakuutus ja liikennevakuutus, minkä lisäksi kaupungilla on voimassa ryhmähenkivakuutus. Lakisääteiset ja muut pakolliset vakuutukset otetaan vähintään sen mukaisina, mitä lainsäädäntö ja muut määräykset edellyttävät. Lakisääteisten vakuutusten lisäksi tavoitteena on, että kaupungilla, sen liikelaitoksilla ja tytäryhteisöillä on riskiperusteisesti arvioiden riittävän kattava, mutta kustannustehokas vakuutusturva omaisuuden ja toiminnan keskeytymisen sekä toiminnan ja hallinnon vastuiden osalta. Lisäksi kaupunki voi hyödyntää vakuutusyhtiöiden tarjoamia riskienhallinta- ja vahinkojen torjuntapalveluja.

Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa tuettiin vuonna 2019 järjestämällä kaksi koulutuspäivää, joista ensimmäisessä käytiin läpi sisäisen valvonnan teoriaa, periaatteita ja hyviä käytäntöjä. Jälkimmäisessä esiteltiin globaalia riskikehitystä, riskienhallinnan teoriaa sekä harjoiteltiin riskienhallintasuunnitelmien laadintaa uuden internetselainpohjaisen TargetorPro-ohjelman avulla.

Sisäinen valvonnan järjestäminen

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaupunkikonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Sisäinen valvonta on kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.

Sisäinen valvonta kohdistuu organisaation kaikkeen toimintaan. Sisäisen valvonnan toteuttamiseen vaikuttavat organisaation toiminnan luonne, sisältö ja laajuus, talous sekä edellä mainittuihin liittyvät riskit. Suuri osa sisäisestä valvonnasta toteutuu organisaation prosesseihin sisällytettävänä päivittäisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Säännölliseen valvontaan kuuluvat muun muassa johdolle ja luottamuselimille laadittavat raportit, toiminnan ja erityisesti poikkeamien seuranta, talousarvion toteutumisen seuranta, säädösten ja ohjeiden noudattamisen valvonta, hyväksymis- ja valtuutusmenettelyt sekä fyysiset valvontatoimenpiteet.

Vantaan kaupungin hallinnon ja toiminnan järjestämisessä sekä päätöksenteko- ja kokousmenettelyssä noudatetaan kaupungin hallintosäännön määräyksiä, ellei laissa ole toisin säädetty. Hallintosääntö edellyttää, että kaupungissa noudatetaan hyvää johtamis- ja hallintotapaa.

Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja tulosaluejohtajat vastaavat kaupunki-, toimiala- ja tulosalueella hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti sekä seuraavat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilasta. Liikelaitoksissa vastuu on liikelaitoksen johtajalla.

Esimiehet ja yksiköiden päälliköt vastaavat siitä, että johtamassaan organisaatiossa henkilöstö toimii hyväksytyjen hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Esimies vastaa johtamansa yksikön osalta siitä, että henkilöstön toimivalta ja vastuut on määritetty ja että henkilöstöllä on ajantasaiset tehtäväkuvaukset. Esimiesten ja päälliköiden on seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, mikäli hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan vastaista toimintaa havaitaan.

Vantaan kaupunkikonsernissa ei sallita väärinkäytöksiä. Johdon velvollisuutena on huolehtia riittävästä sisäisestä valvonnasta väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin. Sisäinen tarkastus voi kaupungin johdon harkinnan mukaan avustaa tutkimuksen teossa tai tutkia väärinkäytösepäilyjä. Lähtökohtaisesti sisäisen tarkastuksen laatimat tarkastusraportit käsitellään johtoryhmätasoisesti ja niiden suosituksia noudatetaan.

Väärinkäytösten mahdollisuutta on pyritty minimoimaan laadunvarmistusprosesseilla, joissa muun muassa asioiden käsittely tapahtuu useamman henkilön toimesta. Niin sanottuihin vaarallisiin työyhdystelmiin kiinnitetään huomiota, jotta niiden syntyminen estetään ennalta.

Toimialoilla pyritään hyödyntämään merkittävässä päätöksissä vaikutusten ennakoarviointia. Tämän menetelyn avulla tavoitteena on ennakoida mahdollisen päätöksen vaikutukset kohderyhmään sekä minimoida ennakoitavissa olevat riskit. Merkittävien kuntalaisiin vaikuttavien muutosten osalta arviointi liitetään osaksi toimintaa ohjaavaan lautakuntaan vietävää päätösesitystä.

Taloudellisten riskien hallitsemiseksi toimialojen budjettivastuulliset esimiehet raportoivat säännöllisesti talouden toteutumisesta, budjetin ylitys- ja alitusuhista sekä tarvittavista toimenpiteistä. Käyttösuunnitelman toteumaennusteita laaditaan lähes kuukausittain tulosityksikkötasolla. Talouden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsausten yhteydessä kaupunginhallitukselle sekä toimintaa ohjaaville lautakunnille. Konserniyhteisöjen osalta toimintaa ohjaavana tahona toimii kaupunginhallituksen yleisjaosto.

Vantaan kaupungin kaikissa tulosityksiköissä tehdään työturvallisuuslain mukaisesti vuosittainen työn vaarojen ja haittojen arviointi. Vuonna 2018 käyttöön otettu Tutka-järjestelmä mahdollistaa turvallisuuspoikkeamien, kuten uhka- ja väkivaltatilanteiden seurannan ja systemaattisemman puuttumisen poikkeamiin. Sosiaali- ja terveystoimen kaikkien yksiköiden potilasturvallisuussuunnitelmat tai omavalvontasuunnitelmat on laadittu lakien edellyttämällä tavalla. Tietoturvapoikkeamista on lähes reaaliaikaista seuranta, ja niistä laaditaan kuukausittaiset raportit. Rekrytointitilanteessa noudatetaan kaupunkitasoista ohjetta luottotietojen tarkastamisesta rekrytoitaessa henkilöitä tehtäviin, jotka edellyttävät erityistä luotettavuutta. Tietyissä tehtävissä edellytetään lisäksi suojelupoliisin laatimaa turvallisuusselvitystä. Toimialoilla tehdään lisäksi erilaisia auditointeja, ja ne kohdistuvat joko omaan tai ulkoistettuun toimintaan.

Sisäistä valvontaa toteutetaan myös muun muassa kaupunginjohtajan säännöllisissä toimialojen navigointitilaisuuksissa sekä konsernihallinnon toimesta konserniyhteisöissä järjestettävissä navigoinneissa. Hankintapäätösten perustelujen parantamisella ja yhteydenpidolla toimittajiin on pyritty ehkäisemään potentiaalisia valituksia markkinaoikeuteen.

Strategisten tavoitteiden toteutumisen riskit arvioidaan vuosittain tuloskortin laadinnan yhteydessä. Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmissä ja niistä raportoidaan osavuosikatsausten yhteydessä lautakunnille sekä kaupunginhallitukselle. Kaupunkitasoisista, valtuuston hyväksymistä sitovista tavoitteista raportoidaan vuosittain kaupunginvaltuustolle.

Sisäisen valvonnan toteutumista ja kehittämistä seurataan kaupunkitasoisesti. Jokaiselta kaupungin toimialalta, liikelaitokselta ja määrätyiltä konserniyhteisöiltä pyydetään vuosittain kirjallinen selvitys organisaatiossa käytössä olevista sisäiselle valvonnan ja riskienhallinnan menettelyistä, niiden onnistumisesta sekä organisaatioon kohdistuneista merkittävimmistä riskeistä kuluneen vuoden aikana. Samassa yhteydessä tiedustellaan, onko menettelyillä onnistuttu tukemaan asetettujen tavoitteiden täyttymistä ja onko riskienhallinnalla ja sisäisellä valvonnalla kyetty ennaltaehkäisemään toiminnassa esiintyviä poikkeamia. Lisäksi organisaatioita pyydetään tunnistamaan kehittämiskohteita riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan prosesseissaan.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus toimii kaupunginjohtajan alaisuudessa ja tulosalueen tehtävät on määritelty hallintosäännössä. Tarkastustyö perustuu kalenterivuoden kattavaan kaupunginjohtajan hyväksymään vuosisuunnitelmaan, joka yhteen sovitetaan ulkoisen tarkastuksen työohjelman kanssa.

Tarkastusten tuloksista raportoitiin kuukausittain kaupunginjohtajalle ja kerran vuodessa kaupunginhallitukselle. Tarkastusraportit toimitettiin niiden valmistuttua kaupunginhallituksen puheenjohtajille, kaupunginjohtajalle ja koko kaupunkia tai tiettyä toimialaa koskevissa tapauksissa toimialan apulaiskaupunginjohtajalle ja asianosaisille esimiehille sekä toimialaa merkittävästi koskevissa tapauksissa lautakunnan/johtokunnan puheenjohtajalle. Tytär yhteisöä koskevissa tarkastuksissa tarkastusraportit toimitettiin myös ko. yhtiöön ja yleisjaostoon.

Vuonna 2019 sisäinen tarkastus on tehnyt 17 varsinaista tarkastusta ja 14 jälkitarkastusta. Tarkastuksia tehtiin kaikille toimialoille ja ne kohdistuivat mm. yleishallintoon, henkilöstöhallintoon, avustuksiin, omaisuuden hallintaan, tavaroiden ja palveluiden hankintaan, taloushallintoon, tietohallintoon sekä sopimuksiin. Tarkastuksista 6 kohdistui kaupungin tytäryhtiöihin. Tulosalueella työskenteli viisi henkilöä.

Tarkastukset eivät tuoneet esiin sellaisia laajempia asiakokonaisuuksia, joissa olisi merkittävässä määrin sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan tehostamistarpeita. Tarkastettujen toimintojen osalta sisäisen valvonnan voidaan arvioida olevan hyvällä tasolla, lukuun ottamatta Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan hankintatoimintaa, jossa havaittiin olevan kehittämistarvetta.

Häiriötilanteisiin varautuminen ja valmiussuunnittelu

Kaupungin asukkaille ja yhteistyökumppaneille tärkeiden toimintojen jatkuvuus merkittävien riskien toteutuessa varmistetaan valmiussuunnitelmin sekä muilla toiminnan jatkuvuuteen pyrkivillä etukäteen tehtävillä varautumisjärjestelyillä. Edellä mainittuun kuuluvat suunnitelmien lisäksi keskeisesti henkilöstön kouluttaminen ja erilaiset harjoitukset, yhteistyö toiminnalle tärkeiden kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa, tietyt etukäteen toteutettavat hankinnat ja varmistukset sekä muun muassa henkilöstön varaaminen poikkeusolojen tehtäviin.

Nykypäivän verkostomainen toiminta edellyttää säännöllistä yhteyttä, yhteistä suunnittelua ja sopimista sekä harjoituksia ja häiriötilanteen aikaisen tiedonkulun varmistamista keskeisten toimijoiden välillä. Yhteys kriittisestä infrastruktuurista ja palveluista vastaavien välillä tulee perustua jo normaaliaikana luotuihin ja sovittuihin järjestelyihin. Vantaan kaupungilla on tiivis yhteistyö esimerkiksi sähkönjakelusta vastaavan Vantaan Energia Oy:n, vesi- ja jätehuollosta vastaavan Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymän (HSY), sekä alueen eri turvallisuusviranomaisten ja pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa. Eriyisen riskin ja varautumistarpeen muun muassa suuronnettomuuksia varten aiheuttaa kaupungin alueella sijaitseva Helsinki-Vantaan lentoasema.

Vantaan kaupungin valmiussuunnitelmat ovat pääosin ajan tasalla, mutta esimerkiksi henkilövaihdosten takia osa suunnitelmista on päivittämättä. Vuoden 2014 jälkeen alkaneen globaalin turvallisuustilanteen muutoksen myötä harjoitustoiminta on vilkastunut runsaasti. Vuonna 2019 järjestettiin kolme sisäistä valmiusharjoitusta sekä osallistuttiin seitsemään yhteistyöviranomaisten järjestämään valmiusharjoitukseen.

Kaupungin palvelujen järjestäminen edellyttää keskeisten teknisten järjestelmien toimivuutta ja ostopalveluja käytettäessä luotettavia palvelujen tuottajia. Voimassa oleva kaupungin hankintaohje edellyttää hankittaessa kaupungin vastuulla olevia elintärkeitä palveluja tai niiden järjestämiselle välttämättömiä tavaroita, että hankintasopimusta tehtäessä on varmistuttava toimittajan sitoutumisesta ja kyvystä toimittaa palveluita tai tavaroita myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan voidaan todeta olevan kohtuullisella tasolla. Nykymuotoisella sisäisellä valvonnalla pystytään arvioimaan riittävän tehokkaasti asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja sekä riskejä. Sisäisen tarkastuksen vuosittainen tarkastussuunnitelma tukee kaupungin sisäistä valvontaa.

Aiempina tilikausina nousseista epäkohdista erityisesti riskienhallintatoimenpiteiden vastuuttamiseen on kiinnitetty huomiota. Myös operatiivisia riskejä tuodaan entistä näkyvämmiin esille mm. kaupunginjohtajalle annettavissa riskienhallinnan tilannekatsauksissa kuusi kertaa vuodessa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytäntöjen, osaamisen ja raportoinnin tasossa on kuitenkin havaittavissa selkeää hajontaa toimialojen välillä. Merkittävien projektien ja hankkeiden riskienhallinnassa ja kaupunkitasoisen projektimallin noudattamisessa on kehittämistarvetta. Lisäksi sisäisen valvonnan dokumentointiin tulee kiinnittää jatkossa suurempaa huomiota, mitä tukisi mm. laadunhallintatyöllä aikaan saatavat raportit. Koska sisäinen valvonta on laaja kokonaisuus, voisi yhtenä kaupunkitasoisena kehittämistoimenpiteenä olla vuosittaisten sisäisen valvonnan teemojen päättäminen ja näiden yhteensovittaminen sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman kanssa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan konsernitason kehittämiseen ja koordinointiin oli käytettävissä vuonna 2019 alle puolen henkilötyövuoden panos mm. irtisanoutumisten, eläköitymisten ja tehtävien yhdistelyn seurauksena. Vuonna 2020 on tarkoitus rekrytoida kokoaikainen henkilö tähän työhön. Sivistystoimen toimialan positiivisten kokemusten perusteella myös sosiaali- ja terveystoimen toimialalla on nähty tarpeelliseksi rekrytoida turvallisuusasiantuntija tekemään ennaltaehkäisevää ja reagoivaa riskienhallintatyötä mm. lisääntyneiden vakavien uhka- ja väkivaltatilanteiden takia.

Riskienhallinnan kehittämisen painopisteinä taloussuunnittelukaudella ovat mm. riskienhallintatyön jalkauttaminen uuden organisaation mukaisille toimialoille, kaupungin johdolle suunnatut valmiusharjoitukset sekä tietoturvan kehittäminen mm. teknisten tietoturvaparannusten ja henkilökunnan koulutuksen avulla. Avainhenkilöriskiä pyritään hallitsemaan kattavampien sijaisjärjestelyiden avulla. Voimakkaasti kasvavan kaupungin investointitarpeet suhteessa tulopohjan kehitykseen aiheuttavat painetta kaupunkikonsernin velkaantumiskehitykselle, mikä on huomioitava taloussuunnitelman valmistelussa. Jatkossakin esimerkiksi sään ääri-ilmiöistä aiheutuvat riskit aiheuttavat kaupunkitasoista varautumistarvetta. Riskienhallinnan koordinoitua sujuvoittaa TargetorPro-ohjelman kaupunkitasoinen käyttöönotto vuoden 2020 aikana. Riskienhallintasuunnitelmien lisäksi myös strategisten tavoitteiden seuranta tulee siirtymään ohjelmaan.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Vuoden 2019 tilikauden tulos oli -62,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden alijäämä oli -62,6 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos heikkeni 66,6 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlaskettu kasvu vuoteen 2018 verrattuna oli 30,3 miljoonaa euroa. Toimintakulut nousivat vuonna 2019 92,0 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Näiden erien negatiivinen tulosvaikutus on yhteensä -61,7 miljoonaa euroa. Rahoitustuotot vähennettynä rahoituskuluilla laskivat 2 miljoonaa euroa. Poistot ja arvonalentumiset nousivat 6,5 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelma	2019 milj. €	2018 milj. €	2017 milj. €
Toimintatuotot	230,5	243,0	252,0
Toimintakulut	- 1 407,5	- 1 315,5	- 1 260,7
Toimintakate	- 1 176,9	- 1 072,5	- 1 008,7
Verotulot	1 014,6	982,7	977,0
Valtionosuudet	184,3	173,4	168,9
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	13,9	14,1	14,2
Muut rahoitustuotot	15,6	17,4	15,3
Korkokulut	- 1,9	- 2,3	- 2,5
Muut rahoituskulut	- 0,5	- 0,1	- 0,2
Vuosikate	49,1	112,6	164,0
Poistot ja arvonalentumiset	- 115,2	- 108,7	- 123,6
Satunnaiset erät	3,3	0,0	0,0
Tilikauden tulos	- 62,7	3,9	40,4
Tilinpäätössiirrot	0,2	1,2	1,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 62,6	5,2	41,7

Kunnan tuloslaskelma osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tässä yhteydessä esitetty tuloslaskelma sisältää kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen ulkoiset tuotot ja kulut.

Tuotot

Vantaan kaupungin kokonaistuotot vuonna 2019 olivat 1 459 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 28,4 miljoonaa euroa eli 2 prosenttia. Toimintatuotot vähenivät edellisestä vuodesta 12,5 miljoonaa euroa. Verotuloja kertyi yhteensä 1 014,6 miljoonaa euroa. Vuoteen 2018 verrattuna kasvua oli 31,9 miljoonaa euroa (3,2 prosenttia). Valtionosuuksia kertyi vuonna 2019 yhteensä 184,3 miljoonaa euroa. Ne kasvoivat edellisestä vuodesta 10,9 miljoonaa euroa (6,3 prosenttia).

Kulut

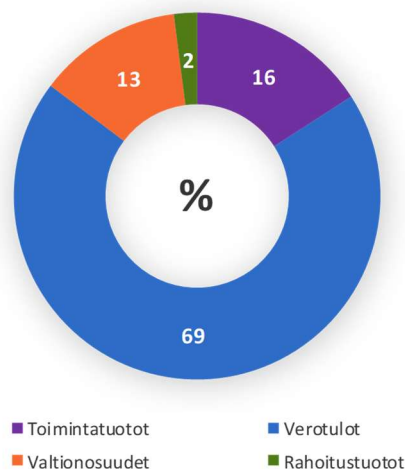
Vantaan kaupungin kulujen kokonaismäärä vuonna 2019 oli 1 525 miljoonaa euroa. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 98,4 miljoonaa (6,9 prosenttia). Toimintakulut nousivat 92,0 miljoonaa euroa vuodesta 2018. Palvelujen ostot kasvoivat 58,7 miljoonaa euroa (9,1 prosenttia) edelliseen vuoteen verrattuna.

Taulukko. Tuotot v. 2019 – 2018

Tuotot	2019 milj. €	2018 milj. €
Toimintatuotot	230,5	243,0
Verotulot	1 014,6	982,7
Valtionosuudet	184,3	173,4
Rahoitustuotot	29,6	31,5
Yhteensä	1 459,0	1 430,6

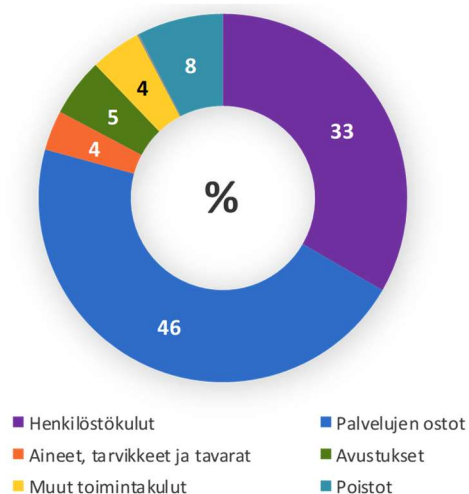
Kuvio. Vuoden 2019 tuottojen jakautuminen

Taulukko. Kulut v. 2019 – 2018

Kulut	2019 milj. €	2018 milj. €
Henkilöstökulut	508,5	483,5
Palvelujen ostot	700,1	641,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	53,5	51,1
Avustukset	77,7	76,2
Muut toimintakulut	67,7	63,3
Rahoituskulut	2,4	2,4
Poistot	115,2	108,7
Yhteensä	1 525,0	1 426,7

Kuvio. Vuoden 2019 kulujen jakautuminen

Toiminta- ja vuosikate

Toimintakulujen ja toimintatuottojen erotuksena muodostuva kaupungin toimintakate osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate oli vuonna 2019 -1 176,9 miljoonaa euroa. Se heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 104,4 miljoonaa euroa.

Toimintatuottojen osuus toimintakuluista on laskenut edellisiin tilikausiin verrattuna. Toimintatuotot kattoivat vuonna 2019 toimintakuluista 16,4 prosenttia (18,5 prosenttia vuonna 2018).

Tuloslaskelman tunnusluvut	2019	2018	2017
Toimintatuotot/ toimintakulut, %	16,4	18,5	20,0
Vuosikate/ poistot, %	42,7	103,6	132,7
Vuosikate, euroa/ asukas	210,2	493,7	735,4
Asukasmäärä	233 775	228 166	223 027

Vuosikate kuvaa kokonaistulorahoituksen riittävyyttä. Kaupungin vuosikate laski edellisestä vuodesta 56,4 prosenttia ollen 49,1 miljoonaa euroa. Kaupungin tulorahoitus vuosikatteella mitattuna on alijäämäinen.

Asukaskohtainen vuosikate on laskenut vuoden 2018 tasosta 283,5 euroa, ollen 210,2 euroa/ asukas vuonna 2019. Vantaan kaupungin tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso (142,5 miljoonaa euroa) asukasmäärällä, jolloin arvoksi muodostuu 609,7 euroa/ asukas.

Tilikauden tulos ja yli-/ alijäämä

Kun vuosikatteesta vähennetään poistot ja arvonalentumiset sekä satunnaiset erät, saadaan tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus eli tilikauden tulos. Poistot on laskettu hyväksytyt poistosuunnitelman mukaan. Poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 115,2 miljoonaa euroa vuonna 2019. Vuonna 2019 toteutui satunnaisia tuottoja yhteensä 3,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 satunnaisia eriä ei ollut.

Tilikauden tulos laski edellisestä vuodesta 66,6 miljoonaa euroa, ollen -62,7 miljoonaa euroa alijäämäinen vuonna 2019. Tilikauden alijäämä poistoeron ja varausten muutosten sekä rahastosiirtojen jälkeen oli -62,6 miljoonaa euroa.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kaupungin ja liikelaitosten eli Suun terveydenhuollon, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, Vantaan Työterveyden sekä rahastojen varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tilinpäätöksen tuloslaskelmasta ja ta-seesta.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2019 oli 94,2 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuonna 2019 investointimenot olivat 157,6 miljoonaa euroa. Investointien omahankintameno, eli investointimenojen ja investointien rahoitusosuuksien erotus, oli 156,7 miljoonaa euroa. Omahankintameno kasvu edellisvuoteen verrattuna oli 25,8 miljoonaa euroa (19,7 prosenttia).

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta puolestaan oli 78,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kaupunki otti uutta pitkäaikaista lainaa yhteensä 100 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 82,3 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisten lainojen nettolisäykseksi muodostui siten 17,7 miljoonaa euroa, kun nettovähennystä oli edellisvuonna 79,5 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen lisäys 25,5 miljoonaa euroa koostuu tytäryhteisöjen konsernitilin saldon muutoksesta. Muihin maksuvalmiuden muutoksiin sisältyy puolestaan konsernitilisaamisten lisäys 7,8 miljoonaa euroa.

Rahavarojen muutos

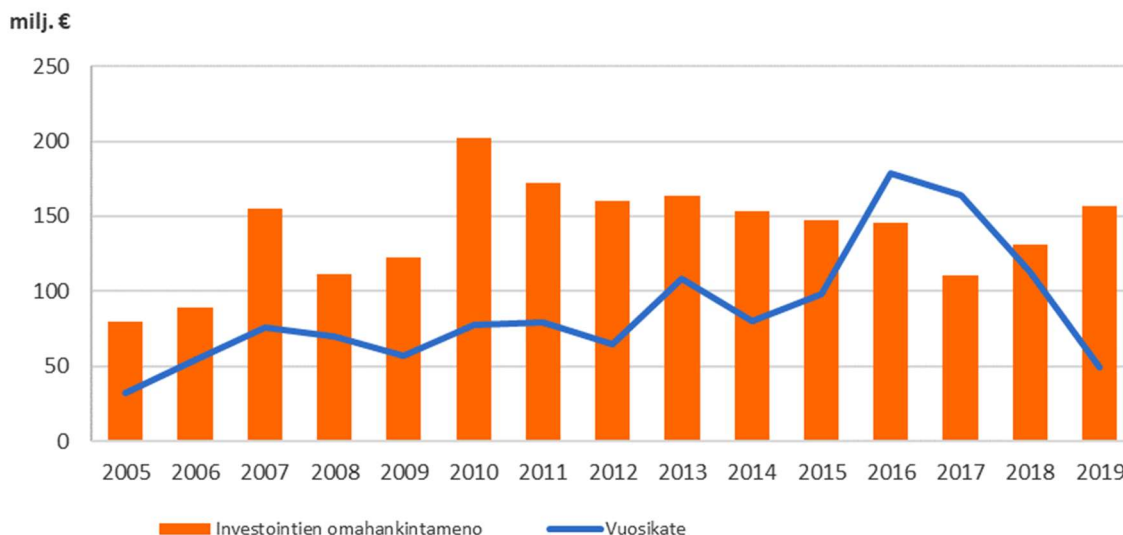
Rahavarojen muutos muodostuu rahoitustoiminnan muutosten nettomäärän sekä tulorahoituksen ja investointien nettomäärän erotuksena. Rahavarat olivat vuoden 2019 lopussa 124,7 miljoonaa euroa sisältäen tytäryhteisöjen konsernitilin saldon 48,7 miljoonaa euroa. Tytäryhteisöjen konsernitilin saldo lisääntyi 17,7 miljoonaa euroa vuoden 2019 aikana. Rahavarat kokonaisuudessaan vähenivät 15,4 miljoonaa euroa vuoden 2019 aikana.

Rahoituslaskelma	2019 milj. €	2018 milj. €	2017 milj. €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	49,1	112,6	164,0
Satunnaiset erät	3,3	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjaukset	- 16,8	- 40,9	- 40,5
Investointien rahavirta			
Investointimenot	- 157,6	- 134,8	- 111,3
Rahoitusosuudet investointeihin	0,9	3,9	0,7
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	26,9	66,7	50,6
Toiminnan ja investointien rahavirta	-94,2	7,6	63,4
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	- 3,1	- 0,3	0,0
Antolainasaamisten vähennys	8,3	3,9	4,6
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100,0	90,0	90,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 82,3	- 169,5	- 191,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	25,5	- 16,2	10,9
Oman pääoman muutokset	0,1	0,0	1,7
Muut maksuvalmiuden muutokset	30,3	11,1	40,5
Rahoituksen rahavirta	78,8	- 81,1	- 43,3
Rahavarojen muutos	-15,4	-73,5	20,1
Rahavarat 31.12.	124,7	140,0	213,5
Rahavarat 1.1.	140,0	213,5	193,4
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v. milj. €	- 4,6	21,5	- 31,8
Investointien tulorahoitus, %	31,4	86,1	148,2
Lainanhoitokate	0,6	0,7	0,9
Laskennallinen lainanhoitokate	0,4	1,0	1,3
Kassan riittävyys, pv	27,5	31,5	49,8
Asukasmäärä	233 775	228 166	223 027

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Investointien tulorahoituksen tunnusluku oli 31,4 prosenttia vuonna 2019 eli investoinneista katettiin tulorahoituksella vajaa kolmasosa. Vuonna 2018 tulorahoitus riitti kattamaan investoinnit 86,1 prosenttisesti ja vuonna 2017 tulorahoitus riitti kattamaan investoinnit kokonaisuudessaan.

Vuosikatteen ja investointien omahankintamenon kehitystä vuosina 2005 - 2019 havainnollistetaan alla olevassa kuvassa.

Kuvio. Vuosikate ja investointien omahankintameno 2005 – 2019

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksumiin. Vantaan kaupungilla lainanhoitokate oli 0,6 vuonna 2019. Tulorahoitus ei yksinään riitä lainojen hoitoon, sillä tunnusluvun arvo on alle 1. Hyvänä lainanhoitokykyä voidaan pitää silloin, kun tunnusluvun arvo on yli 2. Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Vantaan kaupungin vuoden 2019 lopun rahavaroilla olisi voitu kattaa 27,5 päivän maksut kassasta.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase käsittää sekä kaupungin että liikelaitosten, eli Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, Vantaan Työterveyden ja Suun terveydenhuollon, sekä Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston, Marja-Vantaan ja keskustan kehittämISRahaston, Sosiaalisen luototuksen rahaston ja Vahinkorahaston taseyksiköiden taseet yhdisteltyinä. Sisäiset erät, kuten keskinäiset saatavat ja velat, eivät sisälly taseeseen.

Vastaavaa

Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat tuotannontekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset. Pysyvät vastaavat on arvostettu hankintahintaan ja poistot on laskettu hyväksytyin poistosuunnitelman perusteella. Poistosuunnitelmat ja pysyvien vastaavien muutokset on esitetty liitetiedoissa. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli vuoden 2019 lopussa 1 857,6 miljoonaa euroa. Pysyvien vastaavien suurin erä on aineelliset hyödykkeet, joita oli 1 272,9 miljoonaa euroa vuoden 2019 lopussa (62,4 prosenttia taseen loppusummasta). Sijoituksia, eli osakkeita ja osuuksia sekä muita saamisia oli vuoden 2019 lopussa 564,7 miljoonaa euroa (27,7 prosenttia taseen loppusummasta).

Toimeksiantojen varat koostuivat pääosin välitetyistä valtion asuntolainoista. Toimeksiantojen varat olivat vuoden 2019 lopussa 1,2 miljoonaa.

Vaihtuviin vastaaviin luetaan vaihto-omaisuus, pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Vaihtuvia vastaavia oli vuoden lopussa yhteensä 181,7 miljoonaa euroa (8,9 prosenttia taseen loppusummasta). Vaihto-omaisuuden arvo oli vuoden 2019 lopussa 0,7 miljoonaa euroa. Vaihto-omaisuus koostui hoitotarvike- ja varaosavarastoista.

Saamisia oli vuoden lopussa yhteensä 56,4 miljoonaa euroa. Näistä pitkäaikaisia saamisia oli 4,0 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisia myyntisaamisia oli 17,8 miljoonaa euroa ja lainasaamisia 9,0 miljoonaa euroa. Muita saamisia oli 14,9 miljoonaa euroa ja siirtosaamisia 10,8 miljoonaa euroa. Rahat ja pankkisaamiset olivat vuoden lopussa 124,4 miljoonaa euroa, eli ne olivat vähentyneet 15,4 miljoonaa euroa vuoden 2018 lopun tilanteeseen verrattuna.

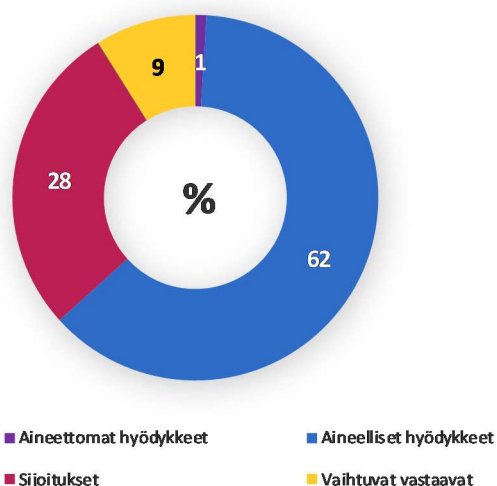
Vastattavaa

Oma pääoma oli vuoden lopussa 880,6 miljoonaa euroa (43,2 prosenttia taseen loppusummasta). Oma pääoma koostui peruspääomasta 349,1 miljoonaa, muiden omien rahastojen pääomasta 126,7 miljoonaa sekä edellisten tilikausien ylijäämistä 467,4 miljoonaa ja tilikauden alijäämästä -62,3 miljoonaa euroa. Muita omia rahastoja ovat Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto, Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahasto, Sosiaalisen luototuksen rahasto sekä Vahinkorahasto.

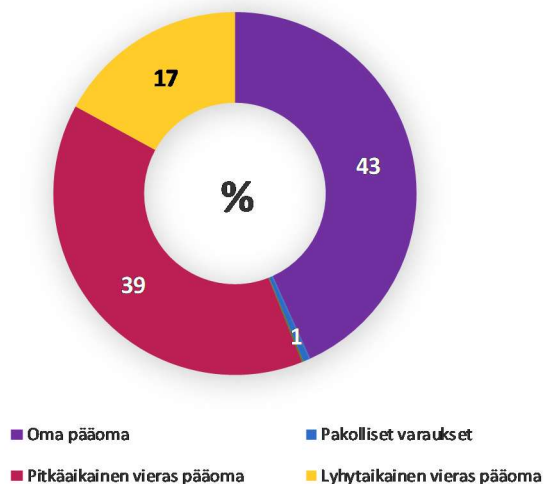
Vapaaehtoisia varauksia ei ollut vuoden 2019 lopussa. Aikaisempina vuosina muodostetut investointivaraukset oli purettu, eikä uusia ollut muodostettu. Investointivarausten käytöstä hankintamenoa kattamaan syntyi vuonna 2019 poistoeron vähennystä 0,5 miljoonaa euroa. Pakollisissa varauksissa oli 0,1 miljoonan euron varaus KuEL:n ulkopuolella tehtyjä eläkesitoumuksia varten ja muita pakollisia varauksia 11,2 miljoonaa euroa. Toimeksiantojen pääomista oli välitettyjä valtion asuntolainoja 1,4 miljoonaa ja lahjoitusrahastojen pääomia 1,5 miljoonaa euroa.

Vieras pääoma oli vuoden lopussa yhteensä 1 143,8 miljoonaa euroa. Kaupungin lainakanta kasvoi vuoden aikana 43,2 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa yhteensä 954,9 miljoonaa euroa. Kasvusta 25,5 miljoonaa euroa selittyy tytäryhteisöjen konsernitilin saldon muutoksesta. Muihin lyhytaikaisiin velkoihin kuului siirtovelkoina lomapalkka- ja korkojaksotuksia ja muita tilinpäätösjaksoituksia yhteensä 64,9 miljoonaa, ostovelkoja 78,4 miljoonaa, saatuja ennakoita 22,0 miljoonaa sekä muita velkoja 23,6 miljoonaa euroa.

Kuvio. Taseen vastaavaa

Kuvio. Taseen vastattavaa

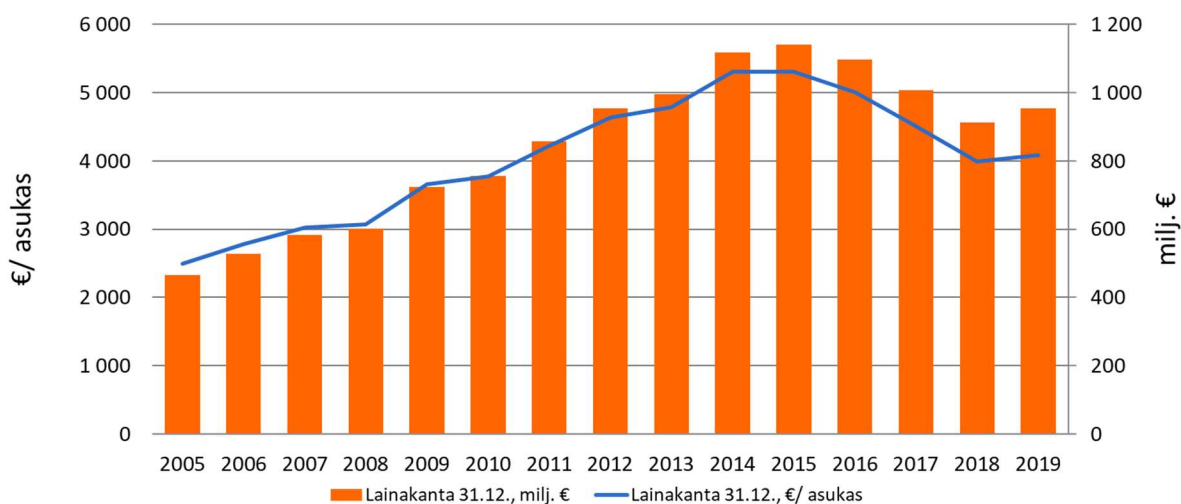
Tase	2019 milj. €	2018 milj. €	2017 milj. €
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat	1 857,6	1 831,6	1 839,0
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	20,1	38,2	55,6
Aineettomat oikeudet	0,0	0,1	0,0
Muut pitkävaikuttiset menot	20,1	38,1	55,5
 <i>Aineelliset hyödykkeet</i>	 1 272,9	 1 223,8	 1 201,6
Maa- ja vesialueet	302,0	296,7	292,8
Rakennukset	573,6	559,1	552,9
Kiinteät rakenteet ja laitteet	314,2	304,1	304,6
Koneet ja kalusto	20,2	18,0	16,6
Muut aineelliset hyödykkeet	0,3	0,3	0,3
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	62,6	45,6	34,4
 <i>Sijoitukset</i>	 564,7	 569,6	 581,8
Osakkeet ja osuudet	285,0	284,7	293,3
Muut lainasaamiset	278,9	284,2	287,9
Muut saamiset	0,8	0,7	0,6
 Toimeksiantojen varat	 1,2	 1,3	 1,5
Valtion toimeksiannot	1,2	1,3	1,5
 Vaihtuvat vastaavat	 181,7	 205,9	 281,1
<i>Vaihto-omaisuus</i>	0,7	0,6	0,6
Aineet ja tarvikkeet	0,7	0,6	0,6
 <i>Saamiset</i>			
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	4,0	3,6	13,7
Lainasaamiset	0,2	0,2	0,3
Muut saamiset	3,7	3,4	13,4
 <i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	 52,4	 61,7	 53,3
Myyntisaamiset	17,8	22,3	21,7
Lainasaamiset	9,0	1,2	0,6
Muut saamiset	14,9	13,3	14,0
Siirtosaamiset	10,8	24,8	17,0
 <i>Rahoitusarvopaperit</i>	 0,3	 0,2	 1,1
Osakkeet ja osuudet	0,3	0,2	1,1
 Rahat ja pankkisaamiset	124,4	139,8	212,4
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 040,5	2 038,8	2 121,5

Tase	2019 milj. €	2018 milj. €	2017 milj. €
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	880,6	942,8	938,5
Peruspääoma	349,1	349,1	349,1
Muut omat rahastot	126,7	126,4	122,2
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	467,4	462,1	425,5
Tilikauden yli-/alijäämä	-62,6	5,2	41,7
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	1,9	2,4	2,7
Poistoero	1,9	2,4	2,6
Vapaaehtoiset varaukset	0,0	0,0	0,1
Pakolliset varaukset	11,4	11,5	11,6
Eläkevaraukset	0,1	0,2	0,2
Muut pakolliset varaukset	11,2	11,3	11,4
Toimeksiantojen pääomat	2,8	2,0	2,3
Valtion toimeksiannot	1,4	1,3	1,5
Lahjoitusrahastojen pääomat	1,5	0,7	0,8
Vieras pääoma	1 143,8	1 080,2	1 166,3
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma</i>	<i>796,0</i>	<i>797,4</i>	<i>859,7</i>
Joukkovelkakirjalainat	188,6	124,4	175,1
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	607,4	673,0	684,6
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>	<i>347,8</i>	<i>282,8</i>	<i>306,6</i>
Joukkovelkakirjalainat	5,7	50,7	70,7
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	95,7	31,6	28,8
Lainat muilta luotonantajilta	57,5	32,0	48,2
Saadut ennakot	22,0	23,9	32,5
Ostovelat	78,4	62,5	49,5
Muut velat	23,6	25,0	20,4
Siirtovelat	64,9	57,1	56,5
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 040,5	2 038,8	2 121,5

Taseen tunnusluvut	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	43,7	46,9	45,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	78,5	75,5	81,1
Kertynyt yli-/ alijäämä, milj. €	404,8	467,3	467,1
Kertynyt yli-/ alijäämä, €/ asukas	1 731,6	2 047,9	2 094,4
Lainakanta 31.12., milj. €	954,9	911,7	1 007,4
Lainakanta 31.12., €/ asukas	4 084,7	3 995,6	4 517,0
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., milj. €	1 506,5	1 410,8	1 401,9
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	6 444,1	6 183,3	6 285,6
Lainasaamiset 31.12., milj. €	278,9	284,2	287,9
Asukasmäärä	233 775	228 166	223 027

Omavaraisuusasteella mitataan kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Vantaan kaupungin omavaraisuusaste oli vuoden 2019 lopussa 43,7 prosenttia, mikä tarkoittaa, että Vantaan kaupungilla on merkittävän suuri velkarasite kannettavanaan. Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, että Vantaan kaupungin käyttötuloista olisi vuonna 2019 tarvittu 78,5 prosenttia vieraan pääoman takaisinmaksuun. Vantaan kaupungin lainakanta oli 954,9 miljoonaa euroa eli 4 084,7 euroa asukasta kohti. Lainakanta sisältää tytäryhteisöjen konsernitilin saldoa 57,5 miljoonaa euroa (32,0 miljoonaa euroa vuonna 2018). Kun lainoihin lisätään kaupungin vuokravastuut, vastuita on 1 506,5 miljoonaa euroa eli 6 444,1 euroa/asukas. Vuokravastuiden laskentatapa on muuttunut vuodelle 2019 (ks. luku 4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot), minkä vuoksi lainojen ja vuokravastuiden tunnusluku ei ole vertailukelpoinen edellisiin tilikausiin nähden.

Kuvio. Lainamäärän kehitys 2005 - 2019

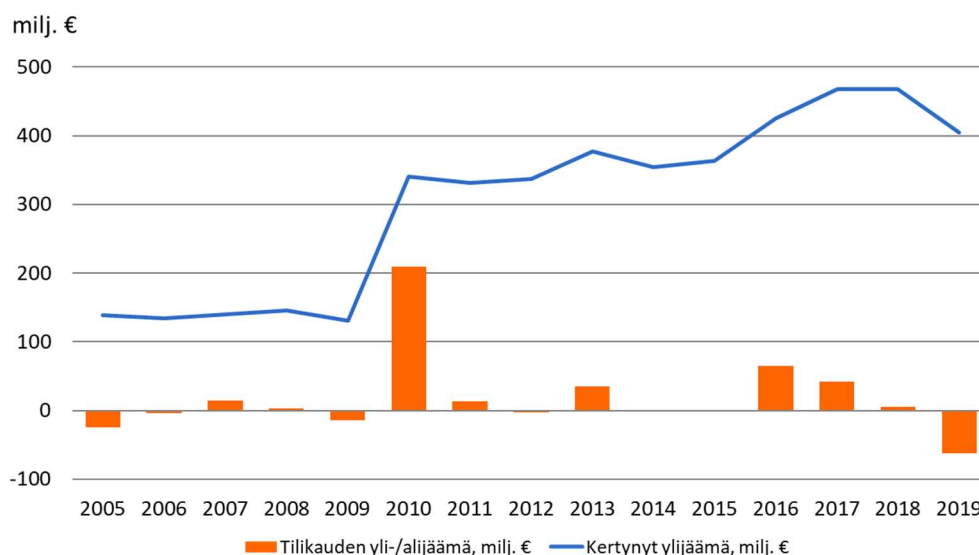

Vantaan kaupungin ylijäämän kehitystä on kuvattu alla olevassa kuviossa. Kaupungin kertyneeseen ylijäämään on vaikuttanut merkittävästi vuoden 2010 tilinpäätöksen ylijäämä (209,2 miljoonaa euroa), joka muodostui erityisesti Vantaan Vesi -liikelaitoksen toimintojen luovuttamisesta perustetulle HSY-kuntayhtymälle. Vantaan Veden liiketoimintojen kaupasta syntyi yhteensä 196,0 miljoonan euron myyntivoitto. Vuoden 2010 ylijäämästä korotettiin Vahinkorahaston peruspääomaa 7 miljoonalla eurolla vuonna 2010 ja Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston peruspääomaa 20 miljoonalla eurolla vuonna 2011.

Vuoden 2011 tilikauden tulokseen vaikuttivat merkittävästi VAV:lle myytyjen tonttien myyntivoitto (10,9 miljoonaa euroa). Vuosina 2012 – 2013 kaupunki myi omistamiaan vuokra-asuntoja, joista syntyi myyntivoittoa yhteensä 11,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2013 ylijäämästä korotettiin Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston pääomaa 4,0 miljoonalla eurolla sekä asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston pääomaa 20,0 miljoonalla eurolla. Kyseiset korotukset tehtiin tilikaudella 2014.

Vuoden 2016 tilikauden ylijäämästä 30 miljoonaa euroa ja vuoden 2017 ylijäämästä 12,4 miljoonaa euroa selitettiin Kivistön alueen sopimuskorvauksena saatujen maa-alueiden yhdyskuntarakentamisen tuotoista.

Kuvio. Vantaan kaupungin yli-/alijäämä sekä kertyneen ylijäämän kehitys 2005 – 2019

1.5 Kokonaistulot ja menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma muodostetaan kaupungin ja liikelaitosten, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, Vantaan Työterveyden ja Suun Terveysterveystuon tulos- ja rahoituslaskelmista. Siinä otetaan huomioon vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Myös Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto, Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahasto, Sosiaalisen luototuksen rahasto sekä Vahinkorahasto on yhdistelty laskelmiin.

Kaupungin kokonaistulot vuonna 2019 olivat 1 607,3 miljoonaa euroa ja kokonaismenot 1 653,0 miljoonaa euroa. Tulojen ja menojen erotukseksi muodostui -45,7 miljoonaa euroa. Kun tähän lukuun lisätään rahoituslaskelmasta Muut maksuvalmiuden muutokset (30,3 miljoonaa euroa), saadaan kassavarojen muutokseksi -15,4 miljoonaa euroa. Se vastaa rahoituslaskelman kassavarojen vähennystä vuoden 2019 aikana.

Kokonaistulot ja menot	2019 milj. €	2019 %	2018 milj. €	2018 %
Tulot				
Toiminta				
Toimintatuotot	230,5	14,3	243,0	15,6
Verotulot	1 014,6	63,1	982,7	63,3
Valtionosuudet	184,3	11,5	173,4	11,2
Korkotuotot	13,9	0,9	14,1	0,9
Muut rahoitustuotot	15,6	1,0	17,4	1,1
Satunnaiset tuotot	3,3	0,2	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	- 16,7	- 1,0	- 41,6	- 2,7
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,9	0,1	3,9	0,3
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	26,9	1,7	66,7	4,3
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	8,3	0,5	3,9	0,3
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100,0	6,2	90,0	5,8
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	25,5	1,6	0,0	0,0
Oman pääoman lisäys	0,1	0,0	0,0	0,0
Kokonaistulot yhteensä	1 607,3	100,0	1 553,6	100,0
Menot				
Toiminta				
Toimintakulut	1 407,5	85,1	1 315,5	80,3
Korkokulut	1,9	0,1	2,3	0,1
Muut rahoituskulut	0,5	0,0	0,1	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
Pakollisten varausten muutos				
- Pakollisten varausten lisäys (-), vähennys (+)	0,2	0,0	0,1	0,0
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	- 0,1	0,0	- 0,8	0,1
Investoinnit				
Investointimenot	157,6	9,5	134,8	8,2
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset	3,1	0,2	0,3	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	82,3	5,0	169,5	10,3
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,0	0,0	16,2	1,0
Kokonaismenot yhteensä	1 653,0	100,0	1 638,1	100,0

Vähennyserinä tuloissa ovat käyttöomaisuuden myyntivoitot ja menoissa käyttöomaisuuden myyntitappiot sekä pakollisten varausten muutos silloin, kun varausten määrä on tilikauden aikana muuttunut.

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräämisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräämisvalta toisessa yhteisössä.

Konserniyhteisöt

Kuntakonsernin emoyhteisö on konsernitilinpäätöksen laatimiseen veloitettu yhteisö.

Tytäryhteisöksi nimitetään niitä yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on määräämisvalta. Kunnalla on määräämisvalta yhteisössä silloin, kun sillä on:

- yli puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai
- yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai niihin verrattavan sääntöjen nojalla oikeus nimittää enemmistö yhteisön hallituksen tai vastaavan elimen jäsenistä tai
- sopimuksen perusteella edellä selostettua vastaava äänivalta.

Yhdistys tai säätiö on kunnan tytäryhteisö, jos:

- kunnalla on oikeus nimittää enemmistö yhteisön hallituksesta tai vastaavasta elimestä tai
- sääntöjen mukaan yhdistyksen tai säätiön nettovarallisuus siirtyy purkautuessa kokonaisuudessaan kunnalle tai kuntakonserniin kuuluvalle yhteisölle.

Osakkuusyhteisöksi nimitetään yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on joko yksin tai yhdessä muiden konserniyhteisöjen kanssa *samanaikaisesti huomattava vaikutusvalta ja merkittävä omistusosuus* yhteisössä. Huomattava vaikutusvalta tarkoittaa 20 - 50 prosentin omistusta yhteisön äänimäärästä ja merkittävä omistusosuus vähintään 20 prosentin omistusta osakkuusyhteisön omasta pääomasta. Osakkuusyhteisöt ovat yhdistelty ensimmäistä kertaa vuonna 2008.

Kuntayhtymä yhdistellään kunnan konsernitaseeseen siitä riippumatta, mikä on kunnan osuus kuntayhtymän varoista ja veloitteista. Yhdistely tehdään omistusosuuden mukaisesti.

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	26	-
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	12	1
Muut yhtiöt	2	-
Kuntayhtymät	8	-
Kuntayhtymien tytäryhteisöt	15	-
Osakkuusyhteisöt	33	7
Yhteensä	96	8

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Vantaan kaupunkikonserniin kuuluvat kaupunki ja ne osakeyhtiöt, säätiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt, joissa kaupungilla yksin tai tytäryhteisöjen kanssa on määräysvalta sekä kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä.

Konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut johtosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupungin konsernijohtoon muodostavat ne viranomaiset ja viranhaltijat, jotka esittelevät, päättävät ja toimeenpanevat konserniyhteisöjä koskevia asioita sekä vastaavat kaupunkikonsernin edunvalvonnasta valtuuston hyväksymän konsernistrategian ja talousarvion sekä johtosääntöjen mukaisesti.

Konsernistrategian mukaisesti kaupunginhallitus päättää osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä, ja sellaisen yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta, jossa kaupunki on omistajana tai jäsenenä.

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimi vuoden 2019 loppuun yleisjaosto. Yleisjaosto avusti kaupunginhallitusta konsernihallinnon järjestämisessä kaupunginvaltuuston hyväksymässä konsernistrategiassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla, ja valmistelee sellaisen yhteisön perustamisen ja purkamisen, jossa kaupunki on omistajana tai jäsenenä. 1.1.2020 alkaen kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii konsernijaosto, joka vastaa konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupungin kanssa kaupungin hyväksymässä omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla.

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit), palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita tai pääoman tuottovaatimuksia. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Vantaan kaupungin konsernistrategian mukaan tytäryhteisön strategista suunnittelua ohjaa kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma. Kaupungin talousarvion yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyy mahdolliset tytäryhteisöille asetettavat sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Asetettavat tavoitteet valmistellaan konsernipalveluissa, ao. toimialan ja yhtiön yhteistyönä. Yleisjaoston tehtävänä on tehdä esityksiä ja antaa toimintaohjeita kaupunkikonsernin yhteisöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista.

Kaupunginvaltuuston 17.12.2012 § 7 hyväksymä, 1.1.2013 voimaantullut konsernistrategia sisältää toimivallan ja toimintaperiaatteet, jolla johdetaan, ohjataan ja valvotaan konsernia kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi. Konsernistrategia on käsitelty tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa tai vastaavissa muissa ylintä päätösvaltaa käyttävissä hallintoelimissä sekä yhteisöjen hallituksissa tai vastaavissa hallintoelimissä ja hyväksytty tytäryhteisöä sitovaksi. Konsernistrategia ei sido Vantaan Energia Oy:tä.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kaunialan Sairaala Oy:stä tuli vuonna 2019 Vantaan kaupungin tytäryhtiö, kun kaupunki osti Sotainvalidien Veljesliitto ry:ltä toukokuussa 40% ja marraskuussa 15% yhtiön osakkeista, siten että ensimmäiseksi toteutuneen kaupan jälkeen kaupungin omistusosuus yhtiön osakekannasta oli 85% ja jälkimmäisen 100%. Kaunialan Sairaala Oy omistaa kokonaan Kauniala Oy:n.

Vantaan Työterveys liikelaitos yhtiöitettiin 1.8.2019, kun kaupunki merkitsi Vantaan Työterveys Oy:n toteuttamassa osakeannissa liikkeeseen lasketut uudet osakkeet, joiden merkintähinta maksettiin kokonaisuudessaan luovuttamalla yhtiölle Vantaan Työterveys liikelaitoksen omaisuus ja kassa apporttina. Lisäksi Vantaan Työterveys liikelaitoksen toiminta ja siihen kohdistuva henkilöstö siirtyivät määrätyn periaatteen yhtiölle. Vantaan Työterveys Oy on kokonaan kaupungin omistama yhtiö.

Kaupunki osti Asuntosäätiön Asunnot Oy:ltä Kiinteistö Oy Ulrikanpuiston päiväkotijärjestelmän yhtiön koko osakekannan heinäkuussa 2019. Kiinteistö sijaitsee Asolassa Vantaan kaupungin omistamalla tontilla.

Kaupunginhallitus päätti 26.11.2018 § 24 mm, että Vantaan Moottorirata Oy asetetaan selvitystilaan yhtiön purkamiseksi 1.1.2019 lukien. Yhtiö purkautui, kun yhtiökokous 19.6.2019 hyväksyi yhtiön lopputilityksen ja selvitysmiesten kertomuksen selvitysmenettelystä. Yhtiön osakekannan tilikaudella omistivat Vantaan kaupunki 96,6% ja VTK Kiinteistöt Oy 3,4%.

Kaupunginhallitus päätti 24.9.2018 § 13, että kaupungin kokonaan omistama Kiinteistö Oy Pakkalan Kartanonkoski 10 asetetaan selvitystilaan yhtiön purkamiseksi 25.9.2018 pidettävästä ylimääräisestä yhtiökokouksesta lukien. Yhtiö purkautui yhtiökokouksen 10.12.2019 hyväksytyä yhtiön lopputilityksen. Yhtiöllä ei ollut aktiivista liiketoimintaa.

VTK Kiinteistöt Oy:n tytäryhtiö Kiinteistö Oy Vantaan Paloasema fuusioitui VTK Kiinteistöt Oy:öön 31.8.2019.

1.6.4 Vantaan kaupungin merkittävien tytäryhtiöiden vuosikooste

Tytäryhtiöiden vuosikoosteessa raportoidaan Vantaan kaupungin merkittävien tytäryhtiöiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumat vuodelta 2019 sekä tulos- ja tasetiedot. Talousluvut ovat tietojen keruuhetkellä olleet vielä tilintarkastamattomia, joten tässä raportissa esitetyt tiedot saattavat erota yhtiöiden virallisista tilinpäätöksistä. Yhtiöiden kokoeroista sekä harjoittamiensa toimialojen ja toiminnan erilaisuuksista johtuen raportointi ei ole kaikkien yhtiöiden osalta yhteneväistä. Lisätietoa yhtiöistä antavat niiden toimitusjohtajat sekä kaupungin konserniohjaus ja -valvontayksikkö.

Vantaan Energia Oy (konserni)

Y-tunnus	0124461-3
Omistusosuus	60 %
Hallituksen pj	Tommi Valtonen
Toimitusjohtaja	Jukka Toivonen

Vantaan Energia Oy on yksi Suomen suurimmista kaupunkienergiayhtiöistä. Vantaan kaupunki omistaa yhtiöstä 60 % ja Helsingin kaupunki 40 %. Vantaan Energia -konsernin muodostavat emoyhtiö Vantaan Energia Oy ja sen tytäryhtiö Vantaan Energia Sähköverkot Oy sekä osakkuusyhtiöt.

Tytäryhtiö Vantaan Energia Sähköverkot Oy vastaa sähköverkkotoiminnasta Vantaalla. Sähköverkkopalvelun lisäksi yhtiö myy verkkotoimintaan ja asiakkaiden energiankäyttöön läheisesti liittyviä palveluja, kuten liittymisjohtojen rakentamispalvelua.

Lisäksi Vantaan Energia Oy:llä on osuuksia seuraavissa energian tuotantoyhtiöissä: EPV Energia Oy, Pohjolan Voima Oy, Suomen Hyötytuuli Oy, Innopower Oy, Voimaosakeyhtiö SF, Liikennevirta Oy.

Lisätietoa Vantaan Energia Oy:stä <http://www.vantaanenergia.fi/>

Vantaan Energia Oy -konserni				
Tunnusluvut	Toteuma 2019	Budjetti 2019	Muutos tot ./ budj.	Toteuma 2018
Oman pääoman tuotto %	17 %	13 %	0	14 %
Liikevoitto%	18 %	15 %	0	16 %
Omavaraisuusaste	41 %	41 %	0	39 %
Bruttoinvestoinnit milj.eur	42	53	-10	110
Br.investoinnit %:a liikevaihdosta	14 %	17 %	0	36 %

Toimintaympäristö

Suomen hallituksen energia- ja ilmastostrategia sekä useat voimaansaatetut ja tulevat lakimuutokset muuttavat pelisääntöjä ja toimintamalleja sekä luovat kustannuksia, mutta samalla avaavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia, joita ovat esimerkiksi kiertotalouden kasvattaminen.

Taustalla ovat mm. kansainväliset ilmasopimukset ja energiaunionikehitys EU:ssa.

- mm. energiatehokkuusdirektiivi ja siihen liittyvät energiatehokkuussopimukset kehityksen alla
- puhtaan energian paketti, sähkömarkkina-asetuksen ja direktiivin päivitys
- TEM älyverkkotyöryhmän ehdotukset
- energiaverotuksen muutokset
- puun käytön kestävyyskriteerit
- kivihiilen täyskielto
- kierrätysasteen nostoon liittyvät toimet

Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden yhtenäistäminen jatkuu ja energiamarkkinan pelisäännöt kehittyvät

- tulossa kansallinen Datahub sähkömarkkinoiden vähittäismyynnin tiedonvaihtoon
- tavoitteena yhden luukun periaate asiakasrajapintaan (= vain yksi laskuttaja, ei erikseen siirtolaskua)
- yhteispohjoismainen taseselvitysmalli on otettu käyttöön, eurooppalainen malli selvityksessä
- kaasumarkkinat avautuivat vuoden 2020 alusta
- energiamittauksissa ollaan siirtymässä tunnin mittausjaksoista 15 minuutin jaksoihin

Älykkyys lisääntyy energiaverkoissa ja niiden monimutkaisuus lisääntyy. Energian varastointitekniologioiden kehitys on merkityksellistä. Samalla hajautetun pientuotannon määrä ja kuluttajien rooli energian tuottajina kasvaa. Uusien palvelujen kysyntä nousee.

Verkkoliiketoiminnan valvontamalli on entistä pitkäjänteisempi ja paremmin riskit huomioiva.

Toiminta

2019

- Sähkön myynnin ja asiakaspalvelun yhteisyrityksen rakentaminen valtakunnalliseksi toimijaksi tekeillä
- Vantaan Energia myi maakaasun jakelu- ja myyntiliiketoimintonsa. Lisäksi myytiin yhtiön höyryliiketoiminta.
- Asiakaspalvelujärjestelmän toteutus jatkui ja sähköliiketoiminnan osuudet otettiin käyttöön
- Uusia sähkökaupan tuotteita on otettu käyttöön
- Aurinkosähköjärjestelmien myynti jatkui
- Tuulivoimainvestointeja toteutetaan
- Fennovoiman ydinvoimahanke jatkuu Pyhäjoella
- Martinlaakson biokattilamuutos otettiin kaupalliseen käyttöön
- Sähköverkon ja kaukolämpöverkon laajennusinvestointeja ja niiden sekä tuotannon kunnossapitoinvestointeja toteutetaan
- Osakkuusyhtiö Suomen Energia Urakointi Oy:n (SEU) osakkeet myytiin
- TES-neuvottelut vuoden 2019 lopussa
- Jätevoimalan laajennuksen esisuunnittelua toteutettiin vuoden 2019 aikana

Tulevat

- TES-neuvottelut käynnissä
- Fennovoiman ydinvoimahanke jatkuu Pyhäjoella
- Tuulivoimainvestointeja toteutetaan
- Datahub käyttöön arviolta vuonna 2022. Useita muita merkittäviä lähes samanaikaisia energiamarkkinan muutosta tuovia viranomaisratkaisuja tulossa.
- Jätevoimalan laajennus käynnistetään
- Kivihiilestä luopumisen suunnittelu
- Sähkön myynnin ja asiakaspalvelun yhteisyritykset aloittavat kaupallisen toiminnan
- Sähköverkon ja kaukolämpöverkon laajennusinvestointeja ja niiden sekä tuotannon kunnossapitoinvestointeja toteutetaan

Taloudellinen katsaus

Vuoden 2019 toteutunut vertailukelpoinen liikevoitto oli 3,4 milj. euroa yli budjetoidun. Liikevoitto pysyi hyvällä tasolla pääasiassa Martinlaakson biokattilainvestoinnin aiheuttaman kateparannuksen vuoksi ja sähköverkkojen v. 2018 tehdyn hinnankorotuksen ansiosta. Kertaluonteiset erät (liiketoimintakaupat, kiinteistörealisoinnit ja osakkuusyhtiöiden kirjauskäytäntöjen muutokset) olivat yhteensä n. 9 milj. euroa. Vuoteen 2018 verrattuna liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli n. 2,7 milj. euroa parempi.

Tuloslaskelma 1 000 eur	Ero			Muutos	
	Toteuma 2019	Budjetti 2019	tot 2019 ./. Bud 2019	Toteuma 2018	2019 ./. 2018
Liikevaihto ja liiket. muut tuotot	304 000	310 817	-6 817	311 056	-7 056
Materiaalit ja palvelut	-162 945	-175 693	12 748	-175 550	12 605
Henkilöstökulut	-27 896	-28 051	155	-27 764	-132
Kiinteistöomaisuuden hoitokulut	-4 358	-2 753	-1 605	-3 014	-1 344
Poistot ja arvonalentumiset	-31 495	-31 366	-129	-26 882	-4 613
Liiketoiminnan muut kulut	-26 544	-28 528	1 984	-28 247	1 703
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	8 185	2 000	6 185	-2 511	10 696
Liiketulos	58 947	46 426	12 521	47 087	11 860
Rahoitustuotot	475	72	403	358	117
Rahoituskulut	-6 087	-4 109	-1 978	-5 343	-744
Verot	-8 698	-7 981	-717	-7 429	-1 269
Tilinpäätössiirrot	0	0	0	0	0
Kokonaistulos	44 637	34 408	10 229	34 672	9 965

Investoinnit

Konsernin ennustetut bruttoinvestoinnit vuodelle 2019 olivat 42 milj. euroa, josta emoyhtiön investoinnit olivat 31 milj. euroa ja sähköverkkojen 11 milj. euroa. Emoyhtiön suurimmat investoinnit kohdistuivat Martinlaakson biovoimalaan 13 milj. euroa, kaukolämpöverkkoon 8 milj. euroa ja voimalaitosten sekä lämpökeskusten muihin investointeihin 5 milj. euroa. Biovoimalaitosinvestointi Martinlaaksoon vuosille 2017 – 2019 oli noin 68 milj. euroa. Jätevoimalan laajennuksen esisuunnittelu on käynnistetty ja mahdollisen investoinnin kokonaisarvio on noin 143 milj. euroa vuosina 2020 – 2022.

1 000 eur	Toteuma 2019	Ennuste 2019	Muutos	
			Toteuma 2018	enn. 2019 ./. Tot. 2018
Pysyvät vastaavat	542 865	542 865	532 981	9 884
Leasing-vastuut kauden lopussa	138 322	138 322	145 639	-7 317
Lainat kauden lopussa	179 272	179 272	154 194	25 078
Oma pääoma	281 657	281 657	257 046	24 612
Taseen loppusumma	686 695	686 695	667 183	19 512
Henkilöstö lkm	336	336	340	-4

Rahoitus

Vantaan Energia -konsernin rahoitustilanteeseen vaikuttavat suurimmat tekijät ovat investointien volyyymi ja omistajille maksettavan osingon määrä. Tavoitteena on, että normaalit vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit hoidetaan tulorahoituksella, eikä niihin oteta lisävelkaa. Myöskään osinkojen maksamista lisävelanotolla ei voida pitää mielekkäänä. Biovoimalaitosta varten on vuonna 2018 otettu pankkilainaa 27 milj. euroa ja vuonna 2019 28 milj. euroa. Jätevoimalan laajennuksen rahoitustarve ajoittuu vuosille 2020 – 2022 ja se on suunniteltu

rahoitettavan pääosin vieraalla pääomalla (n. 90-100 milj. euroa). Arvio tämänhetkisestä hankintamenosta on noin 143 milj. euroa. Tilapäiset rahoitustarpeet (käyttöpääoman heilahtelu) hoidetaan kaupungin konsernitililimiitillä ja yritystodistuksilla.

Kassavirta 1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos tot 2019 ./. 2018
kassa jakson alussa	15 820	15 264	556
+ liiketoiminnan rahavirta	65 699	71 191	-5 492
+ investointien rahavirta	-33 250	-109 836	76 586
+ rahoituksen rahavirta	-20 464	39 201	-59 665
Kassa jakson lopussa	27 805	15 820	11 985

Henkilöstö

Vantaan Energia -konsernin henkilöstö

	Yhteensä	Vakinaisia	Määräaikaisia	Henkilöstön keski-ikä
12/2018	337	313	24	44,46v
4/2019	334	310	24	44,49v
8/2019	339	306	33	44,45v
12/2019	339	311	28	44,82v

	Työntekijöitä	Toimihenkilöitä	Ylempiä toimihenkilöitä	Johtoa
12/2018	69	159	96	13
4/2019	68	160	93	13
8/2019	68	165	93	13
12/2019	67	162	98	12

Huomioitavaa on, että suurin osa tuotannollisesta henkilöstöstä kuuluu toimihenkilöihin.

Sairauspoissaolot:

1-12/2017	2,9% (sis. myös tapaturmista johtuneet 0,11 %)
1-12/2018	3,5%
1-12/2019	2,49% (sis. myös tapaturmista johtuneet 0,02%)

Vaihtuvuus:	Eläkkeelle	Irtisanoutui/irtisanottiin	Uusia
2018	4	10/1	*)56
1-4/2019	0	6/0	**)9, josta 7 määräaikaista
5-8/2019	3	5/1	***)37, josta 35 määräaikaista
9-12/2019	1	1/0	9, joista 1 määräaikainen

*) Luku sisältää 38 kesätyöntekijää

**) Luku sisältää 5 kesätyöntekijää

***) Luku sisältää 35 kesätyöntekijää

Riskienhallinta

Vantaan Energian hallitus katselmoi kaikki yhtiön riskienhallintaan liittyvät politiikat vuosittain. Lisäksi käsiteltiin yhtiön avainriskit. Poliitikat on käsitelty viimeksi syksyllä 2019. Avainriskit käsiteltiin yhtiön toimivan johdon ja hallituksen strategiakokouksessa 20.-21.8.2019.

Riskienhallintasuunnitelman toteutuksesta vastaa yhtiön operatiivinen johto. Päivitys suunnitelmista on tehty Vantaa-konsernin riskienhallintayksikölle aikataulun mukaisesti 5.12.2019 kaupungin uuden riskityökalun kautta.

Vantaan Energian kolme keskeistä riskiä ovat:

- Sähkön hintariski. Riskinä on sähkön matala hintataso ja mahdollinen hintatason pitkäaikainen pysyminen alhaisella tasolla. Riskiä hallitaan mm. sähköntuotannon ja sähkökaupan suojaustoiminnalla ja noudattamalla talousriskipolitiikkaa. Sähkökaupan osalta kova kilpailu markkinoilla on myös hinnan asettamiseen liittyvä riskitekijä.
- Poliittika- ja regulaatoriski. Riski voi toteutua mm. haitalliseen liiketoimintaregulaatioon, energian tukijärjestelmien muutoksiin tai vaikka ympäristölupiin liittyen. Riskiä hallitaan osallistumalla aktiivisesti energia-alan edunvalvontatyöhön ja vaikuttamiseen sekä erilaisin ennustein ja skenaarioin.
- Riski suuresta häiriöstä energian tuotannossa tai sähkön/ kaukolämmön toimituksessa. Syitä voi olla esim. luonnontapahtuma, konerikko, suuronnettomuus tai inhimillinen virhe. Riskienhallinnan keinoina ovat mm. tehokkaat kunnossapito-ohjelmat ja varautumissuunnittelu, sekä erilaisten kriisitilanteiden harjoittelu.

Muista avainriskeistä huomattavia ovat mm. yhtiön investointien onnistumiseen liittyvät riskit sekä erilaiset vaativien projektien toteutukseen liittyvät riskit.

VAV Yhtymä Oy (konserni)

Y-tunnus	0640915-7
Omistusosuus	100 %
Hallituksen pj.	Tuula Laukkanen
Toimitusjohtaja	Teija Ojankoski

VAV Yhtymä Oy on Vantaan kaupungin 100-prosenttisesti omistama yhtiö. VAV-konserni koostuu emoyhtiö VAV Yhtymä Oy:stä sekä kahdesta tytäryhtiöstä: VAV Asunnot Oy ja VAV Palvelukodit Oy. VAV Asunnot Oy rakennuttaa ja hallinnoi valtion tukemia ara-asuntoja, jotka muodostavat enemmistön konsernin asuntokannasta. VAV Yhtymä Oy rakennuttaa ja hallinnoi muita kohtuuhintaisia asuntoja ja VAV Palvelukodit Oy palveluasuntoja.

Lisätietoa VAV-Asunnot Oy:stä www.vav.fi

VAV Yhtymä Oy -konserni				
Tunnusluvut	Toteuma 2019	Budjetti 2019	Muutos tot ./ budj.	Toteuma 2018
Liikevoitto %	20 %	25 %	-5 %	24 %
Asunnot	10 970	11 006	-36	107
Asuntojen käyttöaste %	99,1 %	99,1 %	0	99,1 %
Vaihtuvuus %	11,2 %	12 %	-1 %	11,6 %
Vuokrasaavat liikevaihdosta %	1,2 %	1,2 %	0 %	1,2 %
Henkilöstö	54	52	2	51
Keskivuokra €/m2/kk	12,21	12,21	0	12,11
Vuokrien vaihteluväli	9,98-15,44	9,98-15,44		9,86-15,44

Toimintaympäristö

- Lainsäädännön muutokset ovat vaikeuttaneet korjaustoiminnan rahoitusta ja korjauksiin varautumista.
- Korjauksiin varautumisen euromäärää on rajoitettu ja omille varoille vuokrassa perittävä tuotto aleni 4 %:in 1.1.2017 alkaen. Heinäkuussa 2018 voimaan tullut uusi korkotukilaki kieltää uusien kiinteistöjen, jotka on rahoitettu korkotukilainalla, mahdollisuuden varautua korjauksiin.
- Asumistuen enimmäisasumismenot jäädytetty vuoden 2017 tasoon.
- Laki yhteisöjen tulolähdejaon poistamisesta rajaa konsernin sisäisten lainojen korkojen verovähennys-oikeutta.
- Kiinteistöjen korjaustarpeiden kasvu – kiinteistökannan samanikäisyys kasaa korjauskustannuksia lähi-vuosiin.
- Asunnon tarvitsijoiden tulotason jatkuva heikkeneminen suhteessa asumisen kustannuksiin.
- Rakentamiseen ja kiinteistöalaan tulee kohdistumaan säädösmuutoksia, joilla pyritään ympäristön kestävyttä turvaaviin ratkaisuihin ja toimintamalleihin.
- Asunnonhakijamäärän runsaus, keskimäärin 80 asuntoa vapautuu kuukaudessa eli vain 1,3 % hakijoista saa asunnon. Hakijoita elokuussa 5 530 ruokakuntaa, joista yhden hengen ruokakuntia 58 %.
- Kiinteistöveroon kaavaillaan verotusarvojen korotuksia kasvukeskuksiin 2022.

Toiminta

- Kiulukuja 7, valmistui 31.1. asuntoja 86 kpl, *Liikevaihto kasvaa.*
- Orvokkirinne 4, valmistui 26.4. asuntoja 72 kpl, joista 15 sosiaalitoimen erityisasuntoja, *Liikevaihto kasvaa*
- Ruukkukuja 7, valmistui 31.8. asuntoja 199. Asunnot huonokuntoisille ja muistisairaille vanhuksille. *Liikevaihto kasvaa*
- Veturikujan palvelutalo Tikkurilassa purettiin vuoden lopulla ja uuden kiinteistön rakentaminen alkaa keväällä. Kiinteistön rahoitukseen on saatu Valtion takaama ja ARA:n myöntämä takauslaina.
- Jatketaan rajoituksista vapautuvien kiinteistöjen myyntiä. Tammikuussa 2020 myytiin kolme rivitalokiinteistöä, joissa asuntoja oli 61. Haetaan ARA:lta kohdennetusti kiinteistöjä rajoituksista vapaiksi. *Turvataan omia varoja korjausrakentamiseen ja uudistuotantoon.*
- Viedään eteenpäin kaavakehityshankkeita, mm. Myyrmäessä. *Korvaavalla ja täydentävällä kaavoituksella mahdollistetaan kalliiden korjausten korvaaminen tehokkaammalla ja taloudellisesti kannattavammalla uudistuotannolla sekä tonttimyynti omien varojen kerryttämiseksi.*
- PTS-suunnitelman mukaisissa korjauksissa pyrittiin kustannustehokkaisiin ja oikea-aikaisiin ratkaisuihin, uusittiin lämmöntuotantolaitteita ja toteutettiin esim. hybridiratkaisuja (mm. aurinkopaneelit). *Ylläpitokustannusten hallinta pitkällä aikavälillä.*
- Parannetaan tietojärjestelmiä ja asukkaille suunnattuja sähköisiä palveluja. *Toiminnan taloudellinen tehokkuus.*
- VAV-konserniin perustettiin uusi tytäryhtiö, johon liiketoimintasiirrossa siirtyi ARA-asuntokanta 3.12.2018. *Yhtiön hallinnollisen rakenteen selkeyttäminen. Parempi asuntopoliittinen reagointivalmius.*

Taloudellinen katsaus

- Liikevaihto on toteutunut budjetoidusti. Vuokrat korottuivat keskimäärin 0,10 €/m² maaliskuun 2019 alusta. Keskivuokraksi muodostui 12,21 per neliö, korotusta 0,8 %.
- Suunnitelman mukaisesti on lyhennetty pitkäaikaisia lainoja. Alhainen korkotaso on mahdollistanut ylimääräiset lyhennykset, yht. 19,6 milj. euroa. Budjetoitua suuremmat ylimääräiset lyhennykset tehtiin, jotta vältettiin pankkitilille sijoittuvaan pääomaan kohdistuva miinuskorko.
- PTS-korjaukset toteutetaan rullaavan budjetin mukaisesti. Kaikki kuluvan vuoden PTS-korjaukset 16,6 milj. euroa toteutetaan tulorahoituksella.
- Vieraan pääoman korkokulut alittuivat budjetoidusta. VAV-konsernin velkasalkun keskikorko on 0,8953 %. Uustuotannon rahoitukseen kiinteistöön Kiulukuja 7 ja Orvokkirinne 4 on Vantaan kaupungin rahoitus kilpailuttanut korkotukilainat.
- Verohallinto on tilikauden 2019 aikana määrännyt yhtiölle veroja maksuun 2.940.045,70 euroa liittyen tilikauden 2018 toimintakertomuksessa kerrottuun, tulkinnanvaraiseen verokohteluun poistojen osalta. Nämä verot on kirjattu tilikauden 2019 tilinpäätöksessä omaan pääomaan vaikuttavana eränä "Korjaus ed. tilikauden tulokseen". Yhtiö on valmistellut asiaan liittyen verotuksen oikaisuvaatimuksen, joka on toimitettu Verohallintoon helmikuussa 2020. Yhtiö on myös esittänyt vahingonkorvausvaateen asiassa neuvonantajana toimineelle asiantuntijayritykselle.

Tuloslaskelma 1 000 eur	Ero			Muutos		Budjetti 2020
	Toteuma 2019	Budjetti 2019	tot 2019 ./. Bud 2019	Toteuma 2018	2019 ./. 2018	
Liikevaihto ja liiket. muut tuotot	97 163	96 754	409	94 815	2 348	97 806
Materiaalit ja palvelut	0		0	0	0	0
Henkilöstökulut	-3 437	-4 038	601	-3 032	-405	-3 735
Kiinteistöomaisuuden hoitokulut	-53 947	-55 429	1 482	-47 865	-6 082	-56 541
Poistot ja arvonalentumiset	-19 674	-19 295	-379	-20 677	1 003	-20 218
Liiketoiminnan muut kulut	-929	-949	20	-1 035	106	-1 265
Liiketulos	19 176	17 043	2 133	22 206	-3 030	16 047
Rahoitustuotot	213	34	179	216	-3	200
Rahoituskulut	-5 593	-10 364	4 771	-5 573	-20	-8 001
Verot		0	0		0	
Tilinpäätössiirrot	-13 337	-6 713	-6 624	-16 849	3 512	-8 246
Kokonaistulos	460	0	460	0	460	0

Investoinnit

- Kiulukuja 7, (valmistunut 1/2019), asuntoja 86 kpl, hankinta-arvo 14,1 milj. euroa
- Orvokkirinne 4, asuntoja 72 kpl, joista erityisasuntoja 15 kpl, hankinta-arvo 10,3 milj. euroa
- Myyrmäen vanhustenkeskus, (valmistunut 9/2019), asuntoja 199 kpl, veroton hankinta-arvo 34,2 milj. euroa (VAV Palvelukodit Oy:n kohde)
- Lipstikkakuja 2, (valmistuu 12/2021), asuntoja 40 kpl, hankinta-arvo 9,1 milj. euroa.
- Koisotie 6, (valmistuu 1/2021), asuntoja 41, hankinta-arvo 10 milj. euroa, (VAV Palvelukodit Oy:n kohde)
- Perintökuja 9, (valmistuu keväällä 2021), asuntoja 100, hankinta-arvo 19,1 milj. euroa.
- Veturikuja 8, (valmistuu 2021), asuntoja 120, hankinta-arvo 19 milj. euroa.
- Uustuotannon investoinnit rahoitetaan korkotukilainalla ja ARA:n takauslainalla. Omat varat katetaan mahdollisella käynnistysavustuksella (saatavilla vuoden 2019 loppuun asti) ja myyntituotoilla sekä tulorahoituksella.

1 000 eur	Toteuma 2019	Ennuste 2019	Toteuma 2018	Muutos enn. 2019 ./. Tot. 2018
Pysyvät vastaavat	662 215	675 000	38 410	636 590
Leasing-vastuut kauden lopussa	0	0	0	0
Lainat kauden lopussa	512 952	520 414	515 180	5 234
Oma pääoma	152 001	62 160	46 573	15 587
Taseen loppusumma	705 553	715 000	702 890	12 110
Henkilöstö lkm	54	54	52	2

Korjaushankkeet

- Kiinteistöjä korjattiin 27,8 milj. eurolla, rahoitus tulorahoituksella. Yhtiöiden vuosibudjetit ylittyivät korjauksissa miljoonalla eurolla.

Rahoitus

- Maksuvalmius oli kohtuullinen ja lyhyen aikavälin velat pystytään hoitamaan likvideillä rahavaroilla. Maksuvalmiuteen vaikuttivat saatavien ja luottotappioiden säilyminen kohtuullisina ja vuokrausasteen säilyminen yli 99 %:ssa. Vaikka velkakirjaehto mukaiset lyhennykset kasvavat kiinteistökannan vanhetessa (keskimäärin asuntokanta 25 v), niin ylimääräisiä lyhennyksiä pystytään tekemään suunnitelmallisesti.
- Korkotaso on edelleen matala, mutta budjetissa on varauduttu maltilliseen korkojen nousuun ja se antaa mahdollisuuden velkojen ylimääräiseen lyhennykseen. On ennustettavissa, että talouskasvu jatkuu viime vuosia hitaampana, mutta asumisen kustannuksien nousuvauhti ei hidastu. Esim. asumiseen kohdistuvat verot kasvavat (kiinteistö- ja energiaverot). Korjauksiin varautuminen hankaloituu ja vähentää mahdollisuuksia velkakirjaehdot ylittäviin lyhennyksiin.
- Lisäksi pitkäaikaisen rahoituksen tarjoajia on nykyisin vain kaksi.
- Uustuotannon rahoitus omien varojen osalta saataneen hoidettua ARA:n myöntämän käynnistysavustuksen ja omaisuuden realisointien avulla. Omien varojen korkoa sisällytetään vuokraan ja sitä kautta turvataan uustuotannon ja korjausrakentamisen omat varat myyntituottojen lisäksi. Korkotukihankkeiden rahoituksen omavastuuosuusvaatimus on myös pienentynyt 10 %:sta viiteen prosenttiin. Konsernihallinnon kanssa on sovittu, että VAV noudattaa kymmenen prosentin oman pääoman osuutta pitkän aikavälin riskien hallitsemiseksi.
- Korjausrakentamiseen jouduttaneen ottamaan korkotukilainaa vuonna 2023, ettei korjaustarve kasva liiaksi ja että kiinteistöjen arvo pystytään säilyttämään. Lainoitettavan korjausrakentamisen omarahoitusosuudet kerätään vuokrissa.
- Tarve osittain lainoittaa korjausrakentamista jatkuu vuodesta 2023 vuoteen 2024 asti. Tällöin 80-luvun aravakiinteistöjen alkuperäiset rahoituslainat tulevat poismaksetuksi, ja korjausten rahoittaminen tulorahoituksella pitäisi olla taas mahdollista.
- Kiinteistökannan oikea-aikaisilla korjauksilla ja yksittäisillä myynneillä pyritään minimoimaan korjausvelkaa.
- Arava- ja korkotukilainojen takapainoiset lyhennysohjelmat ja asukkaiden maksuvaikeuksien lisääntyminen ovat lähivuosien haaste.

Kassavirta 1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos tot 2019 ./. 2018
kassa jakson alussa	37 556	29 047	8 510
+ toiminnan tuotot (+)	97 376	94 815	2 561
- toiminnalliset menot (-)	-58 313	-48 899	-9 414
- investointien maksut kassasta (-)	-12 323	-38 410	26 087
- lainojen lyhennykset (-)	-43 541	-28 467	-15 074
- lainojen korot (-)	-5 593	-5 573	-19
+ lainojen lisäykset (+)	41 313	35 044	6 269
Kassa jakson lopussa	56 476	37 556	18 919

Henkilöstö

- Henkilövahvuus 54 (vuonna 2018 keskimäärin 51)
- Naisia 56 % ja miehiä 44 %
- Henkilöstön keski-ikä 48 vuotta (2018 /50 vuotta)
- 17 % työntekijöistä 60 vuotta tai enemmän (2018 /20 %)
- 4 työntekijää jäi eläkkeelle 2019
- Kilpaillaan muiden toimijoiden kanssa kokeneesta rakennuttamisen ja korjausrakentamisen henkilöstöstä.
- Lähtövaihtuvuus 11,3 % (2018/12,9 %), 5 uutta työntekijää ja 2 lyhytaikaista määräaikaista työsuhdetta, jotka päättyivät vuodenvaihteeseen.
- Varaudutaan henkilöstön ikärakenteen muutoksiin ennakoivilla rekrytoinneilla.

Riskienhallinta

Riskienhallintasuunnitelma on päivitetty ja hyväksytty yhtiön hallituksessa joulukuussa 2018.

- Vuokra-asuntojen ylikysyntä / *riittävä uudistuotanto*
- Yksittäiset tekniseltä ja taloudelliselta kunnoltaan heikkokuntoiset kiinteistöt / *suunnitelmallinen korjaustoiminta ja kiinteistöjen hakeminen rajoituksista vapaiksi ja niiden myynti*
- Lainsäädäntöriskit / *edunvalvonta*
- Korkoriski ja lainaehtojen takapainoisuus / *lyhennysten aikaistaminen ja koronnousuilta suojautuminen*

VTK Kiinteistöt Oy (konserni)

Y-tunnus	0517745-4
Omistusosuus	100 %
Hallituksen pj	Hannu Vikman
Toimitusjohtaja	Jukka Antila

VTK aloitti toimintansa 1970-luvulla nimellä Kiinteistö Oy Grandinkulma, kun Grandin kiinteistön paikalle ryhdyttiin suunnittelemaan toimistotiloja kaupungille. Toiminta kasvoi ja nimi vaihtui Vantaan Teollisuuskiinteistöt Oy:ksi. Yhtiö on toiminut nykyisellä nimellään VTK Kiinteistöt Oy:nä vuodesta 2005.

Kuluneiden neljän vuosikymmenen aikana VTK on ollut myös merkittävä opetus- ja palvelutilojen toteuttaja Vantaalla. Osa VTK:n toteuttamista hankkeista on edistänyt myös kaupungin elinkeinopolitiikkaa. VTK Kiinteistöt tarjoaa laajan valikoiman erilaisia tilaratkaisuja pysyviin tai väliaikaisiin toimitilarpeisiin.

Lisätietoa VTK Kiinteistöt Oy:stä <http://www.vtkoy.fi/>

VTK Kiinteistöt Oy (K)	Konserni			Emoyhtiö		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Liikevaihto, 1 000 euroa	28 879	26 737	18 776	28 506	26 611	18 370
Tilikauden tulos, 1 000 euroa	2 039	2 415	1 451	3 902	3 507	2 214
Liikevaihdon kasvu %	8,0	42,4	11,9	7,1	44,9	12,5
Liikevoitto / liikevaihto %	12,1	13,3	10,6	20,4	18,6	16,7
Oman pääoman tuotto %	2,4	3,1	2,1	8,1	7,5	5,0
Omavaraisuusaste %	32,3	27,6	26,1	31,3	27,1	27,1

Toimintaympäristö

Vantaan kaupunki kasvaa ja kansainvälistyy voimakkaasti. Nopea väkiluvun kasvu tuo haasteita palveluverkoston kehittämiseen. Aviapoliksen asema maan nopeimmin kasvavana työpaikka-alueena tuo myös VTK Kiinteistöt Oy:lle mahdollisuuksia olla osana kaupungin elinkeinopolitiikkaa. VTK Kiinteistöt Oy kaupunkikonsernin osana on rakentamassa kaupungin palveluverkostoa ja mahdollistamassa uusien työpaikkojen syntymistä.

Toiminta

VTK Kiinteistöt Oy:

Kaupunginhallitus hyväksyi 11.12.2017 (§ 7) Tikkurilan keskustan monitilatoimistorakennuksen 10.11.2017 päivätyn tarveselvityksen/hankesuunnitelman ja kustannusarviot sekä Tikkurilan keskustan monitilatoimistorakennuksen toteuttamisen periaatteet. Lisäksi kaupunginhallitus päätti, että kaupunki sitoutuu vuokraamaan valmiit hankesuunnitelman mukaiset kaupungin käyttöön tulevat tilat pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Esi-sopimus toimitilojen vuokrauksesta on tehty 5.6.2019.

VTK Kiinteistöt Oy:n hallitus hyväksyi 28.8.2019 § 11 Kielotie 13 hybridirakennuksen hankekuvauksen ja kilpailutusohjelman. VTK Kiinteistöt Oy on käynnistänyt Kielotie 13:n hybridirakennuksen KVR-urakkakilpailutuksen 12/2019. Hankkeen rakennuttamisen on tarkoitus alkaa vuonna 2021 ja se valmistuu vuonna 2024. Hankkeen kustannusarvio on n. 60 milj. euroa. Kilpailualue sijaitsee keskeisellä paikalla Tikkurilassa aivan kaupungintalon vieressä. Kilpailualue koostuu VTK Kiinteistöt Oy:n omistamasta kiinteistöstä 92-421-6-426 sekä lisäksi osasta Vantaan kaupungin omistamista kiinteistöistä 92-61-206-5 ja 92-61-9902-4 sekä katualueista. Yhtiön hallitus hyväksyi 28.8.2019 § 12 kaupungin kanssa solmittavan maankäyttösopimuksen ja määräalojen vaihtoa koskevan esisopimuksen, jonka mukaisten määräalan vaihtojen jälkeen toteutusalue on yksin VTK:n omistuksessa. VTK Kiinteistöt Oy tulee myymään urakkakilpailutuksen voittajalle rakennusoikeutta, joka oikeuttaa rakentamaan toimitalon päälle asumista.

Tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Myyrinselkä on hakenut yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa asemakaavan muutosta siten, että Patotie 2:n tontti ja viereinen Patoaukio muutetaan pääosin asuinkerrostalojen korttelialueeksi. Kaavamuutos valmistunee 2020 loppuun mennessä. Järjestettävän tontinluovutuskilpailun tavoitteena on luoda korkeatasoinen asuinkorttelikokonaisuus, jossa toiminnalliset, arkkitehtoniset, tekniset ja taloudelliset vaatimukset on ratkaistu tasapainoisesti ja jossa yhdistyy asuminen ja virikkeellinen urbaani katuymäristö.

Tytäryhtiö Kiinteistö Oy Vantaan Paloasema fuusioitui VTK Kiinteistöt Oy:öön 31.8.2019. Vantaan Moottorirata Oy, josta VTK Kiinteistöt Oy omisti osakkeista 3,4 %, purkautui 19.6.2019. VTK Kiinteistöt Oy myi 3.6.2019 20 kpl Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkin osakkeita Asunto Oy Vantaan Morellille.

Taloudellinen katsaus

Emoyhtiö VTK Kiinteistöt Oy:n liikevaihto kasvoi 1,9 milj. euroa edellisvuoteen nähden (2019: 28,5 milj. euroa, 2018: 26,6 milj. euroa, budj. 2019: 28,4 milj. euroa), johtuen pääosin Metropolian laajennuksen, Hosantie 2:n kaupunginarkiston ja Ylästön koulun laajennuksen vuokratuotoista. Liiketoiminnan muut tuotot laskivat n. 1,4 milj. euroa (2019: 0,3 milj. euroa, 2018: 1,7 milj. euroa, budj. 0,1 milj. euroa). Tuottojen lasku johtuu vuodelle 2018 kirjatusta Kiinteistö Oy Vantaan Kauppala-talon fuusiovoitosta 1,3 milj. euroa. Yhtiön kiinteistön hoitokulut laskivat 0,9 milj. euroa edellisvuoteen nähden (2019: 13,0 milj. euroa, 2018: 13,9 milj. euroa, budj. 2019: 13,4 milj. euroa). Merkittävin syy kiinteistön hoitokulujen laskuun on korjauskustannusten lasku 1,3 milj. euroa (2019: 4,2 milj. euroa, 2018: 5,6 milj. euroa). Yhtiön maksamat vuokrat ovat kasvaneet yhteensä 0,7 milj. euroa edellisvuoteen nähden, johtuen mm. Metropolia ammattikorkeakoulun laajennuksen leasing-vuokrasta (käyttöönotto loppuvuodesta 2018) sekä emoyhtiön tytäryhtiöille maksamien vastikkeiden laskusta. Leasingvuokrien kasvu vuoteen 2018 nähden on 1,4 milj. euroa (2019: 2,0 milj. euroa, 2018: 0,6 milj. euroa). Vastikkeiden lasku oli 0,7 milj. euroa (2019: 1,5 milj. euroa, 2018: 2,2 milj. euroa). Emoyhtiön tulos oli 3,9 milj. euroa vuonna 2019 (2018: 3,5 milj. euroa budj. 2019: 3,1 milj. euroa).

Konsernin tuotot vuonna 2019 olivat 29,3 milj. euroa (2018: 28,4 milj. euroa, budj 2019: 29,0 milj. euroa). Konsernin hoitokustannukset olivat 14,0 milj. euroa (2018: 13,4 milj. Euroa, budj. 2019: 13,9 milj. euroa). Konsernin tulos 2019 oli 2,0 milj. euroa (2018: 2,4 milj. euroa, budj. 2019: 0,9 milj. euroa). Ero toteutuneen ja budjetoidun tuloksen välillä n. 1,1 milj. euroa parempi tulos johtuu 0,3 milj. euroa suuremmista liiketoiminnan muista tuotoista, 0,2 milj. euroa pienemmistä poistoista ja siitä, että vuoden 2019 budjetoinnissa ei huomioitu Kivistön Putkijäte Oy:n vähemmistöosuuden eliminointia.

Konsernin tulos oli 1,9 milj. euroa pienempi kuin emoyhtiön tulos. Tytäryhtiöiden tulokset sisältäen konsernin rakennusten poisto-oikaisu olivat yhteensä -2,6 milj. euroa. Kivistön Putkijäte Oy:n ja VTK Kiinteistöt Oy:n poistoeron eliminoinnin vaikutus oli +0,8 milj. euroa, lisäksi Kivistön Putkijäte Oy:n tuloksesta erotettavan vähemmistöosuuksien eliminoinnin vaikutus konsernin tulokseen oli +0,7 milj. euroa. Tytäryhteisöjen liikearvojen poistojen vaikutus on -0,6 milj. euroa. Konsernin osakkuusyhtiöiden yhdistelyjen vaikutus konsernin tulokseen oli -0,1 milj. euroa.

Tuloslaskelma 1 000 eur	Toteuma	Budjetti	Ero	Toteuma	Muutos
	2019	2019	tot ./ budj	2018	2019 ./ 2018
Liikevaihto ja liiket. muut tuotot	29 328	29 021	307	28 360	968
Henkilöstökulut	-634	-604	-30	-636	2
Kiinteistöomaisuuden hoitokulut	-13 972	-13 948	-24	-13 455	-517
Poistot ja arvonalentumiset	-11 218	-11 429	211	-10 725	-493
Liiketulos	3 504	3 040	464	3 544	-40
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-116		-116	-106	-10
Rahoitustuotot	17	6	11	12	5
Rahoituskulut	-630	-622	-8	-636	6
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	2 775	2 424	351	2 814	-39
Verot	-1 447	-1 558	111	-1 312	-135
Vähemmistöosuus	711		711	914	-203
Kokonaistulos	2 039	866	1 173	2 415	-376

Investoinnit

VTK Kiinteistöt Oy:

VTK Kiinteistöt Oy:n investoinnit vuonna 2019 olivat 5,8 milj. euroa (2018: 11,5 milj. euroa). Nykyisen Kielotie 13:n rakennuksen purkutöitä aloitettiin 10/2019. Tavoitteena on, että rakennus on purettu kesään 2020 mennessä. Purkutöiden kustannusarvio on 0,9 milj. euroa. Purkukustannuksia varten on tehty aikaisempien vuosien tilinpäätöksissä yhteensä 1,3 milj. euron varaus taseeseen, jota on tilinpäätöksessä purettu yhteensä 0,5 milj. euroa. Tikkurilan keskustan hybridirakentaminen aloitetaan vuonna 2021 ja arvioitu valmistuminen on 2024. Hankkeen arvo on n. 60 milj. euroa ja se rahoitetaan lainalla. Muut investointihankkeet seuraavan kahden vuoden aikana on esitetty kohdassa rahoitus.

Emoyhtiön vuonna 2019 valmistuneet investoinnit:

Ylästön koulun laajennusosan rakennus- ja vanhan puolen tilamuutosten investointi aloitettiin vuonna 2017. Laajennuksen käyttöönotto oli elokuussa 2019. Investointien arvo oli yht. n. 6,7 milj. euroa, josta 2019 toteutui n. 2,2 milj. euroa (2017: 0,2 milj. euroa, 2018: 4,3 milj. euroa).

Syksyllä 2018 alkaneen Hosantie 2:n kaupunginarkiston muutostyöt valmistuivat 3/2019, hankkeen kustannus-toteuma oli yhteensä 2,8 milj. euroa, josta vuonna 2019 toteutui 1,0 milj. euroa (2018: 1,8 milj. euroa). Hankkeen investointiosuus oli 1,7 milj. euroa. Lisäksi Hosantie 2:n investointeihin aktivoitiin 2018 valmistuneen Reelin muutostyöhön liittyvät vuonna 2019 tehdyt lisätyöt 0,4 milj. euroa.

Lumon monitoimitaloon tehtiin peruskorjauksia yhteensä n. 0,8 milj. eurolla vuonna 2019. Lisäksi Myyrmäen Urheilupuiston liikuntalaitoksiin tehtiin peruskorjauksia yhteensä 1,0 milj. eurolla ja Tikkurilan Urheilupuiston rakennuksiin tehtiin peruskorjauksia 0,7 milj. eurolla. Urheilupuistojen investoinnit ovat parantaneet merkittävästi rakennusten energiatehokkuutta.

Minkkitie 8:n rakennus purettiin 2/2019, jolloin myös VTK:n maanvuokrasopimus kaupungin kanssa päättyi. Purkukustannukset olivat n. 0,2 milj. euroa, jota vastaan purettiin taseeseen tehty 0,2 milj. euron purkuvaraus.

Tytäryhteisöt:

Kivistön Putkijäte Oy:n putkikeräysjärjestelmän investoinnit olivat 1,6 milj. euroa vuonna 2019 (2018: 1,1 milj. euroa). Kivistön Putkijäte Oy:n koonta-aseman laajennuksen arvioidaan toteutuvan 2020-2021, hankkeen arvo n. 5 milj. euroa, hanke toteutetaan omarahoituksella.

1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos 2019 ./. 2018
Pysyvät vastaavat	156 672	161 119	-4 447
Leasing-vastuut kauden lopussa	37 216	36 673	543
Lainat kauden lopussa	111 789	125 968	-14 179
Oma pääoma	43 658	41 740	1 918
Taseen loppusumma	172 707	185 214	-12 507
Henkilöstö lkm	8	8	0

Rahoitus

Konsernin kassa oli 31.12.2019 n. 13 milj. euroa., josta VTK Kiinteistöt Oy:n osuus oli n. 8,4 milj. euroa. Yhtiölle on myönnetty 10 milj. eur konsernitilin luottolimiitti.

VTK Kiinteistöt Oy:n Metropolia ammattikorkeakoulurakennusten leasing-vastuut 31.12.2019 olivat yhteensä 37,2 milj. euroa.

Konsernin lainakanta oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 111,8 milj. euroa (2018: 126,0 milj. euroa). Konserni lyhensi lainoja vuoden 2019 aikana 14,2 milj. euroa, josta emoyhtiön osuus oli 12,3 milj. euroa. Kivistön Putkijäte Oy maksoi jäljellä olevan lainamäärän 1,9 milj. euroa pois 6/2019, joten vain emoyhtiöllä oli lainoja 31.12.2019.

Syksyllä 2020 erääntyvä Nordean n. 9 milj. euron lainan maksu rahoitetaan kassavaroilla. Handelsbankenin keväällä 2021 erääntyvän loppulainan n. 10 milj. euron jälleenrahoitus sekä Tikkurilan keskustan monitoimitilarakennuksen rakentamishankkeen rahoitus 60 milj. euroa, tulee ajankohtaiseksi 2020. VTK Kiinteistöt Oy:n lainatarpeen arvioidaan olevan vuonna 2021 n. 8 milj. euroa uuden Jokuomaan rakennettavan päiväkodin rahoitusta varten.

Kassavirta 1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos 2019 ./. 2018
kassa jakson alussa	19 868	14 272	5 596
+ toiminnan tuotot (+)	30 133	25 764	4 369
- toiminnalliset menot (-)	-17 705	-13 104	-4 601
- investointien rahavirta	-7 074	-12 312	5 238
- lainojen lyhennykset (-)	-14 180	-23 387	9 207
- vähemmistön pääomasijoitus	3 444	4 245	-801
- lainojen korot ja provisiot (-)	-603	-610	7
+ lainojen lisäykset (+)	0	25 000	-25 000
Kassa jakson lopussa	13 883	19 868	-5 985

Henkilöstö

VTK Kiinteistöt Oy:n henkilöstön lukumäärä oli 31.12.2019 8 henkilöä (31.12.2018 8 henkilöä). Kivistön Putkijäte Oy:ssä toimii oto-toimitusjohtaja.

Riskienhallinta

Riskienhallintasuunnitelma on päivitetty 20.11.2019 pidetyssä hallituksen kokouksessa. Yhtiön vanha kiinteistökantha on jo saavuttanut yli 20 vuoden iän, minkä vuoksi tulevana vuosina on varauduttava merkittäviin korjausinvestointeihin, jotta erityisesti tavanomaisten toimitilakohteiden arvot kyetään säilyttämään.

Valtaosa yhtiön uudesta rakennuskannasta on valmistunut 2000-luvulla ja ne tulevat peruskorjausikään n. 10 vuoden kuluessa. Mikäli peruskorjausten kanssa rinnan tehdään uusia isoja investointeja, yhtiön taloutta rasittavat samanaikaisesti peruskorjausten sekä uustuotannon kustannukset.

Yhtiö joutuu edelleen panostamaan rahoitusrakenteen ja talouden vahvistamiseen myös tulevana vuosina, joutuessaan 100 %:n velkapääomalla viime vuosina suoritetuista investoinneista. Lähivuodet voivat muodostua rahoituskallisesti haasteelliseksi, mikäli korkotasoina tapahtuu huomattavaa nousua, minkä johdosta maksuvalmiuden varmistamiseksi olisi ryhdyttävä toimiin lainojen järjestelemiseksi.

Rakennusten ikääntymisestä johtuvia ennakoimattomia korjaustarpeita hallitaan ennakoivalla PTS-suunnitelman mukaisilla kiinteistöjen vuosi- ja peruskorjauksilla, huollolla ja ylläpidolla sekä kiinteistöjen täysarvovakuutuksilla. Kiinteistöjen, lähinnä koulujen, sisäilmaongelmien korjaukset tehdään laaditun suunnitelman mukaisesti.

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy

Y-tunnus	2440395-5
Omistusosuus	100 %
Hallituksen pj	Jari Ahokas
Toimitusjohtaja	Taina Huttunen

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy on Vantaan kaupungin 100-prosenttisesti omistama inhouse-yhtiö, jonka tehtävänä on tukea Vantaan kaupunkikonsernin toimialoja ja niiden asiakkaita tuottamalla asiakkaiden tarpeita vastaavia ateria-, puhtaus- ja kiinteistöpalveluja sekä näitä tukevia palveluja.

Lisätietoa Vantaan Tilapalvelut Oy:stä <http://www.vantti.fi/>

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy						
	Ateria	Siivous- palvelut	Kiint. huolto (sis. Vah- timestarit)	Ateria	Siivous- palvelut	Kiint. huolto (sis. Vah- timestarit)
1000 eur	2019	2019	2019	2018	2018	2018
Liikevaihto ja liiketoiminnan muut tu	22 449	13 399	13 324	22 523	13 101	12 363
Liiketoiminnan kustannukset	-22 086	-13 284	-12 857	-23 035	-12 953	-11 708
Liiketulos	363	115	467	-512	148	655
	TOT	Budjetti	Toteuma			
Tunnusluvut	2019	2019	2018			
Liikevaihto 1000 eur	49 123	48 458	47 965			
Henkilöstön lkm	973		944			
Liikevaihto (1000 eur)/ henkilö / kk	4,21		4,23			
Tuotettuja aterioita kpl / kk	870 440		797 913			
Siivoussopimuksia m2 / kk	496 214		498 167			
Kiinteistöhuoltosopimukset m2 / kk	914 042		914 042			

Toimintaympäristö

1.1.2019 voimaan tullut hankintalaki tarkensi yhtiön toimintaedellytyksiä inhouse-asemaan liittyen ja muutti mm. hankintamenettelyn valintaan vaikuttavia kynnysarvoja. Hallituksen sote -ja maakuntauudistuksen suunnittelutyö on edelleen vuoden 2019 lopulla käynnissä. Muutoshankkeeseen liittyvä toteutusaikataulu ja sisältö (maakuntajako ja sotetehtävien vastuut) on vielä epäselvää, joten tulevien muutoksien vaikutusten arviointi Vantin liiketoiminnan kannalta tässä vaiheessa on ennenaikaista. Uudistuksen etenemistä seurataan tarkasti ja mahdolliset tulevaisuusskenaariot laaditaan heti kun tietoa asiasta on saatavilla.

Toiminta

Yhtiön kaikissa liiketoiminnoissa otettiin vuoden 2019 alusta käyttöön uudet, vuoden 2018 lopulla neuvotellut, toistaiseksi voimassa olevat palvelusopimukset. Yhtiö on jättänyt vuoden 2020 hinnoitteluesitykset asiakastoimialoille maaliskuun lopulla. Vaikutus 2019 talouteen: uusi käytäntö selkiyttää liiketoiminnan ennustettavuutta.

Yhtiö ulkoisti vuoden 2018 elokuusta alkaen palkkahallinnan Azets Insight Oy:lle. Vuoden 2019 alussa otettiin käyttöön palkanlaskennassa Mepco-järjestelmä ja työvuorosunnittelussa sekä työajanseurannassa Quinyx-järjestelmä. Vaikutus 2019 talouteen: työvuorosunnittelun avulla voidaan ohjata resurssien optimaalista käyttöä.

Vantin Digistrategian osalta vuonna 2019 toteutettiin uusi intranet, joka nimettiin Vantraksi; uusi eRuokalista-sovellus sekä hyödynnettiin robotiikkaa ostolaskujen esitiliöinnissä ja reitityksessä. Digistrategian mukaisesti suunnitteluvaiheeseen ovat edenneet puhtauspalvelujen tuotannonohjaushanke, kiinteistöpalvelujen avaintenhallintajärjestelmä sekä verkkosivujen uudistaminen. Vaikutus 2019 talouteen: digistrategian toteutuminen huomioitiin vuoden 2019 investoinneissa.

Hankintalain inhouse-myyntiä koskevat rajat tiukkenivat vuoden 2019 alusta, minkä vuoksi yritys luopui Tikkurilan Hotellin liiketoiminnosta 15.5.2019 alkaen. Liiketoiminta siirtyi liiketoimintakaupalla Linnosun Oy:lle. Hotellista luopumisen lisäksi yhtiö sopeutti toimintaansa luopumalla joistain ulkoisista asiakkaistaan vuoden 2019 aikana sekä kaikesta henkilöstöravintolatoiminnastaan vuoden 2019 lopussa. Liiketoimintakauppa pienentää yhtiön ulkoista myyntiä.

Vantti on kumppanina Vantaan kaupungin EU-rahoitteisessa Urbaania Kasvua -hankkeessa, jossa luodaan uusia innovatiivisia keinoja työllisyyden ja henkilöstön osaamisen kehittämiseksi. Hanke jatkuu vuosien 2019 – 2020 ajan. Hankkeella ei ollut suoranaista vaikutusta vuoden 2019 talouteen.

Kaupungin hankejohtoryhmän teettämän keittiöverkkoselvityksen perusteella Kaupunginhallitus päätti pyytää kahdesta esillä olleesta tuotantovaihtoehdosta tarkemman pilotointisuunnitelman, jonka lisäksi 16.12.2019 Kaupunginhallitus hyväksyi myös Vantin esittämän kolmannen tuotantomallin pilotointisuunnitelman. Suunnitelmien mukaiset pilotoinnit toteutetaan elokuun 2020 - toukokuun 2021 välillä. Pilotointien jälkeen Vantaan kaupungin tekemillä johtopäätöksillä on Vantin tulevaisuuden kannalta iso merkitys. Mahdolliset tilaajan tekemät muutokset tuotantoratkaisuissa ovat vaikutukseltaan pieniä vuoden 2020 aikana. Hankkeella ei ollut suoranaista vaikutusta vuoden 2019 talouteen.

Ateriapalvelujen verkkosivuilla otettiin käyttöön uusi eRuokalista-sovellus, josta on ruokalistojen lisäksi nähtävillä annosten ravintosisällöt. Biojättemäärän pienentämiseksi ateriapalvelut siirtyivät keväällä 2019 biojättemäärän päivittäiseen seurantaan. Loppuvuodesta 2019 käynnistettiin laadun ja reseptiikan kehittämiseen tähtäävä kehityshanke, jonka tavoitteena on erityisesti kasviruokareseptiikan kehittäminen ja kasvisruoan meneekin lisääminen. Hankkeella ei ollut suoranaista vaikutusta vuoden 2019 talouteen.

Puhtauspalvelut on ottanut syksyllä 2019 käyttöön 3Step IT Oy:n laiterekisterissä olevan omakannan ja laatinut sinne olemassa olevan siivoukseen käytettävän laite- ja konekannan luetteloinnin. Hankkeella ei ollut suoranaista vaikutusta vuoden 2019 talouteen.

Vuoden 2019 aikana Vantti laati oman Ympäristöpolitiikkansa ja siitä johdetun ympäristöohjelman vuosille 2019 – 2021. Ympäristöohjelman painopistealueiksi valittiin jätemäärän vähentäminen ja lajittelu, vastuulliset hankinnat sekä logistiikka ja liikkuminen. Vantille myönnettiin Ekokompassi sertifikaatti 18.12.2019.

Yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja Liisa Sarjala päättivät yhteisellä sopimuksella Sarjalan toimitusjohtajasopimuksen 20.3.2019. Yhtiö käynnisti välittömästi uuden toimitusjohtajan rekrytointiprosessin maaliskuussa. Taina Huttunen aloitti uutena toimitusjohtajana 15.8.2019 Vantissa. Väliajan maaliskuusta elokuuhun toimitusjohtajan sijaisena toimi ateriapalvelujohtaja Harri Koivula. Tapahtuneella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Taloudellinen katsaus

Yhtiön tilikauden tulos on 945 510,41 euroa. Yhtiön kannattavuus parani edelliseen vuoteen nähden n. 654 000 euroa ja budjetti ylitettiin n. 490 000 eurolla. Tuloksen positiiviseen kehittymiseen vaikuttivat pääasiassa yhtiön operatiivisten prosessien uudistaminen, työnantajamaksujen pieneneminen, sekä Ateriapalvelujen varaston kirjaaminen ensimmäistä kertaa taseeseen ja tulokseen. Merkittävä vaikutus tuloksen paranemiseen oli myös liikevaihdon kasvulla.

Yhtiön liikevaihto 2019 oli noin 49,1 milj. euroa, joka ylitti budjetin noin 665 000 eurolla. Liiketoimintayksiköiden välillä kehitys poikkesi paljon toisistaan. Kiinteistöpalvelujen liikevaihto ylitti budjetin noin 1,1 milj. eurolla.

Puhtauspalvelujen liikevaihto ylitti budjetin noin 62 000 eurolla ja Ateriapalveluissa liikevaihto jäi noin 461 000 euroa alle budjetin. Ateriapalvelujen liikevaihdon laskuun vaikutti merkittävästi hotelli-liiketoiminnan loppuminen.

Yhtiön henkilöstökulut olivat vuonna 2019 n. 30,5 milj. euroa. Yhtiötasolla henkilöstökulut jäivät n. 281 000 euroa alle budjetoidun tason. Eroon vaikuttivat merkittävästi mm. työnantajamaksuihin tulleet muutokset vuoden 2019 alusta alkaen. Henkilöstövuokrauksen kulut pienenevät 409 000 euroa verrattuna vuoteen 2018.

Palveluiden ostot ylittivät budjetin n. 188 000 euroa, mutta vähenivät n. 127 000 euroa edellisvuodesta. Aineiden ja tarvikkeiden osalta kulut pienenevät n. 180 000 euroa edelliseen vuoteen nähden ja kulut jäivät myös n. 97 000 euroa alle budjetin.

Yhtiölle asetetut avaintavoitteet toteutuivat vuoden 2019 osalta seuraavasti: toiminnan tehostuminen 4,1%, henkilöstötyytyväisyys 3,4, toiminnan laatu 4,7, ja sairauspoissaolo 6,0%. Asiakastytyväisyyskysely tehdään maaliskuun aikana, joten sen mittarin osalta tulokset valmistuvat vasta myöhemmin.

Tuloslaskelma 1 000 eur	Toteuma 2019	Budjetti 2019	Ero	Toteuma 2018	Muutos
			tot 2019 ./. Bud 2019		2019 ./. 2018
Liikevaihto ja liiket. muut tuotot	49 174	48 460	715	47 999	1 175
Materiaalit ja palvelut	-16 092	-16 001	-91	-16 400	308
Henkilöstökulut	-30 509	-30 790	281	-29 857	-652
Kiinteistöomaisuuteen hoitokulut		0	0		0
Poistot ja arvonalentumiset	-222	-275	53	-224	2
Liiketoiminnan muut kulut	-1 188	-951	-237	-1 140	-48
Liiketulos	1 163	444	720	378	785
Rahoitustuotot	1	1	0	5	-4
Rahoituskulut	-9	-8	-1	-24	15
Verot	-243	0	-243	-72	-171
Tilinpäättösiirrot	33	19	14	5	28
Kokonaistulos	946	456	490	292	653

Investoinnit

Vantin merkittävimmät investoinnit liittyvät yhtiön tietojärjestelmiin. Nämä investoinnit kirjataan Vantaan kaupungin taseeseen ja yhtiö maksaa kaupungin tekemiä poistoja vastaavan summan Tietohallinnon kuukausilaskutuksen yhteydessä.

Yhtiön suurin vireillä oleva investointikokonaisuus muodostuu vuosille 2018 – 2021 hyväksytystä digistrategiasta. Suunnitellut kokonaisinvestoinnit ovat yhteensä alustavasti 680 000 euroa. Ohjelman kokonaissumma jakautuu useisiin osaprojekteihin, joista suurimpia ovat Ateriapalvelujen Aromi-toiminnanohjausjärjestelmän korvausinvestointi (100 000 euroa), Puhtauspalvelujen toiminnanohjausjärjestelmä (150 000-300 000 euroa) ja kiinteistöpalveluiden laskutusjärjestelmän käyttöönotto (100 000 euroa).

Yksittäisistä investoinneista tehdään käynnistysvaiheessa vielä Vantaan tietojärjestelmäinvestointien valmistusprosessin mukaiset tarkentavat hanke- ja hyötyarviot. Varsinaisten ohjelmaan liittyvien investointien lisäksi digistrategialla on vaikutuksia yhtiön päätelaitteista aiheutuviin kustannuksiin. Nämä kustannukset yhtiö huomioi vuosibudjetointinsa yhteydessä.

Yhtiön hallitus vahvistaa investointisuunnitelman kullekin vuodelle vuosibudjetoinnin yhteydessä. Vuodelle 2020 suunnitellut taseeseen kirjattavat investoinnit ovat yhteismäärältään 645 000 euroa.

Esitetty investointisumma jakaantuu liiketoiminta-alueille seuraavasti:

Ateriapalvelut	245 000 €
Puhtauspalvelut	100 000 €
Kiinteistöpalvelut	200 000 €
Sisäiset palvelut	100 000 €

Kohdetasolla suunnitellut investoinnit muodostuvat ateriapalveluissa astioista, kylmälaitteista sekä ruoan valmistamiseen ja kuljettamiseen liittyvistä hankinnoista. Puhtauspalveluiden suunnitelma muodostuu siivouskooneiden ja siivousvaunujen hankinnasta. Kiinteistöpalveluiden suunnitellut investoinnit liittyvät hälytyskeskukseen ja uusiin koneisiin. Sisäisten palveluiden investointi kohdistuu yhtiön lähiesimiesten ja sisäisten palveluiden käytössä olevien toimistotilojen yhdistämiseen ja kalustamiseen.

1 000 eur	Toteuma 2019	Ennuste 2019	Toteuma 2018	Muutos enn. 2019 ./. Tot. 2018
Pysyvät vastaavat	691		578	113
Leasing-vastuut kauden lopussa	145		140	5
Lainat kauden lopussa				0
Oma pääoma	2 071		1 156	915
Taseen loppusumma	10 983		9 326	1 657
Henkilöstö lkm	973		944	29

Rahoitus

Yhtiön konsernipankkitilin saldo oli 31.12.2019 noin 4,6 milj. euroa (31.12.2018 2,9 milj. euroa).

Kassatilanne vaihtelee yhtiön säännöllisessä toiminnassa yhtäältä kuukausitasolla palkanmaksun ja myyntilaskutuksen erääntymiseen liittyen ja toisaalta vuositasolla liiketoiminnan kausivaihtelun seurauksena. Kuukausitasolla yhtiö turvautuu ajoittain konsernitilin limiittiin palkanmaksujen yhteydessä ja vuositasolla kesän hiljaiset myyntikuukaudet rasittavat tilapäisesti kassaa, joka kuitenkin normalisoituu tyypillisesti tavanomaisiin myyntikuukausiin perustuen.

Yhtiön suunnittelema investointien maltillinen kasvattaminen aiempiin toimintavuosiin verrattuna lisää toteutuessaan toimintaan sitoutuvan pääoman määrää. Kassavaikutus on käytännössä mahdollista hallita investointien etukäteisellä suunnittelulla.

Kassavirta 1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos tot 2019 ./. 2018
kassa jakson alussa	4	4	0
+ toiminnan tuotot (+)	47 658	47 620	38
- toiminnalliset menot (-)	-47 316	-47 448	132
- investointien maksut kassasta (-)	-345	-172	-173
- lainojen lyhennykset (-)			0
- lainojen korot (-)			0
+ lainojen lisäykset (+)			0
Kassa jakson lopussa	1	4	-3

Toiminnan tuottoihin lisätty konsernitilin saldo.

2019 saldo 4,569 m€ ja 2018 2,937 m€.

Henkilöstö

Henkilöstön rakenne ja henkilömäärät vuoden 2018 lopun tilanteeseen verrattuna ilmenevät alla olevasta taulukosta. Henkilöstön kokonaismäärä on kasvanut vuoden 2019 aikana 29 työntekijällä. Vakinaisten henkilöstömäärä on kasvanut 18 ja määräaikaisten kasvanut 11 henkilöllä. Yhtiön henkilöstömäärä vaihtelee vuoden aikana muutamia prosenttiyksiköitä.

	Vakinaiset		Määräaikaiset		Yhteensä	
	12/2018	12/2019	12/2018	12/2019	12/2018	12/2019
Ateria	333	332	27	25	360	357
Kiinteistö	190	206	7	9	197	215
Puhtaus	356	360	17	29	373	389
Sisäiset	12	11	2	1	14	12
Vantti	891	909	53	64	944	973

Henkilöstön lukumäärä (vakinaiset, keski-ikä ja palveluaika)

Toistaiseksi voimassa olevien työsopimusten (= vakinaisten) prosenttiosuus henkilökunnasta on hieman alempi kuin vuoden 2018 lopun tilanteeseen verrattuna. Keskimääräinen palveluaika on hieman alentunut vaihtuvuuden seurauksena. Vantin henkilökunnan keski-ikä on hieman yli 47 vuotta.

	12/2018	12/2019
Vakinaisia henkilökunnasta	94,4 %	93,4 %
Keski-ikä	47,8v	47,5v
Keskimääräinen palveluaika	9,0v	8,2v

Henkilöstön sairauspoissaolo

Yhtiön sairauspoissaolojen kehitys on suotuisaa. Positiiviseen kehitykseen on pystytty vaikuttamaan mm. keskittymällä työturvallisuusjohtamiseen, tukemalla paluuta pitkiltä sairauslomilta ja lisäämällä ergonomiatietoisuutta.

Vuosi	Kuukaudet	S-poissaolo-%
2019	01 - 12	6,0
2018	01 - 12	6,9

Riskienhallinta

Yhtiö noudattaa Vantaan kaupunkikonsernin ohjeita ja konsernistrategiaa, osakeyhtiölakia sekä muuta toimintaansa koskevaa lainsäädäntöä. Konsernin sisäinen tarkastus ja tilintarkastajat valvovat ja tukevat osaltaan ohjeiden ja riskienhallinnan periaatteiden noudattamista. Riskienhallintasuunnitelmaan kirjattuja riskejä on arvioitu ensin johtoryhmän kesken ja sen jälkeen yhdessä yhtiön hallituksen sisällä toimivan Tarkastusvaliokunnan kanssa. Yhtiön hallitus vahvisti konsernin ohjeistuksen mukaisen yhtiön riskienhallintaohjelman viimeksi 27.11.2019. Yhtiö arvioi toimintaansa liittyviä riskejä säännöllisessä prosessissa puolivuositain.

Keskeisimmiksi yhtiön toimintaan liittyviksi riskeiksi on tunnistettu yhtiön liiketoimintamalliin ja kilpailukyvyyn ylläpitämiseen liittyvät asiat, uusien järjestelmien käyttöönottoon liittyvät haasteet sekä elintarvikehygieniaan ja erityisruokavalioihin liittyvät riskit. Yhtiön positiivinen tulos vuonna 2019 vahvisti yhtiön pääomarakennetta.

Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy

Y-tunnus	0503417-0
Omistusosuus	95,5 %
Hallituksen pj	Miikka Nieminen
Toimitusjohtaja	Tiina Immonen

Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy on Vantaan kaupungin 95,5-prosenttisesti omistama yhtiö. Kauppiaitten Kauppaoppilaitos on Vantaan Martinlaaksossa sijaitseva yksityinen kauppaoppilaitos, jonka käytössä ovat myös aputoiminimet Mercuria Business College ja Mercuria Business School. Yhtiö tarjoaa liiketalouden perustutkintoon (merkonomi) johtavaa koulutusta sekä ammatillisena peruskoulutuksena että ammattitutkintona. Lisäksi oppilaitos tarjoaa johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkintoa, lähiesimiestyön ammattitutkintoa sekä yrittäjän ammattitutkintoa.

Lisätietoa Kauppiaitten Kauppaoppilaitoksesta <http://www.mercuria.fi>

Kauppiaitten kauppaoppilaitos Oy				
Tunnusluvut	Toteuma 2019	Budjetti 2019	Muutos tot ./ budj.	Toteuma 2018
Liikevoitto %	0,4	-2	2	-2
Opiskelijamäärät:				
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	759	759	0	724
Toteutuneet opiskelijavuodet	794	760	34	715

Toimintaympäristö

Ammatillisen koulutuksen uutta lainsäädäntöä on toteutettu nyt kahden vuoden ajan. Muutokset ovat näkyneet erityisesti opetushenkilöstön työssä. Ryhmäkohtaisista lukujärjestyksistä on siirrytty henkilökohtaisiin opintopolkuihin. Rahoituslain uudistukset näkyvät valtionosuusrahoituksen ennakoinnattomuutena. Rahoituksen erillishaut koskien mm. strategiarahoitusta ja valtion lisätalousarvion perusteella jaettavaa rahoitusta vaativat merkittäviä resursseja koulutuksen järjestäjiltä.

Hallitusohjelman oppivelvollisuuden pidentämistä koskevien linjausten toteuttamiseksi OKM on asettanut projektiryhmän, jonka tehtävänä on valmistella hallituksen esitys siten, että uudistus tulee voimaan jo vuonna 2021. Maksuton toinen aste merkitsisi yhtiön talouteen merkittäviä kustannuspaineita. Toteutuessaan laajennettu oppivelvollisuus muuttaa myös yhtiön toimintaa ja eriyttää oppivelvollisuuteen kuuluvien nuorten ja aikuisten koulutukset. Oppivelvollisuuden pidentämisen vuoksi myös nykylainsäädännön mukainen rahoituslaki muutettaneen siten, että perusrahoituksen osuus jäädytettäisiin 70 %:iin, kun sen alun perin oli tarkoitus vuonna 2022 olla enää vain puolet rahoituksesta.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta tuli voimaan 1.1.2020. Laissa säädetään mm. julkisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon vaatimusten toteuttamisesta sekä tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta. Kauppiaitten Kauppaoppilaitoksessa aloitettiin vuonna 2019 toimenpiteet, joilla varmistetaan vaatimusten täyttyminen laissa määritettyjen siirtymäaikojen puitteissa. Suurimmat muutokset toteutetaan vuoden 2020 aikana, jolloin tiedonhallintayksiköiden on laadittava laissa määritelty tiedonhallintamalli. Tiedonhallintalailla on merkittäviä vaikutuksia yhtiön käytännön toimintaan. Tämän lisäksi muutostyöt vaativat myös taloudellisia resursseja.

Uusi työaikalaki tuli voimaan 1.1.2020 alkaen. Keskeisimmät muutokset liittyvät lain soveltamisalaan, työajan enimmäismäärän seurantaan sekä työajan käsitteeseen. Työajan määritelmä ei ole enää paikkasidonnainen, joten vanhan lain sanamuoto ”työpaikalla työnantajan käytettävissä” jää pois. Työnantajalla on velvollisuus seurata työaika. Kauppiaitten Kauppaoppilaitoksessa tulkittiin uutta lakia siten, että lain soveltamisalan ulkopuolelle jäi hallintohenkilöstöstä vain toimitusjohtaja/rehtori. Työaikalakia ei myöskään sovelleta miltään osin opetushenkilöstöön. Yhtiössä on otettu käyttöön työajanseurantaan applikaatio, joka mahdollistaa seurannan myös etätöitä tehtäessä. Muuttuneista järjestelyistä käytiin yhteistoimintalain 6 luvun mukaiset neuvottelut.

Toiminta

Yhtiössä jouduttiin käymään yhteistoimintalain 8 luvun mukaiset neuvottelut maaliskuussa 2019, kun uusissa liiketoiminnan perustutkimusten perusteissa mm. kielten tuntimäärät vähenivät oleellisesti. Näiden yt-neuvotteluiden tuloksena yksi päätoiminen ruotsin opettaja jouduttiin irtisanomaan ja toinen osa-aikaistamaan, koska tunnit eivät enää riittäneet päätoimisuuteen.

Yhtiössä käytiin myös yhteistoimintalain 6 luvun mukaiset neuvottelut koskien vuosityöaikaan siirtymistä syksyllä 2019. Neuvotteluiden tuloksena päätettiin siirtyä opetushenkilöstöä koskevaan vuosityöaikaan 1.1.2020 alkaen. Vuosityöaikajärjestelmässä opettajan työaika on 1500 tuntia 40 työviikon aikana. Työaika jakautuu kiinteään ja vastuutyöaikaan. Vastuutyön (nk. sitomaton työ) prosenttiosuudet vaihtelevat aikaisemmin käytössä olleiden opetusvelvollisuuksien mukaan (16 h, 18 h tai 19 h/viikko). Uusissa työsuhteissa vastuutyötä on aina 25 %.

Yhtiön strategian uudistustyötä toteutettiin suunnitelmien mukaisesti vuoden 2019 aikana. Tavoitteena on ollut kirkastaa nykyistä strategiaa sekä kehittää organisaatiota ja tiedolla johtamista. Erityisenä painopisteenä on työelämäyhteyksien vahvistaminen ja henkilöstön osaamisen kehittäminen. Yhtiö on käyttänyt strategiatyön apuna Ramboll Oy:tä, jolla on vahva kokemus yhtiöiden strategiatyöstä. Strategiatyön yhtenä osana on myös käynnistetty yhtiön visuaalisen ilmeen uudistushanke.

Strategiatyön yhteydessä on käyty keskustelua myös yhtiön toiminimestä. Virallisesti yhtiön tulee käyttää nimeä Kauppiaitten Kauppaoppilaitos, vaikka yhtiön järjestämä koulutustoiminta tunnetaan Mercuria -nimellä. Visuaalisen ilmeen ja logon uudistuksen yhteydessä yhtiö on lisännyt sanan Mercuria yhtiön toiminimen eteen (Mercuria Kauppiaitten Kauppaoppilaitos). Toiminimen muutos on tarkoitus käsitellä kevään 2020 yhtiökokouksessa.

Oppivelvollisuuden laajentaminen 18 ikävuoteen tulee vaikuttamaan yhtiön toimintakulttuuriin ja talouteen merkittävästi. Lakiuudistus tulisi voimaan jo ensi kevään yhteishaussa 2021.

Taloudellinen katsaus

Tilikausi 1.1.-31.12.2019 oli taloudellisesti vuotta 2018 parempi. Valtionosuusrahoitus on kääntynyt nousuun tavoitteellisten opiskelijavuosien nousun myötä. OKM myönsi yhtiölle rahoitusta 759 opiskelijavuoden perusteella. Vuonna 2018 tavoitteelliset opiskelijavuodet olivat 724. Perusrahoituksen osuus oli edelleen korkea, 90 % rahoituksesta, joten muiden rahoituselementtien vaikutus oli vähäinen. Tilanne muuttuu kuitenkin vuonna 2020, kun perusrahoituksen osuus laskee 70 %:iin ja suoritus- sekä vaikutusrahoituksen merkitys lisääntyy. Muutos on yhtiölle suotuisa ja parantaa tulo-rahoituksen tilannetta entisestään.

Hankerahoja kirjattiin tulokseen budjetoitua enemmän. Vuonna 2019 oli käynnissä kaksi merkittävää Erasmus+ hanketta, joista tuloutettiin yli 150 000 euroa. Kasvaneen opiskelijamäärän myötä myös opetuspalveluiden ostot ylittivät talousarvion. Muilta osin kustannukset eivät poikenneet merkittävästi arvioidusta.

Kauppiaitten Kauppaoppilaitos anoi Opetus- ja kulttuuriministeriöltä strategiarahoitusta ja sitä myönnettiin 66 000 euroa työelämäyhteistyön kriittisten pisteiden ja HOKS-prosessin kehittämiseen. Rahoitus käytettiin kokonaisuudessaan vuoden 2019 aikana.

Tuloslaskelma 1 000 eur	Ero			Muutos	
	Toteuma 2019	Budjetti 2019	tot 2019 ./. Bud 2019	Toteuma 2018	2019 ./. 2018
Liikevaihto ja liiket. muut tuotot	6 453	6 181	272	6 372	81
Materiaalit ja palvelut	-442	-317	-125	-349	-93
Henkilöstökulut	-3 759	-3 838	79	-3 817	58
Kiinteistöomaisuuden hoitokulut	-787	-760	-27	-822	35
Poistot ja arvonalentumiset	-494	-470	-24	-467	-27
Liiketoiminnan muut kulut	-951	-934	-17	-1 069	118
Liiketulos	20	-138	158	-152	172
Rahoitustuotot	8	0	8	9	-1
Rahoituskulut	0	0	0	0	0
Verot	0	0	0	0	0
Tilinpäätössiirrot	0	0	0	0	0
Kokonaistulos	28	-138	166	-143	171

Investoinnit

Vuonna 2019 toteutettiin seuraavat investoinnit:

- Sähkötekniikka/ryhmäkeskusten modernisointi 97 982 euroa
- IV-koneiden uusimisia 23 746 euroa
- Kiinteistöautomaation modernisointi 26 526 euroa
- Muut investoinnit yhteensä 53 951 euroa
- Yhteensä: 202 205 euroa

Merkittävimmät tulevaisuuden investoinnit liittyvät Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy:n koulurakennuksen kunnostamiseen. PTS-suunnitelman mukaisesti jaksolle 2020 – 2023 ajoittuu luokkien peruskorjauksia noin 450 000 euroa, IV-järjestelmien peruskorjauksia noin 590 000 euroa, sähkötekniisiä korjauksia noin 530 000 euroa, WC-tilojen pintaremontteja noin 130 000 euroa, valmistuskeittiön laitteiden uusimisia noin 80 000 euroa sekä muita pienempiä kaluste- ja laiteinvestointeja.

Kaikki investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella tai edellisten tilikausien voittovaroilla.

1 000 eur	Toteuma	Ennuste	Toteuma	Muutos
	2019	2019	2018	enn. 2019 ./. Tot. 2018
Pysyvät vastaavat	10 557	10 557	10 859	-302
Leasing-vastuut kauden lopussa	68	68	89	-21
Lainat kauden lopussa	0	0	0	0
Oma pääoma	16 954	16 954	16 926	28
Taseen loppusumma	18 063	18 063	17 665	398
Henkilöstö lkm	55	55	56	-1

Rahoitus

Yhtiön tulorahoituksen perustana on edelleen valtionosuusrahoitus, jonka osuus on yli 80 % tulovirrasta. Hanterahoituksen merkitys on noussut viime vuosien aikana, ja se kattaa nyt noin 5 % tuloista, vuokratulojen osuus on noin 10 %. Valtionosuusrahoitus sekä kuukausittain saatava Martinlaakson lukion vuokratulo luovat pohjan tasaiselle tulovirralla.

Yhtiön tavoitteena on ollut valtionosuusrahoituksen tason nostaminen haastavien vuosien 2018 ja 2019 jälkeen. OKM:n päätökseen perustuvat tavoitteelliset opiskelijavuodet ovat nousseet tasaisesti ja vuoden 2020 valtionosuusrahoituksessa on saavutettu jälleen riittävä tulorahoitustaso.

Vuonna 2019 yhtiön kassavarat kasvoivat, vaikka tilikauden tulos oli lähellä nollaa. Syynä tähän oli tavanomaista alhaisempi investointitaso. Vuonna 2020 investoinnit jälleen kasvavat. Vuodesta 2020 alkaen valtionosuusrahoituksessa painottuu myös suoritus- ja vaikuttavuusrahoitus, mikä suosii Kauppiaitten Kauppaoppilaitosta. Kasvun edellytyksenä on hyvät tulokset läpäisyssä ja saaduissa palautteissa.

Vuosina 2020 ja 2021 kassavarojen ennakoidaan pysyvän vuoden 2019 tasolla, mikäli vuoden 2021 investoinnit noudattavat PTS-suunnitelmaa. Yhtiön maksuvalmius on säilynyt hyvällä tasolla eikä sillä ole pitkäaikaista velkaa.

Kassavirta 1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos tot 2019 ./. 2018
kassa jakson alussa	6 702	7 515	-813
Kassa jakson lopussa	7 444	6 702	742

Henkilöstö

Yhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 55 (56 vuonna 2018) työntekijää. Työsuhteista 87 % on pysyviä ja 13 % määräaikaisia. Henkilöstöstä 65,6 % on naisia ja 34,4 % miehiä. Henkilöstön keski-ikä on noin 48,3 vuotta. Vuonna 2019 sairauspoissaolot olivat keskimäärin 5 päivää / henkilötyövuosi. Yhtiössä on pitkäaikaisia työsuhteita ja keskimääräinen palvelusaika on 11,7 vuotta.

Henkilöstön vaihtuvuus on ollut aiempaa suurempaa vuosina 2018 ja 2019. Osin tämä johtuu eläköitymisestä, yt-neuvotteluista ja uudenaikaisesta opettajuudesta, jonka vuoksi osa on hakeutunut muihin tehtäviin. Yhtiön uudessa strategiassa yksi painopistealue on henkilöstön osaamisen lisääminen ja työhyvinvoinnin tukeminen. Strategian mukaisesti vuonna 2020 tehdään henkilöstön osaamiskartoitukset ja kehittämissuunnitelmat. Lisäksi käynnistämme yhteisöllisyyttä tukevia toimenpiteitä. Tarkoitus on myös laatia toimenkuvat, jotka selkiyttävät vastuita ja työnjakoa.

Riskienhallinta

Riskienhallintasuunnitelma on hyväksytty osakeyhtiön hallituksessa 1.12.2016. Riskienhallintasuunnitelman päivitys on käsitelty osakeyhtiön hallituksessa 10.12.2019.

Keskeiset riskit ja niihin varautuminen:

1. Rahoituspäätökset ja valtionosuusrahoituksen tason vaihtelut
  - uudet tulonlähteet
  - opiskelijavuosimäärän kasvattaminen
  - kustannustason seuranta
  - strategiarahoitus
2. Vetovoimariski
  - markkinointitoimenpiteet
3. Henkilöstön sitoutuminen ja jaksaminen
  - työhyvinvointi- ja työterveyspalvelut
  - työnohjauspalvelut
  - koulutus
  - tiimiorganisaatio
4. Kaupan alalla tapahtuvien muutosten ennakointi
  - aktiivinen yhteistyö elinkeinoelämän kanssa
  - toimiminen verkostoissa.

Kaunialan Sairaala Oy

Y-tunnus	2048815-4
Omistusosuus	100 %
Hallituksen pj	Kirsi-Marja Lievonen
Toimitusjohtaja	Mervi Ahlroth

Kaunialan Sairaala on toiminut vuodesta 1946 lähtien ja tällä hetkellä se tarjoaa kuntoutuspalveluja ja pitkäaikaishoitoa laajalle asiakaskunnalle. Sairaalan palvelut vastaavat monien eri ikäisten ja eri tilanteessa olevien asiakkaiden kuntoutus- ja hoitotarpeisiin.

Toimintaympäristö

Sote-uudistuksen eteneminen ja toteutuminen vaikuttavat merkittävästi yhtiöön palvelujen tuottajana.

Toiminta

Yhtiön osakeomistus on siirtynyt kuluneen vuoden aikana Vantaan kaupungille siten, että kaupunki omisti 6.5.2019 osakkeista 85% ja 1.11.2019 100%, minkä seurauksena yhtiö on siirtynyt osaksi Vantaan kaupunkikonsernia. Tämä vaikuttaa mm. hankintoihin/kilpailutusvelvoitteeseen.

Kuntoutuspalveluiden määrä on kasvanut merkittävästi ja tehostetun asumispalvelun laajentaminen on käynnistetty.

Taloudellinen katsaus

Henkilöstökulut ovat nousseet yli budjetoidun, koska kuntoutuksen laajentumisen myötä on tarvittu lisää lääkäri- ja hoitajaresursseja. Lisäksi kesäsjajaisten hankintaa on lisätty edellisvuodesta.

Tilikauden 2019 tulos (-98 000 euroa) on selvästi huonompi kuin budjetoitu (+5 000 euroa), mutta parempi kuin 2018 (-151 000 euroa). Tilikauden 2018 tulokseen vaikutti kertaluoteinen korvauserä, jonka seurauksena tilikausi oli tappiollinen. Liiketoiminnallisesti vuosi 2019 oli näin ollen edeltänyttä vuotta heikompi.

Tuottoja ajalla 1-12/2019 on ennakoitua vähemmän, koska kannattamattomampien palveluiden suhteellinen osuus koko palvelutuotannosta on kasvanut.

Tuloslaskelma 1 000 eur			Ero	Muutos	
	Toteuma 2019	Budjetti 2019	tot 2019 ./. Bud 2019	Toteuma 2018	2019 ./. 2018
Liikevaihto ja liiket. muut tuotot	20 359	19 299	1 060	20 082	277
Materiaalit ja palvelut	-2 153	-1 914	-239	-1 990	-163
Henkilöstökulut	-14 499	-13 220	-1 279	-13 819	-680
Kiinteistöomaisuuteen hoitokulut	-1 995	-2 380	385	-2 678	683
Poistot ja arvonalentumiset	-102	-150	48	-124	22
Liiketoiminnan muut kulut	-1 703	-1 630	-73	-1 668	-35
Liiketulos	-93	5	-98	-197	104
Rahoitustuotot			0	46	-46
Rahoituskulut			0		0
Verot	-5		-5		-5
Tilinpäätössiirrot			0		0
Kokonaistulos	-98	5	-103	-151	53

Investoinnit

Yhtiöllä ei ole merkittäviä meneillään olevia investointeja. Ajankohtaisia ovat:

- Uusitun hoitajakutsujärjestelmän laajentaminen v. 2020 – 2021 n. 100 000 euroa
- IT-palvelinympäristön uusiminen / pilvipalveluun siirtyminen v. 2021 n. 200 000 euroa
- ICT-päätelaitteiden, sovellusten, kulunvalvontajärjestelmän osien ym. uusiminen 2020 – 2021, yht. n. 230 000 euroa
- Hoito- ja kuntoutuskaluston/ välineiden uusimisia n. 34 000 euroa v. 2020
- Siivous- ja keittiölaitteiston uusimisia n. 13 000 euroa v. 2020
- Kaikki rahoitetaan tulorahoituksella (leasing-rahoitus aina kuin mahdollista)

1 000 eur	Toteuma 2019	Ennuste 2019	Toteuma 2018	Muutos enn. 2019 ./. Tot. 2018
Pysyvät vastaavat	189	189	239	-50
Leasing-vastuut kauden lopussa	504	504	473	31
Lainat kauden lopussa	0	0	0	0
Oma pääoma	109	109	207	-98
Taseen loppusumma	3 289	3 289	4 257	-968
Henkilöstö lkm	247	247	251	-4

Rahoitus

- Oma pääoma ja omavaraisuusaste matalat ja riskirajoilla.
- Maksuvalmius 1.0 mutta kassa käy riskirajoilla aina vuoden lopussa maksettaessa vuokra kertasuorituksena Vantaan tilakeskukselle.
- Kassa- ja rahoitustilanteen tervehdyttämiseksi palvelun hinnoittelu on saatava tavoitetasolle (omakustannushinta + 5% kate).

Kassavirta 1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos tot 2019 ./. 2018
kassa jakson alussa	1 820	707	1 113
+ toiminnan tuotot (+)	20 359	19 755	604
- toiminnalliset menot (-)	-21 201	-18 576	-2 625
- investointien maksut kassasta (-)			0
- lainojen lyhennykset (-)			0
- lainojen korot (-)			0
+ lainojen lisäykset (+)			0
Kassa jakson lopussa	978	1 886	-908

Henkilöstö

Vuoden 2019 lopussa vakituista henkilöstöä oli 247 ja määräaikaista henkilöstöä oli 48. Suurin henkilöstöryhmä on lähihoitajat (57%). Muita ovat sairaala-apulaiset, sairaanhoitajat, terapiahenkilöstö, tukipalvelut (keittiö, kiinteistöhuolto, talous ja hallinto ym.). Lähtövaihtuvuus (irtisanoutumiset, ei sis. eläkkeet tms.) 12%.

Riskienhallinta

Hallitus on käsitellyt yhtiön riskitekijöitä 10.12.2019 kokouksessaan ja tunnistanut mm. yhtiön rahoitukseen, kiinteistöön sekä soteuudistukseen liittyviä riskejä.

A-tulkkauk Oy

Y-tunnus	2103384-8
Omistusosuus	99,7 %
Hallituksen pj	Jaakko Niinistö
Toimitusjohtaja	Susanna Taipale-Vuorinen

Yhtiön toimialana on tulkkauk- ja kääntämispalveluiden sekä niitä tukevien toimintojen, kuten koulutuspalvelujen tuottaminen sen omistajina oleville julkisille hankintayksiköille.

Toimintaympäristö

Asioimistulkkauksen toimintakenttä on viime vuosina ollut voimakkaassa murroksessa. Toimialalla vallitsee voimakas hintakilpailu. Kilpailijat ovat tuoneet markkinoille uusia tuotteita tukemaan uudenlaisia asioimistulkkauksen muotoja. Toimintakentän muutokset jatkuvat myös seuraavien vuosien aikana. Yhtiö kehittää ja tehostaa omaa toimintaansa käyttämällä hyväksi digitalisaation tuomia mahdollisuuksia. Yhtiö panostaa tuotekehitykseen, laatu järjestelmään ja tekniseen kehittämiseen. Yhtiö on saanut ISO 9001 sertifikaatin.

Toiminta

Yhtiö tuottaa palveluita yhtiön omistajille. Yhtiön omistajina ovat Vantaan kaupunki, Helsingin kaupunki, HUS-kuntayhtymä, Espoon kaupunki ja Keravan kaupunki. Yhtiön tuottamien tulkkaustuntien määrät ovat olleet kasvussa. Vaikka maahanmuuton osalta ei tällä hetkellä tapahdu samanlaista kasvua kuin aikaisempina vuosina, tulkkaustuntien määrän kokonaiskasvu koko vuoden aikana on odotettua voimakkaampaa. Yhtiö on pilotoinut uusia tuotteita ja kilpailuttaa kumppaniksi uusia palveluntuottajia. Yhtiön on määritellyt muutokset nykyiseen tietojärjestelmään siten, että päivitetty järjestelmä on ollut käytössä 1.1.2019 alkaen. Tällä on merkittävä vaikutus asiakaspalvelun tuottamiseen asiakkaille. Tämä muutos mahdollistaa uusien toimintojen käyttöönoton.

Taloudellinen katsaus

Yhtiön taloudellinen tulos on kehittynyt ennakoitua paremmin. Tämä on ollut mahdollista tulkkauskertojen kasvun johdosta ja kasvattanut kokonaisyhtiä odotettua voimakkaammin. Tulkkauskerrat kasvavat, koska yhtiö on ottanut käyttöön uusia tuotteita tulkkausvälineisiin ja -tapoihin. Talousarviossa tulkkaustuntien määrän on arvioitu kasvavan 2 %, mutta toteutunut kasvu oli kuitenkin 12%. Yhtiö seuraa jatkossa ensisijaisesti tulkkauskertojen määrää ja toissijaisesti tulkkaustuntien määrää. Yhtiö on pystynyt hillitsemään hallinnon kulujen kasvua, mikä on mahdollistanut yhtiön hyvän tuloksen.

Tuloslaskelma 1 000 eur	Toteuma 2019	Budjetti 2019	Ero tot 2019 ./. Bud 2019	Muutos		Budjetti 2020
				Toteuma 2018	2019./. 2018	
Liikevaihto ja liiket. muut tuotot	7 982	7 250	732	6 882	1 100	8 010
Henkilöstökulut	-4 828	-4 835	7	-4 589	-239	-5 051
Materiaalit ja palvelut	-1 720	-1 366	-354	-1 241	-479	-1 652
Liiketoiminnan muut kulut	-864	-888	24	-872	8	-883
Poistot	-167	-154	-13	-119	-48	-112
Liiketulos	402	7	396	61	342	312
Rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0
Rahoituskulut	0	0	0	0	0	0
Verot	-80	-2	-78	-14	-66	-78
Kokonaistulos	321	5	318	47	276	234

Investoinnit

Yhtiö on rahoittanut tietojärjestelmiin kohdistuneet investoinnit tulorahoituksella. Tämän vuoden osalta yhtiö ei toteuta uusia investointeja. Tulevien vuosien osalta investointien määrät ovat riippuvaisia digisuunnitelman toteuttamisesta.

1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos 2019 ./. 2018
Investoinnit (netto)	121	101	20
Oma pääoma	1 723	1 401	322
Taseen loppusumma	2 982	2 449	533
Henkilöstö lkm	22	22	0

Rahoitus

Yhtiö kassa ja rahoitustilanne on hyvä. Yhtiön tulee jatkossa pohtia, miten tulevina vuosina toteutetaan ja rahoitetaan uusien toimintamallien tekniset ratkaisut.

Kassavirta 1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos 2019 ./. 2018
kassa jakson alussa	1 653	1 086	567
+ toiminnan tuotot (+)	7 463	7 369	94
- toiminnalliset menot (-)	-6 809	-6 793	-16
- investointien maksut kassasta (-)	-137	-9	-128
Kassa jakson lopussa	2 170	1 653	517

Henkilöstö

Vakituinen henkilöstö on 22 henkilöä.
 Vuokratyövoima, 1 henkilöä (31.12.2019)
 Toimitusjohtaja, sivutoiminen
 Tulkit ja kääntäjät, noin 350 henkilöä

Yhtiön henkilöstössä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia verrattuna edelliseen vuoteen.

Riskienhallinta

- tietojärjestelmäinvestoinnit, riittävä panostus ja projektien seuranta
- tietosuojalainsäädännön muutokset, sopimusten uudistaminen ja perehdytys
- omistaja-asiakkaiden ostojen pysyminen omassa yhtiössä, aktiivinen keskustelu ja kilpailukykyiset hinnat
- henkilöriskit, asian tiedostaminen

Yhtiön hallitus on hyväksynyt suunnitelman.

Vantaan Työterveys Oy

Y-tunnus	0943497-2
Omistusosuus	100 %
Hallituksen pj	Pia Viskarinen-Soutamo
Toimitusjohtaja	Hanna Heiskanen

Toimintaympäristö

On todennäköistä, että työterveyshuollon palvelutuottajien palvelukonseptit, tuotteistus ja ansaintalogiikka tulevat lähivuosina muuttumaan merkittävästi. Vantaan Työterveys on lähtenyt tähän muutokseen jo nyt mukaan toiminnan digitalisaation ja uudenlaisten työterveyshuollon palveluiden kehittämiseksi

- Sote -ja maakuntauudistuksen kaatuminen ja uuden hallituksen linjaukset tulevaisuuden sote-ratkaisuista ja työterveyshuollon asemasta avoimena
- Kelan korvausudistus 1.1.2020 alkaen mahdollistaa ennaltaehkäisevän toiminnan lisäämistä yritysyhteistyössä
- Yhteiskunnallisesti työhyvinvoinnin ja työkykyisyyden tukemisen merkitys yrityksille kasvaa, jolloin työterveyshuollon rooli palautumisen ja työhyvinvoinnin edistäjänä korostuu
- Yhtiöt odottavat työkykyjohtamisen kumppanuutta työterveyshuollon palveluntuottajilta
- Etäpalvelut ja erilaiset sähköiset ratkaisut lisääntyvät
- Verkostoissa toimiminen lisääntynyt, toimijoiden väliset yhdyspinnat kehittyneet
- Toimiala kaipaa uusia asiakaslähtöisiä innovaatioita

Pääkaupunkiseudulla on kova kilpailu työterveyshuollon palveluista. Yhtiö on pääkaupunkiseudun edullisin toimija pienyrityksille ja yhdistyksille. Työterveyshuollon todellista hintaa on kuitenkin vaikea arvioida, koska isojen toimijoiden osalta annetaan merkittäviä alennuksia isoille asiakkaille.

Toiminta

Painopisteenä ensimmäisellä vajaalla tilikaudella oli toteuttaa liikelaitoksen yhtiöityminen huolellisesti varmistuen asiakkaille mahdollisimman sujuva palveluiden jatkuvuus. Aloitimme myös uuden palvelun, hoidon tarpeen arvioinnin syksyllä. Yhtiössä on laadukas sisäinen ja ulkoinen auditointiprosessi, ja yhtiöllä on arvostettu laatusertifikaatti 9001/2015 työterveyshuollon toiminnasta. Valmistelimme uuden toimipisteen avaamista Väretehtaankadulle. Uusi toimipiste avattiin 2.1.2020, ja samanaikaisesti suljettiin sekä Tikkurilan että Myyrmäen toimipisteet. Muutot ja toimipisteen avaus sujuivat suunnitellusti.

Yhtiön sisäistä ja ulkoista viestintää on lähdetty kehittämään uudistamalla nettisivut ja asiakaskirjeet.

Vantaan Työterveys Oy odottaa liikevaihdon ja asiakasmäärän kasvavan maltillisesti.

Päättyjäasiakastyytyväisyyden sekä palveluiden kehittäminen pääkaupunkiseudun yrittäjien ja yhteisöjen tarpeeseen on keskiössä. Asiakkaista ja pääkaupunkiseudun kuntien edustajista koostuva neuvottelukunta aloittaa toiminnan keväällä 2020.

Kasvupotentiaali on Keravan kaupungin yritysterveyshuollon siirtämisessä yhtiön vastattavaksi. Lisäksi yhtiön osaamisen hyödyntäminen työttömien terveystarkastuksiin ja työkyvynarviointeihin olisi luontevaa. Selvitetään mahdollisuutta aloittaa yhtiönä uusi liiketoiminta työttömien palveluiden osalta.

Yhtiön menestymisen kannalta on tärkeää saada yhtiön liiketoiminta kasvuun. Vuonna 2020 on kuitenkin tärkeää ensin keskittyä perusasioiden kuntoon laittamiseen, jotta yhtiö on kyvykäs kasvamaan. Sähköinen laskutus ja laskuarkistot sekä sähköistetty asiakkaaksituloprosessi ovat isoimpia hankkeita vuodelle 2020. Vuodelle 2021 on tärkeää saada nykyaikaisemmat etäpalvelut käyttöön.

Taloudellinen katsaus

Palveluostot ja henkilöstömenot alittivat budjetin. Erityisesti menopuolta pyrittiin hillitsemään.

Vantaan Työterveys Oy teki voitollisen tuloksen, liikevoitto oli 106 000 euroa. Talousarvion mukainen ennuste oli - 40 000 euroa. Voitollinen tulos johtui palveluostojen ja henkilöstömenojen budjetin alituksesta.

Tuloslaskelma 1 000 eur	Ero			Muutos	
	Toteuma 2019	Budjetti 2019	tot 2019 ./. Bud 2019	Toteuma 2018	2019 ./. 2018
Liikevaihto ja liiket. muut tuotot	3 339	3 301	38	5	3 334
Materiaalit ja palvelut	-1 237	-1 301	64	0	-1 237
Henkilöstökulut	-1 512	-1 551	39	0	-1 512
Kiinteistöomaisuuteen hoitokulut	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-16	0	-16	-5	-11
Liiketoiminnan muut kulut	-467	-485	18	-1	-467
Liiketulos	107	-36	142	-1	108
Rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Rahoituskulut	0	-4	4	0	0
Verot	-21	0	-21	0	-21
Tilinpäätössiirrot	0	0	0	0	0
Kokonaistulos	85	-40	125	-1	87

Investoinnit

Hallitus on päättänyt yhtiön poistosuunnitelman

- Aineeton omaisuus poistetaan 4 vuoden tasapoistoilla
- Aineellinen omaisuus poistetaan 25 % menojäännöspoistoilla
- Muut pitkävaikutteiset menot poistetaan 5 vuoden tasapoistoilla

Meneillään olevat investoinnit:

- Värehteaankadun kalustaminen ja ict-ratkaisut 40 000 euroa
- Laskutusliittymän projektiin liittyvät kehittämistyöt 45 000 euroa

Tulevat investoinnit:

- Sopimusprosessin sähköistäminen 25 000 euroa
- Toimipisteiden kalustaminen 20 000 euroa.

1 000 eur	Toteuma 2019	Ennuste 2019	Toteuma 2018	Muutos enn. 2019 ./. Tot. 2018
Pysyvät vastaavat	107	100	0	100
Leasing-vastuut kauden lopussa	0	0	0	0
Lainat kauden lopussa	0	0	0	0
Oma pääoma	1 184	1 059	7	1 051
Taseen loppusumma	2 346	2 000	7	1 993
Henkilöstö lkm	68	68	0	68

Rahoitus

Kassa- ja rahoitustilanteen oletetaan pysyvän stabiilina, olettaen että liiketoiminnan myynti kehittyy positiivisesti. Investoinnit on pystytty rahoittamaan kassavaroin. Ei näköpiirissä tarvetta lainarahoitukselle.

Kassavirta 1 000 eur	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Muutos tot 2019 ./. 2018
kassa jakson alussa	7	3	4
+ toiminnan tuotot (+)	1 109	5	1 104
- toiminnalliset menot (-)	-2 084	-1	-2 084
- investointien maksut kassasta (-)	-32	0	-32
- lainojen lyhennykset (-)	0	0	0
- lainojen korot (-)	0	0	0
+ lainojen lisäykset (+)	0	0	0
+ maksullinen oman pääoman lisäys (+)	1 000	0	1 000
Kassa jakson lopussa	0	7	-7

Henkilöstö

Vantaan Työterveys -liikelaitoksen henkilöstö siirtyi vanhoina työntekijöinä yhtiöön 1.8.2019 alkaen. Henkilökuntaa oli vuoden 2019 lopussa 68 henkilöä. Lisäksi yhtiössä on vuokralääkäreitä ja vuoden 2020 alusta on mahdollisuus työskennellä yhtiössä myös ammatinharjoittajana. Henkilöstökulut olivat 1,51 milj. euroa. Vuokralääkäreiden kustannukset olivat noin 535 000 euroa. Henkilöstö- ja vuokralääkärikulut toteutuivat budjetoidun mukaisesti. Kilpailu muiden alan toimijoiden kanssa työterveyshuollon henkilöstöstä on lisääntynyt. Henkilöstön osaamisen kehittäminen on tärkeässä roolissa myös tulevaisuudessa. Yhtiön työhyvinvoinnin kehittämiseksi perustettiin työhyvinvointi- ja yhteistoimintaryhmä.

Työehtosopimus muuttuu Avaintes-sopimukseksi 1.4.2020. Tässä yhteydessä myös tarkastetaan yhtiön palkkoja. Tavoitteena on saada hieman kilpailukykyisemmät palkat. Erityisesti työterveyslääkäreiden palkkoja on tärkeää saada korotettua. Kilpailu hyvistä osaajista on iso haaste ja tätä myöten palkkakehitys on tärkeä osa sitouttamista.

Riskienhallinta

Riskienhallintasuunnitelmaa on käsitelty sekä joulukuun 2019 että tammikuun 2020 hallituksen kokouksessa. Riskienhallintasuunnitelma hyväksyttiin 20.1.2020.

Yhtiö toimii vahvasti säännellyllä toimialalla ja riskienhallinta on kiinteä osa strategista ja operatiivista johtamista. Erityisesti lainsäädäntöuudistukset, esim. kuntalaki sekä mahdollinen maakunta- ja soteuudistus luovat työterveyshuollon toimintakentälle merkittäviä muospaineita, epävarmuutta sekä vastaavasti mahdollisuuksia. Toimialan palveluiden kysyntään voi vaikuttaa asiakkaiden taloudellinen tilanne. Lisäksi toimialan kilpailu voi lisätä hinnoittelupaineita.

Yrityksen toimintaan liittyviä strategis- ja operatiivisia-, taloudellisia- ja vahinkoriskejä hallitaan toimintamallien ja prosessien jatkuvalla kehittämisellä. Yhtiössä suoritetaan jatkuvaa toimintaympäristön ja oman toiminnan riskienarviointityötä mm. vaikutustenarvioinnit, toimintaympäristön analyysit ja eri toimintojen raportoinnit (mm. talous, asiakkuudet, palautteet). Johtamista ja työterveyshuollon työn riskienhallintaa toteutetaan laatu- ja järjestelmään kirjattujen menettelyohjeiden avulla ja auditointiin liittyvällä johdon katselmuksella.

Targetor Pro-ohjelmaan on kirjattu keskeiset ja tärkeimmät riskit ja niihin varautuminen.

1.6.5 Vantaan kaupungin keskeisille ja taloudellisesti merkittävillä tytäryhteisöille asetettujen sitovien tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.11.2018 kaupungin talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet suunnitelmakaudelle 2019–2022. Vuodelle 2019 keskeisille ja taloudellisesti merkittävillä tytäryhteisöille asetettiin yhteensä 31 tavoitetta. Asetetuista tavoitteista toteutui yhteisöjen raportoinnin mukaan 21 täysin, 5 tavoitetta toteutui osittain ja 4 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Lisäksi yhden tavoitteen osalta tulokset eivät olleet raportointihetkellä valmiina.

VANTAAN KAUPUNGIN MERKITTÄVIEN TYTÄRYHTIÖIDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN SEURANTA 1.1.-31.12.2019

Konsernistrategian mukaan tytäryhtiöiden strategista suunnittelua ohjaa kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma. Talousarvion yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyy mahdolliset tytäryhtiöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Yhtiö	Taloudelliset tavoitteet, selitys	Tavoitteen mittari (eur, %, kpl, skaala yms.)	Toteuma 2017	Vertailuvuoden toteuma 2018	Mittarin tavoitetaso 2019	Keskeiset toimenpiteet	Mittarin tilanne 31.12.2019	Tavoite toteutuneeksi Täysin/ osittain/ ei lainkaan	Lisäselitykset
Vantaan Energia Oy -konserni	Konsernin liikevoitto *	meur	54,8	47,1	46,4		58,9	Toteutui täysin	Vert.kelp. Liikevoitto v. 2019 on 49,8 M€
	Konsernin sipo% *	%	11 %	9 %	8 %		10 %	Toteutui täysin	
	Omavaraisuusaste *	%	42 %	39 %	41 %		41 %	Toteutui täysin	
	Toimitushäiriöt sähkö *	h/as/a	0,09	0,03	0,2		0,02	Toteutui täysin	
	Uusiutuva energia koko energiatuotannosta (vesivoima, tuulivoima, bioenergia, jäte-energia) *	%	34	37	30		53,8	Toteutui täysin	Jätteellä tuotettu energia on jaettu 50% uusiutuviin ja 50% muuhun päästökauppavapaaseen perustuen tilastokeskuksen polttoaineluokitukseseen 2015.
	Muu päästökauppavapaa energia koko energiatuotannosta (ydinvoima, jäte-energia)*	%	21	19	23		20,7	Toteutui osittain	Jätteellä tuotettu energia on jaettu 50% uusiutuviin ja 50% muuhun päästökauppavapaaseen perustuen tilastokeskuksen polttoaineluokitukseseen 2015.
	Henkilöstötyytyväisyys*	3,7 (1-5)	3,3	3,3	3,7		3,5	Toteutui osittain	
	Työturvallisuus*	Tapaturmataajuus	18,5	9,4	0		4,7	Nollatapaturma tavoitteeseen ei päästy	Tapaturmataajuus mittaushistorian matalin arvo

Yhtiö	Taloudelliset tavoitteet, selitys	Tavoitteen mittari (eur, %, kpl, skaala yms.)	Toteuma 2017	Vertailuvuoden toteuma 2018	Mittarin tavoitetaso 2019	Keskeiset toimenpiteet	Mittarin tilanne 31.12.2019	Tavoite toteutuu: Täysin/ osittain/ ei lainkaan	Lisäselitykset
VAV Yhtymä Oy-konserni	Tulostavoite	eur	190496	-240003	Vähintään 0		459514	Toteutui täysin	ARA-lainsäädännön omakustannusperiaate
	Asuntotuotantotavoite	kpl	355	179	320		357	Toteutui täysin	
	Korjaustoiminnan tavoite	M€	21,7	21,5	22,6		27,1	Toteutui täysin	Korjaustarve kasvava
	Työhyvinvointikyselyn tulos kaikilta osa-alueilta		Yli keskiarvon	Tyhy-kysely toteutetaan joka toinen vuosi	Väh. Vertailuaineiston keskiarvon		Yli Elon vertailuaineston keskiarvon eli 3,93	Toteutui täysin	Verrataan eläkevuokatusyhtiö Elon vertailuaineistoon, asteikko 1 - 5
	Energiankulutuksen vähentäminen	kWh /m3	43,4	43,8	42,4		44,3	Ei toteutunut	Perusparannuksia tehdään vasta 20-luvun alussa
VTK Kiinteistöt Oy-konserni	VTK Kiinteistöt Oy:n tulos	1000 eur	2 215	3 507	Positiivinen		3 902	Toteutui täysin	
	Omavaraisuusaste	%	26	22,5	20		25,6	Toteutui täysin	Sis. leasingvastuut
	VTK Kiinteistöt Oy:n ulkoisten vuokratiohjeiden vuokrausaste	%	90	92	90		95	Toteutui täysin	
	VTK Kiinteistöt Oy: Energiankulutuksen vähentäminen	0,5 % 2017 vuoden tasosta	27 163 Mwh	25 969 Mwh	27 027 Mwh		27 197 Mwh	Ei toteutunut	

Yhtiö	Taloudelliset tavoitteet, selitys	Tavoitteen mittari (eur, %, kpl, skaala yms.)	Toteuma 2017	Vertailuvuoden toteuma 2018	Mittarin tavoitetaso 2019	Keskeiset toimenpiteet	Mittarin tilanne 31.12.2019	Tavoite toteutuu: Täysin/ osittain/ ei lainkaan	Lisäselitykset
Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy	Toiminnan tehostuminen vähintään	%	2,20 %	2,40 %	2,00 %	Hinnanalenukset ja kustannusten sopeuttamiseen tähtäävät toimet budjetin ja toimintasuunnitelman mukaisesti	4,10 %	Toteutui täysin	
	Asiakastytyytyväisyys	Numeerinen 1-5	3,81	3,72	4,25	Toimenpiteet asiakastapaamisten ja asiakaskyselyn perusteella, laatuksierrokset, säännöllinen yhteistyö ostoyksikön kanssa	N/A	N/A	Kyselyä ei ole vielä tehty. Kysely tehdään maaliskuun aikana
	Toiminnan laatu (toimipistekohtaiset laatuksierrokset)	Numeerinen 1-5	4,82	4,84	4,5	Laatuksierrokset ja niillä esiin nousseiden korjaavien toimenpiteiden tekeminen	4,77	Toteutui täysin	
	Henkilöstötyytyväisyys	Numeerinen 1-5	3,34	3,45	3,7	Toiminta- ja johtamis-kulttuurin kehittämisohjelma, työhyvinvointisuunnitelma	3,4	Toteutui osittain	
	Sairauspoissaolot %	%	8,11 %	6,90 %	6,80 %	Työhyvinvointisuunnitelma, aktiivisen välittämisen malli, työkuuntokeskustelut	6,00 %	Toteutui täysin	

Yhtiö	Taloudelliset tavoitteet, selitys	Tavoitteen mittari (eur, %, kpl, skaala yms.)	Toteuma 2017	Vertailuvuoden toteuma 2018	Mittarin tavoitetaso 2019	Keskeiset toimenpiteet	Mittarin tilanne 31.12.2019	Tavoite toteutuneeksi: Täysin/ osittain/ ei lainkaan	Lisäselitykset
A-Tulikkaus Oy	Yhtiön taloudellinen tulos	Yhtiön tulos on positiivinen	135662	312000	Yhtiön tulos on positiivinen		321 000	Toteutui täysin	
	Tulkkautuntien määrä	Toteutuneet tunnit	102000	114192	kasvaa +2%		12 %	Toteutui täysin	
	Käännösvivujen määrä	Toteutuneet sivut	17269	12276	kasvaa +2%		-29 %	Eitoteutunut	
	Viranomaisasiakkaan tyytyväisyys	Asteikko 1-4	3,1	3,1	3,1		3,2	Toteutui täysin	
Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy	Nettotulos	eur	222443	-143653	50000	Tulorahoitus, säästötoimenpiteet	27909	Toteutui osittain	
	Opiskelijavuodet	kpl	-	730	780	Läpäisy	794	Toteutui täysin	
	Työelämäpalaute	Asteikko 1-5	4,4	4,4	4,4	Toiminnan laatu	4,3	Toteutui osittain	
	Opiskelijapalaute (ns. amis-palautekysely)	nps-indeksi	-	81	50	Toiminnan laatu	59	Toteutui täysin	
	Henkilöstön tyytyväisyys	nps-indeksi	-	59	50	Hyvinvointi, selkeät prosessit	77	Toteutui täysin	

1.6.6 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sote- ja maakuntauudistus on suurimpia hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia, jota Suomessa on koskaan tehty. Tämä merkittävä rakenteellinen uudistus tulee toteutuessaan vaikuttamaan merkittävästi myös Vantaan kaupunkikonserniin.

Vantaan kaupunkikonsernin rakenteen tarkastelua ja organisointia tullaan edelleenkin jatkamaan. Tavoitteena on edelleen samantyyppisten toimintojen keskittämisen myötä tytäryhtiöiden lukumäärän vähentäminen. Uusia yhtiöitä perustetaan vain, jos perustettavan yhtiön toimintaa ei voida keskittää jo olemassa oleviin yhtiöihin tai on jokin muu perusteltu syy yhtiön perustamiselle tai jakamiselle.

1.6.7 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Ohjeiden anto kunnan edustajille kaupunkikonsernin yhtiöissä

Kaupunginhallitus teki vuonna 2019 konserniyhtiöihin liittyviä päätöksiä 18 kpl, joista mm. 3 päätöstä koski konserniyhtiöiden lainojen takauksia tai myöntämisistä, 7 päätöstä sopimusten tekemistä tai osakekauppoja, yksi päätös Tiedekeskussäätiön avustusta ja tilitystä ja kaksi päätöstä yhtiön purkautumista. Lisäksi kaupunginhallitus antoi kaksi lausuntoa kuntayhtymien taloussuunnitelmaluonnoksista.

Yleisjaosto antoi vuonna 2019 menettelyohjeita kaupunkikonsernin yhtiöiden ja muiden yhteisöjen yhtiökokouksissa sekä kuntayhtymien ylimmissä päättävissä toimielimissä päätettävistä asioista. Lisäksi Konserni- ja asukaspalveluiden toimialan johtosäännön 16 §:n 5. kohdan mukaan konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä päätti kiireellisissä tapauksissa menettelyohjeen antamisesta ja kaupungin edustajan määräämisestä yhteisöjen kokouksiin, joissa kaupungin etua on valvottava ja sen mielipidettä kuultava.

Menettelyohjeita annettiin mm. yhtiöjärjestysten ja toimintasääntöjen muuttamisesta, yhtiö- ja omistusjärjestelyistä, taloussuunnitelmien hyväksymisestä, tilinpäätösten vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä, osakassopimuksen noudattamisesta ja lainanottovaltuuksista, sekä yhtiövastikkeista, edustajavalinnoista, palkkioista ja konsernistrategian noudattamisesta.

Yleisjaosto antoi tilikauden 2019 aikana konsernistrategian mukaisen omistajan ennakkosuostumuksen seitsemälle toimenpiteelle, jotka koskivat yhtiöiden järjestelyitä ym. toimenpiteitä.

Tytäryhteisöjen toiminnan ohjeistus ja taloudellisen aseman seuranta

Konsernistrategian mukaan kaupungin ja tytäryhteisön välillä pidetään kaksi kertaa vuodessa suunnittelu- ja neuvottelutilaisuus (navigointitilaisuus) kaupungin ja yhteisön strategioiden yhteensopivuuden varmistamiseksi sekä vuosittain toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi. Kirjalliset navigoinnit yleisjaostolle toteutetaan vuosittain tytäryhteisöiden riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevan kyselyn yhteydessä. Navigointi voidaan toteuttaa myös muuna yhteistyönä tai kirjallisesti käyttäen konsernipalveluiden tätä tarkoitusta varten tekemää lomakepohjaa. Konserniohjeen mukaan tytäryhtiöt raportoivat asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kaupungille konserniohjeiden mukaisesti ja yleisjaoston tarkemmin päättämällä tavalla vähintään kaksi kertaa vuodessa. Erikseen päätettävien yhteisöjen osalta raportointi suoritetaan kaupunginvaltuustolle.

Vuoden 2019 aikana navigoitiin Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy, VAV Yhtymä Oy, VTK Kiinteistöt Oy, Kiinteistö Oy Kehäsuora ja Ruukkukujan Autopaikat Oy. Konsernihallinto laatii pitämistään navigointitilaisuuksista muistiot. Navigointimuistiot raportoidaan yleisjaostolle muun navigointiaineiston ohessa.

Konsernistrategian mukaan navigointitilaisuuksiin veloitetaan osallistumaan yhtiön toimitusjohtajan lisäksi yhtiön hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan. Yhtiöiden tulee käsitellä palautettavat navigointiaineistot yhtiön hallituksessa ennen niiden toimittamista konsernihallintoon. Yhtiön toimitusjohtaja ja yhtiön hallituksen puheenjohtajan edellytetään allekirjoittavan kaikki palautettavat lomakkeet.

Tytäryhteisöjen tuloksen seuranta toteutettiin vuonna 2019 siten, että tytäryhteisöt toimittivat konsernihallinnolle määrämuotoiset talousraportit kultakin vuosikolmannekselta. Raporteista laadittiin yleisjaostolle yhteenveto, jossa tulosta verrattiin budjettiin, edellisen vuoden tilinpäätökseen ja vastaavan kolmanneksen tulokseen edellisellä vuonna. Kaikki toimivat tytäryhteisöt palauttivat osavuosisraportit. Tytäryhtiöiden toiminnasta, taloudesta ja toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä toiminnan tunnusluvuista laadittiin osavuosisikatsaukset kolme kertaa vuoden 2019 aikana. Tytäryhteisöjen osavuosisikatsausten yhteenveto sekä kaupunginvaltuuston päättämät tavoitteet merkittävälle tytäryhtiölle raportoitiin myös kaupunginhallitukselle sekä valtuustolle osana kaupungin osavuosisikatsausta.

Vantaan Energia, VAV Yhtymä Oy, VTK Kiinteistöt Oy sekä Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy kutsuttiin syksyllä 2019 esittelemään valtuuston iltakouluun yhtiöidensä toimintaa, strategiaa ja tavoitteita sekä esitykset tavoitteiksi vuosille 2020–2023.

Konsernistrategian mukaan tytäryhteisöjen toiminta-, talous-, rahoitus- ja investointisuunnitelmat sekä kopiot hallitusten kokousten esityslistoista ja pöytäkirjoista liitteineen tulee seurantaan varten toimittaa konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajalle tai tämän määräämälle vastuuhenkilölle sekä yleisjaoston kyseisen yhteisön hallitukseen nimeämälle asiantuntijalle. Keskeisten konserniyhtiöiden hallituksiin on nimetty yleisjaoston antamien menettelyohjeiden mukaisesti asiantuntijat, jotka yhtiöiden hallitukset kutsuvat tarpeen mukaan kokouksiin. Asiantuntijajäsenet ovat tilakeskuksen, konsernihallinnon tai liikuntapalveluiden tulosalueilta.

Tytäryhtiöille on tilikauden aikana lähetetty yksi konsernihallinnon tiedote. Tiedotteessa yhtiöitä on ohjeistettu mm. yhtiökokousasioissa sekä yhtiöiden hallitusten kokousaineistoista, talousraportoinnin aikatauluista sekä kirjanpidon eriyttämistä koskevista seikoista.

Keskitettyjen konsernipalveluiden käyttö

Kaupungin tytäryhteisöjen rahoitus- ja pääomahuolto toteutetaan rahoituksen tulosalueen toimesta tai sen antamien ohjeiden mukaan. Kaupunki voi myöntää yhtiön lainarahoitukseen takauksen, ja tulosalue kilpailuttaa yhtiön tarvitseman rahoituksen ja toteuttaa pääomahuollon järjestämisen. Kaupunki voi myöntää pitkäaikaista lainaa tytär- ja osakkuusyhtiölle pääasiallisesti oman pääoman luontoisesti. Takauksia myönnettäessä kaupunki huomioi aina EU:n valtioneuvoston sekä soveltuvien kansallisten säännösten noudattamisen.

Kaupungin takauksen myöntämisestä, takausprovisiosta ja vastavakuudesta päättää kaupunginvaltuusto. Muista ehdoista päättää kaupunginhallitus pannessaan täytäntöön kaupunginvaltuuston päätöstä. Takauspäättöä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Kaupunki voi tapauskohtaisesti myöntää takauksia muille kuin määräysvallassaan oleville sellaisille yhteisöille, joiden toiminta liittyy läheisesti kunnan omaan toimintaan noudattaen konsernistrategiassa määriteltyjä periaatteita.

Rahoitus- ja korkoriskien hallinta Vantaan kaupunkikonsernissa on keskitetty rahoituksen tulosalueelle. Keskitämisen tavoitteena on tehokas rahoitus- ja korkoriskien hallinta, kustannussäästöt sekä rahavirtojen optimointi.

Kaupungissa on käytössä konsernitilijärjestelmä, johon tytäryhteisöjä voidaan yleisjaoston päätöksellä liittää. Konsernitilijärjestelmästä on tilikaudella 2019 vastannut ja sen käyttöä ohjeistaa rahoituksen tulosalue. Vantaan kaupungin konsernitili- ja maksuliikepalvelut kilpailutettiin keväällä 2013. Päätös valitusta päävälittäjäpankista ja sivuvälittäjäpankista annettiin tiedoksi yleisjaostolle 8.4.2013 § 12.

Konsernistrategian mukaisesti Vantaan tytäryhtiöiden taloushallinnon palveluita on keskitetty talouspalvelukeskukseen. Konsernipalveluista mm. hankintakeskus, konsernihallinto, rahoitus, tietohallinto ja talouspalvelukeskus ovat kilpailuttaneet koko konsernin käyttöön puitesopimuksia sekä ohjeistaneet tytäryhteisöjä kilpailutettujen sopimustoimittajien käyttämisessä.

Konsernipalveluiden tulosalueiden lakimiehet antoivat asiantuntijapalveluita julkisissa hankinnoissa, sopimusasioissa ja muissa tehtäväalueensa lakiasioissa. Henkilöstökeskus antoi asiantuntijapalveluita henkilöstö- ja työ-sopimusasioissa. Tilakeskus antoi asiantuntijapalveluita asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöille.

Riskienhallintajärjestelmien ja sisäisen valvonnan toimivuus tytäryhteisöissä

8.5.2017 voimaan tulleen johtosäännön mukaan, kaupunginjohtajan toimiala vastaa konserniyhteisöjen valvonnasta. Rahoitus- ja korkoriskien hallinta konsernissa on keskitetty rahoituksen tulosalueelle. Vantaan kaupungin ja tytäryhteisöjen riskienhallinta järjestetään noudattaen yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa. Toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan järjestelyistään osana talouden seurantaa ja raportointia noudattaen Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymää (2.3.2015) ohjetta riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteista Vantaan kaupunkikonsernissa.

Kaupunginhallitus hyväksyi 22.1.2018 § 15 kaupunkikonsernin vakuutuspolitiikan, joka astui voimaan 1.2.2018. Vakuutuspolitiikan tavoitteena on ohjata vakuuttamista keskitetysti ja varmistaa, että vakuuttaminen toimii kassavirtaa ja tulosta tasoittavana keinona vahingon tapahduttua.

Vantaan kaupunki käyttää vakuutusmeklaria vakuutusten kilpailuttamisessa, hankinnassa ja hoidossa. Vakuutusmeklari toimii vakuutusyhtiöstä riippumattomana asiakkaan valtuuttamana edustajana vakuutus- ja vahinkoasioissa ja asiakasta avustavana asiantuntijana. Vuoden 2018 aikana kaupungin ja tytäryhteisöjen vakuutus-turva kilpailutettiin rahoituksen tulosalueen johdolla vuosille 2019 – 2022, jonka jälkeen hankintayksiköillä on oikeus jatkaa sopimusta toistaiseksi voimassa olevana. Vakuutusyhtiöt ja niiden tarjoamat vakuutuslajit päätettiin yleisjaoston kokouksessa 13.3.2018 § 7. Vakuutukset astuivat voimaan 1.1.2019. Kaupunkikonsernin vakuutusmeklaripalvelut on kilpailutettu vuoden 2014 aikana. Vantaan kaupunkikonsernin vakuutusmeklaripalveluiden toimittajaksi valittiin Marsh Oy (YJA 24.2.2014 § 7). Vuonna 2020 vakuutusmeklaripalvelut kilpailutetaan uudelleen.

Sisäinen valvonta on osa hyvän johtamisen ja hallinnon periaatetta. Yhteisön hallituksen tehtävänä on järjestää yhteisön sisäinen valvonta tarkoituksenmukaisella ja toimivalla tavalla. Erikseen nimetyt merkittävät ja keskeiset tytäryhteisöt raportoivat riskienhallinnastaan kaksi kertaa vuodessa, noudattaen samaa riskienhallinnan vuosikelloa kuin toimialat ja liikelaitokset. Muut tytäryhteisöt raportoivat riskienhallintaan liittyviä asioita osavuosikatsausten yhteydessä.

Tytäryhtiöissä sisäisestä valvonnasta vastaavat yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja. Kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus kaupunginjohtajan toimeksiannon mukaisesti tarkastaa tytäryhteisöjen toimintaa. Sisäinen tarkastus suorittaa työohjelmansa tai erillispäätöksen mukaisia tarkastuksia sekä raportoi havainnoista ja johtopäätöksistä konsernijohdolle. Tarkastusta varten tytäryhteisöjen tulee antaa tarpeelliset tiedot ja avustaa tietojen saamisessa. Tytäryhtiöillä on mahdollisuus käyttää kaupungin sisäistä tarkastusta oman sisäisen tarkastuksensa järjestämisessä.

Sisäinen tarkastus raportoi vuonna 2019 Vantaan Kiinteistö ja Vesi Oy:n ja Kiinteistö Oy Vantaan Helikopteritukikohdan tarkastuksista.

1.6.8 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma	2019 milj. €	2018 milj. €	2017 milj. €
Toimintatuotot	1 082,4	1 066,0	1 017,4
Toimintakulut	- 2 051,9	- 1 942,1	- 1 838,6
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	9,3	- 4,3	5,7
Toimintakate	- 960,3	- 880,5	- 815,5
Verotulot	1 010,0	982,5	977,0
Valtionosuudet	189,5	178,5	174,3
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	10,3	10,3	10,8
Muut rahoitustuotot	3,0	4,6	2,3
Korkokulut	- 18,4	- 18,5	- 19,6
Muut rahoituskulut	- 0,8	- 4,7	- 1,6
Vuosikate	233,4	272,1	327,8
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	- 214,0	- 205,2	- 214,6
Omistuksen eliminointierot	- 2,4	- 2,3	- 0,1
Arvonalentumiset	0,0	0,0	- 1,3
Satunnaiset erät	3,3	0,0	0,8
Tilikauden tulos	20,3	64,6	112,5
Tilinpäätössiirrot	- 0,3	0,8	0,7
Tilikauden verot	- 10,6	- 8,0	- 7,7
Laskennalliset verot	- 7,3	- 6,2	- 5,8
Vähemmistöosuudet	- 18,8	- 12,7	- 18,4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 16,8	38,6	81,2

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2019	2018	2017
Toimintatuotot/ toimintakulut, %	52,7	54,9	55,3
Vuosikate/ poistot, %	109,1	132,6	151,8
Vuosikate, euroa/ asukas	998,2	1 192,7	1 469,6
Asukasmäärä	233 775	228 166	223 027

Konsernin rahoituslaskelma	2019	2018	2017
	milj. €	milj. €	milj. €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	233,4	272,1	327,7
Satunnaiset erät	3,3	0,0	0,8
Tilikauden verot	- 10,6	- 8,0	- 7,7
Tulorahoituksen korjauserät	- 30,9	- 40,5	- 42,1
Investointien rahavirta			
Investointimenot	- 417,8	- 481,5	- 304,3
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,3	4,3	1,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	158,6	194,2	100,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 63,8	- 59,3	75,5
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	0,0	- 0,3	0,0
Antolainasaamisten vähennys	2,6	0,5	0,4
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	200,0	68,0	82,9
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 48,3	- 11,3	- 110,5
Lyhytaikaisten lainojen muutos	- 71,8	- 99,3	- 40,9
Oman pääoman muutokset	- 4,4	- 5,2	- 4,0
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiant. varojen ja pääomien muutokset	0,9	- 0,1	0,2
Vaihto-omaisuuden muutos	- 1,0	- 2,4	15,8
Saamisten muutokset	- 7,2	- 22,1	12,0
Korottomien velkojen muutos	- 10,4	66,1	1,3
Rahoituksen rahavirta	60,6	6,2	42,9
Rahavarojen muutos	- 3,2	65,5	32,6
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	231,6	234,8	284,2
Rahavarat 1.1.	234,8	284,2	251,6
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v. milj. €	5,2	- 49,5	- 88,3
Investointien tulorahoitus, %	55,9	57,0	108,1
Lainanhoitokate	3,8	9,7	2,7
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	1,1	1,3
Kassan riittävyys, pv	33,2	34,7	45,4

Konsernitase	2019 milj. €	2018 milj. €	2017 milj. €
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat	3 467,8	3 395,4	3 277,2
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	45,2	62,4	75,7
Aineettomat oikeudet	7,4	9,1	10,0
Muut pitkävaikutteiset menot	36,9	49,6	62,5
Ennakkomaksut	0,9	3,7	3,2
 <i>Aineelliset hyödykkeet</i>	 3 037,5	 2 950,8	 2 841,4
Maa- ja vesialueet	414,6	407,1	386,0
Rakennukset	1 435,4	1 423,2	1 401,3
Kiinteät rakenteet ja laitteet	829,5	809,7	808,4
Koneet ja kalusto	141,4	81,2	78,7
Muut aineelliset hyödykkeet	7,5	8,4	8,1
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	209,1	221,3	158,9
 <i>Sijoitukset</i>	 385,1	 382,1	 360,1
Osakkuusyhteisöosuudet	79,8	74,4	65,3
Muut osakkeet ja osuudet	108,9	108,6	95,5
Muut lainasaamiset	191,2	193,9	194,4
Muut saamiset	5,2	5,2	4,9
 Toimeksiantojen varat	 2,4	 3,3	 3,3
 Vaihtuvat vastaavat	 437,1	 431,8	 466,0
Vaihto-omaisuus	24,3	23,2	20,9
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset	11,6	15,1	16,1
Lyhytaikaiset saamiset	169,7	158,7	144,9
 Rahoitusarvopaperit	 20,4	 21,4	 21,6
 Rahat ja pankkisaamiset	 211,1	 213,4	 262,6
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 907,4	3 830,4	3 746,5

Konsernitase	2019 milj. €	2018 milj. €	2017 milj. €
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	1 192,7	1 209,2	1 170,1
Peruspääoma	349,1	349,1	349,1
Arvonkorotusrahasto	16,1	16,1	5,5
Muut omat rahastot	180,4	187,5	182,2
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	663,8	617,8	552,1
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 16,8	38,6	81,2
Vähemmistöosuudet	130,8	116,6	103,7
Pakolliset varaukset	26,0	26,4	24,8
Eläkevaraukset	0,2	0,3	0,3
Muut pakolliset varaukset	25,8	26,1	24,5
Toimeksiantojen pääomat	4,1	3,9	4,2
Vieras pääoma	2 553,8	2 474,3	2 443,7
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	1 807,0	1 785,0	1 808,9
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	192,5	187,6	176,3
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	201,4	143,2	161,9
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	352,8	358,4	296,5
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 907,4	3 830,4	3 746,5

Konsernitaseen tunnusluvut	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	34,2	34,9	34,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	110,5	109,6	110,8
Kertynyt yli-/ alijäämä, milj. €	647,0	656,4	633,3
Kertynyt yli-/ alijäämä, €/ asukas	2 767,8	2 877,0	2 839,7
Konsernin lainakanta 31.12., milj. €	2 008,4	1 928,2	1 970,9
Konsernin lainakanta 31.12., €/ asukas	8 591,2	8 451,0	8 836,9
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., milj. €	2 412,6	2 324,5	2 358,4
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	10 320,0	10 187,7	10 574,3
Konsernin lainasaamiset 31.12., milj. €	191,2	193,9	194,4
Asukasmäärä	233 775	228 166	223 027

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Vantaan kaupungin tilikauden 2019 tulos ennen poistoeron, varausten ja rahastojen muutosta on 62 746 570,63 euroa alijäämäinen. Tulokseen sisältyvät kaupungin liikelaitosten ja rahastojen tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosääntöjen mukaisesti niiden omilla kirjanpidoissa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden 2019 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksessa kirjataan poistoeron vähennykseksi investointivarauksella hankittuihin pysyviin vastaaviin kohdistuneet poistot 341 829,21 euroa.
- Vantaan Työterveys liikelaitoksessa kirjataan poistoeron vähennykseksi investointivarauksella hankittuihin pysyviin vastaaviin kohdistuneet poistot 121 676,46 euroa.
- Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston ylijäämä 1 421 851,72 euroa kirjataan rahaston lisäykseksi ja yhdistellään kaupungin tilinpäätökseen rahaston sääntöjen mukaisesti.
- Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston alijäämä 778 754,11 euroa kirjataan rahaston vähennykseksi ja yhdistellään kaupungin tilinpäätökseen rahaston sääntöjen mukaisesti.
- Sosiaalisen luototuksen rahaston ylijäämä 12 486,82 euroa kirjataan rahaston lisäykseksi ja yhdistellään kaupungin tilinpäätökseen rahaston sääntöjen mukaisesti.
- Vahinkorahaston alijäämä 351 456,60 euroa kirjataan rahaston vähennykseksi ja yhdistellään kaupungin tilinpäätökseen rahaston sääntöjen mukaisesti.

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen:

- Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 676 104,09 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.
- Kaupunginhallitus esittää, että Vantaan Työterveys liikelaitoksen tilikauden ylijäämä 451 345,65 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.
- Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden alijäämä 1 156 960,92 euroa siirretään taseen oman pääoman eräksi. Alijäämää ei pystytä kattamaan edellisten tilikausien ylijäämällä, joten alijäämä siirretään johtokunnan esityksen mukaisesti omaa pääomaa alentavaksi.
- Vantaan kaupungin tilikauden alijäämä 62 587 192,79 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään. Alijäämä katetaan edellisten tilikausien ylijäämällä.

Kaupunginhallitus esittää lisäksi, että tilikauden 2020 kirjanpidossa:

- Vantaan Työterveys liikelaitoksen tase yhdistellään Vantaan kaupungin taseeseen. Kaupunginvaltuusto on 16.12.2019 (§5) päättänyt lakkauttaa Vantaan Työterveys liikelaitoksen 31.12.2019.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

Sitovien tavoitteiden toteutuminen 2019

Vuodelle 2019 valtuusto asetti sitovia tavoitteita yhteensä 33 kappaletta. Tavoitteista 19 toteutui täysin, 10 osittain ja kolme ei lainkaan. Yhden tavoitteen osalta arviointia ei voitu tehdä.

Käyttötalousmenojen kasvu edellisvuodesta oli 6,7 prosenttia.

Maanmyyntivoittoa kertyi vuonna 2019 16,3 miljoonaa euroa (2018: 38,2 miljoonaa euroa). Maankäytössä kohdennettiin asuntokaavoitusta asemanseuduille ja joukkoliikenteen vyöhykkeelle. Asemakaavoitettu asuntokerrosala (netto) joukkoliikenteen vyöhykkeellä vuonna 2019 oli 94,5 prosenttia (2018: 70 %).

Kaupunki loi edellytykset laadukkaalle ja monipuoliselle asuntotuotannolle. Vuonna 2019 Vantaalle asuntoja valmistui yhteensä 5014 (v. 2018: 4533). Asunnot jakautuivat seuraavasti: 4485 kerrostaloissa, 165 rivi- ja ketjutaloissa ja 364 pientaloissa.

Vantaan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteet ovat käynnissä. Tavoitteena on hiilineutraali kaupunki vuonna 2030. Joukkoliikenteen käyttö on kasvanut tavoitteen mukaisesti.

Työttömyysaste joulukuussa 2019 Vantaalla oli 8,9 prosenttia (2018: 8,7 %) Nuorisotyöttömien määrä vuoden lopussa oli 1171 (2018: 1163).

Liikunnallisen elämäntavan lisäämistä on tuettu säännöllisillä matalankynnyksen harrasteliikuntaryhmillä eri ikäryhmille.

Työtä kiusaamiseen ja väkivaltaan puuttumiseksi ja niiden ennaltaehkäisyyn on jatkettu. Kasvatuksen ja oppimisen toimintayksiköiden sekä vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmiin on kirjattu kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet.

Ilman toisen asteen tutkintoa olevien vantaalaisnuorten (alle 30-v.) osuus laski: Heitä oli 22,2 prosenttia (2018) (2017: 24,6 %).

Vuorovaikutuksen ja osallisuuden näkökulmasta otettiin käyttöön uusia menetelmiä sekä kehitettiin seuranta ja arviointia: Sähköinen osallisuusympäristö otettiin käyttöön. Lisäksi toimialat raportoivat yhteensä 244 asukkaalle tarjottua osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutta.

Entistä suurempi osa ikääntyneistä pystyy asumaan kotona. Vantaalla omassa kodissa asuvien 75 vuotta täytäneiden osuus oli vuoden 2019 lopussa 93,2 prosenttia (v. 2018: 93,1 %).

Toimialoja, liikelaitoksia ja yhtiöitä varten on luotu toiminnan digisuunnitelmia. Henkilöstölle ja kuntalaisille suunnatuilla mobiilipalveluilla on laajennettu palveluiden saavutettavuutta ja helppoutta sekä on laajennettu nykyistä palvelutarjontaa digitaaliseen muotoon.

Toimintakulttuurin ja muutoksen johtamista on tuettu vaikuttavilla esimies- ja työyhteisövalmennuksilla.

Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä vuonna 2019 on vähentynyt edelliseen vuoteen nähden, sairauspoissaolo prosentti oli 4,35 (v. 2018: 4,72 %).

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutumisen
Turvaamme talouden tasapainon							
Strateginen tavoite 1. Turvaamme talouden tasapainon							
1.1. Hallittu käyttötalouden menokehitys	Toimintamenojen kasvu-% talousarvion 2019 mukainen	Vuosina 2013 - 2016 toimintamenojen kasvu keskimäärin 2,2 %. Vuonna 2017 toimintameno vähenevät -2,0 %	Talousarvion 2019 mukainen	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Matti Ruusula	Valtuustokauden strategian ja talousarvion 2019 mukaiset kehittämistoimenpiteet.	Käyttötalousten kasvu edellisvuodesta oli 6,7 prosenttia. Alkuperäisessä talousarviossa 2019 ennakoitiin 6,2 prosentin menokasvua ja muute tussa talousarviossa 7,8 prosentin menokasvua vuoden 2018 tilinpäätökseen nähden.	Tavoite toteutui osittain.
1.2. Kaupunki saa maanmyyntivoittoja vuonna 2019 vähintään 36 miljoonaa euroa	Maanmyyntivoitot	43 milj. euroa	36 milj. euroa	Hannu Penttilä	Kauppoja tehtiin vuoden 2019 aikana n. 60 kpl. Tomttivarannon osalta tulokseen olisi ollut mahdollisuus päästä, mutta toimijoista johtuvista syistä varauksia jatkettiin paljon eteenpäin. KH:lle annettu tarkempi selvitys 3.12.2019	Maanmyyntivoitot vuonna 2019 on 16,3 milj. euroa. Talousarvioluvuissa maanmyyntivoittojen tavoitetta laskettiin valtuuston päätöksellä 16.12.2019.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.
1.3. Kaupunkia rakennetaan ensisijaisesti kaupungin maalle	Kaupungin maaomaisuus uudiskaavoituksessa (vahvistuneet kaavat)	35 %	35 %	Hannu Penttilä	Kaavoitusohjelman toteuttaminen.	72 %	Tavoite toteutui täysin.
1.4. Onnistunut varainhankinta ja rahoitusriskien hallinta	Budjetoidut korkomenot allittuvat, hallittu korkoriski, nettolainanotto enintään budjetin mukainen	Korkomenot 2,52 milj. euroa, duraatio 1,13	Korkomenuunuste 2,9 milj. euroa, duraatio 1,0 tai korkeampi	Martti Lipponen, raportointivastuu: Pirjo van Nues	Yhteensä uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiin 100 milj. Euroa.	Korkomenot allittivat selvästi budjetin allitteen niukasti 2 milj. euroa. Kiinteäkorkoiset lainat paransivat kaupungin lainasalkun korkoriskiasmaa, ja salkun duraatio nousi vuoden 2019 lopussa Jo yli 1,8n.	Tavoite toteutui täysin.
1.5. EU- ja muun ulkopuolisen projektrahoituksen tehokas hyödyntäminen	EU- ja muuta ulkopuolista rahoitusta saavien projektien määrä projektisaalkukujärjestelmässä	Projektsaalkukujärjestelmässä 35 kpl (tilanne 28.5.2018)	Määrä lisääntyy	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Matti Ruusula	Projektrahoituksen aktiivinen hyödyntäminen eri toimialoilla vaikuttavuutta ja hyödyllisyyttä arvioiden. Myös projektsaalkun käytettävyyden parantunut, käyttäjämäärä on lisääntynyt ja projektien tietoja löytyy entistä kattavammin järjestelmästä.	Projektsaalkukujärjestelmässä projektien määrä 93 kpl (tilanne 31.12.2019). Huom. Uusi projektsaalkukujärjestelmä otettiin käyttöön loppuvuodesta 2018. Projektien määrän runsas lisääntyminen (35 > 93) johtuu osin siitä, että niitä on alkuvuoden aikana vasta syytetty järjestelmään.	Tavoite toteutui täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
Tiivistämme kaupunkia lähiluontoa vaalien							
Strateginen tavoite 4. Vahvistamme resurssivastaasti nykyistä kaupunkirakennetta							
4.1 Vantaa on hiilineutraali vuonna 2030	Resurssivastuuden tielkartassa esitettävä toimenpiteitä kohti hiilineutraaliutta toteutetaan	Kasvihuonekaasupäästöt 1,078 milj. ekv t CO ₂ /a (v. 2016)	Kasvihuonekaasupäästöt 0,927 milj. ekv t CO ₂ /a (v. 2018)	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Hannu Penttilä	Resurssivastuuden tielkartassa esitetyt toimenpiteet etenevät ja toimialojen raportointi vuodelta 2018 ja osittain myös alkuvuoden raportointi valmistunut toukokuussa. Keskeiset tulokset on koottu tämän vuoden ympäristövastuuaraporttiin.	Kokonaispäästöt olivat 1,068 milj. ekv t CO ₂ /a (v. 2018) eli ei aivan tavoitteessa. Kokonaispäästöt vähentyneet 4 % (muutos-% 2017-2018).	Tavoite toteutui osittain.
4.2 Ekologiset vihenyhteydet säilyvät	Ekologiset yhteydet on merkitty yleiskaavaan	Ekologisia yhteyksiä ei ole selvitetty	Ekologiset yhteydet merkitty yleiskaavan 2020 luonnokseen	Hannu Penttilä	Ekologiset yhteydet huomioitu valmistelutyössä.	Yleiskaavaluonnoksessa ekologiset yhteydet selvitetty ja huomioitu kaavaluonnoksessa.	Tavoite toteutui täysin.
4.3 Joukkoliikenteen käyttö kasvaa	Kasvu vähintään 3 %	124 500 nousua arki vuorokaudessa	128 200 nousua arki vuorokaudessa	Hannu Penttilä	Joukkoliikenteen kokonaisvaltaisen kehittämisen, ratikan suunnittelu, tiivistetty maankäyttö.	138 656 nousua arki vuorokaudessa.	Tavoite toteutui täysin.
4.4 Pyöräilyn kulkumuutososuus kasvaa	Pyöräilyn määrä kasvaa 3 % vuodessa	Pyöräilyindeksi * = 1000 (*pyöräilyindeksi kuvaa pyöräilymäärän kehitystä ja se määritetään laskentapiisteiden perusteella)	Pyöräilyindeksi =1030	Hannu Penttilä	Pyöräilyinfran kehittäminen, tiivistetty maankäyttö.	Pyöräilyindeksi = 1039	Tavoite toteutui täysin.
Strateginen tavoite 5. Hyödynnämme rohkeasti kaupunkikeskusten kehittämismahdollisuudet							
5.1 Asuntokaavoituksen kohdistuminen asemanseuduille ja joukkoliikenteen vyöhykkeelle	Asemakaavoitettu asuntokerrosala (netto) joukkoliikenteen vyöhykkeellä	50 %	80 %	Hannu Penttilä	Kaavoitusohjelman toteuttaminen.	94,50 %	Tavoite toteutui täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
Strateginen tavoite 6. Vantaan kaupunkiympäristöt ja asunnot ovat kansainvälisesti kilpailukykyisiä							
6.1 MAL-tavoitteet toteutuvat ja uusi MAL-sopimusestitys valmistuu	Toteutamme Helsingin seudulla sovittuun asuntotuotannon määrään ottaen huomioon perheasuntojen tarve MAL-tavoitteet 1.065.000 k-m2/4 vuotta 600 asuntoa / 4 vuotta	159 600 k-m2 2 986 asuntoa	Keskimäärin: 266 250 k-m2/vuosi ja 2 400 asuntoa/vuosi, josta valtion tukemaa asuntotuotantoa MAL-sopimuksen mukainen määrä	Hannu Penttilä	Kaavoitusohjelman toteuttamista hidastanut MATTI-järjestelmän käyttöönotto ja joidenkin kaavojen päätöksäksittelyn hidastuminen.	Uutta kaavoitettua asumisen kerrosalaa 196 841 k-m2 eli 73,9 % koko vuoden tavoitteesta. Asuinrakennusten kerrosalaa 331 220 k-m2. Uusia asuntoja asuinrakennuksiin 5 014 kpl: joista kerrostaloihin 4485 asuntoa, rivi- ja ketjutaloihin 165 asuntoa, pientaloihin 364 asuntoa.	Tavoite toteutui osittain.
Lisäämme kaupungin elinvoimaa ja vetovoimaa							
Strateginen tavoite 7. Kaupungin työllisyytilanne kehittyy parhaiten pääkaupunkiseudulla							
7.1 Työttömyys Vantaalla laskee	Vantaan työttömyysaste (%)	10,10 %	9,2 %	Jaakko Niinistö	TYP:n ja Ohjaamon asiakkaille tarjotaan monipuolisesti työllistämistä edistäviä palveluita. Työnhakijoille järjestetään säännöllisesti rekrytointitilaisuuksia. Maahanmuuttajille suunnattu osaamiskeskustoiminta on käynnistynyt. Ks. edellä.	Tilanne 12/2019: 8,9 %	Tavoite toteutui osittain.
	Pitkäaikaisyöttömien määrä (yli 12 kk työttömänä)	3 493	alle 3200	Jaakko Niinistö		Tilanne 12/2019: 2 276	
	Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä	1261	alle 1091	Jaakko Niinistö	Ohjaamo Vantaa tarjosi matalan kynnyksen neuvontaa sekä syvempää henkilökohtaista ohjausta ja järjesti rekrytilaisuuksia.	Tilanne 12/2019: 1 171	
7.2 TYP:n (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) asiakkaista aktiivitoimenpiteissä olevien määrä nousee	TYP:n asiakkaista aktiivitoimenpiteissä (%)	25,90 %	yli 30 %	Jaakko Niinistö	Asiakasohjauksen tehostaminen.	Vuoden 2019 keskiarvo: 32,55 %	Tavoite toteutui täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
Strateginen tavoite 8. Työikäisen väestön osaaminen vastaa nykyistä paremmin työelämän muuttuvia tarpeita							
8.1 Vantaalaisen osaamismallin rakentaminen osana 6Aika-rahoitusta yhdessä oppilaitosten, kaupungin ja yritysten välillä	Uuden osaamismallin suunnittelu ja toteutus	Osaamismallia ei ole	Uusi osaamismalli suunniteltu ja otettu käyttöön	Jose Valanta	Mallin rakentaminen on käynnistynyt ja kaikkiaan Vantaalle on muodostunut viisi kaupungin, oppilaitosten ja yritysten yhteistyössä muodostamaa klusteria.	Toimintamallia vastuuteuttuine tekijöineen ollaan rakentamassa.	Tavoite toteutui osittain.
Strateginen tavoite 9. Yrityksille on monipuolisia ja vetovoimaisia työpaikka-alueita							
9.1 Vehkalan ja Aviapoliksen työpaikka-alueet kehittyvät tilanne	Alueiden tontinluovutuksien määrä ja esirakentamisen tilanne	Vehkalan itäpuoli on esirakennettu. Aviapoliksen ja Vehkalan tontinluovutus on käynnistynyt ja ensimmäiset yritykset ovat aloittaneet toimintansa Vehkalan alueella. (v. 2018 loppu)	Vehkalasta ja Aviapoliksesta luovutetaan vähintään 6 tonttia rakentamiseen. Vehkalan länsipuolen esirakentaminen on aloitettu	Hannu Penttilä	Vehkalan esirakentamistoimenpiteet on saatettu loppuun, johon saatiin solmittua Vehon lippulaivahanakkeen maanluovutus sopimukset. Aviapoliksesta ja Vehkalasta luovutettiin yhteensä 6 tonttia.	Aviapoliksesta ja Vehkalasta luovutettiin yhteensä 6 tonttia.	Tavoite toteutui täysin.
Strateginen tavoite 10. Vantaa tunnetaan tapahtumien kaupunkina							
10.1 Vahvistetaan kaupungin kulttuurista vetoimaa lisäämällä suurten ja näkyvien tapahtumien määrää	Selitys tapahtumapaiston toteuttamisesta ja alueellisista tapahtumista	Selvitystä ei ole	Selvitys valmis	Elina Lehto-Häggroth raportointivastuu: Riikka Åstrand	Selvitys tapahtumapaistosta on valmistunut maankäytön toimialalla. Selvitys alueellisista tapahtumista kulttuuripalveluiden tulosalueella.	Selvitys tapahtumapaistosta on valmis. Myös selvitys alueellisista tapahtumista on valmis.	Tavoite toteutui täysin.
Edistämme asukkaiden hyvinvointia							
Strateginen tavoite 11. Vantaalaisten terveys ja hyvinvointi vahvistuvat terveellisempien elintapojen myötä							
11.1 Liikunnallisen elämäntavan lisääminen	Säännölliset matalankynnyksen harrasteiliikuntaryhmät eri ikäryhmille	V. 2017 lopussa 176 ryhmää	Ryhmiä 10 % enemmän kuin vuonna 2017	Elina Lehto-Häggroth raportointivastuu: Riikka Åstrand	Liikuntapaivelut ja aikuisopisto ovat tarjonneet matalankynnyksen liikuntaryhmiä.	Liikuntapaivelut: Aikuiskin tuettu vuoden aikana 490 matalan kynnyksen liikuntaryhmiä. Aikuisopisto 240 kpl: liikunta 139, tanssi 77, senioriliikunta 10, perhekursit 14.	Tavoite toteutui täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
<p>Strateginen tavoite 12. Hyvinvointierot vähenevät</p> <p>12.1 Ennaltaehkäistään ja puututaan kiusaamiseen ja väkivaltaan</p>	<p>Yhteisiä toimenpiteitä ennaltaehkäisemiseen ja puuttumiseen</p>	<p>Kiusaamista ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ei ole kirjattu kaikkien toimintasuunnitelmiin</p>	<p>Kaikkien toimintayksiköiden, myös vapaa-ajan toimijoiden, toimintasuunnitelmiin on kirjattu kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet</p>	<p>Elina Lehto-Häggroth raportointivastuu: Katri Kalske ja Riikka Åstrand</p>	<p>Varhaiskasvat. 1.8.2019 käyttöön otettuun Vantaan varhaiskasvatustasunnitelmaan on tehty konkreettiset kirjatut kiusaamisen ehkäisemiseksi, puuttumisen keinoina seurannasta. Lisäksi uudet kirjatut keho- ja tunnekasvatuksesta ja turvataidoista. Lisäksi on laadittu kaupunkitasoinen pohja kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumisen suunnitelmaksi, jota käytetään jokaisessa varhaiskasvatuksen toimintayksikössä syyskuusta 2019. Perusopetus: Kaikki suomenkieliset peruskoulut on veloitettu käyttämään tunne- ja sosiaalisten taitojen systemaattista menetelmää. Nuoris- ja aikuiskoulutus: Kaikilla oppilaitoksilla on suunnitellut opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta ja häirinnältä. Variesa on tehty alkuvuoden aikana kiusaamiskysely. Toimenpiteet ja toimenpiteiden toteutuksen aikataulu on käyty läpi toimipisteittäin ja aloittain. Nuorisopalvelut: Kiusaamisen ehkäisyyn toimenpiteet on yhdessä henkilökunnan kanssa päätetty ottaa nuorisopalveluiden tärkeimpien painopisteiden joukkoon ja niihin mietitään toimenpiteitä jokaisessa toimintayksikössä. Martinlaakson nuorisotilan ja koulun yhdessä kehittämää M-Crew kiusaamisen ehkäisyohjelmaa on levitetty muihin kouluihin. Liikuntapalvelut: Liikuntapalveluiden hankesuunnitelmiin on kirjattu kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet.</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa jokainen toimintayksikkö on ottanut käyttöön kaupunkitasoisen kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumisen suunnitelman. Kiusaamista ennaltaehkäisevät toimenpiteet on kirjattu toimintayksiköiden toimintasuunnitelmiin. Koulut päättävät lukuvuosisuunnitelmien laadinnan yhteydessä, mitä systemaattisia toimenpiteistä koulussa tehdään sosiaalisten taitojen kehittämiseksi ja kuinka kiusaamista seurataan ja siihen puututaan. Toisen asteen koulutus: Kaikilla oppilaitoksilla on suunnitellut opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta ja häirinnältä. Variesa vuoden 2019 kiusaamiskyselyn tuloksista nostettiin esille kohdat, joissa kiusaamista esiintyy. Näihin kohtiin mietittiin toimenpiteitä, millä tavoin kiusaamiseen puututaan ja sitä ehkäistään. Osassa vapaa-ajan toimijoiden toimintasuunnitelmissa on kiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä.</p>	<p>Tavoite toteutui osittain.</p>
<p>Koulukiusaamisen vähenneminen Kouluterveyskyselyn "Kiusattuna vähintään kerran viikossa, %" indikaattorilla mitattuna</p>		<p>Kysely toteutettu viimeksi keuhvalla 2017.</p>	<p>Koulukiusaamista kokeneiden osuus laskee sekä 4.-5. luokkalaisten että 8.-9. luokkalaisten keskuudessa</p>	<p>Elina Lehto-Häggroth</p>	<p>Peruskouluissa on otettu käyttöön aktiivisesti keinoja ja menetelmiä, joilla oppilaat oppivat sosiaalisia taitoja.</p>	<p>Kyselyssä on käyty sanamuotoa kokenut kiusaamista: Alakoulu: 8,2 % Yläkoulu: 5,4 % Lukio: 1,6 % AOL: 3,5 % Kouluterveyskysely 2019: Alakoulu 4. ja 5. luokka (2017) 7,9 -> 8,2 % (2019) Yläkoulu 8. ja 9. luokka (2017) 6 -> 5,4 % (2019)</p>	

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
12.2 Lapsiperheiden hyvinvointi paranee ennalta ehkäisevällä työllä	Huostaanottojen tarve vähenee	Vuoden aikana huostaanotettu 0,23 % Vantaan 0-17-vuotiaista	Huostaanotettu vähemmän kuin 0,23 % Vantaan 0-17-vuotiaista	Jukka T. Salminen	Perhepalvelujen strategisena tavoitteena on siirtää palveluiden painopistettä korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään ja varhaiseen tukeen vähentäen näin lastensuojelupalvelujen tarvetta. Tavoitteeseen on vastattu mm. tiivistämällä tulosyksikköjen välistä yhteistyötä asiakasprosessien parantamiseksi. Lapsiperheiden asiakasprosessien sujuvuuden parantamiseksi kehitettiin sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain ilmoitusten vastaantamisen sekä lastensuojelun virka-aikaisen päivityksen yhteistyötä. Kehittämistyön tuloksena yhdistettiin virka-aikaisen lastensuojelupäivityksen tiimi sekä uusien asiakkaiden palvelut -yksikön alkuarviointi yhteiseksi lapsiperheiden ja lastensuojelun päivityksen kokonaisuudeksi (aloittanut 7.1.2020). Uuden toimintamallin avulla kehitetään ja yhdenmukaistetaan lapsiperheiden sosiaalihuollon asiakasprosessia kokonaisuutena. Vantaalaisten hyvinvointia vahvistavia ennaltaehkäiseviä palveluja on perhepalvelujen lisäksi muilla palvelualueilla ja toimialoilla.	Huostaanottoapäätöksiä tehtiin vuoden 2019 aikana 114, joka on 0,24 % Vantaan 0-17-vuotiaista (vrt. 88 v. 2018, joka oli 0,2 % Vantaan 0-17-vuotiaista).	Tavoite ei toteutunut lainkaan.
12.3 Nykyistä suurempi osa ikääntyneistä asuu kotona	Omassa kodissa kotihoidon turvin tai ilman palveluja asuvien 75 vuotia täyttäneiden osuus kasvaa	93 %	93,40 %	Jukka T. Salminen	Kehittämistyötä GeroMetro-verkoston kanssa on jatkettu kotikuntoutustoiminnan kehittämiseksi. Henkilökohtaisessa avussa on otettu käyttöön palveluseteli ja kotihoidon palvelusetelin päivitystyö on aloitettu asiakkaan valinnan mahdollisuuksien sujuvoittamiseksi. Kotihoidon palveluiden ostamisen koordinointia on parannettu ja kotihoidossa on osallistuttu vertaiskehittämiseen. Perhehoidon uudet ohjeet on hyväksytty sosiaali- ja terveyslautakunnassa ja perhehoito vaihtoehtona on otettu ikääntyvien palveluvalikkoon.	Omassa kodissa kotihoidon turvin tai ilman palveluja asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus: 93,2 % (31.12.2019).	Tavoite toteutui osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuunhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
12.4 Ilman 2. asteen tutkintoa olevien vantaalaisnuorten (alle 30-v.) prosenttiosuus vähenee	Ilman 2. asteen tutkintoa olevien vantaalaisnuorten (alle 30-v.) prosenttiosuus keskeyttämisen Varian perustutkintokoulutuksessa (negatiivinen keskeyttäminen)	24,6 % (20-29-v. korkeintaan perusaste; v. 2017 Tilastokeskus)	Osuus vähenee	Elina Lehto-Häggröth, Jaakko raportointivastuu: Katri Kalske, raportointivastuu 1. mittarin osalta Matti Ruusula	ESR-hanke Keskeyttämisestä kohtaamiseen käynnistyi 1.3.2019. Hankkeen kautta Variassa tehdään toimenpiteitä keskeyttämisen vähentämiseksi, mm. uusien toimintamallien kehittäminen, henkilöoston koulutus ja opiskeilijoille järjestetty vapaa-ajantoiminta. ESR-hankkeen ja MEK-ohjelman kautta Variassa työskentelee yhdeksän erityisnuorisotyöntekijää, joiden työn tarkoituksena on keskeyttämisen vähentäminen.	22,2 % (2018)	Tavoite toteutui osittain.
Strateginen tavoite 13. Suomen monikulttuurisiin kaupunki hoitaa myös kotouttamisen parhaiten							
13.1 Kotoutumisen onnistuminen Vantaalla varmistetaan	Kotoutumisunneittimat laaditaan perheille ja työvoiman ulkopuolella oleville viipymättä ja arvioidaan vuosittain. Naisten työllistymisen raportoidaan erikseen.	2016 maahanmuuttajapalvelujen asiakkaina tulleista työlläkäisistä: - osallistunut suomen kielen koulutukseen 95 % - oma vuokrasopimus 80 % - osallistunut suomen kielen koulutukseen 89 % - oma vuokrasopimus 70 % - kaikista työllistynyt 14 % - naisista työllistynyt 4 % - naisista työllistynyt 1 %	2016 maahanmuuttajapalvelujen asiakkaina tulleista työlläkäisistä v. 2019 aikana: - osallistunut suomen kielen koulutukseen 95 % - oma vuokrasopimus 80 % - kaikista työllistynyt 14 % - naisista työllistynyt 4 %	Elina Lehto-Häggröth, Jaakko Niiistö ja Jukka T. Salminen	Maahanmuuttajapalveluissa on jatkettu yhteistyötä mm. maahanmuuttajajärjestöjen kanssa asiakkaiden kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi. Kotivanhempi toimintaa on jatkettu kymmeneässä avoimessa päiväkodissa yhteistyössä Vantaan aikuisopiston ja varhaiskasvatuksen kanssa. Palvelua on käynnistetty yhteensä noin 100 kotivanhemmaa. Palvelun laajentamista on valmisteltu (varhaiskasvatuksen toimenpide). Kotoutumistoitimien vaikutusten seuranta on jatkettu niiden v. 2016 asiakkaitteen tulleiden työlläkäisten osalta, jotka olivat edelleen MAP:n asiakkaita v. 2019.	Seurannassa on 303 vuonna 2016 MAP:n asiakkaaksi tullutta työlläkäistä asiakasta, joista: - 100 % on osallistunut suomen kielen kurssille (90 % TE-toimiston - 94 % asuu omassa asunnossa. - 14 % on työllistynyt. Osa työllistyneistä on muuttanut työn perässä toiseen kuntaan. Miehistä työllistyi 14,41 % ja naisista 4,5 %.	Tavoite toteutui osittain.
	Toimintamallit, joilla edistetään kotona olevien maahanmuuttajavanhempien suomen- tai ruotsin-kielen oppimista	Nykyisiä toimintamalleja ovat Tempo ja Icehearts. Kaksi uutta hanketta alkamassa. Lisäksi kaupungin vakiintunutta toimintaa ovat varhaiskasvatuksen ja aikuisopiston yhdessä järjestämä suomenkielenopetus kotivanhemmille (Kotva). Vuoden 2017 lopussa Kotva-toimintaa järjestettiin yhdeksässä ryhmässä	Olemassa olevia toimintamalleja on vahvistettu ja uusilla hankkeilla on luotu uusia toimintamalleja. Aikuisopiston ja varhaiskasvatuksen Kotva-toimintaa järjestetään 12 ryhmässä	Varhaiskasvatus ja nuoriso- ja aikuisopistot: Kotivanhempi toimintaa on jatkettu kymmeneässä avoimessa päiväkodissa yhteistyössä Vantaan aikuisopiston ja varhaiskasvatuksen kanssa. Palvelua on käynnistetty yhteensä noin 100 kotivanhemmaa. Perusopetus: Vanhemmat mukana -hanke yhdessä Careerian kanssa.	Varhaiskasvatus ja nuoriso- ja aikuisopistot: Uudet ryhmät ovat aloittaneet Vaskikellossa Myrmyrmen alueella ja Länsimäen avoimessa päiväkodissa. Yhteensä 10 ryhmää toiminnassa. Perusopetus: Hankkeen avulla tuettu noin 30 maahanmuuttajavanhemman tietoisuutta peruskoulusta ja annettu eväitä omaan kouluttautumiseen. Hanke toimii yhteensä neljässä peruskouluissa. Toimintamalleja ei ole toteutettu ruotsinkielisten palveluiden tuosalueella.		

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
Strateginen tavoite 14. Asukkaiden mahdollisuudet osallistua aktiivisesti kaupungin ja oman asuinalueen kehittämiseen lisäantyyvät							
14.1 Lisätään vuorovaikutusta ja osallisuutta ottamalla käyttöön uusia menetelmiä sekä kehittämällä seuranta- ja arviointia	Kasvokkaiden osallistavien menetelmien ja sähköiseen osallistumisjärjestelmään sisältyvien sähköisten menetelmien kokeilu ja käyttöönotto	Osallisuusympäristön yksittäisiä työkaluja on testattu. Menetelmistä ei koottua tietoa	Sähköisiä ja kasvokkaisia osallistumisen menetelmiä käytetään aiempaa monipuolisemmin.	Jaakko Niinistö	Sähköisen osallisuusympäristön käyttöönottoprojekti saatiin loppuun menestyksellisesti. Kaupunkitasoinen käyttöönotto on käynnistynyt, toimialojen pääkäyttäjät on nimetty ja koulutettu alustan käyttöön. Henkilöstölle on järjestetty osallisuuskoulutuksia.	Sähköinen osallisuusympäristö siirtyi tuotantoon 1.12.2019 ja alustalla toteutettiin kaksi karttapohjaista kyselyä. Kaupungilla on käytössä myös osallistuvan budjetoinnin alusta, jossa toteutettiin yksi osallistuvan budjetoinnin hanke. Henkilöstölle on järjestetty osallisuuskoulutuksia uusista menetelmistä.	Tavoite toteutui täysin.
	Vuorovaikutus- ja osallisuusprosessien seurantamenetelmien käyttöönotto	Yhtenäisiä seurantamenetelmiä ei ole käytössä	Osallistumismahdollisuuksien määrää ja laatua mitataan. Seurantamenetelmät ja mittarit saadaan valmiiksi		Toimialat raportoivat yhteensä 244 asukkaalle tarjottua osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutta (toimialoitain Mato: 75, Sivi: 83, Soster: 71, Kajo: 3 ja Konsas: 12), joista 92:ssä hyödynnettiin sähköisiä menetelmiä ja 153:ssä kasvokkaisia. Uusia osallistumismahdollisuuksia raportoitiin 152 (toimialoitain Mato: 53, Sivi: 59, Soster: 31, Kajo: 0 ja Konsas: 9).	Mittarit ovat pitkälti valmiit ja käytössä.	
	Vantaalaisten äänestysaktiivisuuden nosto	Edelliset eduskuntavaalit (v. 2015: 67,8 %) ja europarlamenttivaalit (v. 2014: 40,1 %)	V. 2019 vaaleissa äänestysaktiivisuus kasvaa		Eduskuntavaalit järjestettiin 14.4.2019 ja europarlamenttivaalit 26.5.2019.	Vantaalla eduskuntavaaleissa 2019 kotimaan äänestysprosentti 70,4 ja kokonaiääänestysprosentti: 68,2 (v. 2015: 69,9 ja 67,8) ja europarlamenttivaaleissa 2019 kotimaan äänestysprosentti: 41,5 ja kokonaiääänestysprosentti 40,2 (v. 2014: 41,3 ja 40,1).	

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuunhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
Strateginen tavoite 15. Kaupungin tilojen sisäilmatilanne paranee							
15.1 Sisäilmakorjauksien onnistumista mitataan kohdekohtaisilla oirekyselyillä	Sisäilmakorjauksien onnistumista mitataan kohdekohtaisilla oirekyselyillä	Vuoden 2018 oirekyselyn tulokset	Sisäilmaoireet korjatussa kohteessa vähenevät 80 %	Elina Lehto-Häggroth ja Hannu Penttilä, raportointivastuu: Katri Kalske	Varhaiskasvatus: Sisäilmatutkimuksen perusteella Simonmetsän, Koskikujan ja Autioniityn päiväkodeissa edellytetään välittömiä toimenpiteitä sisäilmatilanteen korjaamiseksi. Perusopetus: Tutkimuksen toimenpiteisiin reagominen. Toimenpidesuunnitelma kuuden kiireellisimmän yksikön osalta. Nuoris- ja aikuiskoulutus: Sisäilmaoirekyselyn perusteella Myyrmäen toimipisteessä tarvitaan välittömiä toimenpiteitä. Varian toimipisteissä on viereillä sisäilmaselvityksiä ja niitä laajennetaan. Ympäristökeskus on tehnyt tarkastuksen Varian Myyrmäen toimipisteeseen ja tarkastusraportin mukaisesti sähköasoston työpajarakennuksen väistötilat tulee olla hankittuna vuoden 2019 loppuun mennessä. Väistötilojen hankinta on kesken.	Koskikujan päiväkodissa on tehty tarvittavat toimenpiteet. Kohdekohtainen oirekysely on toteutettu yhdessä koulussa. Vantaan koulujen, päiväkotien ja Varian kohdekohtaiset sisäilmaoirekyselyn tulokset julkaistiin huhtikuussa 2019.	Tavoite toteutui osittain.
15.2 Sisäilmasta sairastuneille tarjotaan tilat, jotka eivät aiheuta oireita	Käyttäjien lukumäärä, jolle ei ole löytnyt soveltuvia tiloja	Ei tiedossa	Kaikkie löytyy sopiva tila, jossa ei tule oireita	Elina Lehto-Häggroth ja Hannu Penttilä, raportointivastuu: Katri Kalske	Puhdas tila -esitys käsitelty opetuslautakunnassa huhtikuussa 2019. Tila valmistunut vuoden vaihteessa ja toiminnan aloittamiseen luotiin valmiudet.	Sisäympäristöpalvelijongin käyttöönotto helmikuussa 2020. Kaikille oppilaille on löytnyt sopiva opetustila muilla ratkaisulla, eikä erityispuhtaisiin tiloihin ole vielä osoitettu oppilaita.	Tavoite toteutui täysin.
Olemme edelläkävijöitä palvelujen kehittämässä							
Strateginen tavoite 16. Vantaan palvelut ovat laadukkaita, kustannustehokkaita ja vastaavat asukkaiden tarpeisiin							
16.1 Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto	Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto toteutuu hallitusti	Päätökset asiakas- ja potilastietojärjestelmän siirtymisestä on tehty, järjestelmän rakentaminen käynnissä	Apotin jatkuva palvelu varmistettu ja toinen käyttöönotto toteutuu 10/2019	Jukka T. Salminen	Apotti-järjestelmän käyttöönotto toteutettiin onnistuneesti kahdessa osassa 05/2019 ja 10/2019. Osa järjestelmän toiminnallisuudesta siirtyi käyttöön otettavaksi vuoden 2020 puolelle. Järjestelmän korjaukset ja optimointi jatkuvat edelleen mm. maksatuksen, laskutuksen, raportoinnin ja tietosuojan osalla.	Keskeiset toimenpiteet toteutettu.	Tavoite toteutui täysin.
16.2 Terveysasemien vastaanotolle pääsy nopeutuu	Päiväpoliklinikalla hoidontarpeen arvion jälkeen pääsy tarvittaessa lääkärin vastaanotolle alle 90 minuutissa, %-osuus asiakkaista	Uusi mittari, ei lähtötasoa	100 % päiväpoliklinikan asiakkaista pääsee tarvittaessa lääkärin vastaanotolle 90 minuutissa hoidontarpeen arviosta	Jukka T. Salminen	Nopas-hoitaja -malli otettiin käyttöön kolmella terveysasemalla. Sähköinen hoidontarpeenarvio laajeni kaikille terveysasemille syksyn aikana.	75 % päiväpoliklinikan asiakkaista pääsi vuonna 2019 tarvittaessa lääkärin vastaanotolle 90 minuutissa hoidontarpeen arviosta.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
Strateginen tavoite 17. Digitaalisten palveluista rakennetaan kuntalaisen pääasiointikanava							
17.1. Toimialoja, liikelaitoksia ja osakeyhtiöitä varten luodaan toiminnan digitalisointisuunnitelmat	Digisuunnitelmien määrä	2	9	Martti Lipponen Raportointivastuu: tietohallintojohtaja	Toiminta on suunniteltu, konseptoitu ja resursoitu ja hyvistä vaikutuksista on kyetty viestimään.	Yhteensä 23 hyväksyttyä digisuunnitelmaa.	Tavoite toteutui täysin.
17.2. Henkilöstölle ja kuntalaisille suunnatuilla mobiilipalveluilla laajennetaan palveluiden saavutettavuutta ja helppoutta sekä laajennetaan nykyistä palvelutarjontaa digitaaliseen muotoon	Mobiilipalveluiden määrä	2	7	Martti Lipponen Raportointivastuu: tietohallintojohtaja	Mobiilipalvelut on huomioitu uusissa hankinnoissa.	Yhteensä 15 mobiilipalvelua.	Tavoite toteutui täysin.
Johdamme uudistuen ja osallistuen							
Strateginen tavoite 19. Johtaminen uudistuu muutoksissa							
19.1. Tikkurilan toimitalohanke etenee	Hanke edistyy suunnitellusti	Hankesuunnittelu käynnistetty	Hankkeen suunnitelmat hyväksytyt ja asemakaavaluonnos valmis	Hannu Penttilä	Nykyisen toimistorakennuksen purkuruakan toteuttaja on valittu. Kielotie 13 työntekijöiden väistötilat on ratkaistu ja muutto tehtiin 2019 aikana. Monitilatoinistorakennuksen toteutuskiipailun alustava hankekuvaus ja kilpailuohjelma on käsitelty kaupunginhallituksessa 3.6.2019 ja hyväksytty VTK Kiinteistöt Oy:n hallituksessa 28.8.2019. Asemakaavamuutosehdotus on hyväksytty kaupunginhallituksessa 26.8.2019 asetettavaksi nähtäville.	Monitilatoinistorakennuksen toteutuskiipailun alustava hankekuvaus ja kilpailuohjelma on hyväksytty. Kielotie 13 asemakaavamuutosehdotus on hyväksytty kaupunginhallituksessa 26.8.2019 asetettavaksi nähtäville.	Tavoite toteutui täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2019	Mittari	Lähtötaso v:n 2017 loppu	Tavoitetaso 2019	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2019	Mittarien tilanne 1.1. - 31.12.2019	Tavoitteen toteutuminen
19.2 Toimintakulttuurin ja muutoksen johtamista tuetaan vaikuttavilla esimies- ja työyhteisövalmennuksilla	Valmennuksiin osallistuneiden lukumäärä	157	500	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonen	Systemaattisen muutostukimallin mukaisen 530 tuen järjestäminen kaupunkitasoisesti sekä toimialoille. Kaupunkitasoisesti, toimialoitain sekä tulosalueilla on toteutettu erilaisia työpajoja ja valmennuspäiviä. Strategian mukaisten valmennusten järjestäminen sisäisenä koulutuksena, Osuma-ohjaus. Strategisen valmentajan johtamisen ja muutosjohtamisen teeman esillä pitäminen, joka ohjannut yksilöitä hakeutumaan myös ulkoisiin saman teeman koulutuksiin.	Tavoite toteutui täysin.	
19.3 Hallittu maakunta- ja sote-uudistuksen johtaminen	Hallittu muutos, ajantasainen valmistelu ja muutoksen seuranta	Maakunta ja sote -valmisteluun on tuotettu pyydetty materiaali ja henkilöstö on osallistunut valmisteluun	Pyydetävät tiedot on toimitettu ja osallistuminen valmisteluun Vantaan nykyiset palvelut turvaten	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Ritva Viljanen ja Jukka T. Salminen	Uudistuksen valmisteluun osallistuttiin valmistelun lakkauttamiseen asti.	Ks. toimenpiteet.	Arviointia ei voitu tehdä.
Strateginen tavoite 20. Henkilöstön voimavarat vahvistuvat							
20.1 Sairauspoissaoloja ennaltaehkäistään ja niistä raportoidaan	Sairauspoissaolo-%	4,52%	4,40%	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat, raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonen	Esimiesten työkyky- ja terveysjohtamisen vahvistuminen. Työkyky- ja työsuojeluasiantuntijoilla tiedossa kaikki yli 90 päivää poissaolleet sekä yhteistyössä työterveyshuollon kanssa suunnitelma työkyvyn ja työssä jatkamisen tukemisesta (toteuma 90,2%). Tuunatun työn käyttö kaupunkitasoisesti 4,54 % sairauspoissaoloista.	Sairauspoissaolo-% vuoden 2019 osalta on 4,35 %. Verrattuna vuoden 2018 toteutumaan (4,72 %) sairauspoissaolot ovat vähentyneet.	Tavoite toteutui täysin.

2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen

10

Yleishallinto yhteensä

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	2 761	0	2 761	2 733	28
Menot	-31 776	2 435	-29 341	-28 383	-958
Toimintakate	-29 016	2 435	-26 580	-25 650	-931

Yleishallinnon talousarvio koostuu mm. kunnallisen päätöksentekojärjestelmän ja muiden yleisluonteisten toimintojen ja erien kustannuksista.

Yleishallinnon toimintatuotot toteutuivat 99 prosenttisesti ja toimintakulut 97 prosenttisesti. Yleishallinnon toimintakate toteutui kokonaisuudessaan 0,9 milj. euroa talousarviota parempana.

10 10

Keskusvaalilautakunta

Vastuhenkilö: Nelli Jääskeläinen, Niina Kolju

Puheenjohtaja: Tapani Salmi

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	714	0	714	713	1
Menot	-1 017	0	-1 017	-889	-128
Toimintakate	-303	0	-303	-175	-127

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on toimittaa kuntavaalit, eduskuntavaalit, tasavallan presidentin vaali ja europarlamenttivaalit. Keskusvaalilautakuntaan kuuluu kaupunginvaltuuston toimikaudekseen 2017–2021 valitsemat viisi jäsentä ja kahdeksan varajäsentä. Vuoden 2019 kevään aikana toimitettiin sekä eduskuntavaalit että europarlamenttivaalit. Keskusvaalilautakunta kokoontui kuusi kertaa.

Talousarvion toteutuminen

Keskusvaalilautakunnan talousarvion tulot toteutuivat 100 prosenttisesti ja menot toteutuivat 87 prosenttisesti. Eduskuntavaaleissa oli toimintakuluja europarlamenttivaaleja enemmän, sillä vaalijärjestelyiden henkilöstö ja -välineistökulut painottuivat ensimmäisenä järjestettyihin eduskuntavaaleihin.

10 20**Kaupunginvaltuusto**

Vastuhenkilö: Ritva Viljanen

Puheenjohtaja: Antti Lindtman

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-1 281	0	-1 281	-1 120	-161
Toimintakate	-1 281	0	-1 281	-1 120	-161

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kaupunginvaltuuston kokouksia pidettiin vuoden 2019 aikana 10. Valtuustovaliokunta kokoontui 7 kertaa, se-
lostustilaisuuksia pidettiin 10 ja iltakouluja kaksi. Lisäksi valtuusto piti toukokuussa kahden päivän valtuustose-
minaarin sekä yhden päivän seminaarin syyskuussa. Lisäksi valtuusto teki matkan Tampereelle tutustuakseen
ratikkahankkeeseen.

Talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuuston osalta talousarvion toteuma oli 87 prosenttia.

10 30**Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus**

Vastuhenkilö: Helena Hyvönen

Puheenjohtaja: Pietari Jääskeläinen

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-538	-3	-541	-456	-85
Toimintakate	-538	-3	-541	-456	-85

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Tarkastuslautakunta toimii kuntalain 410/2015 luvun 14 mukaan määräytyvien tehtävien sekä toiminta- ja arvi-
ointisuunnitelmansa mukaisesti. Kokouksia on vuoden aikana ollut tarkastuslautakunnalla yhteensä 15. Arvioin-
tikertomus vuodelta 2018 hyväksyttiin lautakunnassa 2.5.2019.

Yhteistyössä tilintarkastajan kanssa lautakunta käsittelee tilintarkastussuunnitelmaa. Vastuullinen tilintarkastaja
raportoii tarkastuksista lautakunnalle huhti- ja joulukuussa.

Tarkastuslautakuntaan kuuluu valtuustokaudella 2017–2021 yhteensä 11 jäsentä. Lautakunta 2017–2021 ei ole
jakautunut työryhmiin.

Talousarvion toteutuminen

Vuoden aikana ei ollut lisätoimeksiantoja tilintarkastustoiminnassa. Talousarvion menojen alitus oli 16 prosenttia.

10 40**Kaupunginhallitus**

Vastuhenkilö: Ritva Viljanen

Puheenjohtaja: Sari Multala

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	2 047	0	2 047	1 986	60
Menot	-14 137	2 438	-11 699	-11 099	-599
Toimintakate	-12 090	2 438	-9 652	-9 113	-539

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kaupunginhallitus kokoontui vuoden 2019 aikana 21 kertaa. Lisäksi järjestettiin kuusi kaupunginhallituksen iltakoulua. Kaupunginhallituksen yleisjaosto piti 10 kokousta.

Kaupunginhallitus teki opintomatkan Gentiin ja Brysseliin 13.-15.1.2019

Kaupunginhallituksen asettama (7.5.2018 § 6 ja 12.8.2019 § 23) Uusi Vantaa -luottamushenkilötoimikunta työskenteli vuoden 2019 loppuun ja piti vuoden 2019 aikana yhteensä yhdeksän kokousta. Alkuvuoden aikana toimikunta muun muassa valmisteli linjaukset uuden organisaation rakenteeseen ja edelleen hallintosääntöön. Loppuvuoden aikana toimikunta seurasi uudistuksen toteutusta ja mietti toimenpiteitä luottamushenkilöiden toimintaedellytysten parantamiseksi ja kaupunginhallituksen asettamisen toimikuntien kehittämiseksi.

Talousarvion toteutuminen

Kaupunginhallituksen talousarvion tulojen toteuma oli 97 prosenttia ja menojen toteuma oli 95 prosenttia.

10 50**Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset**

Vastuhenkilö: Ritva Viljanen

Toimielin: Kaupunginhallitus

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	34	-34
Menot	-14 804	0	-14 804	-14 819	15
Toimintakate	-14 804	0	-14 804	-14 786	-18

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Määrärahasta on maksettu kaupungin sopimusten mukaiset avustukset Tiedekeskussäätiölle ja Suomen kansallisoopperan vuotuinen käyttöavustus. Määrärahasta on maksettu HRI-hankkeen (seututieto), kaupunkitalousprofessorin, kaupunkitutkimusinstituutin ja kaupunkiakatemian kustannukset. Lisäksi määrärahasta on maksettu Vantaan kaupungin maksuosuus aluepelastuslaitoksen kustannuksista.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion toteuma oli 100 prosenttia.

11

Kaupunginjohtajan toimiala

Vastuhenkilö: Ritva Viljanen

Toimielin: Kaupunginhallitus

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	3 383	0	3 383	3 467	-85
Menot	-22 129	-69	-22 198	-19 179	-3 019
Toimintakate	-18 746	-69	-18 815	-15 712	-3 103

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2019

Kaupunginjohtajan toimiala sisältää yleisjohdon, kaupunginkanslian, sisäisen tarkastuksen, taloussuunnittelun, henkilöstökeskuksen, elinkeinopalvelujen ja viestinnän tulosalueet.

Kaupunginkanslian tulosalue vastasi

- kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen kokousten valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta,
- kaupungin yhteisistä ja kaupunginjohtajan toimialan lakiasioista,
- valmistelun ja päätöksenteon kehittämisestä,
- käännöspalveluista,
- yleisten vaalien järjestelyistä, kaupunkitason turvallisuus- ja valmiusasioista,
- kaupunginjohtajan toimialan keskitetyistä hallintopalveluista ja
- tehtäväluettaan koskevien kaupunkitasoisten ohjeiden antamisesta.

Kaupunginkanslian henkilöstö osallistui eduskuntavaalien järjestämiseen maaliskuussa 2019 ja EU-vaalijärjestelyihin toukokuussa 2019.

Vaalien järjestämistä varten pidettiin vaalitoimihenkilöille viisi koulutusta, joihin osallistui noin 140 osallistujaa. Vastaavasti luottamushenkilöille järjestettiin kymmenen koulutusta, joihin osallistui yhteensä yli 400 osallistujaa.

Lisäksi kaupungin henkilöstölle järjestettiin koulutusta tietosuojalainsäädännöstä. Koulutukseen osallistui noin 100 henkilöä.

Kaupunginkanslian henkilöresursseja käytettiin paljon Uusi Vantaa –organisaatiouudistukseen.

Kaupunginkanslian vuoden 2019 menojen talousarvion toteuma oli 98 prosenttia.

Sisäinen tarkastus avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja. Tarkastustyön vuosisuunnitelma toteutui suunnitellusti. Sisäisen tarkastuksen talousarvio alittui.

Taloussuunnittelun johdolla kehitettiin vuoden 2019 aikana taloussuunnitteluprosessia sekä valmisteltiin Uusi Vantaa -organisaatiouudistuksen mukainen talousarviorakenne vuoden 2020 talousarviota varten.

Vuoden 2019 aikana jatkettiin kaupunkitasoisen tiedolla johtamisen kehittämistä ja otettiin käyttöön uusi strategiatyökalu mm. strategian, sitovien tavoitteiden ja riskienhallinnan suunnittelua ja raportointia varten. Vuoden aikana valmisteltiin ja julkaistiin useita selvityksiä ja tutkimushankkeita. Yliopisto- ja korkeakouluysteistyötä edistettiin sekä Aalto-yliopiston että Helsingin yliopiston kanssa järjestetyissä työpajoissa. Kaupunkitutkimusinstituutin tutkijoiden kanssa käynnistettiin yhteistyöhankkeita.

Taloussuunnittelu alitti talousarvion, johtuen henkilökulujen säästöstä.

Henkilöstökeskuksen käyttösuunnitelman 2019 toteutuma: tulojen osalta toteutuma oli 103 prosenttia ja se liittyy työterveyshuollon kelakorvauksilla. Menojen osalta toteutuma oli 92 prosenttia eli talousarvio alittui. Säästöjä kertyi erityisesti ict-menoissa siksi, että Hijatin versionvaihto viivästyi.

Otettiin käyttöön uusi työvuorosuunnittelu- ja optimointijärjestelmä, jonka varsinainen tuotantokäytön aloitus jouduttiin siirtämään 2020 tammikuussa alkavalle suunnittelujaksolle. Valmisteltiin edelleen Hijatin uuden version ja työsopimusten sähköisen allekirjoituksen ja arkistoinnin käyttöönottoa. Toteutettiin opetuslalle käyttöön opettajien palvelukseen ottojärjestelmä, jota pilotoidaan muutamassa koulussa. Osallistuttiin esimiehille tarkoitetun Kompassi -raportoinnin uudistamiseen ja toteutettiin kokeiluna henkilöstöasioiden chatbot intranettiin.

Kilpailutettiin työterveyshuollon palvelut ja valmisteltiin uusi sopimuskausi alkamaan 1.1.2020.

Lisäksi käynnistettiin #ollaanihmisiksi -kampanja lisääntyneiden uhka- ja väkivaltatilanteiden vähentämiseksi. Kampanja sai Kunteko-ohjelmalta vuoden viestintäteko kunniamaininnan.

Uusi Vantaa organisaatiomuutosta tuettiin konsultoinnin ja muutostuen mallilla sekä sparrauksella.

Elinkeinopalvelujen tulosalue vastaa kaupungin elinvoimaisuuden kehittämisestä, elinkeino- ja kansainvälistymispolitiikan strategisesta suunnittelusta ja toteutuksesta sekä elinkeinopoliittisen seutuyhteistyön kehittämisestä. Vuoden 2019 osalta elinkeinopalvelujen tulosalueelle kuului yritysten toimintaympäristön kehittäminen, toimivien sijoittumispalveluiden kehittäminen ja ylläpitäminen sekä metropolialueen kilpailukykystrategian toteuttaminen. Lisäksi tulosalueen tehtäviä olivat yritysten neuvontapalvelut, matkailun kehittäminen sekä ystävyyskaupunkitoiminnan edistäminen elinkeinopolitiikan näkökulmasta erityisesti Rasttatin piirikunnan ja Jinafin kaupungin kanssa.

Vuonna 2019 aloitettiin myös kesäkuussa valmistuneen uuden elinvoima- ja vetovoimaohjelman käytännön toteuttaminen. Lisäksi Vantaa osallistui elinkeinopalveluiden johdolla maamme kuuden suurimman kaupungin yhteisen 6Aika-hankkeen edistämiseen, Urbaania kasvua UIA (Urban Innovative Action) -hankkeen toteuttamiseen, kaupungin matkailun kehittämiseen ja markkinointiin yhteistyössä seudullisen matkailuverkoston kanssa, Airport Academy Finlandin käynnistämiseen, yritysten houkutteluun sekä niiden sijoittumisen valmisteluun. Lisäksi toimintavuoteen ovat kuuluneet erilaisten tapahtumien toteuttamiseen osallistuminen, alueellisen klusterimallin rakentaminen ja sen verkostojen johtaminen, yhden luukun neuvontapalvelun rakentaminen ja elinkeinopäivän toteuttaminen.

Tulosalueen toimintamenot alittivat talousarvion, mikä johtui pääosin henkilöstömenojen toivottua alhaisemmasta toteumasta ja säästöistä hanketoiminnassa.

Viestintä. Uudistettu intranet avattiin tammikuussa. Loppuvuodesta järjestetty tyytyväisyyskysely osoitti, että muutos onnistui. Vantaa.fi uudistuksen suunnittelu ja saatiin valmiiksi järjestelmän kilpailutusta varten. Loppuvuodesta avattiin myös viestintä- ja mainostoimistojen kumppanien kilpailutus.

Viestinnässä otettiin käyttöön sosiaalisen median seuranta- ja hallinnointialusta tukemaan asiointia sosiaalisessa mediassa. Uusille asukkaille lähetettiin tervetuloa-kortti. Asukaslehteä julkaistiin viisi numeroa ja henkilöstölehti Vautsia kolme numeroa. Vantaa-kanavalla jatkettiin päätöksenteon viestintää sekä vantaalaisuuden esille nostamista videotarinoiden avulla.

Myyrmäen alueella käynnistettiin markkinointiyhteistyö alueen rakentajien ja yhteisöjen kanssa. Tapahtuminen Vantaa ja Valon Vantaa olivat paikallisen markkinoinnin kärkiteemoja.

Uusi Vantaa -projektiin liittyen päätettiin keskittää viestintäpalvelut toimialatasolla ja markkinointi kaupunkitasoisesti vuoden 2020 alusta.

Viestintä alitti budjetin.

Talousarvion toteutuminen 2019

Valtuustoon nähden sitovia eriä ovat kaupunginjohtajan toimialan tulot ja menot. Talousarvioon nähden tulot ylittivät 0,08 milj. euroa ja menot alittuivat 3,02 milj. euroa. Tulojen ylittyminen johtui mm. työterveyden ke-lakorvauksesta. Menojen alittuminen johtui mm. palvelujen ostojen alittumisesta ja henkilöstösäästöistä.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kaupunginjohtajan toimialan %-osuus koko kaupungin henkilöstöstä	1,6 %	1,7 %	1,7 %
Henkilöstökeskuksen järjestämät oppimispäivät	2 288	1 500	1 523
Työterveyshuollon kustannukset, euroa per työntekijä	383	370	325
Henkilöstöpalveluiden asiakasneuvonnan puheluiden vastausaika		alle 30 s	27 s
Palkkalaskelman hinta			
Muut sopimusalat (KVTES)	13,0	12,1	12,4
Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES)	22,1	20,5	18,4
YritysVantaan kautta perustetut yritykset	519	500	529
Yritysneuvonnan asiakaskäynnit	1 749	1 800	1 724
Luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestettävien koulutusten lukumäärä	16	17	16
Osallistujamäärä luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestettäviin koulutuksiin	513	599	640
Käännöstyöt	2 469	3 000	3 057
Viestinnän kustannukset, euroa per asukas	4,68	5,69	4,9

17**Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala****Vastuuhenkilö: Martti Lipponen ja Jaakko Niinistö****Toimielin: Kaupunginhallitus**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	9 210	0	9 210	8 930	280
Menot	-97 339	-371	-97 710	-89 826	-7 884
Toimintakate	-88 129	-371	-88 500	-80 896	-7 604

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2019

Vantaan kaupungin nettolainaotto oli 17,7 milj. euroa vuonna 2019 ja kaupungin lainakanta vuoden lopussa 897 milj. euroa. Velka/ asukas laski hieman vuoden 2018 lopusta ollen 3 853 euroa. Vantaa laski liikkeeseen ensimmäisenä kaupunkina kiinteäkorkoisen 5-vuotisen joukkovelkakirjalainan negatiivisella korolla.

Tietohallinnossa integraattorihankinnan sopimukset saatiin valmiiksi ja uusi toimintamalli otettiin käyttöön vuoden 2019 lopussa. Apotti otettiin käyttöön ja Matti - järjestelmän kehitys oli intensiivistä. SAP -järjestelmä päivitettiin ja parannettiin tietoturva.

Strategisten hankintojen tiekartta –ulkoisten resurssien johtamisen ja koordinoinninmalli – vahvistettiin kaupunginhallituksessa. Laadittiin keittiöverkkoselvitys ja päätettiin pilotointien aloittamisesta. Uuden sähköisen tilausjärjestelmän hankinta on aloitettu. Henkilöstöruokailun mobiilimaksaminen otettu käyttöön. Käyttöönottoa laajennetaan asteittain koskemaan myös valvonta- ja laitosaterioihin sekä välipalamaksamiseen.

Sähköinen osallisuusympäristö otettiin käyttöön. Uusia asukastiloja avattiin Tikkurilaan, Korsoon ja Mikkolaan. Yhteinen pöytä -toimintamallia on levitetty 15 kunnan alueelle. Vantaalla Yhteisen pöydän verkostoon kuuluu 70 toimipaikkaa.

Työllisyystilanteen positiivinen kehitys erityisesti pitkäaikaistyöttömien osalta pysähtyi vuonna 2019. Nuoriso-työttömyys pysytteli vuoden takaisella tasolla. Työmarkkinatuen kuntaosuus laski edelleen, tosin aikaisempaa maltillisemmin, jääden 17,4 milj. euroon.

Vantaa päätti hakea mukaan hallitusohjelman mukaiseen työllisyyden kuntakokeiluun, joka tuo toteutuessaan suuria muutoksia kunnan vastuisiin ja rooliin työllisyyden hoidon palveluiden tuottajana. TEM hyväksyi Vantaan hakemuksen ja aloitettiin hankkeen suunnittelu.

Talousarvion toteutuminen 2019

Konserni- ja asukaspalveluiden toimintatuottojen talousarvio oli 9,2 milj. euroa. Toimintatuottojen toteuma vuoden lopussa oli 8,9 milj. euroa.

Asukaspalveluiden toimintakulujen talousarvio oli 47,1 milj. euroa. Toimintakulujen toteuma vuoden lopussa oli 42,1 milj. euroa. Työmarkkinatuen kuntaosuus (2019: 17,4 milj. euroa) sekä palkkatukikulut alittuivat molemmat 1,1 milj. euroa ja työllistämisen lisätuet alittuivat 0,8 milj. euroa.

Konsernipalveluiden toimintakulujen talousarvio oli 48,9 milj. euroa. Toimintakulujen toteuma oli 46,8 milj. euroa.

Talous- ja hallintopalvelut

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimialan talouden ja projektien hallintaa sekä raportointia kehitettiin hallintopilven työkalujen avulla. Kehittämisyksikössä toteutettiin konserniyhteisöjen ohjausta yleisjaoston ja apulaiskaupunginjohtajan päätösten mukaisesti. Vuoden aikana toteutettiin useita konserniyhteisöjä koskevia rakenteellisia muutoksia. Talous- ja hallintopalveluissa varauduttiin loppuvuodesta toiminnan päättymiseen. Joulukuun lopussa talous- ja hallintopalveluissa ei ollut yhtään kokoaikaista talouden ja hallinnon työntekijää.

Talousarvion toteutuminen

Toimintakulujen talousarvio oli 1 423 830 euroa ja toteuma 901 567 euroa. Toimintakulut alittuivat noin 522 263 euroa. Toimintatuottoja oli budjetoitu 10 000 euroa. Talous ja hallintopalveluilla ei ollut vuonna 2019 toteutuneita toimintatuottoja

Rahoitus

Toiminta, keskeiset muutokset ja palveluiden kehittäminen

Vuonna 2019 kaupungin nettolainanotto oli ensimmäistä kertaa vuoden 2015 jälkeen positiivinen 17,7 milj. euroa ja kaupungin pitkäaikainen lainakanta vuoden 2019 lopussa 897 milj. euroa. Velka/asukas oli 3 853 euroa, eli hieman alempi kuin vuoden 2018 lopussa edelleen vahvana jatkuneesta väestönkasvusta johtuen.

Kaupungin pitkäaikainen varainhankinta toteutettiin myös vuonna 2019 poikkeuksellisesti kiinteäkorkoisilla lainoilla. Kaupunki laski liikkeeseen markkinoilla ensimmäisen kiinteäkorkoisen 5-vuotisen joukkovelkakirjalainan negatiivisella korolla, minkä lisäksi se nosti 10-vuotisen kiinteäkorkoisen lainan 0-korolla. Yhteensä uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiin 100 milj. euroa. Rahoitus myös kilpailutti VAV Asunnot Oy:lle useita pitkäaikaisia lainoja.

Kaupungin lainasalkku hyötyi historiallisen alhaisella tasolla jatkuneesta korkotasosta. Korkomenot alittivat selvästi budjetin alittaen niukasti 2 milj. euroa. Lainasalkun keskikorko painui 0,21 prosenttiin huolimatta suojausasteen noususta. Kiinteäkorkoiset lainat paransivat kaupungin lainasalkun korkoriskiasemaa, ja salkun duraatio nousi vuoden 2019 lopussa jo yli 1,8:n.

Riskienhallinnan kehittämistä ja jalkauttamista jatkettiin vuonna 2019. Kaupunki on ottanut käyttöön Targetor Pro -järjestelmän, mikä mahdollistaa jatkossa excel- pohjaisesta raportoinnista luopumisen koko konsernissa riskienhallinnan osalta.

Talousarvion toteutuminen

Rahoituksen tulosalueen toimintakulut alittivat vuoden 2019 talousarvion johtuen muun muassa korvausrekrytointien viivästyemisestä sekä uusien järjestelmien liittymien ja käyttöönoton siirtymisestä vuodelle 2020.

Talousoalvelukeskus

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Talousoalvelukeskuksessa on laajennettu prosessien automatisointia mm. robotiikkaa hyödyntämällä. Ostolaskuista reitittyy automaattisesti noin 60 prosenttia ja tiliöityy yli 20 prosenttia. Robotiikka toimii laskujen sisältövaatimuksien tarkastamisessa, arvonlisäverokirjausten oikeellisuuden valvonnassa ja erääntyneiden laskujen käsittelyn valvonnassa. Luottotappiokirjauksia automatisoitiin vuonna 2019, samoin palkanlaskentaprosessia on tytäryhtiöiden osalta automatisoitu. Käyttöön otetun automaation myötä vv. 2018 – 2019 on saavutettu noin 6 henkilötyövuoden säästö. Vuoden 2019 aikana valmisteltiin merkittävä toiminnan lisäkeskittäminen kaupunkitasoisesti – varhaiskasvatuksen asiakasmaksuasiat sekä ostolaskujen tiliointitehtävät hoidetaan vuoden 2020 alusta keskitetyistä talousoalveluista, jolloin yli 20 henkilöä siirtyi tehtävineen talousopalveluihin.

Konserniyhtiöiden taloushallinnon tietojärjestelmien ja prosessien harmonisointia emokaupungin kanssa on jatkettu. Vuonna 2019 noin 90 prosenttia keskitetystä taloushallinnon tositevolyyymista hoidettiin yhtenäisillä tietojärjestelmillä.

Talousoarvion toteutuminen

Talousoalvelukeskuksen toimintatuotot ylittyivät 14 prosentilla ja toimintakulut alittuivat 3 prosentilla suhteessa talousoarvioon. Toimintakatteella mitattuna talousoalvelukeskuksen toteuma alitti talousoarvion ollen 91 prosenttia talousoarviosta.

Tietohallinnon palvelukeskus

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Tietohallinto varmisti oman toimintansa jatkuvuutta ja kehittämistä sekä kehitysohjelman toteutuksen. Integraattorihankinnan sopimukset saatiin valmiiksi ja uutta toimintamallia alettiin käyttöönottaa vuoden lopussa. Apotti otettiin käyttöön ja Matti - järjestelmän kehitys oli intensiivistä. IT Palveluja ja infraa kehitettiin tietoliikenneverkon osalta, jatkettiin työasemaympäristön ajantasaistamista windows 10 käyttöjärjestelmien jakeiluilla, SAP järjestelmä päivitettiin ja parannettiin tietoturvaan. Toimialojen IT osaamista kasvatettiin siten, että opastettujen määrä kaksinkertaistettiin 12 000:en henkilöön pilviakatemia avulla. Lisäksi, toimialojen suunnitelman mukaisempaa digitalisointia varten toteutettiin digisuunnitelmia.

Talousoarvion toteutuminen

Tietohallinnon talousoarviossa oli toimintatuottoja budjetoitu 0,9 milj. euroa. Vuoden lopussa oli tuottoja toteutunut 1,1 milj. euroa, eli 123 prosenttia talousoarviosta. Talousoarvion ylitys johtui pääsääntöisesti siitä, että Vantaan työterveys yhtiöitettiin ja laskutus IT -palveluista aloitettiin. Toimintakuluja oli budjetoitu 40 milj. euroa. Vuoden lopussa kuluja oli toteutunut 39 milj. euroa eli 98 prosenttia. Alituksen keskeisin syy oli integraattorihanke. Toimintakatteella mitattuna tietohallinnon palvelukeskuksen toteuma oli 97 prosenttia.

Hankintakeskus

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Laadittiin keittiöverkkoselvitys ja päätettiin pilotointien aloittamisesta.

Tilaaajatuokipalveluiden kehittäminen on aloitettu. Uusi sähköinen tilausjärjestelmä on kilpailutuksessa. Henkilöstöruokailun mobiilimaksaminen otettu käyttöön. Mobiilimaksamisen käyttöönottoa laajennetaan asteittain koskemaan myös valvonta- ja laitosaterioita sekä välipalamaksamista.

Talousarvion toteutuminen

Hankintakeskukselle oli talousarvioon budjetoitu toimintatuottoja 1,386 milj. euroa. Vuoden lopussa oli toimintatuottoja toteutunut 1,171 milj. Euroa ollen 84 prosenttia talousarviosta. Toimintakuluja oli hankintakeskukselle budjetoitu 4,550 milj. euroa. Vuoden lopussa oli kuluja toteutunut 3,868 milj. euroa ollen 81 prosenttia talousarviosta.

Kuntalaispalvelut**Toiminta, keskeiset muutokset ja palveluiden kehittäminen**

Sähköisen osallisuusympäristön käyttöönottoprojekti on päättynyt ja palvelu on siirtynyt tuotantoon. Asukastilojen uudet tilat Tikkurilassa (Lummetie 2), Korsossa (Korsontie 4) ja Mikkolassa (Marsinkuja 1) otettiin käyttöön elokuussa. Asukastiloilla oli 88 931 kävijää vuonna 2019 (48 600/2018). Kävijämäärän kasvu johtuu uusista tiloista sekä tilastoihin mukaan otetuista kumppanuusjärjestöjen aukipitämistä tiloista (Leinikki ja Rubiini), joita ei ole raportoitu aikaisemmin tässä yhteydessä. Vuonna 2019 juhliittiin vammaisneuvoston 40-vuotista ja vanhusneuvoston 20-vuotista työtä Vantaalla.

Vuonna 2019 Vantaa-infon käyntiasiakasmäärä oli 190 000 (2018: 175 000). Maankäytön asiakaspalvelu ja kirjaamon käyntiasiointi siirtyivät Vantaa-infon tiloihin. Lisäksi toimialojen kassa- ja asiointipalveluita keskitettiin Vantaa-infoihin. Monikanavaista asiakaspalvelua edistettiin kokeilemalla työnkiertoa eri Vantaa-infon kanavissa (käyntipiste, puhelin, chat). Chatin käyttöä asiakaspalvelukanavana laajennettiin Vantaa-infossa ja pysäköinninvalvonnan neuvonnassa.

Asiakirjahallinnon ASTA:n kehittäminen eteni ja uusia sähköisen asioinnin integraatioita otettiin käyttöön Oma-Vantaan ja maankäytön Matti-järjestelmän osalta.

Kaupunginarkisto muutti uusiin tiloihin Hosantielle. Tiloissa on huomioitu tulevan digitointityön vaatimukset. Arkistossa aloitettiin ulkopuolisen toimijan suorittama digitointiprojekti, jossa vanhin asiakirja-aineisto kuvataan.

Yhteisen pöydän verkostoon kuuluvien toimipaikkojen määrä lisääntyi 70:een. Myös lahjoittajien määrä lisääntyi. Terminaaliin on saatu ruoan ohella enenevästi mm. astioita, hygieniatuotteita ja vitamiineja. Keskitettyyn logistiikkaan ja laajaan verkostoon perustuvasta ruoka-aputoiminnasta hyötyi välittömästi yli 5 000 vähävaraista vantaalaista viikoittain. Yhteisen pöydän palkkatukityöllistetyistä 36 prosenttia työllistyi avoimille työmarkkinoille. Yhteisen pöydän ja Sitran Hukaton Vantaa -projekti vantaalaisen ruoka-avun mallin levittämiseksi päättyi. Yhteensä 15 aluetta Suomessa on aloittanut toimenpiteitä mallin soveltamiseksi. Kevään 2019 aikana hävikkiterminaalilla kävi 400 vierasta seitsemästä maasta.

Vuoden 2019 aikana sosiaali- ja potilasasiamiehelle tuli hieman yli 2 000 yhteydenottoa, joista suurin osa koski terveydenhuoltoa.

Talousarvion toteutuminen

Kuntalaispalveluiden 2019 talousarviossa toimintatuottoja oli budjetoitu 436 000 euroa. Vuoden lopussa tuottojen toteuma oli 451 776 euroa. Toimintakuluja oli budjetoitu 7,65 milj. euroa ja toteuma vuoden 2019 lopussa oli 6,75 milj. euroa, ollen 88 prosenttia talousarviosta.

Työllisyyspalvelut

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Työllisyystilanteen positiivinen kehitys pysähtyi loppuvuodesta 2019. Nuorten työttömyys pysytteli vuoden takaisella tasolla. Joulukuun 2019 lopussa Vantaan työttömyysaste oli 8,9 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 8,7 prosenttia. Työttömiä työnhakijoita oli 10 516. Pitkäaikaistyöttömiä oli joulukuussa 2 314, alle 25-vuotiaita työttömiä oli 1 171 ja ulkomaalaisia työttömiä 2 739.

Työmarkkinatuen kuntaosuus jatkoi laskuaan myös vuonna 2019, mutta edellisvuotta huomattavasti maltillisemmin. Vuonna 2019 työmarkkinatuen kuntaosuus oli 17,4 milj. euroa.

Vuonna 2019 työllisyyspalveluissa valmisteltiin ja valmistauduttiin useaan isompaan muutokseen. Työllisyyspalveluiden organisaatio uudistettiin helmikuussa. Marraskuussa työllisyyspalveluissa otettiin käyttöön sosiaali- ja terveydenhuollon Apotti-järjestelmä. Työllisyyspalvelut ja TE-toimisto alkoivat valmistella uutta yhteistä nuorten palvelukokonaisuutta sekä suunnitella uusia asiakaspalvelutiloja Ohjaamon yhteyteen. Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti lokakuussa haun työllisyyden kuntakokeiluun. Vantaa valmisteli yhteistyössä Keravan kaupungin kanssa yhteisen hakemuksen, joka valittiin joulukuussa mukaan jatkovalmisteluun. Eduskunta käsittelee kokeilulain hyväksymisen keväällä 2020.

Alle 30-vuotiaiden työllisyyttä edistävän Ohjaamon matalan kynnyksen neuvonnassa asioitiin 2 366 kertaa ja henkilökohtaisessa ohjauksessa 2 271 kertaa. TEM vakiinnutti rahoituksensa Ohjaamoille vuoden lopussa.

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) kokonaisasiakasmäärä oli 2 655. TYP:n yhteydessä aloitti matalankynnyksen palvelupiste Työllisyyden palvelutori, joka toteutetaan yhteistyössä Espoon kaupungin, Helsingin kaupungin ja Uudenmaan TE-toimiston kanssa.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä oli 1709 asiakasta. Apotti-järjestelmän käyttöönotto haastoi kuntouttavaan työtoimintaan ohjausta ja päätöstentekoa.

Vuonna 2019 toteutettiin kuntouttavan työtoiminnan ostopalveluiden kilpailutus ja valitut palveluntuottajat aloittavat vuoden 2020 alusta. Kaupunkitasoisen kalustekierrätyksen toiminta kasvoi vuonna 2019 yli kahdellasadalla prosentilla. Valmennustaloilla suomen kielen opetusta maahanmuuttaja-asiakkaille laajennettiin osana myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmaa (MEK). Opetukseen osallistui yhteensä 186 asiakasta.

Vuonna 2019 työllistämisen lisätuet uudistettiin. Uudistuksen yhteydessä otettiin käyttöön nuorten rekrytointituki sekä työllistämisen lisätukien sähköinen hakumahdollisuus. Vantaa-lisää myönnettiin yrityksille ja yhdistyksille yhteensä 228 henkilön työllistämiseen. Nuorten kesätyösetelit jaettiin ensimmäistä kertaa kaikille vantaalaisille yhdeksäsluokkalaisille. Lisäksi jaossa oli 1 000 kpl seteleitä muille iältään 15-18 -vuotiaille nuorille. Kesätyösetelillä työllistettiin yhteensä 910 nuorta.

Yritysyhteistyön kontakteja oli työllisyyspalveluissa yhteensä 1 115. Vuonna 2019 Vantaan Megarekry-tapahuma järjestettiin keväällä Myyrmäessä Energia-areenalla sekä syksyllä Viihdekeskus Flamingossa. Muita rekrytointitilaisuuksia järjestettiin 85 kpl.

Vuonna 2019 kaupungilla työskenteli yhteensä 407 palkkatuettua henkilöä. Palkkatuella rahoitetun oppisopimuskoulutuksen aloitti 23 henkilöä.

Ulkopuolista rahoitusta saaneista hankkeista päättyi työttömiä digialan ja robotiikan aloille ohjannut Digipore-hanke sekä Korko -hanke. Vuonna 2017 alkanut julkisten hankintojen avulla työllistymistä edistävä SIEPP-hanke jatkuu maaliskuuhun 2020 tavoitteenaan juurruttaa kehitetty malli osaksi vakituisia toimintoja. TE-rahoitusta saava Luotsi-hanke aloitti toimintansa tammikuussa. ESR-rahoitteinen yritysten ja maahanmuuttajatyönhakijoiden osaamisen kohtaantoon keskittyvä MATCH- hanke käynnisti toimintansa. Työllisyyspalveluiden ja nuoris- ja aikuiskoulutuksen yhteistyössä toteutettava maahanmuuttajien osaamiskeskus aloitti toimintansa toukokuussa. Osaamiskeskus edistää vantaalaisten maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista, työllistymistä ja kouluttautumista. Lisäksi työllisyyspalvelut on mukana elinkeinopalveluiden Urbaania kasvua -hankkeessa.

Talousarvion toteutuminen

Työllisyyspalveluiden toimintakulujen talousarvio vuodelle 2019 oli 38.4 milj. Euroa, mikä alittui johtuen työmarkkinatuen kuntaosuudesta ja palkkatukikuluista yhteensä 2,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 työmarkkinatuen kuntaosuus oli 17,4 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 18,2 miljoonaa euroa. Työllistämisen lisätuet alittuivat 0,8 miljoonaa euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Talousohjelukeskus			
Käsitellyt ostolaskut, kpl/ htv – palvelukeskus	30 311	28 320	31 522
Käsitellyt ostolaskut, kpl/ htv – koko kaupunki	9 590	8 720	11 268
	(3 toimialaa)	(3 toimialaa)	(3 toimialaa)
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/ htv – palvelukeskus	50 358	44 360	64 299
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/ htv – koko kaupunki	9 418	7 500	9 501
	(3 toimialaa)	(3 toimialaa)	(3 toimialaa)
Kirjanpito tehtäviin sitoutuneet htv:t – koko kaupunki	7,7	9,2	7,0
	(3 toimialaa)	(3 toimialaa)	(3 toimialaa)

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Tietohallinto			
Työasemamäärä -hallinto - kannettavat ja työasemat, kpl	7 599		
Työasemamäärä opetus - tabletit, kpl	Ei tiedossa		
- kannettavat ja työasemat, kpl	11 550		
Asiakastyytyväisyys - ServiceDesk (1-5 > aiemmin 1-10)	4,4		
Tikettimäärä - Keskimäärin kuukaudessa	4 874		
IT-investointien onnistunut läpivienti - budjettitoteuma	95 %		
Kuntalaispalvelut			
Tulosalueella avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lukumäärä	135	170	142
Vantaa-infojen keskitettyjen palvelujen määrän kasvu (%)	8	5	9
Vantaa-infon asiakasmäärä	175 000	150 000	190 000
Talous- ja velkaneuvonnan sähköisen palvelun kautta tulleiden asiakkaiden määrä (%). *)	94	-	-
Koettu tyytyväisyys järjestettyyn osallistumismahdollisuuteen (ka väliltä 1-5)	4,1	4	4,2
Ruokahävikin talteenotto (kg / vko)	20 000	38 000	20 000
Työllisyyspalvelut			
Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärän vuosimuutos (%)	17,2 % (1 761)	(1 789)	-3,1 % (1 706)
Työttömien nuorten virta yli kolmen kuukauden työttömyyteen	37 %		31 %
Ei työttömänä tai toimenpiteissä kolme kuukautta kaupungin palkkatukityösuhteen päättymisen jälkeen (tammi-huhtikuu) - vuosi	27,0 %	25,0 %	28,4 %
Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelu TYP:n päätyneet asiakkuudet	2 009	2 500	1 871
Valmennustalojen asiakaspäivän hinta **)	83 €	65 €	63 €
Valmennustalojen asiakaspaikkojen täyttöaste	64 %	70 %	60 %

*) Talous- ja velkaneuvonta siirtynyt valtiolle vuoden 2019 alusta.

**) Laskentatapa muuttunut. TP 2018 samalla laskutavalla 67 euroa.

12**Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala**

Vastuhenkilö: Jukka T Salminen

Toimielin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Puheenjohtaja: Pirkko Letto

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	43 318	-1 400	41 918	39 604	2 314
Menot	-638 773	-24 404	-663 177	-672 277	9 100
Toimintakate	-595 455	-25 804	-621 259	-632 673	11 414

12**Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala ilman erikoissairaanhoidtoa**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	41 648	-1 400	40 248	37 832	2 416
Menot	-399 332	-12 504	-411 836	-418 022	6 186
Toimintakate	-357 684	-13 904	-371 588	-380 191	8 603

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2019

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla otettiin vuonna 2019 onnistuneesti käyttöön uusi asiakas- ja potilas-tietojärjestelmä Apotti. Käyttöönotto vaiheistettiin touko- ja marraskuulle. Osa toiminnallisuuksista otetaan käyttöön vuoden 2020 puolella. Apotissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiedot ovat samassa tietojärjes-telmässä; sosiaalihuollon osuus otettiin Vantaalla käyttöön ensimmäisenä maailmassa. Järjestelmän käyttöön-otto ja siihen valmistautuminen ovat vaatineet viime vuosina huomattavan työpanoksen toimialalta, mikä on osaltaan heijastunut myös toimialan palvelukykyyn. Järjestelmän korjaukset ja optimointi jatkuvat mm. maksa-tuksen, laskutuksen, raportoinnin ja tietosuojan osa-alueilla.

Vantaan voimakas väestönkasvu sekä ikääntyneiden ja vieraskielisten asukkaiden määrän kasvu heijastuivat kaikkien tulosalueiden palvelutarpeisiin. Samanaikaisesti väestömuutosten ja voimavaroja sitovan uuden tieto-järjestelmän käyttöönoton kanssa henkilöstön rekrytointivaikeudet ja kilpailu osaavasta työvoimasta kasvoivat. Haasteita oli erityisesti lääkäreiden, sosiaalityöntekijöiden ja hoitajien saatavuudessa. Toimialan veto- ja pito-voimaisuuteen panostettiin monin tavoin mm. yhteistyössä kaupungin, oppilaitosten ja Seuren kanssa, ja tulos-alueet jatkoivat omia kehittämistoimiaan rekrytointitilanteen parantamiseksi.

Toimialaan kohdistuneista paineista huolimatta sosiaali- ja terveystoimen asiakkaat olivat hyvin tyytyväisiä saa-miinsa palveluihin. Joka toinen vuosi toteutettavaan toimialan laajaan asiakastytyväisyyskyselyyn vastasi lähes 3 000 palveluja käyttänyttä, ja he antoivat kouluarvosanoilla mitattuna toimialalle arvosanan 9-. Erityisen tyy-tyväisiä asiakkaat olivat kohteluun ja palvelun asiantuntevuuteen, kehittämistä on eniten asiakkaan osallista-misessa palvelunsa suunnitteluun.

Kaikilla tulosalueilla toteutettiin tai käynnistettiin rakenteellisia muutoksia palvelujen saatavuuden ja asiakas-lähtöisyyden parantamiseksi. Perhekeskustoimintamallia kehitettiin kaupunginjohtajan asettamassa poikkihal-linnolisessa työryhmässä. Terveyspalvelujen keskitetty puhelinpalvelu aloitti alkuvuodesta, ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen uusi organisaatio käynnistyi syyskuussa. Sähköinen hoidontarpeen arviointi laajennettiin

kaikille terveysasemille. Perhepalvelujen strategiset kehittämistoimenpiteet käynnistettiin lautakuntakäsittelyn jälkeen. Perhesosiaalityön yksikkö perustettiin vahvistamaan sosiaalihuoltolain mukaista erityistä tukea tarvitsevien lasten ja perheiden palveluja. Lastensuojelussa kouluttauduttiin systemisen työmallin mukaiseen sosiaalityöhön. Myyrmäen vanhustenkeskus avautui syyskuussa. Vanhusten laitoshoidon vähentäminen eteni kehittämishojelman mukaisesti. Vammaispalveluissa on laadittu konkreettiset suunnitelmat laitoshoidon purkamiseksi kuluvan vuoden loppuun mennessä. Lastensuojelussa ja erityisasumisessa panostettiin ja tehostettiin oman ja ostopalvelujen laadun valvontaa.

Vantaan erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa lähes kokonaisuudessaan HUS-kuntayhtymä. HUS:n palvelutuotanto Vantaalle vastasi edellisvuoden tasoa. HUS tuotti myös terveydenhuoltolain mukaisia erikoislääkärin konsultaatioita. Osa konsultaatio- ja koulutustoiminnasta toteutettiin Vantaan terveysasemilla. Vantaan terveyskeskuksessa laadittujen ei-päivystyksellisten läheteiden määrä väheni 1,2 prosenttia edellisvuoteen verrattuna; yksityissektorin tekemien läheteiden määrä kasvoi 18 prosenttia.

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen toiminta toteutui palvelusopimuksen mukaisena toimenpiteiden määrän ja toimialan sopimuslaskutuksen osalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa jatkettiin pitkäjänteistä työtä toimialalle asetettujen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Huolimatta kaupungin yhteisistä asukkaiden hyvinvointia edistävästä toimista lasten ja nuorten huostaanottojen tarve ei vähentynyt toivotusti. Vuoden 2019 aikana huostaanotettuna oli 0,24 prosenttia 0 - 17-vuotiaista vantaalaisista tavoitteen ollessa alle 0,23 prosenttia ikäluokasta. Omassa kodissa kotihoidon turvin tai ilman palvelutarvetta asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus kasvoi edelleen ollen 93,2 prosenttia ikäluokasta, mikä alitti niukasti asetetun tavoitteen. Maahanmuuttajapalvelujen asiakkaaksi vuonna 2016 tulleiden työkäisten kotoutuminen toteutui asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Apotin käyttöönotto toteutui onnistuneesti kahdessa vaiheessa vuonna 2019, osa toiminnallisuuksista siirtyi vuoden 2020 alkupuolella käyttöön otettavaksi. Terveysasemien päiväpoliklinikan asiakkaista 75 prosenttia pääsi tarvitessaan lääkärin vastaanotolle 90 minuutissa hoidon tarpeen arviosta tavoitteen ollessa sata prosenttia. Sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun osallistuttiin suunnitellusti uudistuksen lakkauttamiseen asti.

Talousarvion toteutuminen 2019

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan menot vuonna 2019 olivat 672,3 milj. euroa ja tulot 39,6 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon oman palvelutuotannon menot vuonna 2019 olivat 418,0 milj. euroa ja tulot 37,8 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto korotti 16.12.2019 toimialan menomäärärahaa toimialan esityksen mukaisesti 24,4 milj. eurolla ja pienensi tulomäärärahaa 1,4 milj. eurolla. Määrärahan muutosesitys perustui lokakuun lopun tilanteen toteutumisennusteeseen. Opiskelijoiden ja koululaisten palkkaamista varten tarkoitettuja määrärahoja siirrettiin kaupunginjohtajan päätöksellä toimialalle 0,2 milj. euroa.

Oman palvelutuotannon menot ylittivät alkuperäisen määrärahan 18,7 milj. eurolla (4,7 %) ja tulot alittivat 3,8 milj. eurolla (9,2 %). Lopulliseen määrärahaan nähden menot ylittyivät 6,2 milj. eurolla (1,5 %) ja tulot alittivat 2,4 milj. eurolla (6 %). Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäistä käyttösuunnitelmaa 22,5 milj. euroa ja muutettua käyttösuunnitelmaa 8,6 milj. euroa heikompi.

Lopullisen määrärahan ylitys aiheutui asiakaspalvelujen ostoista vanhus- ja vammaispalveluissa ja lastensuojelun sijaishuollossa.

Erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset vuonna 2019 olivat 254,3 milj. euroa. Vantaan kaupungin talousarviossa vuoden 2019 palvelusopimuksen menoihin oli varattu 230,0 milj. euroa. HUS:in talousarviossa Vantaan maksuosuudeksi oli arvioitu 231,6 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto korotti 16.12.2019 erikoissairaanhoidon menomäärärahaa toimialan esityksen mukaisesti 11,9 milj. eurolla, joka sisälsi HUS-johdolta 30.8.2019 saadun päivitetyn toteutumisennusteen. HUS-palvelusopimuksen toteutumisennuste oli 242,0 milj. euroa.

HUS:n palvelusopimuksen menot kalliin hoidon tasauksen jälkeen olivat Vantaalle vuonna 2019 noin 244,2 milj. euroa.

Erikoissairaanhoidon alkuperäiseen talousarvioon nähden menot ylittyivät 14,8 milj. eurolla ja tulot noin 0,1 milj. eurolla. Lopulliseen määrärahaan nähden tulosalueen menot ylittyivät 2,9 milj. eurolla. Tulos (netto-toimintamenot) oli alkuperäistä talousarviota 14,7 milj. euroa heikompi ja lopullista talousarviota 2,8 milj. euroa heikompi

12 10

Talous- ja hallintopalvelut

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	300	0	300	153	147
Menot	-8 662	1 012	-7 650	-5 489	-2 161
Toimintakate	-8 362	1 012	-7 350	-5 336	-2 015

Taulukko sisältää talous- ja hallintopalvelujen sekä sosiaali- ja terveyslautakunnan luvut.

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Uusi asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotti otettiin Vantaalla käyttöön vuonna 2019 kahdessa vaiheessa, toukokuussa ja marraskuussa. Käyttöönottoon osallistui suuri osa talous- ja hallintopalvelujen henkilöstöstä. Osa toiminnallisuuksista, mm. vammaispalvelut, perheoikeudelliset palvelut ja päihdepalvelut jäivät käyttöönotettavaksi vuoden 2020 puolelle. Järjestelmän korjaukset ja optimointi jatkuivat edelleen mm. maksatuksen, las-
kutuksen, raportoinnin ja tietosuojan osa-alueilla.

Henkilöstöyksikkö tuki Apotin käyttöönottoa sijaisjärjestelyjen koordinoitavilla sekä muilla erityisjärjestelyillä. Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönoton tukemisen lisäksi toimialalla panostettiin koulutuksen osalta erityisesti haastavien asiakastilanteiden kohtaamiseen ja väkivallan uhkan estämiseen. Lisäksi toteutettiin osaamisen kehittämisen toimia koulutussuunnitelman mukaisesti yhteistyökumppaneiden kanssa.

Toimialan suuri haaste vuonna 2019 oli henkilöstön saatavuus tietyissä ammattiryhmissä. Toimialan veto- ja pitovoimaisuuteen panostettiin monin tavoin yhteistyössä mm. kaupungin, oppilaitosten ja Seuren kanssa. Työ jatkuu edelleen. Terveysjohtamisen tukitoimia edistettiin mm. uudelleensijoituksin, työkokeiluun, osasairauspäivärahalla sekä tuunatulla työllä. Tutka-järjestelmän työolojen haittoja ja vaaroja sekä Kunta10 -kyselyn tuloksia käsiteltiin ja arvioitiin mm. Laava-menetelmällä, ja toimenpidetavoitteita asetettiin työpistetasolta toimialatasolle.

Uuden palvelusetelijärjestelmän hankkimiseksi tehtiin laajaa yhteistyötä Uudenmaan alueen kuntien kanssa; uusi järjestelmä otetaan käyttöön keväällä 2020. Yhteistyötä asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämiseksi jatkettiin Hyks-alueella.

Kahden vuoden välein tehtävä toimialan laaja asiakastytyväisyyskysely toteutettiin toimialan omassa palvelutuotannossa syys-lokakuussa 2019. Ostopalvelujen kyselyn valmistelu aloitettiin.

Talous- ja hallintopalvelut koordinoi useiden kaupunkitasoisten ohjelmien, kuten Vantaan Hyvinvointiohjelman, Resurssiviisauden tiekartan sekä Myönteisen erityiskohtelun toimenpideohjelman, toimeenpanoa ja raportointia toimialalla. Liikunnan lisäämiseen tähtäävän terveyden edistämishankkeen valmisteluun ja toteutukseen osallistuttiin yhdessä terveystalvelujen, sivistystoimen ja liikuntapalvelujen kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kaupunkitasoisen strategiateeman valmistelu osana Uusi Vantaa -kokonaisuutta aloitettiin.

Talous- ja hallintopalvelut osallistui aktiivisesti toimialan hankkeiden valmisteluun ja toteutukseen; näistä merkittävimpinä CoHeWe (Co-Created Health and Wellbeing) -hanke ja SIB lapset -vaikuttavuusinvestointihanke. Toimialan data-analytiikan ja tiedolla johtamisen kehittämissuunnitelmaa edistettiin. Tulosalue osallistui myös kaupunkitasoiseen tiedolla johtamisen mallin kehittämiseen. Tulosalueiden kanssa tehtiin yhteistyötä Lean-kehittämisessä, ja Lean-valmentajien verkoston toiminta aloitettiin.

Sosiaali- ja terveystoimen keskitetty arkistotila (noin 5,5 hyllykilometriä) Hosantielle valmistui maaliskuussa. Sosiaalitoimen päättyneiden asiakkuuksien asiakasasiakirjat siirrettiin sinne kesän aikana.

Tietosuojatiimi laati toimialalle tietosuojaan liittyviä ohjeistuksia, ja valmisteli neljä keväällä 2020 julkaistavaa tietosuojakoulutusvideota yhteistyössä toimialan viestinnän kanssa.

Hankintatiimi laati ostopalvelujen valvonnan tueksi kilpailutusten valmistelun yhteydessä valvontasuunnitelmia tulosityksiköiden työkaluiksi.

Taloussarvion toteutuminen

Tulosalueen menot vuonna 2019 olivat 5,4 milj. euroa ja tulot 0,15 milj. euroa.

Tulosalueen alkuperäisen taloussarvion nähden menot alittuivat 2,2 milj. eurolla ja tulot alittuivat 1,5 milj. eurolla. Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäistä käyttösuunnitelmaa 2,0 milj. euroa parempi.

Lisäksi talous- ja hallintopalvelujen menomäärärahasa oli varauduttu toimialan yhteisiin menoihin, kuten hankkeiden menoihin sekä toimialan koulutusmenoihin.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Toimialan henkilöstömäärä ⁽¹⁾	2 754	2 879	2 931
Toimialan esimiesten määrä	197	193	206
Talous- ja hallintopalv. Henkilöstömäärä ⁽²⁾	71	78	89
Hallinnollisten tehtävien toteutunut työaika henkilöstövuosina	62,9	62,4	71
Talous- ja hallintopalvelujen henkilöstö / toimialan henkilöstö	2,6 %	2,7 %	3,0 %
Talous- ja hallintopalvelujen henkilöstö / toimialan esimiesten määrä	36,0 %	40,4 %	43,2 %

¹⁾ Sis. suun terveydenhuollon liikelaitoksen.

²⁾ Sis. tietohallinnon rahoittaman Apotti -hanketoimiston määräaikaiset ja tietosuojasetuksen toimeenpanon ja arkistotyöhön kohdistuvat määräaikaiset tehtävät.

12 20**Erikoissairaanhoito**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	1 670	0	1 670	1 773	-103
Menot	-239 441	-11 900	-251 341	-254 255	2 914
Toimintakate	-237 771	-11 900	-249 671	-252 482	2 811

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa lähes kokonaisuudessaan HUS-kuntayhtymä. Erikoissairaanhoidon palvelutuotannosta ja määrärahasta sovittiin HUS:n ja Vantaan välisessä palvelusopimuksessa, joka perustui vuonna 2018 käytyihin kuntaneuvotteluihin.

HUS tuotti kunnalle palvelutuotteina NordDRG-tuotteita (hoitokokonaisuuksia), käyntituotteita, hoitopäivä-tuotteita sekä terveydenhuoltolain mukaisia erikoislääkärin konsultaatioita. Osa konsultaatio- ja koulutustoiminnasta toteutettiin Vantaan terveysasemilla. Vuonna 2019 jatkettiin erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyön ja hoitopolkujen kehittämistä.

Vuonna 2019 HUS tuotti Vantaalle NordDRG-tuotteita 0,3 prosenttia ja käyntituotteita 1,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Hoitopäivätuotteiden määrä kasvoi 0,9 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Vantaalaisille tehtiin yhteensä 43 360 ei-päivystyksellistä lähetettä HUS:iin, mikä oli 5 prosenttia (2 084) enemmän kuin vuonna 2018. Läheteistä 59 prosenttia tehtiin Vantaan terveyskeskuksesta, 33,5 prosenttia yksityissektorilta ja 5,6 prosenttia työterveyshuollosta. Terveyskeskuksen tekemien ei-päivystyksellisten läheteiden määrä väheni 1,2 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna. Yksityissektorin tekemien läheteiden osalta kasvua edellisvuoteen oli 18 prosenttia. Vuoden lopussa (31.12.2019) osastojonoissa oli 2 322 potilasta. Heistä yli kuusi kuukautta jonottaneita oli 163, joista 65 kirurgian ja 65 silmäsairauksien erikoisalujen jonoissa. Siirtoviivepäivistä maksettiin vuonna 2019 noin 0,5 milj. euroa.

Talousarvion toteutuminen

Erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset vuonna 2019 olivat 254,3 milj. euroa. Tehtäväalueen määräraha sisältää HUS-palvelusopimuksen lisäksi kiireellisen sairaankuljetuksen ja ensihoidon järjestämisen, e-arkiston ja e-reseptin tietojärjestelmämenot ja myrkytystietokeskuksen sekä terveysasemien erikoissairaanhoidon menot.

Vantaan kaupungin talousarviossa vuoden 2019 palvelusopimuksen menoihin oli varattu 230,0 milj. euroa. HUS:in talousarviossa Vantaan maksusuudeksi oli arvioitu 231,6 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto korotti 16.12.2019 erikoissairaanhoidon menomäärärahaa toimialan esityksen mukaisesti 11,9 milj. eurolla, joka sisälsi HUS-johdolta 30.8.2019 saadun päivitetyn toteutumisennusteen. HUS-palvelusopimuksen toteutumisennuste oli 242,0 milj. euroa.

HUS:n palvelusopimuksen menot kalliin hoidon tasauksen jälkeen olivat Vantaalle vuonna 2019 noin 244,2 milj. euroa.

Erikoissairaanhoidon alkuperäiseen talousarvioon nähden menot ylittyivät 14,8 milj. eurolla ja tulot noin 0,1 milj. eurolla. Lopulliseen määrärahaan nähden tulosalueen menot ylittyivät 2,9 milj. eurolla. Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäistä talousarviota 14,7 milj. euroa heikompi ja lopullista talousarviota 2,8 milj. euroa heikompi.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Tuotteistetut hoitokokonaisuudet	93 956	92 374	93 693
Poliklinikkakäynnit	274 219	263 003	269 235
Vuodeosastohoitopäivät	32 585	31 148	32 862
Kaikki jonossa olevat	2289	2 181	2 322
Lasketut siirtoviivepäivät / milj. euroa	0,2	0	0,5

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Erikoissairaanhoidon palvelusopimuksen arvo/ milj. euroa ¹⁾	229,5	230	244,2
Euroa/asukas	1 006	1 008	1 046
Euroa/hoitokokonaisuus (hinnoiteltu tuote)	1 534	1 516	1 560

¹⁾ Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ja Vantaan kaupunki neuvottelevat erikoissairaanhoidon tuotekokonaisuuksien määrästä ja kokonaiskustannusarviosta vuosittain. Neuvottelutulos kirjataan palvelusopimukseen. Tilinpäätöstiedot eivät sisällä kalliin hoidon tasausta.

12 30**Terveyspalvelut**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	4 100	0	4 100	3 844	256
Menot	-97 752	-2 445	-100 197	-98 239	-1 959
Toimintakate	-93 652	-2 445	-96 097	-94 395	-1 702

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Terveyspalveluissa käynnistettiin ja tehtiin useita rakenteellisia muutoksia. Vuoden 2019 alussa mielenterveys-työtä tekevät hoitajat siirtyivät terveysasemapalvelujen kolmesta tulosyksiköstä päihdepalvelujen tulosyksikköön. Alkuvuodesta aloitettiin terveysasemien keskitetty puhelinpalvelu, ja syyskuussa aloitti päihde- ja mielenterveyspalvelujen uusi organisaatio. Kuntoutusyksikön uusi organisaatio valmisteltiin käynnistymään vuoden 2020 alusta.

Palvelujen saatavuutta ja valinnanvapautta parannettiin mm. laajentamalla sähköinen hoidontarpeen arviointi (eHTA) Myyrmäen terveysaseman pilotista muille terveysasemille. Neuvolan vaihtamisen prosessi lyhennettiin Lean-menetelmin työskennellen 2-3 kuukaudesta vastaanoton aikana tapahtuvaksi. Maksuton ehkäisy laajennettiin koskemaan kaikkia alle 25-vuotiaita. Asiakasportaali Maisan kautta aloitettiin äitiysneuvolan esitietolomakkeiden täyttäminen sekä terveysasemapalveluissa pilotti asiakkaan ottamien ihomuutoskuvien lähettämisestä ja hoitoon ohjaamisesta. Korson terveysasemalla kehitettiin päiväpoliklinikan nopeutettu hoitajavastaanotto (Nopsa-hoitajamalli).

Uutena palvelumuotona aloitti opiskeluterveydenhuollossa kaksi mielenterveystyötä tekevää sairaanhoitajaa. Mielenterveyspalveluja kehitettiin poistamalla päällekkäistä työtä, ja ryhmätoiminnassa hyödynnettiin sekä päihde- että mielenterveystyön ammattilaisia.

Asiakaslähtöisyyttä parannettiin pilotoimalla Potilaiden ideat -tauluja osalla terveysasemista sekä osallistamalla CoHeWe-hankkeeseen (Co-creating Health and Well-being). Terveyspalvelujen edustajat osallistuivat perhekeskuksen suunnittelutyöryhmään sekä lapsiperheiden ja avointen kohtaamispaikkojen kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Toiminnan tasalaatuisuutta parannettiin jatkamalla toimintojen vakiointia, mm. ottamalla käyttöön yhtenäinen ihomuutospoliklinikkatoiminta.

Yleislääkärin iltavastaanottoja ei toteutettu omana toimintana, kuten valtuusto edellytti. Yleislääkärin vastaanotolle on kuitenkin päässyt yksityiselle palveluntuottajalle palvelusetelien ja maksusitoumuksella sekä virka-aikana että iltaisin.

Apotin käyttöönotto 10.5.2019 toteutui suunnitellusti kuntoutus- ja terveysasemapalveluissa sekä ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa. Päihdepalvelujen marraskuulle suunniteltu käyttöönotto siirtyi rekisterirajoihin liittyvien juridisten ja potilasturvallisuushaasteiden johdosta, ja valmisteltiin tapahtuvaksi 1.2.2020. Kokonaisuus (koulutukset, käyttöönotto ja kiireellisen toiminnan priorisointi) vaati vuoden aikana paljon henkilöstöresurssia, mikä heikensi palvelujen saatavuutta. Apotin raportointiominaisuuksien hyödyntäminen tiedolla johtamisessa ei vielä täyttänyt odotuksia.

Terveyskeskuslääkäreiden rekrytointi vaikeutui. Terveysasemien, puhelinpalvelun ja ennaltaehkäisevän terveydenhuollon varahenkilöstöjärjestelmä valmisteltiin Seure-yhteistyönä.

Väestönkasvu vaikutti kaikkien terveyspalvelujen kysyntään. Väestön monikulttuurisuus lisää keskimäärin yksittäisen palvelukontaktin tuottamiselta vaadittavaa aikaa sekä lisää tarvetta henkilöstön kulttuurisensitiivisyyden koulutukseen.

Työnkierto toteutui tulosalueella siten, että terveysasemien hoitajia siirtyi työskentelemään keskitetyssä puhelinpalvelussa 3 - 6 kuukauden välein.

Hoitotarvikejakelun toimipisteet yhdistettiin helmikuun lopulla Koivukylän sosiaali- ja terveysaseman rakennukseen. Samalla lisättiin hoitotarvikkeiden noutopisteitä (Smartpost).

Talousarvion toteutuminen

Tulosalueen menot vuonna 2019 olivat 98,2 milj. euroa ja tulot 3,8 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto korotti 16.12.2019 tulosalueen menomäärärahaa toimialan esityksen mukaisesti 2,4 milj. eurolla. Määrärahan muutosesitys perustui lokakuun lopun tilanteen toteutumisenusteeseen. Opiskelijoiden ja koululaisten palkkaamista varten tarkoitettua määrärahaa siirrettiin kaupunginjohtajan päätöksellä tulosalueen määrärahaan.

Tulosalueen alkuperäiseen talousarvioon nähden menot ylittyivät 0,5 milj. eurolla ja tulot alittuivat 0,3 milj. eurolla. Lopulliseen määrärahaan nähden menot alittuivat 2,0 milj. eurolla ja tulot 0,3 milj. eurolla.

Määrähana ylitys syntyi pääasiassa työvoimanvuokrauksesta 1,5 milj. euroa, päivystystoiminnan menoissa 0,7 milj. euroa ja hoitotarvikejakelu- ja diabetesyksikön menoissa 0,9 milj. euroa alkuperäisen talousarvion määrärahaan verrattuna. Säästöä syntyi henkilöstömenoissa 1,7 milj. euroa, päihdepalvelut yksikön menoissa 0,6 milj. euroa sekä ulkokuntalaskutuksesa 0,1 milj. euroa.

Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäisen talousarvion mukaista määrärahaa 0,7 milj. euroa suurempi.

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen toiminta toteutui palvelusopimuksen mukaisena toimenpiteiden määrän ja sopimuslaskutuksen osalta.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Terveysasemien keskitetyn puhelinvälittelyn suorien puhelujen odotusaika (min, ka)	13	5	21
Terveysasemien keskitetyn puhelinvälittelyn takaisinsoittojen odotusaika (min, ka)	99	60	1 114
Odotusaika terveysaseman lääkärin vastaanotolle kiireettömässä asiassa (listautuneet potilaat) (3. vapaa aika lääkärille, mediaani, vrk) ¹⁾	27	14	34

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Odotusaika terveysaseman lääkärin vastaanotolle kiireettömässä asiassa (listautumattomat potilaat) (3. vapaa aika lääkärille, mediaani, vrk) ^{1) 2)}	..	14	41
Odotusaika lääkärin vastaanotolle päiväpoliklinikalla alle 90 min (%)	84,9	100	74,7
Lastenneuvoloiden laajojen terveystarkastusten toteutus % suhteessa 4kk:n, 18 kk:n ja 4v:n määrään (%) ⁵⁾	..	93,0	81,7
Kouluterveydenhuollon laajojen terveystarkastusten toteutus % suhteessa oppilasmäärään / lukuvuosi (%) ^{3) 5)}	..	85,0	86,4
Päihdevieroitusyksikön täyttöaste (%)	86,4	92,0	84,4
Odotusaika fysioterapeutin ensikäynnille kiireettömässä asiassa (3. vapaa aika, mediaani, vrk) ^{1) 4)}	..	21	17

¹⁾ Mediaani on järjestetyn tulosjoukon keskimäinen luku. Parillisessa tulosjoukossa kahden keskimäisen luvun keskiarvo.

²⁾ Seuranta toukokuusta 2019 alkaen.

³⁾ Lukuvuosi 2018/2019.

⁴⁾ Seuranta elokuusta 2019 alkaen.

⁵⁾ Terveystarkastus on laaja, kun se on toteutunut siten, että tarkastukseen on kutsuttu molemmat vanhemmat ja ainakin toinen vanhempi on osallistunut, toteuttamiseen ovat osallistuneet sekä terveydenhoitaja että lääkäri, ja lapsen ja vanhempien terveys- ja hyvinvointiarviointi on tehty. Terveystarkastusten kokonaistoteutusprosentti on suurempi kuin laajojen terveystarkastusten toteutusprosentti.

12 40**Perhepalvelut**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	12 748	0	12 748	11 837	911
Menot	-105 335	-6 520	-111 855	-114 005	2 150
Toimintakate	-92 587	-6 520	-99 107	-102 168	3 061

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Perhepalveluissa valmisteltiin tulosalueen yhteiset strategiset kehittämistoimenpiteet. Kehittämistoimien suuntaviivoja ovat mm. asiakastyötä tukevan organisaation kehittäminen sekä ikäkausien mukainen organisointuminen. Toimenpiteitä ovat johtamisen vahvistaminen, johtamisjärjestelmän uudistaminen, asiakkuusprosessin kehittäminen, henkilöstön osaaminen ja työhyvinvoinnin vahvistaminen sekä rekrytoinnin ja pitovoiman tehostaminen. Kehittämistoimet käsiteltiin sosiaali- ja terveyslautakunnassa 16.9.2019, ja ne käynnistettiin välittömästi.

Haasteet henkilöstön saatavuudessa kasvoivat ja laajenivat koskemaan useita ammattiryhmiä.

Lapsiperheiden asiakasprosessien sujuvuuden parantamiseksi tehtiin useita toimenpiteitä. Syksyllä alkaneen esimiesten Lean-koulutuksen kautta aloitettiin palveluprosessin asiakasarvon lisääminen ja vahvistettiin johtamista. Palvelujen sujuvoittamiseksi tulosityksikköjen välistä yhteistyötä tiivistettiin. Lastensuojelun virka-aikaisen päivystyksen sekä uusien asiakkaiden palvelut -yksikön alkuarviointi yhdistettiin yhdeksi lapsiperheiden ja lastensuojelun päivystyksen kokonaisuudeksi (lapsiperheiden ja lastensuojelun päivystys aloittanut 7.1.2020). Keväällä perustettiin perhesosiaalityön yksikkö aikuisten ja perheiden sosiaalipalvelut -tulosityksikköön. Yksikön käynnistämistä hidasti rekrytointivaikkeudet. Tavoitteena on, että perhesosiaalityön yksikkö tarjoaa omatyöntekijän kaikille sosiaalihuoltolain mukaista erityistä tukea tarvitseville lapsille ja perheille.

Lastensuojelussa aloitettiin koko yksikön kouluttaminen systemisen työmallin mukaiseen sosiaalityöhön. Työmallin avulla saatiin käyttöön uusia työvälineitä sekä perheterapeutin työpanos lastensuojelun sosiaalityöhön. Lastensuojelulaitoksissa toteutettiin johtamisrakenteen uudistus. Tulosityksikköön perustettiin valvonta- ja laatu tiimi, jonka tehtävänä on valvonnan toteuttaminen ja kehittäminen keskitetysti. Jälkihuollon kehittämistyö käynnistettiin liittyen jälkihuollon ikärajan nousuun. MDFT-terapian käyttö juurrutettiin osaksi nuorten kanssa tehtävää intensiiviyötä. Perhekuntoutusta laajennettiin ja työmuodot monipuolistuivat. Moniviranomaisyhteistyöhön perustuvan Ankkuri-toimintamallin käyttöönottoa valmisteltiin yhteistyössä mm. poliisin ja psykososiaalisten palvelujen kanssa. Nuorten asumisharjoittelu mallinnettiin ja toiminta aloitettiin.

Perhepalvelujen pitkäaikainen strateginen tavoite on siirtää palvelujen painopistettä korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään ja varhaiseen tukeen sekä vähentää lastensuojelupalvelujen tarvetta. Toistaiseksi toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä lastensuojelutarpeen vähentymiseksi; huostaanottojen ja kiireellisten sijoitusten määrä ei ole laskenut. Huostaanottopäätöksiä oli vuoden loppuun mennessä tehty 114 (vrt. 88 vuonna 2018) ja kiireellisiä sijoituksia 257 (vrt. 220 vuonna 2018). Asiakastietojärjestelmän muutoksen vuoksi kumuloituvana numeraalinen tieto ei ole täysin vertailukelpoinen aiempien vuosien ilmoitettuihin lukuihin verrattuna.

Aikuisten ja perheiden sosiaalipalvelut -tulosityksikössä vahvistettiin sosiaalihuoltolain mukaisen neuvonnan ja ohjauksen resursointia, kehitettiin työmallia ja otettiin käyttöön yksi yhteinen asiakaspalvelunumero. Maksatuksen prosessin sujuvoittaminen aloitettiin Lean-työskentelyllä. Nuorten palveluissa jatkettiin syrjäytymisen ehkäisemisen toimenpiteitä vahvistamalla yhteistyötä mm. Kelan, työllisyyspalvelujen, Ohjaamon sekä nuorisotyön kanssa. Jalkautuvan sosiaaliohjauksen mallin kehittämistä jatkettiin Moodi-hankkeen avulla. Aikuisten

tuetun asumisen prosessien yhdenmukaistamista jatkettiin. Asiakasryhmien erityistarpeiden huomioimiseksi ja asumisen tuen palvelujen saatavuuden parantamiseksi aloitettiin asumisyksiköiden profilointi. Yhteistyössä VAV:n kanssa päivitettiin sopimus häätöjen ehkäisemiseksi. Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelmaan liittyvä Asunnottomuuden kuntastrategiat -hanke vietiin loppuun.

Psykososiaalisissa palveluissa palvelujen kysyntä lisääntyi ja perheiden palvelutarpeet olivat laaja-alaisia. Kaikissa yksiköissä parannettiin asiakasohjausta, palvelun saatavuutta, joustavuutta, oikea-aikaisuutta ja konsultaatiokäytäntöjä. Lasten ja nuorten mielenterveystyön hoitopolkuja kehitettiin monitoimijaisessa yhteistyössä terveyspalvelujen, sivistystoimen sekä erikoissairaanhoidon kanssa. Tulosityksikköön perustettiin ylilääkärin johtama lääkäriyksikkö, joka vastaa lääkäriyöstä ja -ostoista. Perhekeskuksen suunnittelua edistettiin poikkihallinnollisessa työryhmässä. Perhekeskustoimintamalliin liittyvän, useat eri toimijat yhteen kokoavan Koivukylän avoimen kohtaamispaikan käynnistyminen vuoden 2020 alussa valmisteltiin. Nuortenkeskus Nupissa nopeutettiin palveluun pääsyä palvelumuotoilun avulla, ja nuorten tavoittamista ja ennaltaehkäisevää tukea jatkettiin tarjoamalla verkossa omatoimista huolitestiä ja chat-palvelua yhteistyössä monitoimijaisen verkoston kanssa. Perheoikeudellisten asioiden yksikön resursointia lisättiin ja palveluun pääsyä, ohjausta ja neuvontaa lisättiin walk in -palvelun avulla. Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä otettiin keväällä käyttöön valtakunnallinen hätäkeskusjärjestelmä ERICA, mikä lisäsi välitettyjen tehtävien määrää ja vahvisti viranomaisyhteistyötä.

Maahanmuuttajapalveluissa vahvistettiin asiakkaiden alkuvaiheen neuvontaa ja ohjausta mm. sähköisen asiointin kautta. Etä- ja mobiilitulkkaukspalvelun pilotointi aloitettiin. Kelan kanssa aloitettiin yhteistyö, jossa Kelalta haettavia etuuksia päätöksineen käsitellään asiakkaan, sosiaaliohjaajan ja Kelan työntekijän kesken etäyhteyden ja samanaikaisen mobiilitulkkaukspalvelun avulla. Kotivanhempitoiminnan toteuttamista jatkettiin yhteistyössä Vantaan aikuisopiston ja varhaiskasvatuksen kanssa. Ihmiskaupan uhrien ja paperittomien välttämättömien ja kiireellisten palvelujen asiakasmäärät kasvoivat.

Vuoden alussa käynnistyneessä Lapset SIB Vantaa -ohjelmassa tuettiin neuropsykiatrisesti oireilevia lapsia ja heidän perheitään tarjoamalla palveluja lapsen ollessa 3-6 -vuotias. Vuonna 2019 hankkeeseen ohjautui 26 lasta.

Perhepalveluissa toteutettiin ja valmisteltiin ostopalvelujen kilpailutuksia, joiden avulla on voitu laajentaa palveluvalikkoa.

Talousarvion toteutuminen

Tulosalueen menot vuonna 2019 olivat 109,2 milj. euroa ja tulot 12,6 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto korotti 16.12.2019 tulosalueen menomäärärahaa toimialan esityksen mukaisesti 6,4 milj. eurolla. Määrärahan muutosesitys perustui lokakuun lopun tilanteen toteutumisennusteeseen. Opiskelijoiden ja koululaisten palkkaamista varten tarkoitettua määrärahaa siirrettiin kaupunginjohtajan päätöksellä tulosalueen määrärahaan 0,1 milj. euroa.

Tulosalueen alkuperäiseen talousarvioon nähden menot ylittyivät 8,7 milj. eurolla ja tulot alittuivat 0,9 milj. eurolla. Lopulliseen määrärahaan nähden tulosalueen menot ylittyivät 2,2 milj. eurolla. Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäistä talousarviota 9,6 milj. euroa ja lopullista talousarviota 3,1 milj. euroa heikompi.

Määrärahan ylitykset syntyivät lastensuojelun ostopalveluista 7,6 milj. euroa, hallinto-oikeuden päätöksistä, joilla Vantaa veloitettiin maksamaan muille kunnille lastensuojelun korvauksia yht. 0,6 milj. euroa sekä työvoiman vuokrauskustannuksista 1,6 milj. euroa. Lastensuojelun ostopalvelujen kilpailutuksen seurauksena hoitopäivähinnat nousivat 7-10 prosenttia. Säästöä syntyi palkkakustannuksista 1,1 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arvioinnit valmistuvat 3 kk määräajassa (THL raportointi)	92 %	100 %	80 %
Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen hakemukset käsitel- lään 7 päivässä (THL raportointi)	100 %	100 %	98 %
Lastensuojelun 0 - 17-vuotiaiden asiakkaiden osuus väestön 0 - 17-vuotiaista ¹⁾	8,2 %	7,5 %	7,8 %
Huostaanottojen tarve väestön 0-17 vuotiaissa	0,20 %	0,16 %	0,24 %
Uusien asiakkaiden palvelut -yksikön asiakaskontaktit/työpa- nos/työpäivä	4,2	4,2	4,3
Aikuisten sosiaalityön yksikön asiakaskontaktit/työpanos/työ- päivä	3,9	4,2	3,6
Nuorten sosiaalityön yksikön asiakaskontaktit/työpanos/työpäivä	4,3	4,2	4,2
Lastensuojelun kotiinvietävät oman tuotannon avohuollon tuki- toimet, asiakkaan kanssa vietetty aika kokonaistyöajasta	..	50 %	..
Lapsiperheiden kotipalvelun piirissä olevien perheiden määrä		450	465
Maahanmuuttajapalvelujen kotouttamistyön asiakaskontak- tit/työpanos/työpäivä	2,5	3,5	3,4

¹⁾ Asiakasjoukosta ei ole kahdesta järjestelmästä tunnustetasoista tietoa, joten vuoden 2019 luku on arvio.

..= uusi tunnusluku ei vielä saatavissa tai tunnusluku ei ole vertailukelpoinen aikaisempiin vuosiin Apotin vuoksi.

12 60**Vanhus- ja vammaispalvelut**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	24 500	-1 400	23 100	21 998	1 102
Menot	-187 583	-4 551	-192 134	-200 290	8 157
Toimintakate	-163 083	-5 951	-169 034	-178 292	9 259

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vanhus- ja vammaispalvelujen tulosalue jatkoi vuonna 2019 määrätietoista johtamisjärjestelmän kehittämistyötä. Vuoden aikana tulosalueelle rakennettiin perustaa yhteiselle toiminnalle visio-, palvelulupaus- ja johtamisjärjestelmätyöskentelyllä. Esimiesvalmennuksia toteutettiin ja johtamisen toimintaprosesseja ja -tapoja yhtenäistettiin koko tulosalueella. Vuonna 2017 aloitettu organisaatiouudistus eteni suunnitellusti. Resurssikeskuksen kehittämistyötä omaksi vastuualueekseen jatkettiin yhteistyössä tulosyksiköiden kanssa; tavoitteena on asiakkaiden tarpeiden mukaan liikkuva osaava henkilöstö.

Organisaatiouudistuksen seuraavaa vaihetta varten syksyn aikana valmistauduttiin uuden ostopalvelujen tulosyksikön toiminnan asteittaiseen käynnistämiseen alkuvuodesta 2020. Tätä varten tehtiin selvitys vammaisten työ- ja päivätoiminnan sekä erityisasumisen vastuualueiden jakautumisesta eri esimiesten ja päällikköjen alaisuuteen.

Potilas- ja asiakastietojärjestelmä Apotti otettiin onnistuneesti käyttöön tulosalueen vanhuspalveluissa touko-kuussa 2019, ja vammaispalveluissa valmistauduttiin käyttöönottoon helmikuussa 2020. Käyttöönoton myötä mm. työnkuluja muutettiin sujuvimmiksi ja resursseja pystyttiin kohdentamaan aiempaa oikea-aikaisemmin asiakastarpeisiin perustuen. Apotista saatavalla tiedolla johtamista kehitetään jatkuvasti, mutta Apotin raportointitoiminnallisuuksien kehittäminen on edelleen kesken luotettavan tiedon saamiseksi esimiestyön ja johtamisen tueksi. Apotin käyttöönottoon valmistautuminen sekä käyttöönotto kasvattivat henkilöstökustannuksia sijaistarpeen merkittävästi lisääntyneenä sekä mm. ostopalveluprosessien työnkulkujen ja työnjakotoiminnallisuuksien puutteiden vuoksi. Apotin käyttöönotto vahvisti kollegiaalista tukea kaikkien toimijoiden välillä sekä nopeasti kehittyvän osaamisen jakamista.

Henkilöstön ja sijaisten saannissa oli suuria haasteita. Toimintaympäristön muutokset kuten ikääntyneiden määrän nopea kasvu sekä vammaisten määrän lisääntyminen kasvattivat osaltaan resurssien tarvetta.

Palvelujen tavoitettavuutta parannettiin asiakasohjauksen neuvontapuhelimien avulla ja jalkautumalla Vantaa-infoihin. Palvelujen myöntämisen perusteet päivitettiin, ja kevyempien palveluvaihtoehtojen kehittämistä jatkettiin. Asiakkaiden palveluntarvetta sekä palvelun laatua arvioidaan säännöllisesti hyödyntämällä RAI -järjestelmää. Arviointikattavuutta saatiin parannettua; kehittämistyötä jatketaan edelleen. Henkilökunnan koulutusta RAI -järjestelmään lisättiin verkkokoulutuksien avulla. RAI-ID otettiin onnistuneesti käyttöön vammaisten asumispalveluissa syksyllä 2019.

Kuljetuspalvelujen kilpailutus toteutettiin yhteistyössä Keravan kanssa. Lisäksi jatkettiin kotona kuntoutumisen ja päivystyksellisten tilanteiden kehittämistyötä muun muassa pääkaupunkiseudun GeroMetro-kehittämiskustannuksissa.

Erytisasumisessa otettiin käyttöön 199 paikkainen Myyrmäen vanhustenkeskus syksyllä 2019. Uusia tehostetun palveluasumisen paikkoja vanhustenkeskukseen tuli 43 ja palveluasumisen paikkoja 16. Vanhustenkeskukseen toiminnan käynnistymisen myötä viiden tehostetun palveluasumisen yksikön (Myyrinkoti 4 ja 5, Kastanjakoti, Suopursun kotiutusryhmäasunto ja Kivistön kuntoutus- ja arviointiyksikkö) toiminta siirtyi uusiin tiloihin.

Vanhusten laitoshoidon vähentäminen eteni kehittämisohjelman mukaisesti. Laitoshoidon purkamisen vammaisten asumispalveluissa jatkui erilaisia uusia asumisen ratkaisuja hyödyntäen (mm. perhehoito, kokonaisvaltainen avohoidon palvelu). Vammaispalveluissa on laadittu konkreettiset suunnitelmat laitoshoidon purkamiseksi vuoden 2020 loppuun mennessä.

Erytisasumisessa panostettiin erityisesti sekä oman että ostotoiminnan laadunvalvonnan kehittämiseen. Laadunvalvontaa tehostettiin tekemällä valvonta/ohjauskäyntejä ja ennalta ilmoittamattomia käyntejä sekä suunnitelman että todetun tarpeen mukaisesti. Valvonnasta raportoitiin lautakunnalle kuukausittain.

Vakanssilisäyksistä huolimatta kotihoidossa oli haasteita palvelutuotannon järjestämisessä. Haasteet johtuivat sekä Apotin käyttöönotosta että vakituisten vakanssien täyttämisen ja sijaisten saannin ongelmista; ostopalvelujen osuutta kotihoidossa jouduttiin lisäämään. Kotihoidon ja omaishoidon tuen selvitys toteutettiin, samoin kotihoidon työntekijöiden työhyvinvointikysely. Selvityksen osana toteutetussa asiakastytyväisyyskyselyssä kotihoito ja omaishoito saivat pääosin hyvät arvot. Yksinäiset vanhuksat Vantaalla -projektin selvityksen tulosten pohjalta käynnistetään etsivän/löytävän vanhustyön projekti osana MEK-kokonaisuutta. Vammaisten työllistymistä edistäviä toimintoja kehitettiin mm. ryhmämuotoista työvalmennusta lisäämällä, mikä osaltaan tukee läpivirtaavuutta työ- ja päivätoiminnassa kohti yksilömuotoista työvalmennusta ja palkkatyötä. Palkkatyössä olevia vammaisia asiakkaita oli joulukuun lopussa 139.

Vantaan sairaalan johtamisjärjestelmän uudistamista jatkettiin mm. organisoimalla hoitotyön johtaminen uudelleen sekä vahvistamalla sairaalan strategista johtamista kohti muuttuvaa toimintaympäristöä ja potilaslähteisiä palveluja. Sairaalan toiminnan kehittämistä ja vahvistamista varten luotiin yhdessä henkilöstön ja potilaiden kanssa alkusyksystä visio ”Ammattitaidolla Sinulle”, johon laadittiin viidestä painopisteestä koostuva kehittä-

tämishjelma. Ohjelman tavoitteena on edistää ja sujuvoittaa hoitotyön ja hoitoketjun prosesseja ja toimintamalleja. Sairaala ja koko tulosalue oli aktiivisesti mukana Peijaksen kampuksen pitkän aikavälin toiminta- ja tilasuunnitelman laadinnassa, ja suunnittelutyö jatkuu vuoden 2020 aikana. Kotisairaaloimintaa kehitettiin vastaamaan palliatiivisessa hoidossa olevien vantaalaisten tarpeita kotona asumisen tukemiseksi.

Talousarvion toteutuminen

Tulosalueen menot vuonna 2019 olivat 200,3 milj. euroa ja tulot 22,0 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto korotti 16.12.2019 tulosalueen menomäärärahaa toimialan esityksen mukaisesti 4,6 milj. eurolla ja pienensi tulomäärärahaa 1,2 milj. eurolla. Määrärahan muutosesitys perustui lokakuun lopun tilanteen toteutumiseen.

Tulosalueen alkuperäisen talousarvioon nähden menot ylittyivät 12,7 milj. eurolla ja tulot alittuivat 2,5 milj. eurolla. Lopulliseen määrärahaan nähden tulosalueen menot ylittyivät 8,2 milj. eurolla ja tulot alittuivat 1,1 milj. eurolla. Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäistä käyttösuunnitelmaa 15,2 milj. euroa ja muutettua käyttösuunnitelmaa 9,3 milj. euroa huonompi.

Tulosalueen menot ylittyivät kokonaisuudessaan 8,2 milj. euroa. Ylityksestä henkilöstömenojen osuus oli 0,1 milj. euroa sisältäen vuokratyövoiman käytön (henkilöstökulujen alitus 3,9 milj. euroa ja työvoimavuokrauksen ylitys 4,0 milj. euroa). Palveluiden ostot ylittivät budjetin 8,4 milj. eurolla. Ilman talousarvion lisämäärärahaa, 4,5 milj. euroa, Kaunialan sairaalan ostopalvelut olisivat ylittäneet käyttösuunnitelman 4,6 milj. eurolla.

Tulosityksistä Johdon ja resurssikeskuksen menot ylittyivät 1,3 milj. eurolla, Kotona asumisen tuen menot 5,0 milj. eurolla, Erityisasumisen menot 0,1 milj. eurolla ja Vantaan sairaalan 1,8 milj. eurolla.

Toiminnoittain tarkasteltaessa suurimmat ylitykset toteutuivat Vpl:n mukaisessa palveluasumisessa (ostopalvelut) 1,9 milj. euroa, henkilökohtaisten avustajien palkkioissa (kotona asumisen tuki) 1,9 milj. euroa sekä vammaisten autetussa asumisessa (ostopalvelut) 1,9 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
75+ kotona asuvien osuus väestöstä	93,1 %	93,4 %	93,2 %
Kotihoidon käynnit ¹⁾	458 295	479 971	498 095
Palvelutalojen käynnit	351 699 ³⁾	363 662	376 473
Omaishoidontuen peittävyys 75-v / 75+ väestö, 31.12	2,4 %	3,0 %	1,7 %
Säännöllisen kotihoidon piirissä 75 täyttäneitä/75+ väestö 31.12	8,4 %	9,0 %	..
Kotihoidon kentän käynnit / henkilötyövuosi ⁴⁾	2 578	2 580	..
Hoiva-asumisen paikat/75 vuotta täyttänyt väestö, % ²⁾	9,1 %	8,9 %	9,0 %
Terveyskeskussairaalan hoitojakso/sairaansija	16,5	16,9	12,6
Tuetusti ja ohjatusti asuvien osuus kehitysvammaisten asumispalveluissa	36,7 %	37,0 %	37,5 %

¹⁾ Sisältää tehostetun kotihoidon 2014-2016, johon kuuluu sairaalapalveluista siirtynyt kotisairaala. Sisältää kotihoidon ostokäynnit.

²⁾ TA valmistelu 2019; mikäli Kaunialan sopimusvelvoitteen mukaiset laitoshoidon paikat tulevat käyttöön, peittävyys on 9,2 prosenttia. Tunnusluku sisältää kaikki hoiva-asumisen paikat.

³⁾ Koivutorin senioritalo on siirtynyt vuoden aikana kentän kotihoidon toiminnaksi.

⁴⁾ .. Tietoa ei ole tietojärjestelmämuutosten vuoksi saatavissa.

12 13**Suun terveydenhuollon liikelaitos****Tuloslaskelma**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousavio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/ alitus
Liikevaihto	23 380	0	23 380	23 017	363
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	18	-18
Materiaalit ja palvelut	-4 457	0	-4 457	-5 407	951
Henkilöstökulut	-16 570	0	-16 570	-16 264	-306
Poistot ja arvonalentumiset	-64	0	-64	-52	-12
Liiketoiminnan muut kulut	-2 028	0	-2 028	-2 257	229
Liikeylijäämä (-alijäämä)	262	0	262	-946	1 208
Muut rahoitustuotot	18	0	18	16	2
Kunnalle maksetut korkokulut	-159	0	-159	-159	0
Korvaus peruspääomasta	-68	0	-68	-68	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-209	0	-209	-211	2
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	53	0	53	-1 157	1 210
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0	0
Vapaaeht. varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	53	0	53	-1 157	1 210

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen toiminnallisena tavoitteena on tuottaa suun terveydenhuollon palveluja Vantaan väestölle. Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tehtävänä on vastata kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitetusta kaupungin järjestämistä vastuulle kuuluvista suun terveydenhuollon palveluista palvelusopimuksen mukaisesti.

Suun terveydenhuollon palvelujen kysyntä säilyi vakaana vuoden 2019 aikana. Vuoden 2019 aikana annettiin palveluja 74 375 asiakkaalle, asiakasmäärä laski edelliseen vuoteen verrattuna 3,6 prosenttia johtuen marraskuussa käyttöön otetun Apotti -asiakastietojärjestelmän sisäänajosta. Painotettujen toimenpiteiden määrä vuonna 2019 oli 450 818 kappaletta (vuonna 2018 481 346 kappaletta, muutos -6,3 %), vuoden 2019 palvelusopimuksen määräveto kuitenkin ylitettiin 2,0 prosentilla. Toimenpiteiden määränmuutos kuvaa vastaavasti Apotti -järjestelmän käyttöönoton aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Hoitotakuussa pysyttiin ja kiireettömään hoitoon hakeutuvilla asiakkaille ilmoitetaan välittömästi vastaanottoaika. Palvelut tuotettiin omana toimintana, vuokratyövoiman käyttö on minimoitu välttämättömiin tilanteisiin.

Talousarvion toteutuminen

Liikevaihto oli 23,0 milj. euroa verrattuna talousarvioon 23,4 milj. euroa. Keskeiset tekijät muutoksessa olivat asiakasmaksujen alhaisempi kertymä (-578 000 euroa), tätä kompensoi muut tuotot talousarvioon verrattuna (+214 000 euroa).

Toiminnan materiaali- ja palvelukuluissa merkittäviä ylityksiä talousarvioon verrattuna olivat aine- ja tarvikeluissa (ylitys -173 000 euroa), pääkaupunkiseudun päivystyskuluissa (ylitys -86 000 euroa), ostetuissa kuvantamispalveluissa (ylitys -120 000 euroa), turvapalveluissa (ylitys -91 000 euroa). Kokonaisuudessaan kustannuspaine oli merkittävä säästötoimenpiteistä huolimatta. Henkilöstökulut olivat 16,3 milj. euroa, talousarvio oli 16,6 milj. euroa. Merkittävä tekijä liiketoiminnan muissa kuluissa oli myyntisaamisten luottotappioiden kirjauskäytännön muutos, vuodelle 2019 kirjattiin luottotappioita 524 000 euroa verrattuna talousarvioon 249 000 euroa (ylitys -275 000 euroa). Liikelaitos ei kyennyt reagoimaan muutokseen vuoden 2019 aikana. Sisäiset vuokra 2019 olivat 1,472 milj. euroa, talousarviossa 1,539 milj. euroa.

Apotti -asiakastietojärjestelmän käyttöönotto aiheutti sekä välittömiä että välillisiä kustannuksia vuodelle 2019. Henkilökunnan koulutus uuteen järjestelmään siirsi työaikaa asiakastyöstä. Kustannusvaikutuksen arvioidaan olleen vuonna 2019 noin 400 000 euroa menetettynä liikevaihtona ja eri kustannuserinä.

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen suunnitelman mukaiset poistot olivat 52 000 euroa (vuonna 2018 77 000 euroa). Rahoituserät olivat asetettujen raamien mukaiset.

Liikelaitoksen tulos oli 1,157 milj. euroa alijäämäinen (vuonna 2018 alijäämä oli 234 000 euroa).

Liikelaitoksen oma pääoma vuoden 2019 lopussa oli 216 000 euroa. Liikelaitoksen peruspääoman alijäämä on 758 000 euroa.

Liikelaitoksen peruspääoman alijäämä tulee kattaa seuraavien vuosien aikana vallitsevan normiston mukaisesti. Liikelaitoksen johtokunta tulee käsittelemään suunnitelman liikelaitoksen alijäämän kattamiseksi seuraavien vuosien kuluessa. Suunnitelma peruspääoman kattamiseksi keskittyy toiminnan selkiinnyttämiseen ja keskittämiseen, liikevaihdon määrä- ja hintaerien täsmentämisen sekä ulkoistumahdollisuuksien käyttöön.

Rahoituslaskelman lyhennelmä

1 000 €	Talousarvio 2019	Toteutuma	Ylitys/alitus
Toiminnan ja investointien rahavirta	115	-1 105	1 220
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-2 524	2 524
Rahavarojen muutos	115	-3 629	3 745

Investoinnit

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen investoinnit vuonna 2019 rahoitettiin leasingperusteella, joten investointeja ei kirjattu taseeseen, sama peruste oli voimassa myös edellisenä vuotena 2018.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
asiakasmäärä kpl	77 159	75 500	74 375
käynnit yhteensä kpl	204 152	202 000	193 802
painotetut toimenpiteet kpl	481 346	440 477	450 818
painotetut toimenpiteet per käynti kpl	2,4	2,2	2,3

13**Sivistystoimen toimiala**

Vastuhenkilö: Elina Lehto-Häggroth

Toimielin: Opetuslautakunta

Puheenjohtaja: Jan Edelmann

Toimielin: Vapaa-ajan lautakunta

Puheenjohtaja: Sirkka-Liisa Kähärä

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	37 440	2 726	40 166	42 344	-2 179
Menot	-510 340	-2 321	-512 661	-511 839	-823
Toimintakate	-472 901	405	-472 496	-469 494	-3 002

13**Sivistystoimen toimiala bruttoyksiköt**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	33 853	2 726	36 579	39 025	-2 446
Menot	-469 424	-2 316	-471 740	-471 147	-592
Toimintakate	-435 571	410	-435 160	-432 122	-3 038

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2019

Toimiala muutti uusiin tiloihin Silkkitehtaantielle tammikuussa. Muutos oli toimintakulttuurin muutos. Tilojen käyttöönotto sujui hienosti.

Uusi Vantaa organisaatiouudistuksen valmistelutyö toteutettiin vuoden 2019 aikana.

Sivistystoimen toimialalla myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman ensimmäisenä ohjelmavuotena käynnistettiin kaikkiaan kuusi toimenpidettä. Erityisnuorisotyöntekijät Variassa (5) aloittivat viidellä koulutusosalalla ja kuusi erityisnuorisotyöntekijää aloitti työnsä kuudella kohdealueen yläkoululla.

Uudet Tempo-orkesterit perustettiin Rajakylän sekä Lehtikuusen kouluille. Kolme varhaiskasvatuksen kuraattoria aloitti työnsä kohdealueiden päiväkodeissa elokuussa. Kesän aikana (3.6.-12.7.) toteutui sivistystoimen toimenpiteenä myös kesäruokailukokeilu Vihertien asukaspuistossa varhaiskasvatuksen toteuttamana, sekä Rautkallion puistossa Havukoskella nuorisopalveluiden toteuttamana.

Henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen lisäämiseen tähtääviä koulutuksia toteutettiin syksyn 2019 aikana yhteistyössä Amiedun kanssa kaikkiaan viisi. Monikielisyys oppimisen voimavarana koulutus suunnattiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstölle ja se toteutui lokakuussa kahtena saman sisältöisenä koulutuspäivänä. Kulttuurien välisen viestinnän ja selkokielen perusteet suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä – koulutukset (3) puolestaan olivat suunnattuja koko kaupungin henkilöstölle. Monikulttuurisen työyhteisön johtamisen koulutukset (2) jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Toimintaohjelman koordinaattori aloitti työnsä sivistystoimen toimialalla 1.4.2019.

Varhaiskasvatuksessa Seuren varahenkilöratkaisua laajennettiin Korso-Koivukylän tulosyksikköön syksystä 2019 lukien. Psykologi- ja kuraattoripalveluja laajennettiin pilottina koskemaan alle 5-vuotiaita lapsia varhaiskasvatuksessa 1.8.2019 lukien. Oppilas- ja opiskeluhuollon yksikköön palkattiin kolme psykologia ja kolme kuraattoria palvelun toteuttamiseksi varhaiskasvatuksessa.

Talousarvion toteutuminen 2019

Kaupunginvaltuuston hyväksymänä talousarvion muutoksena sivistystoimen toimintatuottojen määrärahaa korotettiin yhteensä 2,7 milj. euroa ja toimintakulujen määrärahaa 1,1 milj. euroa. Vuosikatsauksen taulukoissa sarakkeessa talousarviomuutokset näkyvät valtuuston hyväksymien muutosten lisäksi tulosalueiden väliset siirrot ja opiskelija- ja kesätyöntekijöiden sekä myönteisen erityiskohtelun määrärahasiirrot kaupunginhallituksen määrärahoista toimialoille.

Sivistystoimen toimintatuotot ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 4,9 milj. euroa ja muutettuun talousarvioon verrattuna 2,2 milj. euroa. Bruttoyksiköistä toimintatuotot muutettuun talousarvioon verrattuna ylittyivät eniten perusopetuksessa 1,5 milj. euroa, varhaiskasvatuksessa 0,3 milj. euroa ja lukiokoulutuksessa 0,4 milj. euroa. Nettoyksiköistä ammatillisen koulutuksen toimintatuotot alittuivat 0,3 milj. euroa.

Toimintakulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 1,5 milj. euroa ja alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 0,8 milj. euroa. Suurimmat toimintakulujen alitukset muutettuun talousarvioon verrattuna bruttoyksiköissä kohdistuvat yhteisiin palveluihin ja liikuntapalveluihin. Liikuntapalveluissa menojen alitus johtui lähinnä arvioitua pienemmistä kiinteistöjen sisäisen vuokrien toteutumasta (0,7 milj. euroa). Yhteisissä palveluissa alitus muutettuun talousarvioon nähden oli 3,7. milj. euroa, joka muodostui koko toimialan lomapalkkajaksotukseen varatusta määrärahasta (3,0 milj. euroa) ja tilinpäätöskirjauksena tulleesta hyvityksestä koskien sivistystoimen osuutta kaupungin liikaa maksamista Kuel-maksuista (0,6 milj. euroa). Suurimmat ylitykset muutettuun talousarvioon ilman lomapalkkajaksotuksia, joihin määräraha oli yhteisissä palveluissa, kohdistuivat perusopetukseen 0,8 milj. euroa ja varhaiskasvatukseen 0,4 milj. euroa ja lukiokoulutukseen 0,1 milj. euroa.

Nettoyksiköiden toimintakatteet toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Tulosalueet ovat vuosikatsausliitteessä omalla kohdallaan raportoineet talousarvion toteutumista tarkemmin.

13 10

Opetuslautakunta ja vapaa-ajan lautakunta

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-159	0	-159	-152	-8
Toimintakate	-159	0	-159	-152	-8

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuoden 2019 aikana opetuslautakunta kokoontui 11 kertaa ja vapaa-ajan lautakunta 11 kertaa. Lautakunnilla oli yhteinen seminaari Tallinnassa 14.-15.2.2019 ja yhteinen yhden päivän talousarvioseminaari 12.9.2019. Ruotsinkielinen jaosto kokoontui 6 kertaa ja lisäksi jaosto piti 2 iltakoulua.

Yksilöasioiden jaosto kokoontui 6 kertaa.

Talousarvion toteutuminen

Lautakuntien toimintakulut olivat yhteensä 0,152 milj. euroa ja toteumaprosentti oli 95.

13 20

Yhteiset palvelut

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	72	-72
Menot	-9 751	1 726	-8 025	-4 348	-3 677
Toimintakate	-9 751	1 726	-8 025	-4 276	-3 749

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Osallistuttiin Uuden Vantaan valmistelutyöpajoihin. Työpajoissa valmistauduttiin Uuden Vantaan kapunkitaisten linjausten toteuttamiseen sekä yhteisten palveluiden jakaantumiseen kahdelle toimialalle.

Kaupunginhallitus päätti 26.3.2018, että kaikissa Vantaan kouluissa, ammatillisissa oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuksen yksiköissä toteutetaan oirekyselyt henkilökunnalle, oppilaille ja lapsille syksyllä 2018. Oirekyselyn tulokset saatiin maaliskuussa 2019 ja tuloksista tiedotettiin aktiivisesti kohdekohtaisilla tiedotteilla ja useilla lehdistötiedotteilla sekä internetin välityksellä.

Robottiikan oppimiskeskuksen tiloihin tehtiin muutoksia syksyn 2019 aikana. Oppimiskeskukseen palkattiin toinen henkilö. Oppimiskeskus tutustuttaa kaupungin opetus- ja kasvatustalon ammattilaisia sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetusryhmiä ohjelmointiin ja robotiikkaan.

Sähköinen koulukuljetushakemus Wilmassa otettiin käyttöön marraskuussa 2019. Myös koulukuljetuspäätökset julkaistaan sähköisenä Wilmassa.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät talousarvion 72 000 eurolla. Tämä johtui Digi One:in saamasta rahoituksesta.

Yhteisten palveluiden varsinaiset toimintakulut toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisina. Tilinpäätöskirjauksena yhteisten palveluiden eläkevakuutusmaksuihin kirjattiin hyvityksenä sivistystoimen osuus kaupungin liikaa maksamista Kuel-maksuista (0,6 milj. euroa) ja yhteisissä palveluissa oli koko toimialan lomapalkkajaksotuksiin ylimääräinen varaus (3,0 milj. euroa). Nämä vaikuttavat siihen, että yhteisten palveluiden määrärahojen alittuminen on 3,7 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
sivistystoimen yhteisten palvelujen henkilöstö/ toimialan henkilöstö %	1,00 %	1,08 %	1,19 %
sivistystoimen yhteisten palvelujen henkilöstö/ toimialan esimiesten määrä %	23,6 %	27,5 %	28,5 %
Hallinnollisten tehtävien henkilöstömenot / toimialan menot yhteensä	0,6 %	0,6 %	0,6 %

13 30**Suomenkielinen perusopetus**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	8 898	1 023	9 921	11 460	-1 539
Menot	-197 896	-1 772	-199 667	-201 713	2 045
Toimintakate	-188 998	-749	-189 746	-190 252	506

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Perusopetuksen oppilasmäärä kasvoi syksyllä 2019 619 oppilaalla verrattuna syksyyn 2018. Vantaankosken koulun toiminta päättyi vuoden 2019 elokuussa ja Aurinkokiven ja Ylästön koulut muuttuivat 1-9 kouluiksi. Vantaankosken koulun 7-9 vuosiluokkien oppilaat jakautuivat em. kouluihin.

Elokuussa 2019 kaikissa 7-9 opetusta antavissa kouluissa oli mahdollisuus hakeutua työelämäpainotteiseen opetukseen. Työelämäpainotteisesti opiskelevia oppilaita oli vuoden 2019 lopussa noin 300 oppilasta.

Valtuustokauden strategiaan liittyen perusopetuksen kaikissa kouluissa kehitetty opiskelua vastaamaan uuden opetussuunnitelman tavoitteita. Jotta oppimistulokset paranevat, on erityisesti panostettu lukutaidon kehittämiseen ja laaja-alaiseen osaamiseen. Kiusaamisen vähentämiseksi kaikissa kouluissa on kehitetty systemaattisia toimenpiteitä, joilla lisätään lasten sosiaalisia - ja tunnetaitojen. Yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa on kehitetty ja uudistettu matalan kynnyksen liikunnallista harrastustoimintaa.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 2,5 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 1,5 milj. eurolla (toteuma 116 %). Tämä johtui tukien ja avustusten arvioitua suuremmasta kertymästä.

Perusopetus sai valtiolta koulutuksellista tasa-arvoa edistävää erityisavustusta 2,5 milj. euroa. Vuoden 2019 talousarvion koulutuksellisen tasa-arvorahan budjetista puuttui yhden miljoonan euron osuus saaduista tuloista ja menoista. Lisäksi sisäisten vuokrien ennustettiin ylittyvän. Vuokrat ylittyivät kaikkiaan 0,7 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kaupunginvaltuusto myönsi perusopetukselle määrärahamuutoksena lisäyksenä 1,0 milj. euroa tuloihin ja 1,5 milj. euroa menoihin.

Perusopetuksen toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 3,8 milj. euroa ja muutetun talousarvion 2,0 milj. euroa. Ylityksestä lomapalkkajaksotuksen osuus on 1,2 milj. euroa, johon on määräraha toimialan yhteisissä palveluissa. Perusopetuksen ylitykseksi tämän jälkeen jää 0,8 milj. euroa, josta sisäisten vuokrien ylitys on 0,3 milj. euroa. Vantaankosken koulun toiminnan lakkautuessa oppimateriaalia ja opetusvälineistöä ei voitu siirtää korvaaviin uusiin Aurinkokiven ja Ylästön kouluihin, mistä aiheutui 0,4 milj. euron ylimääräinen budjetoi-
maton lisämeno. Perusopetuksen talouden toteuma vuonna 2019 oli 101 prosenttia.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
oppilasmäärä vantaalaisissa peruskouluissa	22 211	22 656	22 706
käyttömenot euroa/oppilas	8 357	8 735	8 884
opetuksen % -osuus oppilaskohtaisesta käyttömenosta	51,0 %	49 %	50 %
huoneistoneliöt/oppilas	10,9	10,5	10,2
keskimääräinen ryhmäkoko, 1-9 luokat	16,8	17,6	17,3
jatkokoulutukseen lukioon, ammatilliseen koulutukseen, ammat- tistarttiin tai lisäopetukseen päässeiden määrä peruskoulun päät- tötodistuksen saaneista %	99 %	99 %	99 %
iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä	2 450	2 300	2 380
4. vuosiluokalta alkava vapaaehtoinen A 2 -kieli, aloittaneiden määrä	46 %	45 %	43 %
oppilaita/oppilaanohjaaja	240	240	240
oppilaita/koulupsykologi	941	916	952

13 40**Lukiokoulutus**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	507	0	507	918	-411
Menot	-25 144	-105	-25 249	-25 525	276
Toimintakate	-24 637	-105	-24 742	-24 608	-135

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Opetushallitus julkaisi uudet lukion opetussuunnitelman perusteet 8.11.2019 ja uudet perusteet otetaan käyttöön vuonna 2021. Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen aloitettiin Vantaan lukioiden yhteistyönä syksyllä 2019.

Vantaan lukioiden vetovoimaisuuden myötä lukioiden sisäänpääsykeskiarvorajat nousivat. Suomenkielisten lukioiden alin hyväksytyt keskiarvo oli 7,58. Yhteishaun jälkeen ilman koulutuspaikkaa oli 213 perusopetuksen päättäneitä nuorta, kun vuonna 2018 ilman paikkaa oli 205. Yhteishaussa ilman paikkaa jääneistä valtaosa sai heinä–elokuun aikana opiskelupaikan ammatillisen koulutuksen vapailta paikoilta tai perusopetuksen jälkeisistä valmistavista koulutuksista. Perusopetuksen lisäopetukseen perustettiin koulutustakuun toteuttamiseksi syksyllä 2019 yksi ryhmä lisää.

Jotta lukiokoulutuksen aloituspaikkoja on jatkossakin riittävästi suhteessa perusopetuksen päättävien määrään, päätettiin lukiokoulutukseen lisätä 30 aloituspaikkaa syksystä 2020 lähtien.

Kesällä 2019 aloitettiin avoimen yliopiston ja Vantaan lukioiden yhteistyö, jossa Vantaan sivistystoimi tarjoaa valikoituja Avoimen yliopiston opintoja Vantaan lukiolaisille.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät talousarvion 0,4 milj. eurolla (toteuma 181 %). Tämä johtui tukien ja avustusten arvioitua suuremmasta kertymästä.

Lukiokoulutuksen toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,4 milj. euroa ja muutetun talousarvion 0,3 milj. euroa. Ylityksestä lomapalkkajaksotuksen osuus on 0,2 milj. euroa, johon on määräraha toimialan yhteisissä palveluissa. Lukiokoulutuksen ylitykseksi tämän jälkeen jää 0,1 milj. euroa. Toimintakulujen ylittymisen syynä on muutaman lukion toimintakulujen ylittyminen lähinnä henkilöstökulujen osalta. Lukiokoulutuksen talouden toteuma vuonna 2019 oli 101 prosenttia.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
suomenkielisten päivälukioiden opiskelijat	3 563	3 570	3 576
suomenkielisten päivälukioiden opiskelijamäärä/lukio, keskiarvo	713	714	715
aikuis- ja etälukion tutkintotavoitteiset opiskelijat	229	230	261
perusopetuksen lisäopetuksen opiskelijat	50	60	70
keskeyttäneet % opiskelijamäärästä (päivälukiot)	2,8 %	2,4 %	2,5 %
kolmessa vuodessa päättötodistuksen saaneet kaikista valmistuneista (päivälukiot)	87,5 %	87,0 %	84,6 %
kaikki tunnit/vvt/opiskelija (päivälukiot)	1,30	1,30	1,33
käyttömenot euroa/opiskelija (päivälukiot)	6 543	6 669	6 691
huoneistoneliöt/opiskelija (päivälukiot)	8,0	8,0	7,6

13 80

Aikuisopisto

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	1 531	304	1 835	1 839	-4
Menot	-4 902	-74	-4 976	-4 800	-176
Toimintakate	-3 371	230	-3 141	-2 961	-180

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan aikuisopisto toteuttaa kansalaisopisto-opetusta, aikuisten perusopetusta ja maahanmuuttajien kotoittavaa koulutusta. Opiston toiminta jatkui vakaana; kansalaisopisto-opetuksen määrissä oli hienoista nousua, aikuisten perusopetukseen perustettiin yksi opiskelijaryhmä lisää ja myös kotouttavassa koulutuksessa määrät lisääntyivät hieman.

Opiston sisäistä rakennetta selkiytettiin siten, että vuoden 2019 alusta lukien opisto koostuu kolmesta yksiköstä: kansalaisopisto, maahanmuuttajakoulutus sekä toimisto- ja tukipalvelut.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,3 milj. eurolla ja toteutui muutetun talousarvion mukaisesti.

Aikuisopiston toimintakulut alittivat alkuperäisen talousarvion 0,1 milj. euroa ja muutetun talousarvion 0,2 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
aikuisopiston opiskelijat (kurseille osallistuneet)	30 196	33 000	34 739
opetustuntien kokonaismäärä	44 679	47 400	47 979
kurssien määrä	1 919	1 900	2 024
kotouttamiskoulutuksen opiskelijat (Starttikurssit)	1 175	1 400	1 031
aikuisten perusopetuksen opiskelijat *)	101	100	104
kotoutumissuunnitelman mukaisen koulutuksen opiskelijat *)	125	200	210
oman maksutulon osuus budjetista %	33 %	31 %	38 %

*) Uusi tunnusluku 1.1.2018 alkaen.

13 50**Varhaiskasvatus**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	15 664	850	16 514	16 831	-317
Menot	-168 731	-1 004	-169 736	-171 461	1 725
Toimintakate	-153 067	-154	-153 221	-154 630	1 408

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Uusi Vantaa organisaatiouudistuksen valmistelutyö toteutettiin vuoden 2019 aikana. Keskeisenä uudistuksena suunnitelmaan sisältyi varhaiskasvatuksen johtamiskokonaisuuksien tasapainottaminen sekä palvelumaantieteen uudistaminen. Sen lisäksi suunnitelma sisälsi asiantuntijatyön kokoamisen yhden johdon alaisuuteen. Valmistelutyö tehtiin osana koko toimialan Uusi Vantaa -organisaation uudistustyötä.

Varhaiskasvatuksessa Seuren alueellista varahenkilöratkaisua laajennettiin koskemaan koko Hakunila-Tikkurilan ja Korso-Koivukylän alueita syksystä 2019 lukien. Psykologi- ja kuraattoripalveluja laajennettiin pilottina koskemaan alle 5-vuotiaita lapsia varhaiskasvatuksessa 1.8.2019 lukien. Oppilas- ja opiskeluhuollon yksikköön palkattiin kolme psykologia ja kolme kuraattoria palvelun toteuttamiseksi varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuspalvelujen peittävyys kasvoi arvioitua voimakkaammin. Muutosta edelliseen vuoteen oli 3,5 prosenttia. Varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2019 loppuun mennessä 80,4 prosenttia varhaiskasvatusikäisistä, kun vuotta aikaisemmin heitä oli 76,9 prosenttia (207 lasta enemmän). Kotihoidontuella oli vuoden loppuun mennessä 283 lasta vähemmän kuin edellisenä vuotena. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus kasvoi vuodessa 1,2 prosenttia ja oli vuoden lopussa 16,0 prosenttia.

Hevoshaan päiväkotia aloitti toimintansa 1.8., Keimolanmäen päiväkotia 1.11. ja Tikkurilan päiväkotia 12.11.2019. Kolme ryhmäperhepäiväkotia (Saturatsu, Pikkuponi ja Okariina) lakkautettiin vuonna 2019 ja Puistonpesän ryhmäperhepäiväkodista vähennettiin yksi ryhmä.

Aviapoliksen kaupunginosassa aloitti toiminnan yksityinen päiväkotia Touhula Veromies 1.8.2019 ja Leinelän kaupunginosassa aloitti yksityinen Pilke tiedepäiväkotia Tähtisumu 19.8.2019.

Vantaa oli mukana pääkaupunkiseudun henkilöstötilanteen yhteisessä arvioinnissa. Arvioinnin perusteella kriittisissä ammattiryhmissä henkilöstöpula ei helpottanut, vaan pikemminkin paheni aiempaan mittaukseen verrattuna. Varhaiskasvatuksen opettajavaje oli vuoden 2019 lopussa 34,4 prosenttia (295 hlö), erityisopettajavaje oli 26,7 prosenttia (24 hlö). Vantaa korotti vuoden 2019 alusta merkittävästi varhaiskasvatuksen opettajien tehtäväkohtaisia palkkoja. Sen lisäksi tehostettiin rekrytointia monin eri keinoin yhteistyössä henkilöstöpalveluiden kanssa. Tästä huolimatta henkilöstöpula ei helpottanut.

VaSa -palvelu

Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän, VaSa, suunnittelu- ja rakentamistyö käynnistettiin. Vuoden aikana määriteltiin varhaiskasvatus- ja kerhohakemusten sekä esiopetukseen ilmoittautumisen tietosisällöt CGI:n kanssa ja määritysten pohjalta CGI aloitti järjestelmän rakentamisen.

Varhaiskasvatuksen laadun arviointi

Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin kansallisen kehittämisen myötä Vantaan varhaiskasvatuksessa käynnistettiin 2019 kaupunkitasoisen laadun arviointimallin valmistelu. Ensimmäisessä vaiheessa työstettiin arviointikehikko, joka kokoaa yhteen ja tekee näkyväksi vantaalaisen varhaiskasvatuksen arvioinnin viitekehysten. Viitekehysten on koottu vantaalaista varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arviointia sekä huomioitu Karvin arvioinnin perusteet ja suositukset. Laadun arviointi sisältää arvioinnin periaatteet sekä keskeiset työkalut, joiden avulla kertyvää arviointitietoa hyödynnetään. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa laadun arvioinnin viitekehystä käytetään soveltuvin osin.

Kehittävä palaute

Vantaan varhaiskasvatus otti käyttöön Kehittävä palaute -arviointimenetelmän. Kehittävä palaute on kokonaisvaltainen varhaiskasvatuksen arvioinnin ja kehittämisen työkalu ja osa vantaalaisen varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin kokonaisuutta. Päätöksenteon tueksi saatiin tulosaluetaisoista tietoa lasten liikkumisesta, oppimisesta, tunteista sekä sosiaalisista suhteista varhaiskasvatuksessa sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisesta.

Mentorointi

Varhaiskasvatuksessa toimii tällä hetkellä kahdeksan vertaismentoria, joilla on yhteensä 29 mentoroitavaa. Mentorit ovat saaneet tehtävänsä koulutusta ja heille järjestetään omia vertaistapaamisia. Mentoroitavat ovat uusia, vakituisessa tehtävässä työskenteleviä varhaiskasvatuksen opettajia tai erityisopettajia.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 1,2 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 0,3 milj. eurolla (toteuma 102 %). Valtiolta saadut tuet ja korvaukset kerryttivät toimintatuottoja arvioitua enemmän.

Varhaiskasvatuksen toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 2,7 milj. euroa ja muutetun talousarvion 1,7 milj. euroa. Ylityksestä lomapalkkajaksotuksen osuus on 1,3 milj. euroa, johon on määräraha toimialan yhteisissä palveluissa. Varhaiskasvatuksen ylitykseksi tämän jälkeen jää 0,4 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Lasten määrä eri varhaiskasvatuspalveluissa keskimäärin kuukaudessa:			
Kunnallinen varhaiskasvatus	10 263	10 318	10 448
Yksityinen varhaiskasvatus	1 783	2 115	1 993
Kerhotoiminta	625	600	437
Kotihoidon tuki	3 733	3 640	3 450
Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä olevien lasten osuus kaikista varhaiskasvatuksesta *)	76,9 %	79,4 %	80,4 %
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten osuus kaikista varhaiskasvatuksesta olevista lapsista	14,8 %	17,0 %	16,0 %
Rakenteellisten tukitoimien piirissä olevat lapset (kunnallinen varhaiskasvatus)	8,6 %	7,7 %	9,3 %
Käyttömenot €/palveluja käyttävä lapsi	9 713	10 120	10 501

*) Suomen- ja ruotsinkieliset lapset yhteensä.

13 55**Kirjastopalvelut**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	262	-71	191	208	-17
Menot	-8 924	-41	-8 965	-8 998	33
Toimintakate	-8 662	-112	-8 774	-8 790	16

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Uusi Vantaa -organisaatiouudistuksen valmistelutyöhön ryhdyttiin syksyn 2019 aikana. Kolme henkilöä siirtyy uudistuksen yhteydessä muualle kaupungin organisaatioon. Tämä tulee vaikuttamaan kirjastopalveluiden kehittämiseen ja saatavuuteen vuoden 2020 aikana.

Koivukylän kirjasto sai hankittua uudet vuokratilat Koivukylän Citymarketin kiinteistöstä. Opetuslautakunta ei myöntänyt uuden tilan suunnitteluun, kalustamiseen tai varustamiseen lainkaan resursseja tai määrärahoja, mutta siitä huolimatta kirjasto saatiin nopeasti lähes valmiiksi. Koivukylän uusi kirjasto avattiin asiakkaille loka-kuussa, vain joitakin pieniä kalustehankintoja jää seuraavalle vuodelle. Aikaisempaa parempi sijainti, viihtyisyys ja yleinen turvallisuus ovat nostaneet kävijämäärän ainakin alkuvaiheessa n. kolminkertaiseksi aiempaan verrattuna.

Kirjastoissa oli kävijöitä yhteensä 2,2 miljoonaa, kasvua 11,5 prosenttia. Myyrmäen kirjasto nousi kävijämäärällä (547 081) mitattuna Vantaan vilkkaimmaksi kirjastoksi. Kokonaislainaus oli 2 561 410. Fyysisen aineiston lainaus kasvoi, tietoverkkojen kautta lainattujen määrä puolestaan laski voimakkaasti. Lasku johtuu e-aineistojen painetusta aineistosta poikkeavasta tekijänoikeuslainsäädännöstä, joka merkittävästi rajoittaa kysytyimmän aineiston saatavuutta kirjastoasiakkaiden käyttöön. Kaikentyyppisen aineiston varaaminen ja lainojen uusinta ovat täysin siirtyneet verkko- ja mobiilipalveluihin. Erityisesti mobiilisovelluksen käytön vuoksi sähköisen asiointin istuntojen yhteismäärä ylitti 7 miljoonaa, nousua 250 prosenttia.

Kirjastoasiakkaiden tyytyväisyyttä käynteihinsä ryhdyttiin mittaamaan itse kehitetyllä laitteistolla. Arvioita saatiin vuoden loppuun mennessä yli 35 000. Tulosten perusteella on tehty ilmeisen onnistuneita johtamistoimenpiteitä.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot alittivat alkuperäisen talousarvion 54 000 eurolla ja ylittivät muutetun talousarvion 17 000 eurolla (toteuma 109 %).

Kaupunginkirjaston toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 74 000 euroa ja muutetun talousarvion 33 000 euroa. Lomapalkkajaksotus oli 59 000 euroa, johon on määräraha toimialan yhteisissä palveluissa. Kaupunginkirjaston toimintakulut alittuivat ilman lomapalkkajaksotusta 26 000 euroa.

Vantaan kaupunki on sopimuksin sitoutunut Helsingin, Espoon ja Kauniaisten kanssa tehtävään Helmet-kirjastojen nimelle tunnettuun yhteistyöhön. Kirjastojen kokoelmat ovat yhteisiä, josta syystä kaupunkien aineistomääräraha on sovittu pidettävän vähintään viiden euron suuruisena. Vantaan väkiluvun voimakas kasvu aiheutti sen, että talousarvioon varattu aineistomääräraha jäi tavoitetason alle, 4,63 euroon.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
kävijät	1 953 350	1 850 000	2 196 182
aineistolainojen määrä	2 775 644	2 900 000	2 561 410
aineistolainaus/asukas	12	12,5	11
aineistomääräraha euroa/asukas	5	5	4,63
toimintamenot/ asukas	44	37,9	38,5

13 60

Muu koulutus

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-20	0	-20	-18	-2
Toimintakate	-20	0	-20	-18	-2

Talousarvion toteutuminen

Helsingin seudun kesäopistolle maksettiin sopimuksen mukaisesti 17 580 euroa.

13 90**Ruotsinkielinen tulosalue**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	582	0	582	659	-77
Menot	-12 356	-108	-12 464	-12 511	47
Toimintakate	-11 774	-108	-11 882	-11 853	-29

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Ruotsinkielinen tulosalue valmisteli siirtymistä Uuteen Vantaaseen. Tulosalueen johtamisjärjestelmään päätettiin vuonna 2019 tehdä muutos: ruotsinkielisten palveluiden tulosalue tullaan jakamaan vuoden 2020 alusta kahteen palveluyksikköön. Ruotsinkielisten palveluiden palvelualueen varhaiskasvatus ja ruotsinkielisten palveluiden koordinointi kuuluvat ruotsinkielisten palveluiden palvelualuejohtajan alaisuuteen, kun taas ruotsinkielistä perusopetusta, lukiokoulutusta, koulutuksen kehittämistoimintaa sekä ruotsinkielistä nuorisotyötä johtaa uusi opetuspäällikkö, joka palkataan vuoden 2021 alusta lähtien. Vuoden 2020 ajan palvelualuejohtaja hoitaa opetuspäällikön tehtävät. Tulosalueella julistettiin myös joulukuussa 2019 haettavaksi uusi ruotsinkielisten palveluiden koordinaattorin toimi, joka herätti runsaasti kiinnostusta.

Ruotsinkielinen esiopetus siirrettiin 11.8.2019 alkaen ruotsinkielisen perusopetuksen hallinnasta ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen hallintaan, jotta kokonaisvaltaisen pedagogiikan toteuttaminen sekä esiopetuksessa että sitä täydentävässä varhaiskasvatuksessa olisi mahdollista. Niille opettajille, joita muutos koski, tarjottiin tehtäviä uusilla ehdoilla. Muutoksen myötä sama opettaja pystyy vastaamaan pedagogiikan suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä esiopetuksessa että sitä täydentävässä varhaiskasvatuksessa.

Ruotsinkielisessä perusopetuksessa jatkettiin pedagogista syventymistä Challenging Learning -projektiin. Perusopetuksen päättäneistä kaikki saivat opiskelupaikan.

Ruotsinkielinen lukiokoulutus menestyi maanlaajuisessa lukiovertailussa. Lukioon valittujen alin keskiarvo nousi huomattavasti edellisvuosista. Lukio jatkoi yhteistyötä sekä suomenkielisen lukiokoulutuksen kanssa että ruotsinkielisten lukioiden muodostamassa gNet-verkostossa. Lukiossa aloitettiin myös uuden, vuonna 2021 voimaantulevan opetus suunnitelman työstö.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät talousarvion 76 000 eurolla (toteuma 113 %). Valtiolta saadut tuet ja avustukset kerryttivät toimintatuottoja arvioitua enemmän.

Ruotsinkielisen tulosalueen toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,2 milj. euroa ja muutetun talousarvion 47 000 euroa. Lomapalkkajaksotus oli 0,1 milj. euroa, johon on määräraha toimialan yhteisissä palveluissa. Ruotsinkielisen tulosalueen toimintakulut alittuivat ilman lomapalkkajaksotusta 71 000 euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Lapsia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa *)	266	262	291
Lapsia kerhotoiminnassa	10	15	0
Lapsia esiopetuksessa	72	70	69
Oppilasmäärä ruotsinkielisessä peruskoulussa **)	804	783	774
Käyttömenot euroa/ oppilas	8 799	9 166	9 543
Opetuksen % -osuus oppilaskohtaisista käyttömenoista/ oppilas	53,0	58,1	52,3
Huoneistonekiöt/ oppilas	12,2		12,8
Keskimääräinen opetusryhmäkoko, 1-9 luokat jatkokoulutuksessa lukioon, ammatilliseen koulutukseen, ammat- tistarttiin tai lisäopetukseen päässeiden määrä peruskoulun päät- tötodistuksen saaneista % -osuus	18,3	18,2	18,0
Iltapäivätoimintaan otettujen oppilaiden kokonaismäärä	143	116	122
Oppilasta/ koulupsykologi ***)	871	803	881

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Ruotsinkielisen lukion opiskelijat	139	143	143
Kaikki tunnit/ vuosiviikkotunnit/ opiskelija	1,9	1,9	1,9
Käyttömenot euroa/ opiskelija	8 543	8 199	8 378
Huoneistonekiöt/ lukio-opiskelija	9,3	9,6	9,6

*) Ruotsinkieliset lapset yksityisessä varhaiskasvatuksessa ovat osa varhaiskasvatuksen tunnuslukuja.

**) Luku sisältää esiopetuksen oppilaat, koska esiopetus tapahtuu koulujen tiloissa 31.7.2019 asti.

***) Sis. lukion opiskelijat, koska ruotsinkielisillä lukiolaisilla ei ole omaa koulupsykologia.

13 91**Kulttuuripalvelut**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	337	137	474	469	6
Menot	-7 124	-222	-7 346	-7 382	36
Toimintakate	-6 787	-85	-6 872	-6 913	42

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kulttuuripalveluiden toiminta kaikissa tulosyksiköissä on toteutunut toimintasuunnitelman ja talousarvion mukaisesti yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa. Kulttuuripalveluiden vuosi oli ennätysmäinen: tavoitimme 363 000 asiakasta ja järjestimme yli 6 000 tapahtumaa.

Henkilöstöstot Seuresta ovat lisääntyneet talousarvion puitteissa suunnitellusti. Tempo-orkesteritoiminta laajentui MEK-rahoituksella.

Uusi kulttuuritoimintalaki astui voimaan 1.3.2019. Myös museolain ja museoiden rahoitukseen liittyvä valtion-osuusjärjestelmän uudistus astui voimaan 1.1.2020.

Toiminnan kehittäminen kohdentui kokonaisuudessaan uuden Kaupunkikulttuurin toimialan luomiseen ja toiminnan järjestämiseen uudella tavalla yhdessä henkilökunnan kanssa.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,1 milj. eurolla ja toteutui muutetun talousarvion mukaisesti (toteuma 99 %).

Kulttuuripalveluiden toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,3 milj. euroa ja muutetun talousarvion 36 000 euroa. Lomapalkkajaksotus oli vain 5 000 euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kaikkien kulttuuritapahtumien yleisömäärä *)	197 284	215 000	363 199
Taiteen perusopetuksen oppilaat (musiikkiopisto ja kuvataidekoulu)	2 996	2 650	2 640
Taiteen perusopetus euroa/oppilas	1 667	1 888	1 928
Taiteen perusopetus euroa/asukas	21,9	21,98	21,8
Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kulttuuripalveluiden bruttoyksiköiden tulot (euroa) / asukas	..	1,48	2,0
Taiteen perusopetuksen tulot (euroa) / asukas	..	5,75	6,1
Avustukset, euroa/asukas	4,7	5	4,7
Kävijämäärä kaupunginmuseossa **)	10 850	10 000	15 439
Kävijämäärä taidemuseossa + Galleria K	18 852	17 000	27 877
Käyttömenot euroa/asukas ***)	51,57	53,28	53,2

*) Kasvun taustalla yhteistyötapahtumien määrän kasvu 2019.

**) Sisältää 2019 alkaen myös Håkansbölen kartanon ja historialuentojen kävijämäärät.

***) Kulttuuripalvelut, musiikkiopisto ja kuvataidekoulu yhteensä.

13 92

Liikuntapalvelut

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	5 353	344	5 697	5 653	44
Menot	-25 465	-540	-26 005	-25 155	-850
Toimintakate	-20 112	-196	-20 308	-19 502	-806

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Liikuntaan aktivoinnin kohderyhmät laajenivat koskemaan myös työikäisiä, joten toimintaa ja pilotteja oli tarjolla kaikille ikäryhmille. Liikkuva päiväkotitoiminta toteutettiin Leikkien liikkumaan -hankkeena, jota jatkettiin yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Hankkeen keskeisiä toimenpiteitä olivat kasvattajille ja päiväkodin johtajille suunnatut työpajat ja koulutukset sekä aktivoivien oppimisympäristöjen kehittämisprojektit. Hankkeen toimenpiteet vakinaistettiin kahden uuden vakanssin myötä.

Liikkuva koulu -ohjelmassa toteutettiin kevään ajan ministeriön kärkihankkeen rahoittamana aktiivisia oppimisympäristöjä sekä koulujen pihoilta luokkatiloihin. Liikkuvan koulun työntekijät vastasivat oppilaiden osallistamisesta myös muissa koulutiloissa koskevissa uudistuksissa. Kuraattoripalveluiden kanssa luotua Sporttikaveri-toimintamallia kehitettiin edelleen ja syksyllä pilotoitiin Itä-Vantaalla toimintamallia kahden liikunnanohjaajan toteuttamana. Vuoden aikana liikuntaan pääsi tutustumaan 58 lasta. Lisäksi Sporttikaverit järjestivät kerhoja koulupäivän aikana, joihin osallistui 124 oppilasta. Lasten fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi perusopetuksessa laadittiin kokonaiskonsepti "Sporttihissi", jossa kuvataan tiiviisti erilaiset tukimuodot. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi lisäksi rahoituksen Kyyditön koulumatka -kampanjaan sekä matalan kynnyksen joukkue toiminnan laajentamiseen.

Esikouluikäisten ja koululaisten uinninopetusta sekä oppilaisurheilukisoja toteutettiin edellisvuoden tapaan. Yläkoululaisten Urhea-toimintaa järjestettiin kaikille vuosiluokille ja mukana oli 954 nuorta. Liikuntapalvelut tarjoaa toimintaan tilat ja ohjaajakorvaukset harrasteliikunnan ohjaajatuen kautta.

Sporttia kaikille -hankkeessa järjestettiin 300 kaikille avointa harrasteliikuntaryhmää. Toimenpidekokonaisuuden vakiinnuttamiseksi tiivistettiin yhteistyötä Sporttia kaikille ry:n kanssa. Liikuntapalvelut aloitti koordinoijana EU:n Erasmus+ Sport -ohjelmasta rahoitettavassa kaksivuotisessa Youth with Immigrant Background in Sport -hankkeessa. Peruskouluille suunnattuja koulupäivän aikaisia Sporttia kouluille -kerhoja oli 173, osallistujia oli 3 267.

Harrastuskortti-hankkeessa jatkettiin Hobihobi.fi -verkkopalvelun kehittämistä. Palvelua pilotoitiin syksyllä ja se päätettiin ottaa käyttöön kaupunkitasoisesti harrastusten markkinointikanavana. Hankkeessa käynnistettiin koululaisten maksuttomat Pelipäivätapahtumat sekä aikuisille suunnattu Kortteliliiga-toiminta. Alle kouluikäisten lasten perheille suunnattuja Perhepeuha -liikuntatapahtumia toteutettiin yhteistyössä Sporttia kaikille ry:n sekä muiden seurojen kanssa yhteensä 17.

Liikuntapalveluiden ohjattu kurssitoiminta tarjoaa erilaisia jumppia, vesijumppia ja ohjattuja tunteja seniori-ikäisille ja työikäisille liikkujille. Yhä suurempi osa työikäisten kursseista toteutetaan yhteistyömallilla seurojen toimesta. Senioreiden vertaisohjattuja kuntosalin- ja liikuntaryhmiä toteutui 130. Liikunta-apteekki -toimintaa jatkettiin kuudella terveysasemalla.

Liikuntapalveluiden hallinnoimana käynnistyi kaupunkitasoinen Terveystien edistämisen määrärahan hanke "Hyvinvointityön tavoitteista toimintaan". Hankkeen keskeisenä toimenpiteenä on liikunta-apteekkitoiminnan laajentaminen uusille kohderyhmille. Toimintamallia kehitettiin hyvinvointimentoroinnin suuntaan.

Liikuntapalvelut oli mukana Ikäinstituutin Elämäni eläkevuodet -hankkeessa, jonka puitteissa toteutettiin neljä ryhmää. Kesällä pilotoitiin korttelikerhotoimintaa, jossa kotona asuville ikääntyneille järjestettiin asuinalueilla ohjattua liikuntaa. Maksuttomia kauppakeskuskävelyitä, eli ohjattuja yhteislenkkejä kauppakeskuksen tiloissa, järjestettiin kerran kuukaudessa yhteistyössä kauppakeskus Jumbon ja viihdekeskus Flamingon kanssa.

Liikuntaseurojen toimintaa tuettiin avustuksin sekä jakamalla käyttövuoroja kaupungin ylläpitämiin liikunta-paikkoihin. Harrasteliikunnan ohjaajatukea kohdistettiin kahteen isompaan kokonaisuuteen, Sporttia kaikille -ryhmien toimintaan sekä yläkoululaisten Urhea-valmennukseen. Vuokratukeen saatu korotus ei kasvattanut hakijoiden tukiosuutta toivotulla tavalla johtuen useammasta uudesta yksityisestä liikuntatilasta. Avustuslo-makkeet olivat ensimmäistä kertaa haettavissa sähköisen asiointipalvelun kautta. Tilavarauksyksikkö koordinoi 1 172 tilan käyttöä. Timmi -tilavarauksjärjestelmän kehittämistä jatkettiin tietohallinnon kanssa.

Liikuntapaikkojen kehittämistä toteutettiin liikuntapaikkasuunnitelman mukaisesti. Rajakylän, Myyrmäen, Rekolan, Ylästön ja Raikukujan lähiliikuntapaikat, Möskärin kuntoportaat sekä Rekolan pesäpallokenttä valmistuivat. Hämeenkylässä liikuntahallin rakentaminen ja Elmon uimahallin suunnittelu käynnistyivät. Päiväkotien pihakartoitus saatiin valmiiksi ja koulujen pihakartoituksen päivitys käynnistyi. Ylästön koulun pihaan valmistui lähiliikuntapaikka. Nikinmäen ja Simonkylän koulujen pihaparannushankkeet käynnistyivät. Hakunilan uimahallin terapia-allasosasto oli pois käytöstä syksyn peruskorjaustöiden vuoksi.

Merkittäviä liikunnan ja urheilun yleisötapahtumia vuonna 2019 olivat maastohiihdon Suomen Cupin osakilpailu, monilajitapahtuma SM-viikko, judon nuorten EM-kilpailut sekä agilityn SM-kilpailut. Runsaasti osallistujia kuntoilijoista tosissaan kilpaileviin keräsivät Vantaa Hiihto, Extremerun Vantaa, Vantaa Triathlon, Vuelta Vantaa ja Vantaan Maraton, jotka yhdessä muodostavat toista kertaa järjestetyn Vantaan kestävyyskierroksen. Vuonna 2019 Vantaalla oli 15 kumppaniurheilijaa ja 4 tukimallin piirissä olevaa edustusjoukkuetta. Vantaan urheiluareenat näkyivät televisiossa yhteensä 109 kertaa ja reilut 20 tuntia. Printtimediassa kuvia julkaistiin 204 kappaletta ja verkossa 178.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,3 milj. eurolla ja alitti muutetun talousarvion 44 000 eurolla (toteuma 99 %).

Liikuntapalveluiden toimintakulut alittivat alkuperäisen talousarvion 0,3 milj. euroa ja muutetun talousarvion 0,8 milj. euroa. Menojen alitus johtui lähinnä arvioitua pienemmistä kiinteistöjen sisäisen vuokrien toteutuksesta.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kokonaiskulut, euroa/as.	100,01	111,89	107,69
Toimintatuotot, euroa/as.	22,34	23,52	24,20
Avustukset, euroa/as.	5,90	5,59	5,89
– avustettava jäsenmäärä, % asukkaista	25,86 %	23,00 %	22,72 %
Uimahallikäynnin (sis. myös kuntosalikäynnit) kustannus, euroa/käynti	7,86	5,50	7,72
– uimahallien verorahoitusosuus, %	83,00 %	75,00 %	78,56 %
Toimitilaneliöt, m ²	81 558	82 071	85 768
Sisäliikuntatilojen varausaste, %	65,93 %	70,00 %	65,58 %

13 93

Nuorisopalvelut

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	718	139	857	916	-59
Menot	-8 952	-175	-9 127	-9 085	-42
Toimintakate	-8 234	-36	-8 270	-8 169	-101

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Nuorisopalveluiden kehittämistyössä painotettiin vuonna 2019 erityisesti oppilaitoksissa tehtävää erityisnuorisotyötä. Myönteisen erityiskohtelun ohjelman sekä Keskeyttämisestä kohtaamiseen -hankkeen myötä nuorisopalveluissa työskenteli kouluihin ja oppilaitoksiin sijoitettuina 15 erityisnuorisotyöntekijää, joista kuusi yläkouluilla ja yhdeksän Variassa. Yläkouluilla työskentelevät erityisnuorisotyöntekijät työskentelivät koululla 50 prosenttia työajasta ja 50 prosenttia läheisellä nuorisotilalla. Variassa erityisnuorisotyöntekijät olivat jokainen sijoitettuina jollekin koulutusosalalle. Uudenlaisen työmuodon tarkoituksena on tukea nuoria arjessa kynnyksettömästi kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamisessa yhdessä oppilaitosten muun henkilökunnan kanssa ja helpottaa nivelvaiheiden yli siirtymistä.

Kehittämishankkeissa keskityttiin AVI:n tuella kulttuurisen nuorisotyön teemassa laajentamaan kulttuurin harrastamisen mahdollisuuksia lähiöalueilla Havukoskella, Hakunilassa ja Myyrmäessä sekä jatkettiin digitaalisen harrastamisen kehittämistä. Lisäksi kehitettiin OKM:n rahoituksella jalkautuvaa nuorisotyötä erityisesti junissa ja asemilla NTR-hankkeessa. Kotiin syrjäytyneitä nuoria ja kotona tehtävää etsivää nuorisotyötä kehitettiin yhdessä aikuissosiaalityön kanssa ESR-rahoitteisessa Moodi-hankkeessa.

Työpajatoiminnassa haasteita aiheutti nuorten ohjautuminen työpajoille. Työpajat eivät toimineet täysillä ryhmillä ja työpajojen osallistujamäärät laskivat melko paljon. Nuorisotilojen kävijämäärät sen sijaan kasvoivat, samoin etsivän nuorisotyön asiakasmäärät.

Kolohongan nuorisotila valittiin uuden toimintamallin pilotointikohteeksi, missä nuorisojärjestö toimii alueellisen nuorisotyön toteuttajana. Kilpailutuksen perusteella Kolohongan nuorisotilan toimijaksi valittiin Vantaan NMKY.

Nuorisopalveluiden oma digisuunnitelma valmistui yhdessä Tietohallinnon kanssa. Visioksi digisuunnitelmaan muotoutui lause: Monipuolista ja asiantuntevaa digisyyttä – osana aitoa ja läsnäolevaa kohtaamista. Päätaivoitteiksi tulivat: vahvistamme digitalisaation peruspilareita (laitteet, verkot, osaaminen), kehitämme mobiilipalveluita tukemaan kasvokkain tehtävää nuorisotyötä, selvitämme kasvatuksellisen pelitoiminnan hyödyntämistä nuorisotyössä.

Tilojen osalta ei tapahtunut suuria muutoksia. Havukoskella nuorisotila meni keväällä sisäilmaongelmien vuoksi kiinni ja loppuvuosi toimittiin väistötilassa. Korsossa nuorisotila toimi myös väliaikaistilassa odottaen uuden tilan valmistumista Lumoon.

Kesällä nuorisopalvelut oli toteuttamassa kuuden viikon ajan Havukoskella puistoruokailua. Kokonaisuus toteutettiin yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa, joka vastasi Länsi-Vantaan osiosta. Ruuat puistoruokailuun valmistettiin nuorten työpajoilla ja Rautkallion puistossa lapsia leikkitti Korso-Koivukylän alueen nuorisotyöntekijät ja kesätyöntekijät. Kokeilu oli onnistunut ja sai paljon huomiota myös mediassa.

Syksyllä pidettiin nuorisovaltuustovaalit, jossa ensimmäistä kertaa yhtenäistettiin käytäntöjä Espoon ja Helsingin kanssa. Vantaalla yhdeksätoista kertaa valittuun nuorisovaltuustoon oli ehdolla 49 nuorta. Ehdokkaat olivat 13–18 -vuotiaita vantaalaisia nuoria, joista nuorisovaltuustoon äänestettiin 18 poikaa ja 12 tyttöä. Vaaleissa oli kaikkiaan 15 318 äänioikeutettua nuorta, joista 37,4 prosenttia käytti ääntään.

Talousarvion toteutuminen

Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,2 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 59 000 euroa (toteuma 107 %).

Nuorisopalveluiden toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,1 milj. euroa ja alitti muutetun talousarvion 42 000 euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Kävijämäärä nuorisotiloissa (kaikki kävijät) *)	..	360 000	234 124
Kävijämäärä nuorisotiloissa (oman toiminnan kävijät)	104 855	..	150 053
Majoitusvuorokaudet leirialueilla (Kukkonotko ja Palajärvi)	7 672	7 500	5 787
Nuorten työpajatoimintaan osallistuneet	380	380	288
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	623	750	739
Avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lkm	53	62	52
Käyttömenot/asukas	39,40	39,33	38,90
Avustukset/ asukas	1,70	1,93	1,92
Nuorisotyön toimintatilojen kokonaismäärä	20	20	20
Nuorisotyön toimitilojen neliöt, m ²	15 815	15 815	15 815

*) Tilastointitapa muuttunut, lukua ei ole saatavissa vertailukelpoisena.

13 70**Ammatillinen koulutus**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	2 278	0	2 278	1 935	343
Menot	-35 914	0	-35 914	-35 602	-312
Toimintakate	-33 636	0	-33 637	-33 667	31

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Ammattiopisto Variassa syksyllä 2018 tehty organisaatiouudistuksen vakiinnuttaminen ja vuonna 2018 voimaan astuneen lain mukaisen toiminnan prosessien kehittäminen ovat olleet keskeisimpinä kehittämistoimina vuoden 2019 aikana. Organisaatorakennetta hiottiin 1.8.2019 alkaen siten, että rakentamisen ja konetekniikan tiimeistä muodostettiin kolme osaamispalvelutiimiä. Johtamisjärjestelmä ja -vastuut on muutettu vastaamaan uutta organisaatiota ja toimintatapaa. Osaamispalvelutiimien vastuut ja osaajaroolit on määritelty uuden palveluorganisaation mukaiseksi. Osaajarooleihin nimettyjen henkilöiden koulutus on aloitettu.

Yhteishaussa 2019 hakijamäärä on samalla tasolla kuin vuonna 2018. Jatkuvan haun hakijamäärän kasvattaminen oli tavoitteena vuodelle 2019. Jatkuvan haun hakijamäärä oli vuonna 2019 yhteensä 3 920 ja hakijamäärä kasvoi 1 261 hakijaa vuodesta 2018. OKM:stä on saatu myönteinen rahoituspäätös strategiarahoitukselle osaamisen varmistamiseen erityisesti HOKS -prosessin sekä koulutus- ja oppisopimuksen palveluprosessin osaamisen kehittämiseen, sekä lentokoneasentajakoulutuksen kehittämiseen. Varia sai valtion lisätalousarviosta noin 1 milj. euroa lisämäärärahan hyvän opiskelijavuosikertymän vuoksi. Oppisopimuskoulutus on siirtynyt Studenta-järjestelmään 1.7.2019.

ESR-hanke Keskeyttämisestä kohtaamiseen käynnistyi 1.3.2019. Hankkeen kautta Variassa tehdään toimenpiteitä keskeyttämisen vähentämiseksi, mm. uusien toimintamallien kehittäminen, henkilöstön koulutus ja opiskelijoille järjestetty vapaa-ajantoiminta. ESR-hankkeen ja MEK-ohjelman kautta Variassa työskentelee yhdeksän erityisnuorisotyöntekijää, joiden työn tarkoituksena on keskeyttämisen vähentäminen. Lisäksi Vantaa oli mukana Kuntaliiton Klash-haastekilpailussa keskeyttämisen vähentämisen haasteella. Klashin kautta Variassa lähdetään pilotoimaan Rapidan mallia opiskelijoiden tukemiseen, jossa hyödynnetään mm. tekoälyä ja tiedolla johtamista. Varian keskeyttämisprosentti pieneni hieman ja oli vuoden 2019 lopussa 17,8 prosenttia.

Vantaalla aloitti toimintansa toukokuussa 2019 osaamiskeskus maahanmuuttajille, joka toteutetaan toisen asteen koulutuksen palvelualueen ja työllisyyspalveluiden yksikön sekä TE-toimiston yhteistyönä. Toiminnan perustamiseen saatiin rahoitusta Työ- ja elinkeinoministeriöstä (TEM) ja Opetus- ja kulttuuriministeriöstä (OKM). Osaamiskeskus edistää vantaalaisten maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista, työllistymistä ja kouluttautumista. Ensimmäisen toimintakauden aikana kartoitusjaksolle ja henkilökohtaiseen ohjaukseen osallistui 203 henkilöä, 243 henkilöä osallistui matalan kynnyksen työnhakua ja työllistymistä tukevaan toimintaan ja 721 henkilöä matalan kynnyksen neuvontaan ja ohjaukseen.

Englanninkielisen opintotarjonnan sekä Varian vetovoimaisuuden lisäämiseksi on aloitettu selvitys IB Career Related -ohjelman hakemiseksi Vantaalle.

Talousarvion toteutuminen

Ammattiopisto Varian vuoden 2019 talous toteutui talousarvion mukaisena. Toimintakate oli yhteensä 33,7 milj. euroa, joka on 100 prosenttia talousarvion mukaisesta toimintakatteesta. Tuloja kertyi 1,9 milj. euroa ja menoja 35,6 milj. euroa.

OKM antoi myönteisen rahoituspäätöksen, jonka mukaisesti tavoitteellista opiskelijavuosimäärää nostettiin 120 opiskelijavuotta. Lisäksi OKM myönsi harkinnanvaraista rahoitusta opetus- ja ohjaushenkilöstön rekrytointiin. Lisärahoitus on yhteensä 1,7 milj. euroa ja osa siitä on käytettävissä vuonna 2020.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
yhteishaussa olevat tutkintotavoitteiset aloituspaikat peruskoulun päättävästä ikäl. %	37 %	45 %	36 %
ministeriön päättämän tavoiteopiskelijavuosien käyttöaste	100 %	100 %	100 %
Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
oppisopimusopiskelijavuosien osuus tavoiteopiskelijavuosista *)	..	20 %	16 %
käyttömenot euroa/opiskelijavuosi (ammattillinen koulutus yhteensä **)	7 020	10 486	10 002
huoneistoneuliot/opiskelijavuosi	14,9	13,9	13,5

*) Uusi tunnusluku 1.1.2019 alkaen.

**) Tunnusluku muuttui 1.1.2019 alkaen.

13 85

Musiikkiopisto

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	1 001	0	1 001	1 011	-11
Menot	-4 078	-3	-4 081	-4 122	40
Toimintakate	-3 077	-3	-3 081	-3 110	30

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan musiikkiopisto tarjosi vuonna 2019 opiskelupaikan yli kahdelle tuhannelle oppilaalle ja työpaikan 120 työntekijälle. Oppilaitoksen monipuolinen toiminta on näkynyt vuoden aikana Vantaan alueella lähes kahdessa sadassa konsertissa, esityksessä tai tapahtumassa, ja tavoittanut lähes 16 000 kävijää.

Tempo -jousiorkestereiden toiminta on käynnissä Kytöpuiston ja Länsimäen kouluilla. Toimintaa on laajennettu vuoden 2019 aikana Rajakylän ja Lehtikuusen kouluihin.

Vuonna 2019 saatiin uuden opetussuunnitelman instrumenttikohtaiset osiot valmiiksi. Oppilashallintojärjestelmä Eepokseen saatiin käyttöön liitteiden tallennusmahdollisuus. Sen johdosta oppilasarviointi on nyt mahdollista tehdä kokonaan sähköisenä. Uusi opetussuunnitelma on kasvattanut yhteismusisoinnin osuutta opinnoissa. Opetussuunnitelma tarjoaa oppilaille mielekkäitä uudenlaisia kokonaisuuksia ja mahdollisuuksia suuntautua opinnoissa omien intressien mukaisesti ja siten hyödyntää oppimaansa yhä monipuolisemmin omien tarpeidensa mukaisesti.

Kulttuurikeskus Orvokin remontti alkoi elo-syyskuussa 2019 ja sen on arvioitu valmistuvan LV 2020-2021 aikana. Musiikkiopistossa tämä tulee aiheuttamaan muuton väistötiloista takaisin Orvokkiin.

Talousarvion toteutuminen

Vantaan musiikkiopiston vuoden 2019 talous toteutui talousarvion mukaisena. Toimintakate oli yhteensä 3,1 milj. euroa, joka on 101 prosenttia talousarvion mukaisesta toimintakatteesta. Tuloja kertyi 1,0 milj. euroa ja menoja 4,1 milj. euroa.

13 86

Kuvataidekoulu

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	308	0	308	372	-64
Menot	-925	-1	-926	-967	41
Toimintakate	-617	-1	-618	-595	-24

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuonna 2019 otettiin oppilashallintojärjestelmä eepos täysimääräisesti käyttöön: oppilashaut, uusien oppilaiden hyväksyminen, laskutus ja lukujärjestysten laatiminen tehtiin uutta järjestelmää käyttäen.

Myös uusi opetussuunnitelma otetaan vähitellen kokonaisuudessaan käyttöön. Vuonna 2019 esim. lopputöiden kirjallinen osuus ns. portfoliot tehtiin kokonaan sähköisinä.

Opetussuunnitelmaan on otettu uusia työpajoja kuten mediataide ja digitaalinen piirustus ja maalaus.

Näiden työpajojen toimintaa esiteltiin Valotaidetapahtumassa Lasten oikeuksien päivänä, jolloin Kulttuurikeskus Orvokin seinään projisoitiin oppilaiden taideteoksia.

Kulttuurikeskus Orvokin remontti alkoi vihdoin elo-syyskuussa 2019. Se on tietysti vaikuttanut toimintaan monin tavoin. Remontin pitäisi valmistua syksyllä 2020.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio on toteutunut suunnitelman mukaisesti.

Vantaan kuvataidekoulun vuoden 2019 talous toteutui talousarvion mukaisena. Toimintakate oli yhteensä 0,6 milj. euroa, joka on 96 prosenttia talousarvion mukaisesta toimintakatteesta. Tuloja kertyi 0,4 milj. euroa ja menoja 1,0 milj. euroa.

14**Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	278 831	-20 000	258 831	270 676	-11 845
Menot	-234 262	-325	-234 587	-223 702	-10 885
Toimintakate	44 569	-20 325	24 244	46 975	-22 730

Taulukko sisältää Helsingin seudun ympäristöpalvelujen (HSY) vesihuollon rakentamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen varattua määrärahaa tuloihin ja menoihin 9,0 milj. euroa sekä toteutuneita tuloja ja menoja 3,9 milj. euroa.

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2019

Vuonna 2019 Vantaalla rakennettiin ennätysmäärin. Vuosi oli maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalle myös suurten rakenteellisten muutosten aikaa. Organisaatiota uudistettiin ja toiminnanohjauksen Matti-järjestelmä otettiin tuotantokäyttöön. Yleiskaavaehdotus valmistui luottamushenkilökäsittelyyn. Kaupunginvaltuusto päätti toimialan laatiman perusteellisen valmistelun jälkeen 16.12.2019 jatkaa Vantaan ratikan suunnittelua kohti rakentamisvalmiutta.

Uuden koko kaupungin kattavan yleiskaavan (yleiskaava 2020) valmistelu eteni aikataulun mukaisesti luonnosvaiheeseen. Kaupunginhallitus asetti 11.2.2019 yleiskaavaluonnoksen nähtäville. Kevään aikana järjestettiin useita asukastilaisuuksia ja tapaamisia eri tahojen kanssa. Vuorovaikutus tuotti merkittävän määrän mielipiteitä, lausuntoja ja muutosehdotuksia. Luonnoksen pohjalta laadittiin eri teemoista vaikutusten arvioinnit, joissa arvioitiin ratkaisuja suhteessa mm. yleiskaavan tavoitteisiin ja työtä ohjaaviin säädöksiin. Vaikutusten arvioinneista saatiin suosituksia ratkaisujen kehittämiseksi. Niiden ja vuorovaikutuksen tuottaman palautteen perusteella yleiskaavaluonnoksesta työstettiin syksyn aikana yleiskaavaehdotus. Yleiskaavatoimikunta käsitteli ratkaisuja kokouksissaan ensin alueittain ja loppuvuodesta ehdotuksen aineiston pohjalta. Kokonaisuudessaan ehdotus valmistui 16.12.2019 yleiskaavatoimikuntaan, joka jätti sen pöydälle alkuvuoteen 2020.

Maankäytön keskitetyssä tietojärjestelmähankkeessa rakennetaan kaupunkiympäristön toimialalle yhteistä tietojärjestelmää, joka kattaa maankäytön suunnittelun ja kuntateknisen infran elinkaaren hallinnan, siihen liittyvien muiden operatiivisten toimintojen hallinnan sekä paikkatiedon tuotannon ja hallinnan. Hanke on jaettu neljään käyttöönottovaiheeseen vuosina 2018-2020. Vuosi 2019 oli käyttöönotoissa ja uuden järjestelmän opettelussa merkittävän: tuolloin tuotantoon siirrettiin yleiskaavoitus, asemakaavoitus, rakennusvalvonnan lupaprosessit ja kaupunkisuunnittelun poikkeamis päätökset integroituna Lupapisteen kanssa, kauppahintarekisteri-kokonaisuus sekä julkisen kaupunkitilan suunnittelu sisältäen yleissuunnittelun, hallinnollisen suunnittelun ja rakentamissuunnittelun. Vuoden 2019 lopussa toimialan noin 700 työntekijästä reilut 200 työskenteli MATTI-alustalla.

Vuonna 2019 Vantaan rakentaminen oli ennätyslukuissa, mutta tasaantumisen merkkejä oli ilmassa. Uusia asuntoja valmistui 5 014, joka on 481 enemmän kuin edellisenä ennätysvuonna 2018.

Kaupungin omina toimitilahankkeina valmistuivat Aurinkokiven 2. vaihe, Rajatorpan korvaava koulurakennus sekä Hakunilan ja Tikkurilan päiväkodit. Lisäksi vuokratiloina valmistuivat Keimolanmäen paviljonkipäiväkoti- ja alakoulutilat sekä Korson ja Rajakylän korvaavat päiväkotipaviljongit. Konserniyhtiö VAV:n rahoituksella vuonna 2019 valmistui Myyrmäen vanhustenkeskus ja vammaispalveluasuntoja Tikkurilaan. VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeina valmistuivat Ylästön koulu II lähiliikuntapaikkoineen ja nuorisotilalaajennus Lumon lukion yhteyteen.

Vuoden 2019 aikana isoimmat kuntatekniikan investointihankkeet keskittyivät Kivistön suuralueelle. Isoimmat kohteet olivat Tikkurilantie, Vantaankoskentie ja optiona tilattu ratasilta sekä Kvartsiraitti. Hakunilan suuralueella isoimmat kohteet olivat Kuusijärvensilta ja Pitkäsuontie ja -kuja. Maa-alueiden kunnostuksessa suurin yksittäinen rakentamiskohde vuonna 2019 oli Vehkalan länsiosan esirakentaminen. Suurin puhdistuskohde oli Tikkurilan Jokirannan alue. Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston suurimmat investoinnit keskittyivät Tikkurilan jokirannan kunnostamiseen ja Keimolanmäessä Keimolan moottoriradan entisen valvontatornin muuttamiseen alueen historiaa kunnioittavaksi Ombra -valo- ja ääniteokseksi.

Vuotta 2019 leimasi monin tavoin kaupungin hallintoa muokanneeseen organisaatiouudistukseen valmistautuminen. Vuoden 2020 alussa voimaan tullut organisaatiomuutos muutti maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan kaupunkiympäristön toimialaksi ja yhdisti toimialan seitsemän tulosaluetta kolmeksi palvelualueeksi.

Resurssiviisauden tiekartan pohjalta laadittujen toimialojen toteutussuunnitelmien toteutumisesta raportoiin keväällä 2019 valmistuneessa Ympäristövastuuraportissa. Tiekartan toimenpiteet etenevät osin suunnitellusti ja tavoitteita tarkennetaan päivitysten yhteydessä. Tiekartan keskeinen tavoite on, että Vantaa on hiili-neutraali vuonna 2030.

Talousarvion toteutuminen 2019

Toimialan taloudellinen kokonaistulos oli hieman parempi kuin alkuperäisen talousarvion tavoite vuodelle 2019. Vaikka maanmyyntivoitot vähenivät voimakkaasti, niiden vähenemän korvasivat budjetoitua suuremmat maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset ja maanläjitysmaksut. Lisäksi kaupunki sai myös asfalttikartellioikeudenkäynnin päätöksen perusteella maksettuina korvauksia 3,1 milj. euroa, mutta korvaus ei näy toimialan tuotoissa. Toimialan käyttötalouden toimintakulut alittuivat 10,9 milj. euroa. Merkittävimmät alitukset talousarvioon nähden olivat tilakeskuksen ulkoisissa vuokratuluisissa, joukkoliikenteen pienemmissä operointikustannuksissa ja HSY:n pienemmissä kuluissa.

Rakentamisen investoinnit alittivat määrärahat noin 14,5 milj. eurolla, mutta kunnallisteknisissä investoinneissa talousarvio ylitettiin noin 5,7 milj. eurolla. Kiinteän omaisuuden investointimenot ylittivät talousarvion noin 2,4 milj. eurolla ja kiinteän omaisuuden tuotot ylittivät budjetin noin 6,3 milj. eurolla. Irtaimen omaisuuteen osoitetut määrärahat käytettiin lähes talousarvion mukaisesti.

Vuoden 2019 aikana toimialalla tehtiin seuraavat määrärahamuutokset käyttötaloulosaan:

- Kiinteistöt ja asuminen -tulosalueen maanmyyntivoittojen tuottotavoitetta laskettiin 20 milj. euroa. Maanmyyntivoittojen uusi talousarvio oli 16 milj. euroa vuonna 2019.
- Vantaalaisten opiskelijoiden ja koululaisten kesätyömäärärahat, yhteensä noin 0,25 milj. euroa, lisättiin talousarvioon.
- Myönteisen erityiskohtelun (MEK) määrärahoja kohdennettiin Kuntatekniikan keskuksen 72 092 euroa.

Vuoden 2019 aikana toimialalla tehtiin seuraavat määrärahamuutokset investointiosaan:

- Kiinteän omaisuuden ostomenoja korotettiin 2,7 milj. euroa.
- Lisäksi sopimuskorvauksena saadun maa-alueen ja vaihdetun maa-alueen määrärahakorotusesitys, yhteensä noin 3,7 milj. euroa kiinteän omaisuuden ostoon, hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 9.12.2019. Korotusesitystä ei ehditty viedä kaupunginvaltuustoon vuoden 2019 aikana. Korotusesityksellä ei ollut rahoitusvaikutuksia.
- Kunnallistekniikan investointien määrärahoja julkisen käyttöomaisuuden hankeryhmässä korotettiin 3 milj. eurolla sekä lisäksi kunnallisteknisiin investointeihin kohdennettiin MEK-määrärahoja noin 0,2 milj. euroa.

Toimialan projektitoiminta

Toimialan mittavat projektit kohdistuvat keskeisiin alueellisiin suunnittelu- ja rakentamiskohteisiin Tikkurilassa, Aviapoliksessa ja Kivistössä. Näitä projekteja hallinnoivat ensisijaisesti toimialan kolme yhteistä projektijohtajaa.

Thinking Portfolio -projektinhallintajärjestelmässä on seuraavat kahdeksan ICT-kehittämisprojektia:

- Asemakaavan muutoshakemusten sähköistäminen (KaupsuDigi)
- IHKU - Infrahankkeiden kustannuslaskujärjestelmä- ja palveluallianssi (yhteishanke)
- Kiinteistöhallinnan ohjausjärjestelmän kehitys
- Kiinteistöhallinta - Kiha
- Konekeskus-sovellus
- Liikennetiedon kehittäminen
- Liikkuvan työn selvitys
- MATTI (Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä) -hanke

14 0

Kaupunkisuunnittelulautakunta yhteensä

Vastuhenkilö: Hannu Penttilä

Toimielin: Kaupunkisuunnittelulautakunta

Puheenjohtaja: Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	48 147	-20 000	28 147	29 419	-1 272
Menot	-16 668	-109	-16 777	-16 942	165
Toimintakate	31 479	-20 109	11 370	12 477	-1 107

14 0

Kaupunkisuunnittelulautakunta bruttoyksiköt

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	44 147	-20 000	24 147	24 762	-615
Menot	-13 467	-100	-13 568	-13 212	-355
Toimintakate	30 680	-20 100	10 579	11 550	-971

Kaupunkisuunnittelulautakunnan alaiseen toimintaan kuuluu yhteensä sitovina bruttobudjetoituina yksikköinä kaupunkisuunnittelulautakunta, toimialahallinto, kiinteistöt ja asuminen sekä kaupunkisuunnittelu. Nettobudjetoituna erikseen sitovana yksikkönä toimii rakennusvalvonta.

14 10**Kaupunkisuunnittelulautakunta**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-97	0	-97	-93	-4
Toimintakate	-97	0	-97	-93	-4

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan kaupunkisuunnittelulautakunta kokoontui vuoden 2019 aikana 12 kertaa. Käsiteltyjä asioita oli yhteensä 282 eli noin 24 asiaa per kokous. Lautakunnan käsittelyssä vuoden aikana oli kaavoitusasioita eri puolilta kaupunkia, mm. Myyrmäen kaavarunko, Aviapolis Core -viitesuunnitelma ja Puu-Kivistön aloituskorttelit. Kiinteän omaisuuden hallinnan puolella lautakuntaa työllistivät tonttivaraukset sekä maan ostot, myynnit ja vuokrat.

Kaupunkisuunnittelulautakunta teki toukokuussa opintomatkan Tukholmaan ja Huddingeen. Matkan aikana tutustuttiin keskeisiin kaupunkikehityshankkeisiin sekä puurakentamiseen ja korkeaan rakentamiseen. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan lautakunnille järjestettiin myös yhteinen lautakuntaseminaari syyskuussa. Seminaarin teemat käsittelivät lautakuntarajat ylittäviä teemoja kuten Vantaan ratikkaa, resurssivii-sautta ja MATTI-tietojärjestelmää.

14 20**Toimialahallinto**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	59	-59
Menot	-2 440	0	-2 440	-1 842	-597
Toimintakate	-2 440	0	-2 440	-1 784	-656

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimialahallinto osallistui tiiviisti Uusi Vantaa -organisaatiomuutoksen valmisteluun. Maankäytön toimiala sai jo alkusyksystä valmiiksi palvelualueiden sisäisen palveluyksikkörakenteen, mutta tehtyjen linjausten toimeenpano ja uusien palvelualueiden käytännön toimintamallien ja johtamisjärjestelmien rakentaminen vaati loppuvuodestakin aikaa ja resursseja kaikilla tulosalueilla. Organisaatiomuutoksen yhteydessä toimialalle muotoiltiin uudet kärkihankkeet, joiden toteuttaminen pyörähti käyntiin jo vuoden 2019 aikana. Kaupunkiympäristön toimialalla on odotettavissa isoja muutoksia vielä valtuustokauden vaihtuessa kesällä 2021, kun toimialan lautakuntarakenne muuttuu Uuden Vantaan organisaatorakennetta vastaavaksi. Myös lautakuntarakennetta koskevat hallintosääntömuutokset valmisteltiin vuoden 2019 aikana.

Toimialan viestintää kehitettiin vuonna 2019 muun muassa aiempaa ajantasaisemman sisäisen viestinnän mahdollistavan intrauudistuksen keinoin. Myös sisäilmaviestintään panostettiin: vuoden aikana lähetettiin 145 kohdekohtaista tiedotetta, joista suurin osa koski sisäilmatutkimusten alkamista ja tuloksia. Määrä on sisäilmaviestintään saadun lisäresurssin ansiosta yli kolminkertainen edellisvuoteen verrattuna. Myös kaupunkitasoisesta oirekyselystä viestittiin aktiivisesti.

Toimialan muista teemoista lähetettiin viime vuonna yhteensä noin 180 tiedotetta medialle, kaupungin verkkosivuille ja sosiaalisen median kanaviin. Keväällä medianäkyvyys painottui kaupunkipyöriin ja loppuvuodesta Vantaan ratikkaan ja sen käsittelyyn päätöksenteossa. Lisäksi valmistauduttiin Uusi Vantaa -organisaatiouudistuksen tuomiin muutoksiin: toimialan viestintä aloittaisi 1.1.2020 viisihenkisenä viestintä- ja vuorovaikutuspalvelut -tiiminä, minkä odotetaan luovan synergiaa ja uusia mahdollisuuksia asukasviestintään ja -osallistamiseen.

Talousarvion toteutuminen

Toimialahallinnon kulut toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti.

Tunnusluvut

Toittavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Toimialan henkilöstömäärä	643	684	631
Toimialan esimiesten määrä	85	87	93
Talous- ja hallintopalveluiden henkilöstömäärä	40	24	23

14 30

Kiinteistöt ja asuminen

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	43 888	-20 000	23 888	24 294	-406
Menot	-6 721	-69	-6 790	-7 125	335
Toimintakate	37 167	-20 069	17 098	17 169	-71

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Asuntorakentamisessa kerrostalotuotanto ja valmistuneiden asuntojen määrä saavutti vuoden 2019 aikana jälleen uuden huippunsa. Vantaa ylsi asuntotuotannossa kaikkiin MAL-sopimuksessa asetettuihin tavoitteisiinsa. Vantaalle valmistui yhteensä 5 014 asuntoa (tavoite 2 400), joista 482 oli valtion pitkän korkotuen vuokra-asuntoja. Tunnustuksena innovatiivisesta ARA-vuokra-asuntokannan kehittämisestä ja alueiden kokonaisvaltaisesta uudistamisesta VAV Asunnot Oy ja Vantaan kaupunki palkittiin ARA-asumisen raivaaja -tunnustuksella.

Maata hankittiin vapaaehtoisin kaupun ja sopimuskorvauksina huomattava määrä noin 118 hehtaaria alueilta, jotka tukevat kaupungin pitkän aikavälin strategioiden toteuttamista ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä.

Työpaikkatontteja luovutettiin Ylästöstä, Viinikkalasta ja Koivuhaasta sekä sitovien tavoitteiden mukaisesti kuusi kappaletta Vehkalan ja Aviapoliksen alueelta. Yrityspuolella yhteistyössä Vantaan Yrittäjien ja Helsingin seudun kauppakamarin kanssa jatkettiin yritystontti-info -seminaarin pitämistä sekä vastaavasti asumisen osalta rakennuttajille suunnattua asuntotontti-info seminaaria.

MATTI-kauppahintarekisteriprosessi otettiin käyttöön. Suuri osa tulosalueen henkilökunnasta osallistui myös MATTIin liittyviin koulutuksiin. Loppuvuodesta käynnistettiin MATTI-projektin viimeisen määrittelysesta. Vuoden 2019 aikana kaupunkimittauksella oli edelleen vahva rooli MATTI-hankkeen eteenpäin viennissä.

Vuoden 2019 aikana kaupunkimittaus tehosti prosessejaan. Muun muassa tonttijaon laadintaan käytetty työaika väheni huomattavasti. Uutta järjestelmää ja toimintatapaa on opeteltu laajasti: pelkästään yleis- ja tuotekoulutuksia järjestettiin vuoden aikana yhteensä 32. Lisäksi palvelu- ja vastuualueilla on järjestetty useita työpajoja pitkin vuotta.

Vuoden 2019 alussa toteutui vuoden 2018 aikana valmisteltu geotekniikan tulosityksikön siirtyminen kuntatekniikan keskukselta kiinteistöt ja asuminen -tulosalueelle. Vuoden 2019 aikana laadittiin Vantaan maa- ja kiviainesten hallinnan toimintaohjelma. Ohjelmassa määritetään toimenpiteet maa- ja kiviainesten hallinnan ja uusiomateriaalien hyötykäytön edistämiseen. Keskeisenä tavoitteena on resurssiviisas toiminta, jolla vähennetään rakentamisen aiheuttamia haitallisia ympäristövaikutuksia ja voidaan saavuttaa kustannussäästöjä.

Talousarvion toteutuminen

Maanmyyntivoittojen tuottotavoitetta laskettiin 20 milj. euroa voimakkaasti vähentyneiden maakauppojen takia. Tulosalue ylitti muutetun tuottotavoitteen 0,4 milj. eurolla vuonna 2019. Käyttötalouden kulut ylittivät talousarvion 0,3 milj. eurolla, mutta kaupunkisuunnittelulautakunnan bruttoyksiköiden määrärahojen sitovuus-taso ei ylittynyt.

Kiinteän omaisuuden ja luonnonsuojelualueiden hankintaan käytettiin noin 11,5 milj. euroa. Kaupunkisuunnittelulautakunnassa hyväksyttiin lisämäärärahaesityksenä, yhteensä noin 6,4 milj. euron korotus kiinteän omaisuuden oston investointeihin.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Käynnissä olevat luovutuskilpailut	6	5	7
Valmistuneet asunnot	4 533	3 800	5 014
joista valtion tukemia vuokra-asuntoja	783	246	482
Maanmyyntitulot (t€)	38 200	36 000	16 331
Vuokratulot (t€)	4 343	4 150	4 965
Tonttijaon laadinnan kestoaika (vrk)	60	47	52

14 40

Kaupunkisuunnittelu

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	259	0	259	410	-151
Menot	-4 210	-32	-4 241	-4 152	-90
Toimintakate	-3 951	-32	-3 982	-3 742	-241

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kaupunkisuunnittelu vastaa yleiskaavojen ja asemakaavojen sekä niihin liittyvien maankäytön suunnitelmien laadinnasta. Kaupunkisuunnittelu osallistuu myös moniin muihin tehtäviin sekä koko kaupungin että toimialan tasolla. Vuoden aikana hyväksyttiin 29 asemakaavaa tai asemakaavamutosta. Uutta asuntojen rakennusoi-keutta niissä on noin 196 841 k-m², josta 72 prosenttia on kaavoitettu kaupungin omistamalle maalle. Uusista vireille tulleista kaavoista laadittiin 22 osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Asemakaavan muutosaloitteita on vireillä kaikkiaan 146.

Vantaan seuraava koko kaupungin käsittävä yleiskaava laaditaan valtuustokauden 2017–2020 aikana. Työtä ohjaa kaupunginhallituksen nimittämä yleiskaavatoimikunta. Yleiskaavaluonnos valmisteltiin vuoden 2018 aikana ja se oli nähtävillä 2019. Yleiskaavoitus työllistää koko kaupunkisuunnittelua, koska muutosten edellytyksiä tutkitaan myös asemakaavatasolla. Yleiskaava valmistellaan päätöskäsittelyyn vuoden 2020 aikana.

Asemakaavoituksessa työpaikka- ja palveluhankkeiden kaavoitus eteni tavoitteiden mukaan. Asuntojen asemakaavoituksessa ei saavuteta Vantaalle asetettua MAL-kauden kaavoitustavoitetta, joka on 265 000 kerrosneliometriä uuden asuntokaavoituksen osalta, vaikkakin uutta ja muutettua asuntokerrosalaa on valmistunut 286 793 kerrosneliometriä. MAL-tavoite asuntojen lukumäärästä kuitenkin toteutui yli tavoitteiden. Muut sitovat tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Joukkoliikennevyöhykkeelle asemakaavoista sijoittui 94,5 prosenttia ja kaupungin omistamalle maalle 72 prosenttia. Tikkurilan uuden toimitilahankkeen asemakaavan muutosluonnosehdotuksen valmistelu on käynnissä.

Vantaan kaupunki sai keväällä Elävät kaupunkikeskustat ry:n palkinnon kaupunkikeskustojen suunnittelusta ja toteutuksesta. Kaupunkisuunnittelu ja rakennusvalvonta saivat SAFA-palkinnon Kivistön keskustan kaavoituksesta ja rakentamisen ohjauksesta.

Kaupunkisuunnittelu siirtyi käyttämään MATTI-suunnittelujärjestelmää keväällä 2019. Kaupunkisuunnittelun ydinprosessit toimivat kaikki MATTI:ssa. Hanke on luonut edellytyksiä kehittää prosesseja, tehostaa useita työvaiheita ja parantaa mm. kaavoituksen etenemistä ja toteutumisen seuranta.

Vuoden aikana siirryttiin uuteen organisaatorakenteeseen. Asemakaavoitus yhdistyi yhdeksi yksiköksi, jota johtaa asemakaavapäällikkö. Syksyllä valmisteltiin organisaatiomuutos, jossa kaupunkisuunnittelu, ympäristökeskus ja rakennusvalvonta yhdistyvät yhdeksi palvelualueeksi 2020.

Talousarvion toteutuminen

Käyttötalouden osalta on syntynyt säästöjä henkilöstön vaihtuvuuden ja rekrytointien haasteellisuuden vuoksi. Vuoden 2019 tuotot ylittivät talousarvion ja toteutuneet kulut alittivat talousarvion.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Hyväksytyt asemakaavat kpl	27	45	28
Uusi asuntokerrosala k-m ²	170 536	265 000	196 841
Asemakaavan muutosaloitteet	140	145	146
Vuoden kaavoitushakemukset	40	40	27
Poikkeamispäätökset	54	70	75

14 75

Rakennusvalvonta

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	4 000	0	4 000	4 656	-656
Menot	-3 200	-9	-3 209	-3 729	520
Toimintakate	800	-9	791	927	-136

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Valmistuneiden asuntojen määrä ylitti toimintavuonna kymmenen vuoden keskiarvon 2 300 asunnolla ollen yli 5 000 asuntoa. Liike-, varasto- ja toimistorakentaminen nousivat merkittävästi edellisvuodesta ja saavuttivat normaalivuoden tason.

Rakennusvalvonnan myönnettyjen lupien pinta-alalla mitattu rakentamisen kerrosalan volyymi, 410 000 k-m², oli hieman pitkäaikaisen keskiarvon yläpuolella. Myönnettyt asuntorakennusluvut kattoivat 2 800 asuntoa. Käytetyn asuinrakennusoikeuden kerrosalan määrä oli 170 000 k-m².

Kehittämistoiminnassa keskeisintä on ollut sähköisen asioinnin jatkokehittäminen. Sähköisen asioinnin alustan, Lupapisteen, kehitystyötä on tehty yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Koko lupaprosessi, alkutiedusteluista arkistointiin ja tietopalveluihin, hoidetaan sähköisesti. Vantaalla on aktiivisesti kehitetty tietomallien hyödyntämistä rakennusvalvontatyössä. Lupien käsittelyajan keskiarvo on ollut yleisesti 31 vuorokautta.

Kaupunkisuunnittelu ja rakennusvalvonta saivat SAFA-palkinnon Kivistön keskustan kaavoituksesta ja rakentamisen ohjauksesta.

Talousarvion toteutuminen

Rakennusvalvonnan toimintakate oli 0,9 milj. euroa, joka oli 0,1 milj. euroa parempi kuin talousarvio.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Aloitettut asunnot	4 369	2 700	2 621
Kokonaisala, m ²	462 081	430 000	517 107
Tulot/menot, %	139	125	126
Menot/lupien kokonaisala (€/m ²)	8,1	7,38	7,16
Valmistuneet rakennukset, kpl	663	500	548
Toimitilat m ²	1 021	1 021	1 021

14 5

Tekninen lautakunta yhteensä

Vastuuhenkilö: Hannu Penttilä

Toimielin: Tekninen lautakunta

Puheenjohtaja: Paula Lehmuskallio

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	230 159	0	230 159	240 557	-10 398
Menot	-213 881	-187	-214 068	-202 984	-11 083
Toimintakate	16 278	-187	16 091	37 573	-21 481

Taulukko sisältää Helsingin seudun ympäristöpalvelujen (HSY) vesihuollon rakentamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen varattua määrärahaa tuloihin ja menoihin 9,0 milj. euroa sekä toteutuneita tuloja ja menoja 3,9 milj. euroa.

14 5**Tekninen lautakunta bruttoyksiköt**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	39 896	0	39 896	53 966	-14 070
Menot	-93 709	-183	-93 892	-87 959	-5 933
Toimintakate	-53 813	-183	-53 996	-33 993	-20 003

Toiminnan kuvaus

Teknisen lautakunnan alaiseen toimintaan kuuluu yhteensä sitovina bruttobudjetoituina yksikköinä tekninen lautakunta ja kuntatekniikan keskus sekä erikseen sitovana yksikkönä joukkoliikenne. Nettobudjetoituina erikseen sitovina yksikköinä toimivat tilakeskus ja varikko.

15 01**Tekninen lautakunta**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-65	0	-65	-49	-16
Toimintakate	-65	0	-65	-49	-16

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan tekninen lautakunta kokoontui vuoden 2019 aikana 12 kertaa. Käsiteltyjä asioita oli yhteensä 184. Tekninen lautakunta osallistui maankäytön, ympäristön ja rakentamisen lautakuntien yhteiseen seminaariin Gustavelundissa syyskuussa. Lautakunta hyväksyi Vantaan ratikan yleissuunnitelman 19.11.2019.

14 50**Kuntatekniikan keskus**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	26 296	0	26 296	40 322	-14 026
Menot	-41 548	-183	-41 731	-38 883	-2 849
Toimintakate	-15 252	-183	-15 435	1 440	-16 875

Taulukko sisältää Helsingin seudun ympäristöpalvelujen (HSY) vesihuollon rakentamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen varattua määrärahaa tuloihin ja menoihin 9,0 milj. euroa sekä toteutuneita tuloja ja menoja 3,9 milj. euroa.

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kuntatekniikan suunnittelun osalta pysyttiin kaikilla vastuualueilla kohtuullisen hyvin tavoitelluissa aikatauluissa MATTI-hankkeen käyttöönotosta, mittavasta kouluttautumisesta ja uusista työmenetelmistä huolimatta. Vantaan ratikan yleissuunnitelma valmistui ja hyväksyttiin teknisessä lautakunnassa. Kaupunginvaltuusto päätti 16.12.2019, että kaupunki jatkaa raitiotien toteutukseen tähtäävää suunnittelua.

Toimialan yhteisessä MATTI-hankkeessa otettiin käyttöön kuntatekniikan keskuksen osalta seuraavat prosessit.

- Hankinta
- Yhteishankinta
- Yleissuunnittelutehtävät
- Yleissuunnittelun koontiprosessi
- Hallinnollinen ja rakentamissuunnittelu
- Liikenteenohjaus

Syksyllä 2019 valmisteltiin myös julkaisua ohjelmoinnin, sopimusvalmistelun ja rakentamisen osalta.

Korson Ankkapuiston maa-ainesten kierrätys hanke sai Suomen kuntatekniikan yhdistyksen (SKTY) kunniamaininnan rakennushankkeiden sarjassa. Tikkurilankosken padon purkaminen ja kosken kunnostaminen sijoitettiin jaetulle toiselle sijalle kilpailussa vuoden 2019 RIL-palkinnosta. Sama hanke sai myös Suomen Projekttyhdistys ry:n kunniakirjan Vuoden projektiteko 2019 -kilpailussa. Lisäksi kuntatekniikan keskus sai kunniamaininnan Infra ry:n Paras kuntatilaaja -kilpailussa.

Myönteisen erityiskohtelun ohjelman (MEK) rahoituksella tehostettiin viheralueiden hoitoa, toteutettiin katu- ja rakenteellista kunnossapitoa sekä hankittiin pieniä täydennyksiä puistojen välineistöön. Myös huonevieroitusyksikön kanssa sovitut riskijäteroska-astiat hankittiin. Käyttötalouden MEK-hankintoihin käytettiin yhteensä noin 72 000 euroa. Urakka-alueilla (Hakunila, Korso ja Koivukylä) korjattiin reunakivilinjoja. Mikkolassa raivattiin vesakko ja parannettiin alueen viihtyisyyttä sekä hankittiin Marsinpuistoon jalkapallomaalit. Hakunilan ja Havukosken alueella toteutettiin erilaisia syyskauden kunnossapitotöitä.

Vuoden 2019 alussa geotekniikka siirtyi kiinteistöt ja asuminen -tulosalueelle ja pysäköinninvalvonta toimialahallinnosta kuntatekniikan keskuksen luvat ja valvonta -tulosyksikköön. Kuntatekniikan keskuksen organisaatiomuutos astui voimaan vuoden 2019 helmikuussa. Organisaatiomuutoksen jälkeen kuntatekniikan keskuksen tulosyksiköjä olivat suunnittelu, rakentaminen, kunnossapito, luvat ja valvonta sekä varikko. Sama yksiköjako säilyi myös vuoden 2020 alusta uusiutuneessa organisaatiossa.

Talousarvion toteutuminen

Kuntatekniikan keskuksen tulot ylitettiin lähes 20 milj. eurolla. Ylitys muodostui suurimmaksi osaksi ennakoitua suuremmista maankäyttösopimustuloista ja maaläjitysmaksutuotoista. Lisäksi kaupunki sai noin 3,1 milj. euroa korvauksia asfalttikartellioikeudenkäynnistä. Korvaukset eivät näy tulosalueen tuotoissa.

Talven 2018–2019 aikana lumimäärä oli pitkäaikaista keskiarvoa korkeampi. Lunta kuljetettiin Vantaan lumen-vastaanotto paikoille noin 28 200 kuormaa, kun pitkäaikainen vuotuinen keskiarvo on ollut noin 14 500 kuormaa. Vastaanottomaksuista saadut tulot olivat täten hiukan normaalia suuremmat. Loppuvuoden 2019 hyvin leuto talvi ei enää lisännyt lumen vastaanotosta saatavia tuloja. Katuverkon korjausvelkaa pyrittiin kesäkauden aikana pienentämään edellisiä vuosia enemmän pienillä rakennekorjauksilla, päällystystöillä ja kaupunkikuvan yleisilmettä ja turvallisuutta parantavilla korjaustöillä.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Liikenneväylien ylläpito (€/m ²)	1,6	1,6	1,65
Rakennetun katuvihreän ylläpito (€/m ²)	0,3	0,28	0,3
Rakennetun puiston (A-luokka) kunnossapito (€/m ²)	0,58	0,55	0,55
Maanläjitysalueille tuodut kuormat (kpl/a)	47 614	40 000	40 889

14 51**Joukkoliikenne**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	13 600	0	13 600	13 644	-44
Menot	-52 096	0	-52 096	-49 027	-3 069
Toimintakate	-38 496	0	-38 496	-35 383	-3 113

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

HSL-liikenteessä siirryttiin vyöhykejärjestelmään 27.4.2019. Vyöhykejärjestelmän lippualueet eivät noudata kuntarajoja, ja matkustaminen Länsi-Vantaalta joukkoliikenteellä halpeni huomattavasti.

Vyöhykeuudistus on tuonut lisää matkustajia joukkoliikenteeseen ja kasvattanut lipunmyyntiä. Ennen uudistusta kasvu oli 1,9 prosenttia, kun uudistuksen jälkeen touko–lokakuussa matkustajia oli 3,4 prosenttia enemmän kuin vuoden 2018 touko–lokakuussa. Joukkoliikenteen käyttö on kasvanut erityisesti B-vyöhykkeellä busseissa, mutta myös C-vyöhykkeellä junissa. Linjalla 560 Vantaan osuudelta on noussut pysyvästi vyöhykeuudistuksen myötä, kun Myyrmäestä on tullut aiempaa suosittu vaihtopaikka. Myös maankäytön kehittyminen on vaikuttanut joukkoliikenteen käyttöön merkittävästi vyöhykeuudistuksen lisäksi.

Tuusulan ja Keravan linjastosuunnitelman mukaisen linjaston liikennöinti alkoi syysliikenteen alusta 12.8.2019. Tämä vaikutti Vantaan bussilinjastoon lähinnä Iloassa sekä Korsossa. Myös K-junien liikennöinti muuttui siten, että ne pysähtyvät kaikilla asemilla.

Toimialan sukupuolitietoisien budjetoinnin pilottiprojektiksi valikoitui joukkoliikenne. Toimiala otti HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelman lausunnossaan kantaa joukkoliikenteen sukupuolituneeseen käyttöön ja toivoi HSL:n selvittävän keinoja edistää tasa-arvoisuutta joukkoliikenteen keinoin.

Talousarvion toteutuminen

Vantaan kuntaosuus toteutui noin 3 milj. euroa budjetoitua pienempänä siitä huolimatta, että lipunhintoja laskettiin vyöhykeuudistuksen myötä. Merkittävimmät syyt budjetoitua parempaan tulokseen olivat talousarviota korkeammat lipputulot ja pienemmät operointikustannukset. Operointikustannuksissa talousarvion alitus ja kautui eri liikennemuotojen välillä.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Matkustajamäärä (nousua/arkivrk)	129 684	113 300	138 656

15 20**Tilakeskuksen tulosalue**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	184 113	0	184 113	179 297	4 816
Menot	-114 895	-4	-114 898	-109 351	-5 547
Toimintakate	69 218	-4	69 215	69 946	-731

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kehittämistoimet ovat liittyneet ensisijaisesti strategian keskeisiin osa-alueisiin, kuten kiinteistöomaisuuden ja investointien hallintaan, energiatehokkuuteen, sisäilma-asioihin ja tilan käytön tehostamiseen.

Rakennusten arvoa ja korjausvelkaa kuvaavat tunnusluvut ovat Vantaalla edelleen joukon parhaita kaupunkien välisessä vertailussa (Trellum korjausvelkaindeksi 2018), mikä on seurausta oikein kohdennetuista korjaustoimista ja hyvästä tilahallinnasta. Teknisiä osaperuskorjauksia on kohdennettu laskennallisen korjausvelan kohteisiin, joiden korjaustarpeet on selvitetty kiinteistökierron ja tarkentavin kuntotutkimuksin. Käytöstä poistuneiden rakennusten purkuja on valmisteltu ja toteutettu suunnitelmallisesti.

Investointiohjelma on pysynyt kehityksessä ja hankekustannukset pääosin kurissa. Toimitilahankkeiden tavoitehinnan pienentäminen 2 prosentilla toteutui puolittain, toteutuen kolmessa kohteessa. Säästöt olivat onnistuneiden kilpailutusten, projektinohjauksen ja suunnittelun ansiota.

Resurssiviisauden tiekartan pohjalta laadittiin yksityiskohtaisempi toimenpidesuunnitelma ja sen rinnalle luotiin tilakeskukseen oma johtamismalli. Toimenpidealueet vastuutettiin useammalle ryhmälle, toimenpiteiden suunnittelu aloitettiin ja energiansäästötoimille varattiin määrärahat tuleville vuosille. Konkreettisina toimina aloitettiin vanhojen rakennusten valaistusjärjestelmien kokonaisvaltainen uusiminen energiatehokkaimmiksi led-tekniikkaan perustuviksi ja käynnistettiin toimenpiteet öljylämmityksestä luopumiseksi.

Sisäilma-asioita edistettiin kehittämällä ongelmakohteiden selvitysprosesseja, korjauskäytänteitä ja ylläpidon ohjeistusta yhteistyössä kuntien sisäilmaverkoston kanssa. Smart & Clean sisäilma -kehittämisprojekti päättyi keväällä, ja projektin aikana hankittujen ja kehitettyjen olosuhdeseurantajärjestelmien käyttö jatkuu 15:ssä koulu- ja päiväkotikohteessa. Sisäilmakohteiden kohdekohtaista viestintää lisättiin merkittävästi ja kiinteistöjä tutkittiin ja korjattiin entistä perusteellisemmin toimenpiteiden vaikuttavuuden lisäämiseksi. Sisäympäristöasioiden ohjausryhmä lakkautettiin ja tilalle nimettiin uusi johtoryhmä, mikä liittyy osaltaan uusien poikkihallinnollisten strategiateemojen järjestelyihin.

Tuoreimmassa kuntien välisessä kiinteistöjen tunnuslukuvertailussa Vantaan koulujen tilatehokkuus on paras ja päiväkodeissakin parhaimpien joukossa (KTI 2019). Sivistystoimen kanssa yhteistyössä laaditut päiväkotitilojen ja oppimisympäristöjen suunnitteluohjeet ovat ohjanneet hankkeita tehokkaammiksi ja toimivammiksi. Vaikka tyyppillisessä koulu- ja päiväkotirakentamisessa pyritäänkin pääosin selkeisiin ja kustannustehokkaisiin vakioratkaisuihin, on arkkitehtonisesti ja kaupunkikuvallisesti erottuviin rakennuksiin edelleen mahdollisuuksia. Uusimmista valmistuneista rakennuksista Vaaranpuiston päiväkotiyli arkkitehtuurin Finlandia-ehdokkaaksi viiden merkittävän kohteen joukkoon.

Tavoitteena ollut tyhjien toimitilojen määrän vähentäminen saavutettiin täysimääräisesti. Tyhjiä tiloja oli vuoden 2019 lopussa vuodenvaihteeseen 2018–2019 verrattuna noin 33 prosenttia vähemmän eli yhteensä noin 2 000 huoneistoneliömetriä.

Vakansseja on vapautunut eläköitymisen ja muun vaihtuvuuden myötä ja rekrytointi on ollut haasteellista koko vuoden ajan. Vuodenvaihteessa useita tärkeitä vakansseja saatiin täytettyä, mutta edelleen useita rekrytointeja on vireillä.

Vanhan toimitalon purkamisen mahdollistamiseksi tulosalue muutti nykyaikaisempiin monitoimitiloihin syyskuussa ja loppuvuosi totuteltiin uuteen työympäristöön ja toimintatapoihin. Uudet tilat on koettu yleisesti entisiä paremmiksi ja kokemukset ovat olleet enimmäkseen positiivisia.

Kiinteistöt ja asuminen -tulosalue ja tilakeskuksen tulosalue yhdistyvät kiinteistöt ja tilat -palvelualueeksi, jossa tilakeskuksen kokonaisuus jatkaa yhtenäisenä palveluyksikkönä. Vuonna 2017 luotuu yksikköjako ei tois-
taiseksi tehty muutoksia. Uusien yksiköiden ja tiimien johtaminen järjestetään tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen huomioon niiden erilainen koko ja tehtävät.

Talousarvion toteutuminen

Nettobudjetoinnissa oleva tilakeskus saavutti katetavoitteensa ylittäen talousarvion 0,7 milj. eurolla. Kokonaisuutena tulosalueen budjetoidut kulut alittuivat 5,5 milj. eurolla (5 %) ja tuotot 4,8 milj. eurolla (3 %). Keskeisimmistä käyttötalousmenoista rakennusten ja huoneistojen vuokrat toteutuivat noin 3,1 milj. euroa budjetoitua pienempinä. Vastaavasti tilakeskuksen ulkoiset vuokratuotot alittivat budjetin samalla summalla. Muut myyntituotot kasvoivat hieman, josta suurin osuus muodostui Kuusijärven ulkoilalueen yli 0,7 milj. euron tuotoista.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Toimitilamäärä (m ²)	883 039	861 996	894 730
Käyttökustannukset milj. € *)	25,9	28,3	27,0
Uudisrakentaminen (brm ²)	6 246	18 283	16 673
Puretut kiinteistöt (m ²)	3 641	8 600	3 546
Kiinteistöjen myynnit, myyntivoitto (t€)	22	500	0
Korjausvelka 75 % (t€)	53 703	55 000	
Energiansäästö (t€)	490	450	
Asiakastyytyväisyys tiloihin (KTI, 1-5) **)	3,36	3,4	-

*) Tunnusluku on muutettu vastaamaan Kuntaliiton tuottavuusvertailua.

**) Tutkimusta ei tehty 2017 ja 2019.

14 52

Varikko

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	6 150	0	6 150	7 293	-1 143
Menot	-5 277	0	-5 277	-5 674	397
Toimintakate	873	0	873	1 620	-747

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Varikon varsinainen toiminta jatkui pääsääntöisesti ennallaan. Kaupungin omasta toiminnasta aiheutuvia liikenteen kasvihuonekaasu- ja hiukkaspäästöjä vähennettiin mm. lisäämällä vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävien ajoneuvojen määrää (kaasuautoja 12 kpl, sähköautoja 12 kpl) sekä siirtymällä uusiutuvan dieselin käyttöön raskaassa ajoneuvokalustossa. Uusiutuvan dieselin käyttöaste oli 37 prosenttia dieselin käytöstä. Päästövähennämä fossiiliseen dieseliin verrattuna oli noin 423 000 hiilidioksidiekvivalenttikiloa.

Oma korjaamo keskittyi pääasiassa työkone- ja raskaan kaluston akuutteihin korjauksiin ja lisälaitteiden ja sesonkikoneiden kausihuoltoon. Ostopalveluiden osuus kaluston huolto- ja korjauskustannuksista oli noin 53 prosenttia. Leasing-kaluston osuus ajoneuvoista on noin 65 prosenttia.

Talousarvion toteutuminen

Toteutuneet toimintatuotot olivat noin 19 prosenttia ja toimintakulut noin 8 prosenttia käyttösuunnitelmaa suuremmat. Toimintatuottoja sekä -kuluja lisäsi ajoneuvojen hyvä käyttöaste sekä kaluston määrän lisääntyminen. Poistetun kaluston myyntituotot olivat budjetoitua suuremmat. Kaluston investointisuunnitelma toteutui. Varikon sitova nettotavoite saavutettiin.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Polttoaineen kulutus (L/ajoneuvo/v)	1 459	1 590	1 439

14 7

Ympäristölautakunta yhteensä

Vastuhenkilö: Hannu Penttilä

Toimielin: Ympäristölautakunta
Puheenjohtaja: Maija Rautavaara

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	525	0	525	701	-176
Menot	-3 713	-29	-3 742	-3 776	33
Toimintakate	-3 188	-29	-3 217	-3 075	-142

Toiminnan kuvaus

Ympäristölautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat yhteensä sitovina bruttobudjetoituina yksikköinä ympäristölautakunta ja ympäristökeskus.

14 74**Ympäristölautakunta**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-63	0	-63	-37	-26
Toimintakate	-63	0	-63	-37	-26

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Ympäristölautakunta kokoontui vuonna 2019 yhteensä 9 kertaa ja käsitteli 97 asiaa. Ympäristölautakunta osallistui maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan yhteiseen lautakuntaseminaariin 27.9.2019 Gustavelundissa.

14 76**Ympäristökeskus**

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	525	0	525	701	-176
Menot	-3 650	-29	-3 679	-3 739	59
Toimintakate	-3 125	-29	-3 154	-3 038	-116

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Sote- ja maakuntauudistuksen kaaduttua eduskunnassa ympäristöterveydenhuollon maakuntaan siirron varsinainen valmistelu lopetettiin, mutta keskeneräiset selvitykset viimeisteltiin valmiiksi. Ympäristökeskus osallistui yleiskaavan valmisteluun erityisesti luonnonsuojelualueiden määrittelyn osalta. Ympäristökeskus osallistui myös kaupungin uusiutuvan energian kuntakatselmuksen laadintaan. Keväällä 2019 valmistui ympäristövaaturaportti, johon koottiin yhteenvedot resurssiviisauden tiekartan pohjalta laadittujen toimialojen toteutussuunnitelmien toteutumisesta. Lisäksi keväällä hyväksyttiin Kiertotalouden edelläkävijäkunnat -hankkeeseen (CIRCWASTE) liittyvä kiertotalouden tiekartta, jonka tavoitteet on sisällytetty toimialojen toteutussuunnitelmiin. Vuoden aikana valmisteltiin Krakanojan luonnonsuojelualueen rauhoitushakemus, jota käsiteltiin ympäristölautakunnassa 11.12.2019 ja joka eteni edelleen kaupunginhallitukseen.

Ympäristöterveydenhuollon käyttöön tuli alkuvuodesta valtakunnallinen toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI). Käyttöön otossa on ollut ongelmia, jotka ovat haitanneet tarkastustoimintaa. Lisäksi tapahtumien järjestäjille suunniteltu Tapahtuma-apuri valmistui. Apurin avulla tapahtuman järjestäjä saa muistilistan tarvitsemistaan luvista, ilmoituksista ja ohjeista. Ympäristökeskus toimii apurin omistajana ja vastaa sen päivittämisestä jatkossa. Eläinlääkärin potilasmäärien raportointitavassa ja laskutuksessa on tapahtunut muutoksia, minkä vuoksi potilasmäärä ei ole täysin verrannollinen aiempina vuosina raportoituihin määriin toiminnan säilyessä ennallaan.

Ympäristöterveydenhuollon lupien ja ilmoitusten määrä oli arvioitua pienempi, mutta samaa tasoa edellisen vuoden kanssa. Ympäristölupalaitosten valvontaan liittyviä palautteita tuli edelleen joistakin laitoksista paljon. Muihin ympäristöhaittoihin liittyvät yhteydenotot lisääntyivät noin 40:llä (= 362 kpl) edelliseen vuoteen verrattuna ja osa yhteydenotoista oli hyvin työllistäviä. Ympäristölupahakemuksia valmisteltiin päätettäväksi 2 kpl, vireille tuli 6 hakemusta. Meluilmoituksista tehtiin päätöksiä 28 kpl, mikä on noin 20 kpl vähemmän kuin edellisenä vuonna. Uusi haja-asutusalueiden jätevesiä koskeva asetus toi ympäristövalvonnan piiriin noin 900 uutta kohdetta lisäten valvonnan tarvetta. Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelman mukaisia tarkastusvoitteita ei saavutettu kaikilta osin.

Kesällä 2019 alkoi EU-rahoitteinen rakentamisen ja purkamisen suljettua kiertotaloutta edistävä CIRCUIH-hanke, joka kestää vuoteen 2022. Lisäksi syksyllä 2018 alkanut kaksivuotinen Ilmastoviisaat taloyhtiöt -hanke jatkui osana 6Aika-hanketta. Toukokuussa 2019 ympäristöministeriö myönsi avustusta Vastuullinen vantaalainen - tapahtumakonseptin laatimiseen ja työn on tarkoitus valmistua syksyllä 2020. Osana resurssi- ja viisauden tiekartan toimeenpanoa toteutettiin Vastuullinen vantaalainen -teemaan liittyvää asukkaiden osallistamista ja viestintää. Kestävien elämäntapojen kiihdyttämö -hankkeessa kokeiltiin onnistuneesti elämäntapamuutosten vaikutusta hiilijälkeen. Vuonna 2019 käynnistyi myös kestävän energiankäytön ja ilmaston toimintasuunnitelma (SECAP), joka liittyy Vantaan kaupungin aiemmin allekirjoittamaan Global Covenant of Mayors -sopimukseen. Ötököiden teemavuoden lähiluonto-oppaat järjestivät vuoden aikana 127 retkeä muun muassa päiväkodeille ja kouluille. Lähiluonto-opastointia on saavuttanut suuren suosion. Lisäksi teemavuonna järjestettiin useita tilaisuuksia ja tapahtumia, mm. valokuvakilpailu.

Talousarvion toteutuminen

Ympäristökeskuksen tulot ylittivät talousarvion noin 33 prosentilla ja olivat viime vuosien tasolla. Kustannukset toteutuivat likipitään muutetun talousarvion mukaisesti ja nousua edellisestä vuodesta oli noin 200 000 euroa. Ympäristölautakunnan alaisen toiminnan määrärahojen sitovuustaso ylittyi kuluissa 33 000 eurolla. Ylitys vastaa lomapalkkakajaksotuksen määrää, joka on budjetoitu toimialahallinnolle.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Ympäristöterveys			
Luvat ja ilmoitukset	251	350	255
Tarkastusten määrä	1 657	1 800	1 458
Eläinlääkärin potilaat *)	5 431	4 800	5 758
Ympäristönsuojelu			
Ympäristöluvat, -ilmoitukset ja rekisteröinnit	129	120	80
Tuotetut asiantuntijapalvelut mm. tarkastukset (kpl)	5 150	4 800	5 009
Rauhoitetut luonnonsuojelualueet/ha	1 474	1 400	1 474

*) Potilastietojärjestelmä muuttui vuoden 2018 alusta, mikä muutti uusintakäyntien kirjaustapaa.

Liikelaitokset

Vantaan Työterveys liikelaitos

Tuloslaskelma

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/ alitus
Liikevaihto	6 844	0	6 844	4 610	-2 234
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	47	47
Materiaalit ja palvelut	-2 366	0	-2 366	-1 923	443
Henkilöstökulut	-3 710	0	-3 710	-1 900	1 810
Poistot ja arvonalentumiset	-51	0	-51	-34	17
Liiketoiminnan muut kulut	-559	0	-559	-448	111
Liikelylijäämä (-alijäämä)	158	0	158	352	195
Muut rahoitustuotot	1	0	1	3	-2
Kunnalle maksetut korkokulut	-10	0	-10	-10	0
Korvaus peruspääomasta	-3	0	-3	-3	0
Muut rahoituskulut	1	0	1	0	1
Rahoitustuotot ja -kulut	-11	0	-11	-10	-1
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	147	0	147	342	-196
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	122	-122
Vapaaeht. varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	51	0	51	0	51
Tuloverot	0	0	0	-13	13
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	198	0	198	451	-254

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan Työterveys liikelaitos oli Vantaan kaupungin organisaatiossa kunnallinen liikelaitos, jonka tehtävänä on ollut 31.7.2019 asti vastata työterveyshuoltolaissa, kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitetuista kaupungin järjestämistä kuuluista työterveyshuollon palveluista Vantaan kaupungille, Vantaan, Helsingin, Espoon ja Kauniaisten yrityksille sekä merimiesterveydenhuollon palveluista Helsingin kaupungille. Espoo, Helsinki ja Kauniainen ovat eriyttäneet yritystyöterveyshuollon järjestämistä vastuun muusta kunnan järjestämistä vastuulla olevasta kansanterveystyöstä kansanterveyslain 5 §:n mahdollistamalla tavalla. Vantaan Työterveys liikelaitos on toiminut neljässä eri toimipisteessä pääkaupunkiseudulla. Liikelaitoksen toiminta ja henkilöstö siirtyivät yhtiöittämisen myötä Vantaan Työterveys Oy:lle 1.8.2019 alkaen. Kaupunginvaltuusto päätti 16.12.2019, että Vantaan Työterveys liikelaitos lakkautetaan 31.12.2019.

Vuosi 2019 oli Vantaan Työterveys liikelaitokselle taloudellisesti ja toiminnallisesti hyvä vuosi. Liikelaitoksessa toteutettiin aikavälillä 1.1.2019-31.7.2019 välillä noin 22 000 vastaanottokäyntiä. Tammi-kesäkuun välillä asiakasyritysten määrän muutos oli - 0,01 prosenttia.

Liikelaitoksessa on suunnitelmallisesti jatkettu sisäistä- ja ulkoista auditointiprosessia.

Liikelaitos panosti edelleen digitaalisiin ratkaisuihin vuonna 2019. Asiakasrajapintaan on otettu laajemmin käyttöön Extranet-palvelu. Virtuaaliset ja digitaaliset ratkaisut laajentavat asiakaspalvelua ja kehittävät työterveyspalveluita entistä moniulotteisimmiksi palvelun eri asiakassegmenttejä.

Helmikuussa 2019 toteutettiin asiakastyytyväisyyskysely suurimmalle osalle yritysasiakkaita. Kyselyssä kaikkien ammattiryhmien asiantuntemus ja palveluaittius koettiin hyvänä. Kyselyn tuloksissa nousi esille muun muassa toive yhteydenpidon lisäämisestä, johon uskomme Extranet-palvelun käyttöönoton vaikuttavan positiivisesti.

Talousarvion toteutuminen

Rahoituserät olivat asetettujen raamien mukaiset; korkokulut kunnalle 10 455 euroa (korko 7 %) ja korvaus peruspääomasta 2 613 euroa (korko 7 %). Saamiset kunnalta olivat vuoden 2019 lopussa 3,2 milj. euroa. Tilikauden 2019 oman kunnan ulkopuolisesta työstä maksetaan tuloveroa 0,013 milj. euroa voitollisen tuloksen takia. Pankkitilillä olevat varat olivat 0,98 milj. euroa.

Liikevaihto oli 4,6 milj. euroa (7,9 milj. euroa vuonna 2018) ja liiketoiminnan muut tuotot olivat 0,047 milj. euroa (0,036 milj. euroa vuonna 2018). Myynti alitti talousarvion 33 prosentilla.

Toimintakulut olivat 4,3 milj. euroa, mistä materiaaliostoja oli 0,072 milj. euroa ja palveluostoja oli 1,85 milj. euroa, henkilöstökuluja 1,9 milj. euroa ja liiketoiminnan muita kuluja 0,45 milj. euroa.

Liikelaitos teki Vantaalla, Espoossa, Helsingissä ja Kauniaisissa voitollisen tuloksen. Tilikaudelta 2019 laskutetaan Helsingin kaupungilta yritystyöterveyshuollon yhdistymissopimuksen tappiontasausjärjestelyn mukaisesti tappiontasausa yhteensä 25 092,17 euroa. Laskutettava summa muodostuu tilikauden 2019 merimies-toimipisteen tappiosta.

Tilikauden aikana ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvonalennuksia. Vantaan Työterveys liikelaitoksen omaisuus luovutettiin liiketoimintasiirron yhteydessä Vantaan Työterveys Oy:lle.

Rahoituslaskelman lyhennelmä

1 000 €	Talousarvio 2019	Toteutuma	Ylitys/alitus
Toiminnan ja investointien rahavirta	138	452	-314
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-132	132
Rahavarojen muutos	138	320	-182

Investoinnit

1 000 €	Talousarvio 2019	Toteutuma	Ylitys/alitus
Irtain omaisuus	-60	0	-60

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Tilikauden ylijäämä, 1000 EUR	665	198	451
Laskutettavan työajan osuus työajasta %	58 %	58 %	58 %
Asiakassopimukset yhteensä, kpl	4 914	4 987	4 918
Asiakassopimusten piirissä oleva henkilöstö, kpl	32 017	32 992	31 654
Kela 2 - sopimusten piirissä olevan henkilöstön osuus %	41 %	42 %	42 %

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos

Tuloslaskelma

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/ alitus
Liikevaihto	38 298	0	38 298	38 686	-389
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	284	-284
Materiaalit ja palvelut	-5 260	0	-5 260	-5 416	156
Henkilöstökulut	-26 030	0	-26 030	-26 069	40
Poistot ja arvonalentumiset	-1 457	0	-1 457	-1 250	-207
Liiketoiminnan muut kulut	-5 551	0	-5 551	-5 902	351
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0	0	0	333	-333
Muut rahoitustuotot	0	0	0	2	-2
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	2	-2
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	0	0	0	334	-334
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	342	-342
Vapaaeht. varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	676	-676

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ehkäisee onnettomuuksia laatimalla riskinarvioita, toteuttamalla turvallisuusviestintää, antamalla asiantuntijapalveluita, tekemällä tarkastuksia ja valvontaa, laatimalla suunnitelmia sekä varautumalla. Pelastuslaitos tuottaa turvallisuutta ylläpitämällä toimintavalmiutta ja suorittamalla pelastus- ja ensihoitotehtäviä sekä varoittamalla, rajoittamalla, suojaamalla, evakuoimalla ja varautumalla. Turvallisuutta tuotetaan ja ylläpidetään yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten, alueen kuntien, järjestöjen, yritysten sekä kuntalaisten kanssa.

Pelastustoimen alue muodostuu Hyvinkään, Järvenpään, Keravan ja Vantaan kaupungeista sekä Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kunnista. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen liikelaitoksen hallinto järjestetään Vantaan kaupungin hallintosäännön määräyksiin. Kaupungin organisaatiossa Keski-Uudenmaan pelastuslaitos kuului konsernihallinnon ja asukaspalveluiden toimialaan. Liikelaitoksella on johtokunta, johon kuuluu 15 henkeä.

Pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimukset ensihoidon toteuttamisesta Hyvinkään sairaanhoitoalueen ja HYKS Peijas alueen kanssa. Tulevaisuuden maakunta ja SOTE-ratkaisu vaikuttaa todennäköisesti myös ensihoidon järjestämiseen.

Pelastustoimi oli siirtymässä maakunnille Juha Sipilän hallituksen esityksen mukaan. Maan hallitus erosi kuitenkin maaliskuussa 2019 ja valmistelu keskeytettiin. Uusi hallitus linjasi kesäkuussa, että SOTE ja pelastustoimi siirtyy maakuntien vastuulle, mutta Uudenmaan alueella tehdään erillisselvitys. Selvityshenkilö Kari Nenonen jätti raportin Uudenmaan erillisselvityksestä joulukuussa ja se on lausunnolla helmikuun loppuun asti. Pelastustoimi siirtynee perustettaville maakunnille. Pelastustoimen ja Uudenmaan yhteistyön valmistelutyö vie merkittävän osan pelastuslaitoksen voimavaroista vuosina 2020–2021, mikäli maakunta toteutuu.

Pelastuslaitos on kehittänyt toimintaansa vuoden 2019 kehittämishankkeen muodossa. Pelastuslaitos siirtyy vähitellen prosessimaiseen organisaatioon, jonka perusta on yhdessä tekeminen. Myös esimiestyöhön kiinnitetään huomiota ja siihen liittyen uusi hallinnollinen organisaatio alkoi 20.1.2020. Myös Vantaan kaupungin organisaatio muuttui vuoden 2020 alussa. Pelastuslaitos on kehittänyt viestintäänsä laatimalla viestinnän ohjeistuksia, järjestämällä henkilöstölleen koulutusta, tehostamalla sisäistä viestintäänsä sekä lisäämällä sosiaalisen median käyttöä.

Pelastuslaitoksen palvelutason suunnittelun pohjaksi valmisteltiin Uudenmaan alueen pelastuslaitosten yhteinen riskianalyysi yhteistyössä Helsingin, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa.

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi alueella tehtiin määräaikaista valvontakäyntejä muihin kuin asuinrakennuksiin 1 808 kohteeseen, joka vastaa 92 prosenttia toteutunutta tavoiteasetteluun. Lisäksi asuinrakennuksiin tehtiin 514 paloturvallisuuden itsearviointin jälkivalvontaan liittyvää valvontakäyntiä, jotka kohdistuivat lähinnä pientaloihin.

Paloturvallisuuden itsearviointin lomakkeita lähetettiin 4 698 pientaloon, ja näistä palautettiin 89 prosenttia. Asuinkerrostalojen paloturvallisuuden itsearviointin yhteydessä alueen sopimuspalokunnat toteuttivat turvallisuusviestinnällisiä asukasiloja sekä järjestivät turvallisuuskävelyitä.

Pelastuslaitos tukee alueensa kuntien varautumista ja kehittää omaa varautumistaan. Pelastuslaitos tukee alueensa kuntia myös järjestämällä kunnille valmiusharjoituksia kuntien tarpeiden mukaisesti.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella vuonna 2019 oli 8 023 sammutus- ja pelastustehtävää (vuonna 2018 oli 8 022 tehtävää). Tehtävä määrissä ovat pysyneet suurin piirtein samana, vaikka alueen väestö on kasvanut. Tulipalot vähenivät hiukan, mutta niissä kuoli neljä henkilöä ja muun muassa Nurmijärvellä tuhoutui kaksi koulurakennusta.

Ensihoitopalvelujen tarve kasvoi edelleen. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ambulanssien kokonaistehtävämäärä oli 39 528, kun edellisenä vuonna se oli 35 761. Tehtävät lisääntyivät 11 prosentilla.

Suurin tehtävälisäys oli HYKS Peijaksen sairaanhoitoalueella, jossa tehtävät lisääntyivät 15 prosentilla, ollen nyt 25 354, kun ne vuonna 2018 olivat 22 040. Eniten lisääntyivät kiireelliset A ja B -tehtävät. Suurin tehtävämäärän nousu tapahtui toukokuun jälkeen, kun Hätäkeskuksen uusi Erica-järjestelmä otettiin käyttöön.

Talousarvion toteutuminen

Pelastuslaitoksen johtokunnan hyväksymä talousarvio on tehty kahdelle eri toiminnalle, pelastustoimelle ja ensihoidolle. Talousarviossa Vantaan valtuuston asettamana talousarvion sitovana tavoitteena oli liikeylijäämä 0 euroa. Tavoite saavutettiin liikeylijäämällä 332 616,56 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui poistoerokirjausten jälkeen 676 104,09 euroa.

Pelastustoimen osalta liikevaihto oli 28,4 milj. euroa (27,7 milj. euroa vuonna 2018). Liikevaihto ylittyi 0,2 milj. euroa, joka johtui kuntien korottamien vuokrien ns. läpilaskutuksesta. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 0,3 milj. euroa (0,2 milj. euroa vuonna 2018). Toimintakulut olivat 27,1 milj. euroa (26,1 milj. euroa vuonna 2018). Tästä materiaali- ja palveluostoja oli 4,4 milj. euroa (4,3 milj. euroa vuonna 2018), henkilöstökuluja 17,8 milj. euroa (17,3 milj. euroa vuonna 2018) ja liiketoiminnan muita kuluja 4,9 milj. euroa (4,6 milj. euroa vuonna 2018). Toimintakulut ylittivät talousarvion 0,3 milj. euroa. Pelastustoimen liikeylijäämä oli 372 699,63 euroa.

Ensihoidon osalta talousarvio toteutui. Liikevaihto oli 10,3 milj. euroa (9,9 milj. euroa vuonna 2018). Ensihoidossa kuljetustuloja kertyi tilikaudella 3,6 milj. euroa. Hyvinkään sairaanhoitoalueelle palautetaan tuloja yhteistoimintasopimuksen mukaisesti, arvion mukaan 1,9 milj. euroa (2,1 milj. euroa vuonna 2018). HYKS Peijaksen

sairaanhoidon osalta tulokertymä oli 1,7 milj. euroa (1,6 milj. euroa vuonna 2018). Ensihoidon toimintakulut olivat 10,3 milj. euroa (9,9 milj. euroa vuonna 2018). Materiaalien- ja palveluiden osuus oli 1,0 milj. euroa (1,0 milj. euroa vuonna 2018), henkilöstökulujen 8,3 milj. euroa (8,1 milj. euroa vuonna 2018) ja liiketoiminnan muiden kulujen 1,0 milj. euroa (0,8 milj. euroa vuonna 2018).

Rahoituslaskelman lyhennelmä

1 000 €	Talousarvio 2019	Toteutuma	Ylitys/alitus
Toiminnan ja investointien rahavirta	-843	-441	-402
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	1 773	-1 773
Rahavarojen muutos	-843	1 332	-2 175

Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta oli -441 134 euroa. Tilikauden rahavarojen muutos 1 332 093 euroa nostaa rahavarojen määrän 3 808 726 euroon.

Investoinnit

1 000 €	Talousarvio 2019	Toteutuma	Ylitys/alitus
Pelastus- ja sammutusyksiköt, muu ajoneuvokalusto	-1 960	-2 272	312
Muu pelastus- ja huoltokalusto	-100	-23	-77
Asemakalusto	-100	0	-100
Johtokeskukset	-50	0	-50
Väestönsuojelujärjestelmät	-40	0	-40
Tietojärjestelmät	-50	0	-50
Investoinnit yhteensä	-2 300	-2 295	-5
Valtionosuudet ja luovutustulot	0	269	-269
Investoinnit netto	-2 300	-2 026	-274

Investointien sitova tavoite toteutui. Investointeihin kului 2 295 013 euroa. Nettoinvestoinnit rahoitusosuuksien 248 000 euroa ja autojen myynnistä kertyneiden luovutusvoittojen 21 185 euroa jälkeen olivat 2 025 828 euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TP 2019
Valvontakäynnit ja paloturvallisuuden itsearviointit	6 636	7 700	6 227
Turvallisuusviestintä (henk.)	61 980	90 000	57 470
Pelastustoimen tehtävät	8 022	7 000	8 023
Ensihoitotehtävät	35 761	35 000	39 528
Menot €/asukas	80,71	83,87	82,59

Rahastot

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahastosta on ollut mahdollista hakea lainoja ja avustuksia sääntöjen mukaisesti asunto- ja elinkeinopoliittisesti tarkoituksenmukaisiin hankkeisiin.

Käyttösuunnitelman mukaan uusia antolainoja arvioitiin myönnettävän 8,0 milj. euroa ja avustuksia 0,4 milj. euroa.

Rahaston lainoja ja hissiavustuksia on voinut hakea ympäri vuoden. Vuoden 2019 aikana on myönnetty kaksi lainaa määrältään 150 000 euroa ja 2 475 000 euroa. Vuoden loppuun mennessä 150 000 euron laina on nostamatta.

Hissiavustuksia myönnettiin yksi määrältään 65 000 euroa.

Rahaston pääoma 31.12.2019 oli 95 893 816,61 euroa.

Marja-Vantaan ja keskusten kehittämistärahasto

Marja-Vantaan ja keskusten kehittämistärahastosta rahoitetaan Kivistön ja muiden keskusten kehittämistä, suunnittelua ja toteuttamista. Rahastosta rahoitettiin myös muiden keskusten kehittämistä ja aluemarkkinointia. Kehityshankkeita vietiin eteenpäin Aviapoliksessa, Myyrmäessä, Kivistössä, Keimolanmäessä ja Koivukylässä.

Aviapolis liikennelabra -hankkeessa tutkittiin ja testattiin kestäviä liikenteen, liikkumisen ja logistiikan ratkaisuja Aviapoliksen alueella. Kehitettyjen ratkaisujen avulla muun muassa vähennettiin pysäköintipaikkojen tarvetta, luotiin konkreettinen ja yksinkertainen kyytien jakamispalvelu alueen toimijoiden käyttöön, suunniteltiin ja mallinnettiin logistiikkaterminaalin kuljetuskaluston sähköistäminen sekä demonstroititiin droonien hyödyntämistä pakettilogistiikassa.

Vuonna 2019 rahaston käyttötalousmenot olivat noin 0,75 milj. euroa ja poistoja kirjattiin noin 0,66 milj. euroa. Rahaston rahavarat olivat kauden lopussa 7,9 milj. euroa.

Investoinnit

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-5 300	0	-5 300	-4 536	-764
Rakentaminen	0	0	0	40	-40
Julkinen käyttöomaisuus	-5 300	0	-5 300	-4 577	-723

Rahaston investointimenoja toteutui yhteensä noin 4,5 milj. euroa. Vuonna 2019 hankkeista valmistui pysäköintilaitos Safiiriparkki, josta on myyty määräosa liittyen tontin 23151/6 myyntiin. Hankkeista jatkuvat edelleen Tikkurilan jokirannan kehittäminen muuan muassa Vernissan- ja Värитеhtaanrannan puistossa, Vernissanpiipun kunnostus ja Vernissansillan rakentaminen sekä Ävikin puiston ja leikkipaikan kehittäminen. Keimolanmäessä Keimolan moottoriradan entinen valvontatorni kunnostettiin alueen historiaa kunnioittavaksi Ombra -valo- ja ääniteokseksi. Lisäksi Koivukylän keskustan taidehanketta viimeisteltiin, ja sen on määrä valmistua alkuvuonna 2020.

Sosiaalinen luototus

Sosiaalista luototusta haetaan paljon erilaisten velkojen järjestelemiseen. Kaikissa ikäryhmissä näkyy edelleen paljon vakuudettomien kulutusluottojen kanssa ongelmiin joutuneita.

Eläkeläiset ovat huomattava sosiaalista luototusta tarvitseva ja käyttävä ryhmä. Nykyinen kallis vuokrataso ja elinkustannusten vuosittainen nousu pitävät taloudet tiukoilla. Eläkeläisten tarpeissa sosiaalinen luotto on käyttökelpoinen väline, koska heidän tulonsa ovat vakiintuneet.

Kansalaisten suuret talous- ja velkaongelmat näkyivät erittäin runsaina yhteydenottojen määrinä kaikilla velkaantuneilla auttavilla tahoilla vuonna 2019.

Talous- ja velkaneuvonta siirtyi osaksi oikeusaputoimistoa 1.1.2019 alkaen. Muutoksen vaikutuksista sosiaaliseen luototukseen ei ole vielä tarkempaa tietoa.

Sosiaaliseen luototukseen jätettiin 87 kirjallista uutta hakemusta. Luottopäätöksiä tehtiin 119 kappaletta. Myönteisiä päätöksiä tehtiin 40. Kielteisiä päätöksiä tehtiin kirjallisina 50 ja suullisina 29, yhteensä 79 kappaletta.

Luoton jo saaneille asiakkaille myönnettiin 84 lyhennysvapaata kuukautta ja tehtiin 31 maksusuunnitelmaa räsiin jääneistä eristä. Koko vuonna irtisanottiin 4 luottoa.

Vantaalla sosiaalisesta luotosta on peritty 1.8.2016 alkaen Euriborin sijaan korkolain 633/1982 12 §:n mukainen viitekorko (Sosterltk 13.6.2016). Tuotot ovat pienentyneet koron muuttumisen jälkeen, koska korot ovat olleet niin alhaiset.

Tilinpäätöksestä 31.12.2014 alkaen on kirjattu luottotappioiksi kaikki kahta vuotta vanhemmat saatavat kaupungin yleisen käytännön mukaisesti. Luottotappiot ovat vuoden 2019 loppuun mennessä 311 375,51 euroa, eli 5,50 prosenttia kaikista myönnettyistä luotoista (5 658 785,71 euroa). Sosiaalisen luototuksen saatavat pidetään perinnässä, kunnes ne on maksettu loppuun tai velka on vanhentunut. Suorituksia saadaan siis luottotappioksi kirjaamisen jälkeenkin, jolloin summa ei jää tosiasiasa kokonaan lopulliseksi luottotappioksi.

31.12.2019 sosiaalisen luoton rahasto on suuruudeltaan 1 797 884,06 euroa ja sosiaalisten luottojen myöntämiseen vuodelle 2020 on käytettävissä 749 889,19 euroa.

Sosiaalisen luototuksen luottotoiminnalle asetettu tavoite on toteutunut.

Vahinkorahasto

Vahinko- ja vastuuriskit on rajattu vakuuttamalla. Vantaan kaupungin ja sen liikelaitosten lakisääteiset tapaturmavakuutukset, omaisuus- ja keskeytysvakuutukset, toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset, auto- ja liikennevakuutukset, tapaturmavakuutukset sekä matkavakuutukset ovat kilpailutettu viimeksi vuonna 2018. Niiltä osin kuin kaupungin vakuutukset eivät korvaa omaisuutta kohdanneita vahinkoja, ne katetaan rahoituksen tulosalueen hallinnoimasta vahinkorahastosta noudattaen vahinkorahaston sääntöä.

2.2.2 Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 2019

Kaupunki ja rahastot

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys / alitus
Myyntitulot	54 207	536	54 743	49 181	5 562
Maksutulot	70 012	-1 400	68 612	85 950	-17 338
Tuet ja avustukset	15 929	2 111	18 040	20 785	-2 744
Muut tulot	235 495	-19 921	215 574	212 925	2 650
Tulot yhteensä	375 643	-18 674	356 969	368 840	-11 871
Henkilöstömenot	-492 431	-1 710	-494 141	-464 244	-29 897
Palvelujen ostot	-682 259	-21 768	-704 027	-727 103	23 076
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-49 445	-920	-50 365	-49 841	-525
Avustukset	-80 708	-150	-80 858	-77 723	-3 135
Muut menot	-233 033	-507	-233 540	-227 912	-5 628
Menot yhteensä	-1 537 876	-25 055	-1 562 931	-1 546 822	-16 109
Toimintakate	-1 162 233	-43 729	-1 205 962	-1 177 982	-27 980
Verotulot	1 048 000	-38 000	1 010 000	1 014 612	-4 612
Valtionosuudet	173 000	9 000	182 000	184 319	-2 319
Korkotulot muilta	14 077	0	14 077	13 943	134
Korkotulot liikelaitoksilta	170	0	170	170	-0
Muut rahoitustulot muilta	15 197	0	15 197	15 589	-392
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	71	0	71	71	0
Korkomenot	-2 900	0	-2 900	-1 915	-985
Muut rahoitusmenot	-330	0	-330	-508	178
Rahoitustulot ja -menot	26 284	0	26 284	28 707	-2 423
Vuosikate	85 051	-72 729	12 322	48 299	-35 977
Poistot ja arvonalentumiset	-116 078	0	-116 078	-113 818	-2 261
Satunnaiset tulot ja menot	0	0	0	3 265	-3 265
Tilikauden tulos	-31 028	-72 729	-103 757	-62 254	-41 503
Varausten ja rahastojen muutos	1 943	0	1 943	-304	2 248
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-29 084	-72 729	-101 813	-62 558	-39 255

Tuloslaskelman toteutuminen, mukana liikelaitokset

1 000 €	Kaupunki + rahastot TP 2019	Liikelaitokset TP 2019	Yhteensä TP 2019
Myyntitulot	49 181	58 221	107 401
Maksutulot	85 950	6 732	92 682
Tuet ja avustukset	20 785	1 393	22 177
Muut tulot	212 925	317	213 242
Tulot yhteensä	368 840	66 663	435 502
Henkilöstömenot	-464 244	-44 233	-508 476
Palvelujen ostot	-727 103	-9 098	-736 201
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-49 841	-3 649	-53 490
Avustukset	-77 723		-77 723
Muut menot	-227 912	-8 619	-236 531
Menot yhteensä	-1 546 822	-65 599	-1 612 421
Toimintakate	-1 177 982	1 063	-1 176 919
Verotulot	1 014 612	0	1 014 612
Valtionosuudet	184 319	0	184 319
Korkotulot muilta	13 943	0	13 943
Korkotulot liikelaitoksilta	170	0	170
Muut rahoitustulot muilta	15 589	22	15 611
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	71	0	71
Korkomenot	-1 915	-170	-2 084
Muut rahoitusmenot	-508	-72	-580
Rahoitustulot ja -menot	28 707	-220	28 488
Vuosikate	48 299	844	49 142
Poistot ja arvonalentumiset	-113 818	-1 337	-115 154
Satunnaiset tulot ja menot	3 265	0	3 265
Tilikauden tulos	-62 254	-493	-62 747
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	464	464
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-304	0	-304
Varausten ja rahastojen muutos	-304	464	159
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-62 558	-30	-62 587

Tuloslaskelma

Toimintatuotot

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlasketut toimintatuotot olivat 435,5 milj. euroa, joka on 10,0 milj. euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa 2019. Toimintatuottojen ylitystä selittää erityisesti Kuntatekniikan keskuksen sopimustuotot, jotka ylittivät talousarvion 17 milj. eurolla. Kokonaisuudessaan maanmyynti- ja vuokratulot laskivat edellisestä vuodesta n. 12 milj. euroa. Toimintatuottoihin sisältyy talousarviossa 9,0 milj. euroa ja toteumassa 3,9 milj. euroa ns. läpilaskutettavaa rakentamispalvelujen myyntiä HSY:lle. Toimintatuottojen toteumaprosentti muutettuun talousarvioon nähden oli 102 prosenttia.

Toimintakulut

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlasketut toimintakulut olivat 1 612,4 milj. euroa, joka on 17,0 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Henkilöstökulut alittivat talousarvion noin 32 milj. eurolla. Palvelujen ostokulut ylittivät talousarvion noin 23 milj. eurolla, jota selitti erityisesti ennakoitua suurempi vuokratyövoiman käyttö sekä sosiaali- ja terveydenhuollon määrärahan ylitys. Avustuskulut alittivat muutetun talousarvion noin 3 milj. eurolla hyvän työllisyyskehityksen vuoksi. Toimintakulut sisältävät 3,9 milj. euroa Helsingin seudun ympäristöpalveluille (HSY) myytyjä ns. läpilaskutettavia rakentamispalvelujen kustannuksia. Toimintakulujen toteumaprosentti muutettuun talousarvioon nähden oli 99 prosenttia.

Toimintakate

Tilinpäätöksessä 2019 kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlaskettu toimintakate on -1 176,9 milj. euroa, joka on 27,1 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Kunnille ominainen negatiivinen toimintakate kasvoi edellisvuoteen nähden 104,4 milj. euroa eli 9,7 prosenttia. Vuoden 2019 kasvun syinä olivat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kulujen voimakas kasvu, Apotin käyttöönotto, maanmyyntitulojen lasku, varhaiskasvatusoikeuden laajennus, vuoden 2019 palkankorotukset, kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksen päättymiseen liittyvä lomapalkkavelan kasvu sekä ulkoisten vuokrien nousu.

Verotulot ja valtionosuudet

Kaupunki sai verotuloja yhteensä 1 014,6 milj. euroa vuonna 2019. Verotulot kasvoivat edellisvuoteen nähden 31,9 milj. euroa eli 3,2 prosenttia. Verotulot eivät kertyneet ennakoidusti verokortti uudistuksen aikaansaaman verotulovajeen ja yhteisöverojen ennakoitua pienemmän kunnan jako-osuuden takia ja ne alittivat alkuperäisen talousarvion 33,4 milj. eurolla. Verotulot ylittivät muutetun talousarvion 4,6 milj. eurolla ja verotulojen talousarvion toteumaprosentiksi muodostui 100,0 prosenttia. Vuoden 2019 verotuloista 861,5 milj. euroa tuli kunnallisverosta, 74,6 milj. euroa yhteisöverosta ja 78,5 milj. euroa kiinteistöverosta.

Kaupunki sai käyttötalouden valtionosuuksia vuonna 2019 yhteensä 184,3 milj. euroa, joka on 6,3 prosenttia edellisvuotta enemmän. Alkuperäisen talousarvion 2019 valtionosuusarvio ylittyi 11,3 milj. eurolla ja muutettu talousarvio 2,3 milj. eurolla, jolloin toteumaprosentti oli 101.

Rahoitustuotot ja -kulut

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlasketut rahoitustuotot ja -kulut olivat 27,1 milj. euroa, toteuma ylitti 1,1 milj. eurolla talousarvion 2019. Talousarvion ja toteuman välinen ero johtuu edelleen alhaisena pysyneestä korkotasosta. Koko kaupungin korkomenot toteutuivat 2,1 milj. euron tasolla ja alittivat talousarvion 1,0 milj. eurolla.

Vuosikate

Vuosikate saadaan lisäämällä toimintakatteeseen verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut. Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen vuosikate tilinpäätöksessä 2019 oli 49,1 milj. euroa, joka on 37,7 milj. euroa heikompi kuin alkuperäisessä talousarviossa ja 35,0 milj. euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa. Vuosikate laski 56 prosenttia vuoden 2018 vuosikatteeseen nähden.

Poistot ja arvonalentumiset

Poistoja ja arvonalentumisia toteutui vuonna 2019 115,2 milj. euroa, joka oli 98 prosenttia budjetoidusta ja 2,5 milj. euroa vähemmän talousarvioon nähden.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulokseksi vuonna 2019 kaupunki, liikelaitokset ja rahastot yhdistäen muodostui -62,7 milj. euroa, joka oli 66,7 milj. euroa vuoden 2018 tulosta pienempi, 31,9 milj. euroa alkuperäistä talousarviota 2019 pienempi ja 40,8 milj. euroa muutettua talousarviota 2019 suurempi.

2.2.3 Investointien toteutuminen

91 Rakentaminen

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	569	-569
Menot	-84 355	0	-84 355	-69 822	-14 533
Netto	-84 355	0	-84 355	-69 252	-15 103

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.11.2018 vuoden 2019 toimitilainvestointeihin 84,355 milj. euron määrärahan. Toimitilainvestointeihin käytettiin 2019 yhteensä noin 69,82 milj. euroa, mikä alittaa hyväksytyt määrärahat noin 14,53 milj. eurolla (noin 17 %). Määrärahaa käytettiin teknisen lautakunnan 11.12.2018 hyväksymien investointityöohjelmien puitteissa hankeryhmittäin alla olevan taulukon mukaisesti.

91 1 Uudisrakentaminen

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	225	-225
Menot	-49 620	0	-49 620	-43 080	-6 540
Netto	-49 620	0	-49 620	-42 855	-6 765

Tilakeskus hankki tehtävänsä mukaisesti yhteistyössä asiakkaidensa ja yhteistyökumppaneidensa kanssa toimiloja palvelutuotannon tarpeisiin toteuttaen lautakuntansa hyväksymää uudisrakentamisen työohjelmaa. 2019 määrärahalla valmistuivat seuraavat hankkeet: Aurinkokiven 2. vaihe, Rajatorpan korvaava koulurakennus sekä Hakunilan ja Tikkurilan päiväkodit. Lisäksi vuokratiloina valmistuivat Keimolanmäen paviljonkipäiväkotijä alakoulutilat sekä Korson ja Rajakylän korvaavat päiväkotipaviljongit.

Vuoden lopulla määrärahalla toteutettavista hankkeista rakennusvaiheessa olivat 2020 valmistuvat Hämeenky-
län koulu sekä Kaivoksen 2. päiväkoti, Veturin päiväkoti sekä Korson ja Martinlaakson urheilupuiston huolto-
rakennuksien laajennukset. Lisäksi rakenteilla olivat vuokratiloina toteutettavat Leppäkorven koulun peruspa-
rannuksen aikaiset väistötilapaviljongit, yhteinen puhdistilapaviljonki Vantaan koulujen käyttöön ja Varia Oja-
haantien sisäilmaongelmien vuoksi tarvittavat väistötilapaviljongit.

Konserniyhtiö VAV:n rahoituksella vuonna 2019 valmistuivat Myyrmäen vanhustenkeskus sekä Tikkurilaan Or-
vokkirinne 4:n asunohankkeen myötä 15 kappaletta vammaispalveluasuntoja. VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeina
valmistuivat Ylästön koulu II sekä koulun lähiliikuntapaikka ja Lumon lukion yhteyteen nuorisotilalaajennus.

Suunnitteluvaiheessa olivat Jokiniemen ala-astekoulun laajennus päiväkotitiloilla, Leppäkorven koulun laajen-
nus, Umarinteen päiväkoti, Länsimäen päiväkoti sekä Myyrmäen urheilupuiston huoltorakennuksen laajen-
nus.

Konserniyhtiöiden hankkeista suunnitteluvaiheessa oli VAV:n erityisryhmien asunto- ja palvelutiloja sisältävä
Koisoniitty-hanke Koivuhaassa.

Määräraharahoitteisista kohteista tarveselvitys- tai hankesuunnitteluvaiheessa olivat Aviapoliksen päiväkoti-
koulu-nuorisotila (Atomi), Patotien päiväkoti ja Lauhatien päiväkoti, Vapaalan päiväkodin korvaava paviljonki-
päiväkoti, Vaskivuoren lukion laajennus, kaupunkimittauksen ja maatutkimuksen uusi tukikohta Koivuhaassa
sekä Koillis-Vantaan uimahalli.

Konserniyhtiöiden hankkeista tilakeskuksessa tarveselvitysvaiheessa olivat Leinelän asukastupahanke, Vehka-
lan ammatillinen oppilaitos sekä Tikkurilan hyvinvointikeskus ja Tikkurilan vanhustenkeskus.

Konserniyhtiöiden ulkopuolelta vuokrattiin uudet toimitilat Niceheartsin toiminnalle, uudet kirjastotilat Koivu-
kylästä ja väistötiloja Tikkurilasta Kielotie 13:sta purettavalle toimistokiinteistölle.

Vuoden 2019 aikana valmistuivat seuraavat esiselvityshankkeet: Varia toimitilaselvitys, Korson ja Koivukylän
alueiden päiväkotiverkkoselvitysten päivitykset sekä Kivistön päiväkotiverkkoselvitys. Vuodenvaihteessa työn
alla olivat Myyrmäki/Martinlaakso päiväkotiverkkoselvitysten päivitys ja yhdistäminen, Aviapoliksen kouluverk-
koselvitys, Kauppakeskus Myyringissä olevien toimintojen väistötilaselvitykset ja Taidemuseo Artsin toimiti-
laselvitys. Lisäksi tilakeskus oli mukana hankintakeskuksen vetämässä pilotointivaiheeseen edenneessä keittiö-
verkkoselvityksessä.

Uudisrakennushankeryhmän määrärahaa 2019 jäi käyttämättä noin 6,5 milj. euroa (13 %). Kustannusten alitus
johtuu mm. Korson, Myyrmäen ja Martinlaakson urheilukenttien huoltorakennushankkeiden ja Kaivoksen päi-
väkotihankkeen viivästymisistä, minkä seurauksena investointikustannuksia siirtyi vuodelle 2020. Lisäksi pavil-
jonkihankkeisiin varattuja investointimäärärahoja jäi käyttämättä, kun alue- ja perustustöiden kustannuksia siir-
rettiin vuokraan. Määrärahoja jäi käyttämättä myös Hämeenky-
län ja Rajatorpan koulujen allianssihankkeiden budjettiallokoinnin johdosta sekä hankekohtaisten säästöjen ansiosta (kuten Aurinkokiven II-vaiheen toteutuk-
sesta).

91 2 Korjausrakentaminen

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	344	-344
Menot	-32 475	0	-32 475	-24 745	-7 730
Netto	-32 475	0	-32 475	-24 401	-8 074

Tilakeskus vastasi tehtävänsä mukaisesti omistuksessaan olevien rakennusten ja niiden pihojen peruskorjauksista toteuttaen teknisen lautakunnan 11.12.2018 hyväksymää korjausrakentamisen työohjelmaa.

Merkittävimpiä vuoden 2019 aikana valmistuneita korjaushankkeita olivat Havukosken koulun peruskorjaus, Kuusikon koulun korjaustyöt, Askiston koulun osittaiset peruskorjaustyöt, Vaskivuoren lukion ruokailutilojen muutostyöt sekä Hansin, Jokiniemen, Koskimyllyn, Matarin ja Varistoniityn päiväkotien osittaiset peruskorjaukset. Näiden lisäksi valmistuivat Hakunilan uimahallin terapia-altaan korjaus, Kaunialan sairaalan rakenteelliset korjaustyöt, Keimolan tornin korjaus sekä Patotien päiväkodin yläpohjarakenteiden korjaustyö ja Köningstedin koulun julkisivukorjaukset.

Korjausrakentamisen määrärahoihin sisältyviä sisäilmakorjauksia tehtiin noin 6,1 milj. euron arvosta. Suurimmat sisäilmakorjauskohteet olivat Ilolan koulu ja Varistoniityn päiväkoti.

Vuoden aikana piha-alueiden peruskorjauksista valmistuivat Maarukan ja Vapaalan päiväkotien ja Jokivarren koulun pihat.

Vuoden 2019 lopussa suurimpia rakennusvaiheessa olevia hankkeita olivat Kulttuurikeskus Orvokin peruskorjaus, Västersundoms skolan perusparannus, Myyrinkodin muutostyöt, Rajatorpan vanhan museokoulun korjaustyöt, Ruusuvuoren koulun korjaus- ja muutostyöt sekä Solkikujan päiväkodin osittaiset peruskorjaustyöt.

Suurimmat suunnitteluvaiheessa olevat korjausrakentamishankkeet olivat Jokiniemen alakoulun muutos- ja korjaustyöt ja Leppäkorven koulun muutostyöt. Muita korjaus- ja muutostöiden suunnittelukohteita kaudella olivat mm. Mikkolan koulun Vega-koulun korvaava lämmönjakohuone, Vantaan museon hissihanke sekä Bjursin ja Palojärven virkistysalueiden viemäröintimuutokset ja Nikinmäen koulun lähiliikuntapaikka.

Tarveselvitys- tai hankesuunnitteluvaiheessa olivat mm. Kaivokselan, Kilterin, Kytöpuiston, Simonkallion ja Nikinmäen koulujen tilamuutos- ja korjaustyöt sekä Håkansbölen kartanoalueen talousrakennusten korjaustyöt, Leppäkorven puukoulun peruskorjaus, Kivimäen koulun peruskorjaus sekä Jokiniemen entisen lukion ja Jokiniemen ala-astekoulun peruskorjaukset. Päiväkotirakennuksista hankevalmisteluvaiheessa olivat Tarhapuiston, Ruokopillin, Lummeapolun, Vapaalan, Kukinpolun, Ylästön, Seljapolun, Kämmekkäpuiston ja Ravurin päiväkotien osittaiset peruskorjaukset.

Korjausrakentamisen hankeryhmän vuoden 2019 määrärahaa jäi käyttämättä noin 7,7 milj. euroa (24 %) joutuhan hankkeiden aikatauluviiveistä sekä joidenkin hankkeiden toteutuksen ja kustannusten siirtymisestä seuraavalle budjettivuodelle. Muutaman hankkeen osalta tarve oli poistunut eikä hankkeita toteuteta. Sisäilmakorjaukset ylittivät hankeryhmään tehdyn budjettivaruksen noin 3,6 milj. eurolla.

91 3 Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-2 260	0	-2 260	-1 997	-263
Netto	-2 260	0	-2 260	-1 997	-263

Tilakeskus vastasi tehtävänsä mukaisesti muutoksista ja korjauksista hallinnassaan olevissa vuokra- ja osaketiiloissa toteuttaen teknisen lautakunnan 11.12.2018 hyväksymää työohjelmaa.

Vuonna 2019 valmistuivat Hakunilan nuorisotilojen korjaus- ja muutostyöt, Koskikujan päiväkodin muutos- ja korjaustyöt, Valmennustalo Koutsin keittiömuutostyöt, Asematie 6 :n ja 10:n väistötilojen muutostyöt sekä Håkansbölen päiväkodin pihakorjaustyöt.

Konserniyhtiö VTK Kiinteistöt Oy:n toimesta valmistui Ylästön koulun laajennushankkeen yhteydessä korjaus- ja muutostöitä koulun aiemmin valmistuneissa tiloissa.

Sisäilmakorjauksista ei toteutunut kustannuksia vuodelle 2019.

Vuoden aikana tehtiin alustavia selvityksiä konserniyhtiö VTK Kiinteistöt Oy:n kanssa perhekeskuksen ja hammashoidon toimitilojen laajennus- ja muutostarpeista yhtiön omistamissa Korson ja Koivukylän alueen kiinteistöissä.

Vuokra- ja osaketilojen muutos- ja korjaustyöt -hankeryhmän määrärahaa käytettiin noin 2 milj. euroa eli noin 88 prosenttia määrärahoista.

92 Aineeton omaisuus

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	94	-94
Menot	-7 862	0	-7 862	-6 511	-1 351
Netto	-7 862	0	-7 862	-6 416	-1 446

Tietohallinnon aineettoman omaisuuden budjetti oli 7,9 milj. euroa, josta siirrettiin 0,5 milj. euroa vuodelle 2021 ja siten vuoden 2019 budjetti oli 7,4 milj. euroa. Tästä toteutui 6,4 milj. euroa, eli toteutuma 87 prosenttia. Alituksen keskeisin syy oli integraattorihanke.

Vuonna 2019 tietohallinnon palvelukeskuksen aineettoman omaisuuden menot kohdistuivat koko kaupungin yhteisten hallinnon, toimialojen tietojärjestelmähankkeiden toteuttamiseen Keskeisimpiä vuoden 2019 projekteja, joista osa jatkuu vuodelle 2020 olivat:

- Matti (Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä)
- Yhdentävä viestintä
- Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmä
- Digione

93 Julkinen käyttöomaisuus

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	500	0	500	0	500
Menot	-40 000	-3 197	-43 197	-48 864	5 667
Kunnallistekniset työt	-40 000	-3 197	-43 197	-48 864	5 667
Liikennealueet	-28 400	-4 597	-32 997	-35 854	2 857
Urheilualueet	-2 800	-1 100	-3 900	-5 115	1 215
Virkistysalueet	-900	600	-300	-213	-87
Ympäristörakentaminen	-6 000	400	-5 600	-7 104	1 504
Yhteishankkeet	-1 900	1 500	-400	-578	178
Kehärata	0	0	0	0	0
Netto	-39 500	-3 197	-42 697	-48 864	6 167

Kunnallistekniset työt

Liikennealueiden, urheilun alueiden, virkistysalueiden, ympäristörakentamisen ja yhteishankkeiden investointeihin oli vuoden 2019 budjetissa varattu yhteensä 43 milj. euroa (+ MEK-rahoitus 0,2 milj. euroa). Toteutuneita kustannuksia kertyi lopulta yhteensä noin 48,9 milj. euroa, joten ylitystä talousarvioon nähden muodostui noin 5,7 milj. euroa.

Liikennealueiden ja yhteishankkeiden rakentamisen määrärahoja oli talousarviossa varattu 33,2 milj. euroa (sis. MEK-rahoituksen). Toteutuneita kustannuksia kertyi yhteensä noin 36,4 milj. euroa, jolloin näihin varatut määrärahat ylittyivät noin 3,2 milj. eurolla. Vuoden 2019 aikana isoimmat hankkeet keskittyivät Kivistön suuralueelle, johon käytettiin liikennealuerahoja 15,2 milj. euroa. Isoimmat kohteet Kivistön suuralueella olivat Tikkurilantie, Vantaankoskentie ja optiona tilattu ratasilta sekä Kvartsiraitti. Hakunilan suuralueella isoimmat kohteet olivat Kuusijärvensilta ja Pitkäsuontie ja -kuja. Muita isoja kohteita olivat Peltolantie, Tavitie (jatkuu 2020) sekä Tikkurilantie (Hakintie-Kanervatie). Yksi isoista hankkeista oli kaupunkipyörien asemien rakentaminen, mikä tuli kesken vuotta talousarvion ulkopuolelta.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle (HSY) tehtiin erilaisia laskutettavia vesihuollon investointitöitä lisäksi yhteensä noin 3,9 milj. eurolla.

Urheilu- ja virkistysalueiden rakentamiseen oli talousarviossa varattu yhteensä 4,2 milj. euroa. Toteutuneita kustannuksia kertyi noin 5,3 milj. euroa, joten näihin varatut määrärahat ylittyivät noin 1,1 milj. eurolla. Vuonna 2019 valmistuneita merkittäviä kohteita olivat Rajakylän 2. vaiheen ja Rekolan ja Myyrmäen 1. vaiheen urheilupuistot sekä Raikukujan kenttä.

Ympäristörakentamiseen oli varattu talousarviossa 5,6 milj. euroa. Toteutuneita kustannuksia kertyi 7,1 milj. euroa, joten näihin varatut määrärahat ylittyivät noin 1,5 milj. eurolla. Merkittävimpiä vuoden 2019 hankkeita olivat Lipstikanpuisto (jatkuu 2020), Ankkapuiston 2. vaihe, Tuulensuonpuisto, Punakivenpuisto, Pikku-Keimolanpuisto, Rekolan kentän leikkipaikka, Epinkoskenpuisto ja Kehtopuisto.

Myönteisen erityiskohtelun eli MEK-hankkeisiin käytettiin rahaa yhteensä lähes 200 000 euroa. Hakunilaan ja Mikkolaan hankittiin nopeusnäyttöttauluja ja Martinkyläntien ja Kivivuorentien suojatien kohdalla madallettiin reunakiviä. Maratontien alikulkukäytäviin tehtiin yhteisöllisiä maalauksia ja Sotungin koulun pysäkillä hankittiin uusi pysäkkikatos. Kaikilla ohjelman alueilla toteutettiin katutaidekohteita, joista osaan liittyi laajaa vuorovaikutusta ja osallistamista.

94 Irtain omaisuus

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	1	-1
Menot	-7 744	0	-7 744	-7 075	-669
Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala	-200	0	-200	-175	-25
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	-200	0	-200	-10	-190
Sivistystoimen toimiala	-4 676	0	-4 676	-4 444	-232
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala	-2 668	0	-2 668	-2 446	-222
Netto	-7 744	0	-7 744	-7 074	-670

Konserni- ja asukaspalvelujen toimialan irtaimen omaisuuden määrärahat olivat 200 000 euroa, josta toteutui 175 664 euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan irtaimen hankinnat toteutettiin pääosin käyttötalouden puolelta rahoitusleasing-mallilla. Rahoitusleasingmenoja maksettiin 0,2 milj. euroa. Merkittävimmät kohteet vuonna 2019 olivat Myyrmäen vanhustenkeskus, terveystalouden skopiayksikön laitteisto ja Korson terveysaseman hälytysjärjestelmä.

Sivistystoimen toimialan irtaimen omaisuuden määräraha oli 4,7 milj. euroa, määrarahasta toteutui 95 prosenttia. Alitus johtui pääasiassa kolmen päiväkodin perusparannuksen siirtymisestä vuodelle 2020.

Irtaimen omaisuuden määrärahaa käytettiin perusopetuksessa Aurinkokiven, Ylästön, Keimolanmäen ja Rajatorpan uusien koulujen sekä Havukosken ja Ruusuvuoren koulujen kalustamiseen. Varhaiskasvatuksessa irtaimen omaisuuden määräraha käytettiin Hevoshaan, Tikkurilan, Keimolanmäen päiväkotien uudisrakennuksen ja Korson päiväkotipaviljongin kalustamiseen sekä viiden peruskorjatun päiväkodin kalustamiseen.

Muilla tulosalueilla irtaimen omaisuuden määräraha käytettiin ammatillisen koulutuksen, liikuntapalveluiden, kulttuuripalveluiden ja nuorisopalveluiden muiden tilojen kaluste- ja laitehankintoihin.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan irtain omaisuus alitti talousarvion noin 0,2 milj. eurolla. Vuoden 2019 aikana maatutkimukselle hankittiin kairakone ja mittausosastolle mittauslaitteita. Tilakeskus kalusti Aurinkokiven koulua ja Silkin toimitiloja. Varikolle hankittiin muun muassa tiehöylä, monitoimipyöräkuormaaja, puoliperävaunu, trukkeja ja ruohonleikkureita.

95 Kiinteä omaisuus

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	3 500	0	3 500	9 843	-6 343
Menot	-10 000	-2 700	-12 700	-15 126	2 426
Kiinteän omaisuuden osto	-5 400	-2 700	-8 100	-11 464	3 364
Maa-alueiden kunnostus	-4 600	0	-4 600	-3 662	-938
Myytävän ja vuokr. tonttimaan kunnostus	-4 200	0	-4 200	-3 162	-1 038
Kaupungin pysyvään om. jäävien maa-alueiden kunnostus	-400	0	-400	-500	100
Netto	-6 500	-2 700	-9 200	-5 283	-3 917

Kiinteän omaisuuden osto

Maata hankittiin vapaaehtoisin kaupoin ja sopimuskorvauksina 118 ha alueilta, jotka tukevat kaupungin pitkän aikavälin strategioiden toteuttamista ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Kaupungin maaomaisuus kasvoi Ruskeasannan aseman alueelta, Länsisalmessa, Kuusijärven ympäristöstä ja Sipoonkorven kupeesta.

Kiinteän omaisuuden ja luonnonsuojelualueiden hankintaan käytettiin noin 11,5 milj. euroa. Kiinteän omaisuuden tuottoja toteutui maanmyyntien hankintahinnoista noin 9,8 milj. euroa, mikä ylittää talousarvion yli 6,3 milj. euroa.

Maa-alueiden kunnostus

Määrärahoja käytettiin noin 3,7 milj. euroa tonttimaan ja yleisten alueiden esirakentamiseen sekä pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamiseen. Suurin yksittäinen rakentamiskohde vuonna 2019 oli Vehkalan länsiosan esirakentaminen, noin 2,9 milj. euroa (23 ha). Suurin puhdistuskohde oli Tikkurilan Jokirannan alue.

97 Osakkeet ja osuudet

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	256	-256
Menot	-1 450	-4 000	-5 450	-3 380	-2 070
Osakkeet	-1 450	-4 000	-5 450	-3 380	-2 070
Kaupunginhallitus / osakkeiden osto	-500	-4 000	-4 500	-2 473	-2 027
Apotti Oy	-950	0	-950	-907	-43
Netto	-1 450	-4 000	-5 450	-3 124	-2 326

Osakkeiden myyntejä toteutui yhteensä 0,256 milj. euroa.

Osakkeiden ostojen määräraha oli talousarviomuutosten jälkeen yhteensä 4,5 milj. euroa, josta Työterveys Oy:n sijoitetun vapaan pääoman rahastoon käytettiin 1,0 milj. euroa sekä muihin yksittäisten osakkeiden hankintaan yhteensä 1,473 milj. euroa. Apotti Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston määräraha oli 0,950 milj. euroa ja josta toteutui 0,907 milj. euroa.

2.2.4 Rahoitusosan toteutuminen (ilman liikelaitoksia)

Kaupunki ja rahastot

1 000 €	Talousarvio 2019	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys / alitus
Toiminnan rahavirta	48 271	-52 729	-4 458	34 932	-39 390
Vuosikate	85 051	-72 729	12 322	48 299	-35 977
Satunnaiset erät	0	0	0	3 265	-3 265
Tulorahoituksen korjauserät	-36 780	-20 000	-16 780	-16 632	-148
Investointien rahavirta	-115 931	-29 897	-145 828	-128 019	-17 809
Investointimenot	-156 711	-9 897	-166 608	-155 264	-11 344
Rahoitusosuudet investointimenoihin	500	0	500	663	-163
Käyttöomaisuuden myyntitulot	40 280	-20 000	20 280	26 581	-6 301
Toiminnan ja investointien rahavirta	-67 660	-82 626	-150 286	-93 087	-57 200
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	9 747	0	9 747	5 216	4 531
Antolainasaamisten lisäykset	-8 000	0	-8 000	-3 130	-4 870
Antolainasaamisten vähennykset	17 747	0	17 747	8 346	9 401
Lainakannan muutokset	57 700	0	57 700	43 237	14 463
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	140 000	0	140 000	100 000	40 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-82 300	0	-82 300	-82 293	-7
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	25 530	-25 530
Oman pääoman muutokset	0	0	0	113	-113
Oman pääoman muutos	0	0	0	417	-417
Rahastojen muutos (tuloksesta)	0	0	0	-304	304
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	29 183	-29 183
Rahoituksen rahavirta	67 447	0	67 447	77 749	-10 302
Rahavarojen muutos	-213	-82 626	-82 839	-15 338	-67 501
Nettolainanotto	57 700	0	57 700	43 237	14 463

2.2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sitovuus	Talousarvio	Toteutuma	Yitys/Alitus (yitys on -merkkinen)	Talousarvio muutokset lisäys + vähennys -	Yitys/Alitus muutosten jälkeen	Talousarvio	Toteutuma	Yitys/Alitus (yitys on -merkkinen)	Talousarvio muutokset lisäys + vähennys -	Yitys/Alitus muutosten jälkeen
KÄYTTÖTALOUSOSA											
10 Yleishallinto	B	-31,8	-28,4	-3,4	2,4	-1,0	2,8	2,7	0,0	0,0	0,0
11 Kaupunginjohtajan toimiala	B	-22,1	-19,2	-2,9	-0,1	-3,0	3,4	3,5	-0,1	0,0	-0,1
17 Konserni- ja asukaspalv. toimiala	B	-97,3	-89,8	-7,5	-0,4	-7,9	9,2	8,9	0,3	0,0	0,3
12 Sosiaali- ja terveydenh. toimiala	B	-399,3	-418,0	18,7	-12,5	6,2	41,6	37,8	3,8	-1,4	2,4
12 20 Erikoissairaanhoido	B	-239,4	-254,3	14,8	-11,9	2,9	1,7	1,8	-0,1	0,0	-0,1
13 Sivistystoimen toimiala	B	-469,4	-471,1	1,7	-2,3	-0,6	33,9	39,0	-5,2	2,7	-2,4
13 70 Ammatillinen koulutus	N	-35,9	-35,6	-0,3	0,0	-0,3	2,3	1,9	0,3	0,0	0,3
13 85 Musiikkiopisto	N	-4,1	-4,1	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
13 86 Kuvataidekoulu	N	-0,9	-1,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	-0,1	0,0	-0,1
14 0 Kaupunkisuunnittelulautakunta	B	-13,5	-13,2	-0,3	-0,1	-0,4	44,1	24,8	19,4	-20,0	-0,6
14 75 Rakennusvalvonta	N	-3,2	-3,7	0,5	0,0	0,5	4,0	4,7	-0,7	0,0	-0,7
14 5 Tekninen lautakunta	B	-41,6	-38,9	-2,7	-0,2	-2,9	26,3	40,3	-14,0	0,0	-14,0
14 51 Joukkoliikenne	B	-52,1	-49,0	-3,1	0,0	-3,1	13,6	13,6	0,0	0,0	0,0
15 20 Tilakeskuksen tulosalue	N	-114,9	-109,4	-5,5	0,0	-5,5	184,1	179,3	4,8	0,0	4,8
14 52 Varikko	N	-5,3	-5,7	0,4	0,0	0,4	6,2	7,3	-1,1	0,0	-1,1
14 7 Ympäristölautakunta	B	-3,7	-3,8	0,1	0,0	0,0	0,5	0,7	-0,2	0,0	-0,2
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						1 048,0	1 014,6	33,4	-38,0	-4,6
Valtionosuudet	B						173,0	184,3	-11,3	9,0	-2,3
Korkotuotot liikelaitokselta	B						0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
Korkotulot	B						14,1	13,9	0,2	0,0	0,2
Muut rahoitustulot	B						15,2	15,6	-0,4	0,0	-0,4
Liikelaitoksen peruspääoman tuotto	B						0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Korkomenot	B	3,1	2,1	1,0	0,0	1,0					
Muut rahoitusmenot	B	0,4	0,6	-0,2	0,0	-0,2					
Satunnaiset tulot	B						0,0	3,3	-3,3	0,0	-3,3
Satunnaiset menot	B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0					
INVESTOINTIOSA											
91 1 Uudisrakentaminen	B	49,6	43,1	6,5	0,0	6,5	0,0	0,2	-0,2	0,0	-0,2
91 2 Korjausrakentaminen	B	32,5	24,7	7,7	0,0	7,7	0,0	0,3	-0,3	0,0	-0,3
91 3 Vuokra- ja os.tilojen muutostyöt	B	2,3	2,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
92 Aineeton omaisuus	B	7,9	6,5	1,4	0,0	1,4	0,0	0,1	-0,1	0,0	-0,1
93 Julkinen käyttöomaisuus	B	40,0	48,9	-8,9	3,2	-5,7	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5
93 7 Kehärata	B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
94 Irtain omaisuus	B	7,7	7,1	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
95 Kiinteä omaisuus	B	10,0	15,1	-5,1	2,7	-2,4	3,5	9,8	-6,3	0,0	-6,3
97 Osakkeet ja osuudet	B	1,5	3,4	-1,9	4,0	2,1	0,0	0,3	-0,3	0,0	-0,3
RAHOITUSOSA											
Nettolainanotto	N	-57,7	-17,7	-40,0	0,0	-40,0					
LIIKELAITOKSET											
Vantaan Työterveys liikelaitos	N	-6,6	-4,3	-2,4	0,0	-2,4	6,8	4,7	2,2	0,0	2,2
Keski-Uudenmaan pelastust. liikelaitos	N	-36,8	-37,4	0,5	0,0	0,5	38,3	39,0	-0,7	0,0	-0,7
Suun terveydenhuollon liikelaitos	N	-23,1	-23,9	0,9	0,0	0,9	23,4	23,0	0,3	0,0	0,3

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Vantaan kaupungin tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toimintatuotot		
Myyntituotot	72 481 971,21	72 044 123,62
Maksutuotot	92 142 828,20	84 289 564,04
Tuet ja avustukset	22 177 419,48	18 283 426,02
Muut toimintatuotot	43 746 318,49	68 370 939,15
	230 548 537,38	242 988 052,83
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	- 404 591 999,22	- 383 664 248,35
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	- 88 268 388,29	- 85 951 837,88
Muut henkilösivukulut	- 15 616 058,37	- 13 886 157,74
	- 508 476 445,88	- 483 502 243,97
Palvelujen ostot	- 700 088 315,13	- 641 434 682,68
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 53 466 406,83	- 51 065 414,72
Avustukset	- 77 722 710,95	- 76 231 139,11
Muut toimintakulut	- 67 713 285,26	- 63 275 509,53
	- 1 407 467 164,05	- 1 315 508 990,01
Toimintakate	- 1 176 918 626,67	- 1 072 520 937,18
Verot ja valtionosuudet		
Verotulot	1 014 612 112,75	982 745 565,59
Valtionosuudet	184 319 309,00	173 386 738,00
	1 198 931 421,75	1 156 132 303,59
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13 942 606,81	14 068 120,72
Muut rahoitustuotot	15 610 670,19	17 408 491,47
Korkokulut	- 1 914 822,54	- 2 311 707,21
Muut rahoituskulut	- 508 773,05	- 127 774,79
	27 129 681,41	29 037 130,19
Vuosikate	49 142 476,49	112 648 496,60
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 111 353 202,27	- 107 411 708,89
Arvonalentumiset	- 3 801 104,18	- 1 290 018,79
	- 115 154 306,45	- 108 701 727,68
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	3 265 259,33	0,00
Tilikauden tulos	- 62 746 570,63	3 946 768,92
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	463 505,67	283 164,73
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	95 317,93
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	- 304 127,83	834 177,57
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 62 587 192,79	5 159 429,15

3.2 Vantaan kaupungin rahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	49 142 476,49	112 648 496,60
Satunnaiset erät	3 265 259,33	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	- 16 813 491,24	- 40 891 159,54
	35 594 244,58	71 757 337,06
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 157 558 813,89	- 134 810 967,40
Rahoitusosuudet investointeihin	911 338,44	3 917 673,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	26 872 388,30	66 722 381,31
	- 129 775 087,15	- 64 170 913,09
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 94 180 842,57	7 586 423,97
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	- 3 130 230,85	- 298 836,00
Antolainasaamisten vähennys	8 345 814,69	3 907 222,85
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000 000,00	90 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 82 293 165,56	- 169 529 724,72
Lyhytaikaisten lainojen muutos	25 530 471,25	- 16 228 711,27
Oman pääoman muutokset	112 846,37	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	954 299,27	- 142 769,73
Vaihto-omaisuuden muutos	- 48 049,27	- 4 180,12
Saamisten muutos	8 923 378,54	1 659 938,55
Korottomien velkojen muutos	20 431 764,27	9 576 101,68
Rahoituksen rahavirta	78 827 128,71	- 81 060 958,76
Rahavarojen muutos	- 15 353 713,86	- 73 474 534,79
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	124 664 877,46	140 018 591,32
Rahavarat 1.1.	140 018 591,32	213 493 126,11
	- 15 353 713,86	- 73 474 534,79

3.3 Vantaan kaupungin tase

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
Pysyvät vastaavat	1 857 642 500,88	1 831 574 207,24
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	72 297,67
Muut pitkävaikutteiset menot	20 059 831,77	38 118 025,55
	20 059 831,77	38 190 323,22
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	301 998 297,32	296 715 162,37
Rakennukset	573 623 645,81	559 128 718,31
Kiinteät rakenteet ja laitteet	314 173 963,62	304 120 211,51
Koneet ja kalusto	20 198 139,34	17 955 233,76
Muut aineelliset hyödykkeet	316 783,31	316 783,31
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	62 610 662,37	45 589 421,38
	1 272 921 491,77	1 223 825 530,64
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	285 017 372,80	284 698 965,00
Muut lainasaamiset	278 865 262,78	284 201 526,10
Muut saamiset	778 541,76	657 862,28
	564 661 177,34	569 558 353,38
Toimeksiantojen varat	1 178 780,92	1 293 053,85
Valtion toimeksiannot	1 175 923,29	1 290 129,22
Lahjoitusrahastojen varat	2 857,63	2 924,63
Vaihtuvat vastaavat	181 709 957,23	205 939 000,36
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	659 386,24	611 336,97
	659 386,24	611 336,97
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	219 090,42	225 164,57
Muut saamiset	3 736 342,37	3 401 496,00
	3 955 432,79	3 626 660,57
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	17 751 731,91	22 320 043,66
Lainasaamiset	9 016 635,10	1 214 781,87
Muut saamiset	14 852 879,64	13 339 638,48
Siirtosaamiset	10 809 014,09	24 807 947,49
	52 430 260,74	61 682 411,50
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	296 201,65	245 745,27
Rahat ja pankkisaamiset	124 368 675,81	139 772 846,05
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 040 531 239,03	2 038 806 261,45

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
Oma pääoma	880 630 307,64	942 800 526,23
Peruspääoma	349 118 131,18	349 118 131,18
Muut omat rahastot	126 718 630,10	126 414 502,27
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	467 380 739,15	462 108 463,63
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 62 587 192,79	5 159 429,15
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	1 895 549,83	2 359 055,50
Poistoero	1 895 549,83	2 359 055,50
Pakolliset varaukset	11 350 962,87	11 501 357,33
Eläkevaraukset	139 600,00	204 700,00
Muut pakolliset varaukset	11 211 362,87	11 296 657,33
Toimeksiantojen pääomat	2 827 967,07	1 987 940,73
Valtion toimeksiannot	1 363 563,06	1 332 233,41
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 464 404,01	655 707,32
Vieras pääoma	1 143 826 451,62	1 080 157 381,66
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	188 633 333,32	124 366 666,64
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	607 379 643,87	673 036 250,30
	796 012 977,19	797 402 916,94
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	5 733 333,32	50 733 333,32
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	95 656 606,46	31 559 832,27
Lainat muilta luotonantajilta	57 489 489,63	31 959 018,38
Saadut ennakot	22 037 116,71	23 935 222,33
Ostovelat	78 372 490,42	62 500 455,94
Muut velat	23 582 226,72	24 959 666,43
Siirtovelat	64 942 211,17	57 106 936,05
	347 813 474,43	282 754 464,72
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 040 531 239,03	2 038 806 261,45

3.4 Vantaan kaupungin konsernituloslaskelma

	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toimintatuotot	1 082 354 848,98	1 065 950 279,01
Toimintakulut	- 2 051 876 358,23	- 1 942 109 865,96
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	9 252 211,19	- 4 339 227,31
Toimintakate	- 960 269 298,06	- 880 498 814,26
Verotulot	1 009 967 452,17	982 464 585,20
Valtionosuudet	189 529 716,00	178 485 984,00
	1 199 497 168,17	1 160 950 569,20
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10 345 474,44	10 268 536,63
Muut rahoitustuotot	2 966 568,57	4 598 342,55
Korkokulut	- 18 410 520,80	- 18 510 416,10
Muut rahoituskulut	- 772 747,59	- 4 667 444,56
	- 5 871 225,38	- 8 310 981,47
Vuosikate	233 356 644,73	272 140 773,47
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 214 009 330,19	- 205 169 570,77
Omistuksen eliminointierot	- 2 369 515,80	- 2 300 134,95
Arvonalentumiset	33 062,75	- 33 062,75
	- 216 345 783,24	- 207 502 768,47
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	3 265 259,33	0,00
Tilikauden tulos	20 276 120,82	64 638 005,00
Tilinpäätössiirrot	- 304 145,00	765 348,16
Tilikauden verot	- 10 616 615,19	- 7 953 342,40
Laskennalliset verot	- 7 304 348,62	- 6 184 337,64
Vähemmistöosuudet	- 18 801 855,63	- 12 671 719,07
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 16 750 843,62	38 593 954,05

3.5 Vantaan kaupungin konsernirahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	233 360 665,65	272 140 773,47
Satunnaiset erät	321 205,89	0,00
Tilikauden verot	- 7 676 582,66	- 7 953 342,40
Tulorahoituksen korjauserät	- 30 886 695,25	- 40 547 040,42
	<u>195 118 593,63</u>	<u>223 640 390,65</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 417 766 601,28	- 465 412 788,92
Rahoitusosuudet investointeihin	251 105,05	4 342 417,66
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>158 630 005,57</u>	<u>194 219 319,59</u>
	- 258 885 490,66	- 266 851 051,67
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 63 766 897,03	- 43 210 661,03
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	- 700,13	- 262 904,80
Antolainasaamisten vähennys	2 623 106,12	461 291,76
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	199 995 314,09	67 954 049,83
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 48 295 721,48	- 11 309 192,14
Lyhytaikaisten lainojen muutos	- 71 793 213,04	- 99 268 357,14
Oman pääoman muutokset	- 4 373 011,70	- 5 213 616,14
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	944 779,78	- 146 083,84
Vaihto-omaisuuden muutos	- 1 017 820,78	- 2 396 265,89
Saamisten muutos	- 7 173 768,10	- 22 085 933,05
Korottomien velkojen muutos	- 10 353 854,62	66 058 147,48
Rahoituksen rahavirta	60 555 110,14	- 6 208 863,94
Rahavarojen muutos	- 3 211 786,89	- 49 419 524,96
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	231 556 893,70	234 768 680,59
Rahavarat 1.1.	<u>234 768 680,59</u>	<u>284 188 205,55</u>
	- 3 211 786,89	- 49 419 524,96

3.6 Vantaan kaupungin konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
Pysyvät vastaavat	3 467 796 376,88	3 395 358 419,63
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	7 364 603,47	9 061 791,02
Muut pitkävaikuttiset menot	36 917 264,69	49 628 498,89
Ennakkomaksut	879 034,30	3 715 547,59
	<u>45 160 902,46</u>	<u>62 405 837,50</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	414 594 751,06	407 072 968,28
Rakennukset	1 435 373 997,01	1 423 199 709,06
Kiinteät rakenteet ja laitteet	829 546 009,14	809 726 405,63
Koneet ja kalusto	141 400 657,69	81 156 719,88
Muut aineelliset hyödykkeet	7 496 838,41	8 437 389,22
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	209 093 046,02	221 252 551,36
	<u>3 037 505 299,33</u>	<u>2 950 845 743,42</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	79 817 896,29	74 430 735,14
Muut osakkeet ja osuudet	108 911 835,19	108 567 300,91
Muut lainasaamiset	191 174 904,28	193 879 039,50
Muut saamiset	5 225 539,34	5 229 763,16
	<u>385 130 175,10</u>	<u>382 106 838,71</u>
Toimeksiantojen varat	2 444 776,44	3 251 077,37
Valtion toimeksiannot	1 317 490,17	2 075 133,15
Lahjoitusrahastojen varat	666 324,52	656 993,91
Muut toimeksiantojen varat	460 961,75	518 950,30
Vaihtuvat vastaavat	437 149 160,96	431 827 272,64
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	24 276 744,13	23 255 145,85
Muu vaihto-omaisuus	32 526,41	- 9 476,87
	<u>24 309 270,54</u>	<u>23 245 668,98</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	8 456 803,43	10 337 648,06
Laskennalliset verosaamiset	- 377 589,43	1 196 545,37
Muut saamiset	23 774,79	17 665,86
Siirtosaamiset	3 464 699,86	3 554 627,32
	<u>11 567 688,65</u>	<u>15 106 486,60</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	101 205 661,04	99 971 199,04
Lainasaamiset	2 152 173,37	2 100 776,27
Muut saamiset	40 600 035,20	31 230 815,87
Siirtosaamiset	25 757 438,47	25 403 645,29
	<u>169 715 308,07</u>	<u>158 706 436,47</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	330 248,46	290 937,38
Muut arvopaperit	20 092 161,03	21 121 161,03
	<u>20 422 409,48</u>	<u>21 412 098,40</u>
Rahat ja pankkisaamiset	211 134 484,21	213 356 582,18
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 907 390 314,28	3 830 436 769,65

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
Oma pääoma	1 192 681 105,43	1 209 165 857,80
Peruspääoma	349 118 131,18	349 118 131,18
Arvonkorotusrahasto	16 107 672,00	16 107 672,00
Muut omat rahastot	180 413 417,40	187 519 945,20
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	663 792 728,47	617 826 155,37
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 16 750 843,62	38 593 954,05
Vähemmistöosuudet	130 840 077,49	116 631 162,59
Pakolliset varaukset	26 014 364,43	26 437 763,83
Eläkevaraukset	243 367,14	324 501,06
Muut pakolliset varaukset	25 770 997,29	26 113 262,77
Toimeksiantojen pääomat	4 094 867,80	3 946 810,50
Valtion toimeksiannot	1 505 129,94	2 117 237,34
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 128 776,11	1 310 622,85
Muut toimeksiantojen pääomat	460 961,75	518 950,30
Vieras pääoma	2 553 759 899,12	2 474 255 174,93
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	188 633 333,32	124 366 666,64
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 436 714 723,61	1 477 291 851,85
Lainat julkisyhteisöiltä	181 678 895,05	183 358 729,78
Saadut ennakot	165,23	165,23
Liittymismaksut ja muut velat	140 167 026,20	140 985 588,96
Siirtovelat	660,96	1 524,05
Laskennalliset verovelat	52 358 851,18	46 630 984,78
	<u>1 999 553 655,55</u>	<u>1 972 635 511,30</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	16 469 333,32	60 493 333,32
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	182 710 376,54	69 734 098,26
Lainat julkisyhteisöiltä	2 209 962,80	2 740 126,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	10 256 932,86
Saadut ennakot	32 171 251,47	33 503 800,01
Ostovelat	121 833 629,15	113 561 771,19
Muut velat	67 967 361,25	94 233 997,31
Siirtovelat	126 995 527,34	113 249 150,42
Laskennalliset verovelat	3 848 801,70	3 846 454,28
	<u>554 206 243,57</u>	<u>501 619 663,64</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 907 390 314,28	3 830 436 769,65

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Hankintamenoperiaatetta ei ole noudatettu kuitenkaan Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselle luovutettujen pysyvien vastaavien osalta, sillä jäsenkunnat luovuttivat sen nolla-arvolla perustettavan liikelaitoksen käyttöön. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyväksytyyn poistosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa 4.2 suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyviin vastaaviin ei ole kirjattu hankintoja, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, vaan ne on kirjattu vuosikuluiksi.

Poistojen alkamisperusteet

Irtaimen omaisuuden poistot aloitetaan hankintakuukautta seuraavan kuukauden alusta. Ensikertaisen kalustamisen suunnitelman mukainen poistolaskenta alkaa, kun koko kalustaminen on valmis. Rakennusten poistot alkavat valmistuspäivästä seuraavan kuukauden alusta. Kaupunkirakentamisen kiinteästä omaisuudesta kirjataan puolen vuoden suunnitelman mukainen poisto, joka lasketaan koko kuluneen tilikauden kustannuksista.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Varikon varaosavarasto on arvostettu keskihintaperiaatteen mukaisesti ja hoitotarvikevarasto on merkitty taseeseen FIFO -periaatteen mukaisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Vaihtuvien vastaavien saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon ja rahoitusomaisuusarvopaperit hankintahintaan tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Vantaan kaupungin lainat otetaan pääsääntöisesti vaihtuvakorkoisina. Kaupunki on suojannut osan lainasalkutaan korkojohdannaisilla. Kaupungin käyttämät korkojohdannaiset ovat koronvaihtosopimuksia, korko-optioita tai näiden yhdistelmiä. Kaupungin korkoriskipolitiikan mukaisesti kaupunki käyttää korkojohdannaisia ainoastaan taseessa olevien rahoitusriskien alentamiseen tai poistamiseen. Kaupungin kaikki johdannaissopimukset on tehty joko suojaamistarkoituksessa tai rahoituskulujen alentamiseksi siten, ettei korkoriskiä kuitenkaan lisätä. Vantaa kaupungin lainasalkkuun ei sisälly valuuttakurssiriskiä.

Johdannaissopimukset, ks. tarkemmin kappale 4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot/ Johdannaiset.

Tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen esittämistapa

Vantaan kaupungin, liikelaitoksien ja rahastojen tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen esittämistapa on kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukainen.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Vertailutietona esitettävää vuoden 2018 taseen ulkopuolista vuokravastuuta on oikaistu Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen osalta. Oikaisun vaikutus on 2 miljoonaa euroa vuokravastuuta vähentävä seuraavan tilikauden vastuiden osalta ja 40 miljoonaa euroa vuokravastuun määrää lisäävä myöhemmin erääntyvien osalta.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Taseen ulkopuoliset vuokravastuut toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten osalta eivät ole mukana vertailutietona esitettävässä vuoden 2018 vuokravastuun määrässä. Myöskään erityisasumisen vuokravastuut eivät ole kokonaisuudessaan mukana vertailuvuoden luvuissa.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Edellisen tilikauden ylijäämään on kohdistunut seuraava oikaisu: Vantaan osuus HSL:n kumulatiivisesta ylijäämästä + 112 846,37 euroa.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt, lukuun ottamatta VAV Asunnot Oy:n tytäryhtiötä Kivikirveenkujan Autopaikat Oy ja osakkuusyhtiöitä Asunto oy Viljapelto, Kiinteistö Oy Myyrinsärki ja Metsolan pysäköinti Oy, joita VAV Asunnot Oy -al konserni ei ole tilinpäätökseensä sisällyttänyt. VTK Kiinteistöt Oy -al konserni on yhdistelty osakkuusyhteisönään Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkin 29,8 %:n ja Kiinteistö Oy Ruusuparkin 26,1% omistusosuudella, mutta VAV Asunnot Oy:n osuuksia 17,7 % ja 9,4% näistä yhtiöistä ei ole yhdistelty. Sen lisäksi yhdistelemättä on Kaunialan sairaala Oy:n tytäryhteisö Kauniala Oy. Näiden yhdistelemättä jättämisellä on vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kahdeksan kuntayhtymää, joissa Vantaan kaupunki on jäsenenä. Lisäksi osakkuusyhteisöt on yhdistelty tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä, lukuun ottamatta Yrityspuiston Autopaikat Oy:tä, josta ei ollut tietoja saatavilla.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Konserniyhteisöjen maksamat kiinteistöverot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä sisäisinä erinä. Konsernin keskinäisiä liittymismaksuja ei ole pystytty kaikilta osin selvittämään ja eliminoimaan.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle. Tytäryhtiöiden muodostamissa alakonserneissa omistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernituloslaskelmassa konsernin yli- ja alijäämästä sekä konsernitaseessa konsernin omasta pääomasta.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhtiöiden olennaiset aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhtiöiden poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Osakkuusyhtiöiden osalta poistot on oikaistu niiden yhtiöiden osalta, joista tarvittavat tiedot ovat olleet saatavilla ja oikaisu on ollut konsernin kannalta olennainen.

Johdannaissopimusten käsittely

Konsernitilinpäätöksen 4.4 liitetiedon johdannaiset -kohtaan on Vantaan kaupungin johdannaisten lisäksi yhdistelty Vantaan Energia Oy -alakonsernin, VAV Asunnot Oy -alakonsernin, Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY), Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS), ETEVA-kuntayhtymän sekä Kårkulla-kuntayhtymän tilinpäätöksissään ilmoittamat johdannaiset.

Vantaan Energia on tilinpäätöksessään kirjannut kuluksi johdannaissopimuksen tekohetken ja tilinpäätöspäivän käyvän arvon välisen erotuksen. Nämä kirjaukset on konsernissa peruutettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 115/24.1.2017 mukaisesti, jossa todetaan, että kirjanpitolautakunnan 1963/2016 lausuntoa johdannaisten käsittelystä ei sovelleta kuntien vuoden 2016 tilinpäätöksessä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Liitetiedon 4.4 vakuudet ja vastuusitoumukset vertailutietona esitettävää vuoden 2018 taseen ulkopuolista vuokravastuuta on oikaistu Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen osalta. Oikaisun vaikutus on 2 miljoonaa euroa vuokravastuuta vähentävä seuraavan tilikauden vastuiden osalta ja 40 miljoonaa euroa vuokravastuun määrää lisäävä myöhemmin erääntyvien osalta. Samassa liitetiedossa on oikaistu Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin Vantaan konsernin ulkopuolista vuokra- ja leasingvastuuta vuodelta 2018 vuoden 2019 erillistilinpäätöksessä esitettyä vertailuvuoden tietoa vastaavaksi.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Konsernitilinpäätöksessä edellisten tilikausien ylijäämään kohdistuvina merkittävänä oikaisuina näkyvät seuraavat erät:

VAV Yhtymä Oy:n kirjaamat poistot ovat vuoden 2018 lopullisessa tilinpäätöksessä -16,447 miljoonaa euroa, kun taas 2018 konsernitilinpäätökseen VAV-alakonserni yhdisteltiin niin, että VAV Yhtymä Oy:n poistot olivat vain -1,382 miljoonaa euroa. Vantaan konsernissa tehtiin vuoden 2018 konsernitilinpäätöksessä poisto-oikaisu -14,358 miljoonaa euroa, joka purettiin johtuen VAV Yhtymä Oy:n lopullisista 2018 poistoista. Korjattu 2018 poisto-oikaisu oli +0,562 miljoonaa euroa. Poisto-oikaisun muutos aiheutti +3,013 miljoonan euron laskennallisten verojen muutoksen. Näiden muutosten yhteisvaikutuksesta edellisten tilikausien yli-/alijäämä kasvoi 2,869 miljoonaa euroa. VAV Yhtymä Oy teki lopulliseen tilinpäätökseensä 16,107 miljoonan euron arvonkorotuksen maa-alueisiinsa, mikä lisäsi Vantaan konsernin pysyviä vastaavia ja arvonkorotusrahastoa. Näistä oikaisusta aiheutuneet muutokset on konsernituloslaskelmassa ja konsernitaseessa merkitty vertailuvuoden 2018 tietoihin ja konsernitaseen oman pääoman liitetiedossa oikaisuksi edelliseen tilikauteen.

Samaan oikaisuun liittyy 2,940 miljoonan euron maksuunpantu tulovero, jonka VAV Yhtymä Oy ilmoitti 2019 erillistilinpäätöksessään edellisiin tilikausiin kohdistuvana oikaisuna. Kuntakonsernissa tämä erä on käsitelty osana tilikauden 2019 veroja.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	368 958	381 899	752	2 788
Kaupunginjohtajan toimiala	3 353	2 792	3 456	2 827
Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala	11 508	11 417	8 095	8 791
Sosiaali- ja terveystoimi	327 313	296 614	39 593	40 623
Sivistystoimi	39 834	35 786	39 985	35 911
Maankäyttö, rakentaminen ja ympäristö	294 371	299 434	100 291	112 603
Liikelaitokset ja rahastot				
Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos	27 515	26 628	28 432	27 521
Vantaan Työterveys	2 700	4 487	3 074	5 031
Suun Terveystoiminta	6 239	6 684	6 240	6 684
Marja-Vantaa	563	209	630	209
Sosiaalinen luototus	1	0	1	1
Asuntolainarahasto	0	0	1	1
Toimintatuotot yhteensä	1 082 355	1 065 950	230 549	242 989

Verotulot

Verotulojen erittely		
1 000 €	2019	2018
Kunnan tulovero	861 500	825 742
Osuus yhteisöveron tuotosta	74 610	77 930
Kiinteistövero	78 503	79 074
Verotulot yhteensä	1 014 612	982 746

Valtionosuudet

Valtionosuuksien erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	207 187	198 742	207 187	198 742
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-40 395	-41 649	-40 395	-41 649
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	22 738	21 394	17 528	16 295
Valtionosuudet yhteensä	189 530	178 486	184 320	173 387

Palvelujen ostot

Palvelujen ostojen erittely		
1 000 €	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	434 891	402 581
Muiden palvelujen ostot	265 198	238 854
Kaupungin palvelujen ostot yhteensä	700 088	641 435

Valtuustoryhmille annetut tuet

Valtuustoryhmille annetut tuet		
1 000 €	2019	2018
Kristillisdemokraattinen valtuustoryhmä	3	3
Keskustan valtuustoryhmä	6	6
Vihreä valtuustoryhmä	24	24
Vantaan Siniset valtuustoryhmä	6	6
Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	36	36
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	10	8
Kokoomuksen valtuustoryhmä	34	34
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	5	10
RKP:n valtuustoryhmä	3	3
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	127	130

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

	Poistomenetelmä	Poistoaika ennen 1.1.2013 hankitut	Poistoaika 1.1.2013 alkaen hankitut
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	Tasapoisto	3 - 5 vuotta	2 vuotta
Seudullisten yhteishankkeiden käyttöoikeudet			
Liikenneväylät	Tasapoisto	15 vuotta	5 vuotta
Raideliikenne	Tasapoisto	15 vuotta	5 vuotta
Muut aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot			
ATK-ohjelmistot	Tasapoisto	3 - 5 vuotta	2 vuotta
Kehittämismenot	Tasapoisto	3 - 5 vuotta	2 vuotta
Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	Tasapoisto	3 vuotta	2 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa		
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta	20 vuotta
Tehtas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	15 vuotta	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	50 vuotta	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	15 vuotta	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Vesi-, yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	Tasapoisto	10 vuotta	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	15 vuotta	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta	10 vuotta
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Tasapoisto	8 vuotta	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5 vuotta	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto-, yms. laitteet	Tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	-	-
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	-	-
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	-	-

Tuottoihin ja kuluihin sisältyvien pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Eläkevastuu 1.1.	325	338	205	218
Vähennykset	-81	-13	-65	-13
Eläkevastuu 31.12.	244	325	140	205
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 1.1.	17 569	17 408	11 297	11 414
Lisäykset	1 212	997	0	0
Vähennykset	-121	-836	-85	-117
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 31.12.	18 661	17 569	11 211	11 297
Muut pakolliset varaukset 1.1.	8 544	7 081	0	0
Lisäykset	283	2 445	0	0
Vähennykset	-1 717	-982	0	0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	7 110	8 544	0	0

Olennaiset myyntivoitot ja tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	16 020	38 343	16 331	38 200
Osakkeiden luovutusvoitot	60	6 340	0	0
Irtaimen omaisuuden luovutusvoitot	5 213	3 389	402	3 389
Luovutusvoitot yhteensä	21 293	48 072	16 733	41 589
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	74	828	75	828
Muut luovutustappiot	4	274	-6	0
Luovutustappiot yhteensä	78	1 102	69	828

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Satunnaiset tuotot				
Vahingonkorvaus, Helsingin käräjäoikeuden tuomio nro 13/64927 Lemminkäinen ja NCC	3 265	0	3 265	0
Satunnaiset tuototyhteensä	3 265	0	3 265	0

Osinkotuotot ja peruspääoman korot

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely			
1 000 €	2019		2018
Osinkotuotot muista yhteisöistä		12 551	12 605
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		1 400	1 400
Yhteensä		13 951	14 005

Poistoeron muutokset

Erittely poistoeron muutoksista		
1 000 €	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	-464	-283
Poistoeron muutokset yhteensä	-464	-283

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat

Pysyvät vastaavat							
Aineettomat hyödykkeet							
1 000 €	Aineettomat oikeudet		Muut pitkävaikutteiset menot		Yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.		72		38 118			38 190
Lisäykset tilikauden aikana		0		3 444			3 444
Vähennykset tilikauden aikana		-61		0			-61
Siirrot erien välillä		0		2 703			2 703
Tilikauden poisto		-11		-24 206			-24 217
Poistamaton hankintameno 31.12.		0		20 060			20 060
Aineelliset hyödykkeet							
1 000 €	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja kesk.er. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	296 715	559 129	304 120	17 955	317	45 589	1 223 826
Lisäykset tilikauden aikana	15 126	34 440	48 353	8 982	0	43 884	150 785
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	-185	0	-56	0	-670	-911
Vähennykset tilikauden aikana	-9 843	0	0	-67	0	0	-9 910
Siirrot erien välillä	0	23 312	-64	241	0	-26 192	-2 703
Arvonalennukset	0	-1 046	0	0	0	0	-1 046
Tilikauden poisto	0	-42 026	-38 235	-6 857	0	0	-87 118
Poistamaton hankintameno 31.12.	301 998	573 623	314 174	20 198	317	62 610	1 272 921

Vantaan kaupunki on aktivoinut aineettomien hyödykkeiden muihin pitkävaikutteisiin menoihin kehittämismenoja seuraavasti: Yhdentyvä viestintä 616 572,21 euroa ja Winhan korvaaminen 298 299,69 euroa suurimpina. Poistamatta olevat kehittämismenot vuoden lopussa olivat yhteensä 5 258 402,47 euroa. Kehittämismenojen poistotapana on tasapoisto ja poistoaikana on 1.1.2013 lähtien kaksi vuotta ja sitä vanhemmissa viisi vuotta.

Osakkeet ja osuudet					
1 000 €	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht- yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	101 649	9 000	148 042	26 008	284 699
Lisäykset tilikauden aikana	2 038	434	0	857	3 329
Siirrot erien välillä	265	-210	0	-55	0
Vähennykset tilikauden aikana	-256	0	0	0	-256
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-2 755	0	0	0	-2 755
Poistamaton hankintameno 31.12.	100 941	9 224	148 042	26 810	285 017

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					
1 000 €		Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.		44 513	234 783	5 563	284 859
Lisäykset tilikauden aikana		0	0	2 931	2 931
Vähennykset tilikauden aikana		-4 852	-2 716	-578	-8 146
Poistamaton hankintameno 31.12.		39 661	232 067	7 916	279 644

Maa- ja vesialueet erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 047	1 073	410	410
Muut maa- ja vesialueet	413 548	391 347	301 588	296 305
Maa- ja vesialueiden arvonlennukset	0	-1 455	0	0
Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset	0	16 108	0	0
Maa- ja vesialueet yhteensä	414 595	407 073	301 998	296 715

Omistukset tytäryhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt 31.12.2019						
Konserniyhteisön nimi	Koti- paikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 €		
				Omasta pää- omasta	Vieraasta pää- omasta	Tilikauden yli-/ ali- jäämästä
Tytäryhtiöt						
As Oy Vantaan Elviira	Vantaa	100,0 %	100,0 %	907	0	-2
As Oy Vantaan Katriinanrinne	Vantaa	100,0 %	100,0 %	1274	515	-30
As Oy Vantaan Keltasafiiri	Vantaa	100,0 %	100,0 %	942	2	-5
As Oy Vantaan Sepänpuisto	Vantaa	100,0 %	100,0 %	1 298	204	-1
Kaunialan Sairaala Oy	Kauniainen	100,0 %	100,0 %	-160	3 449	-98
Kiint Oy Kehäsuora	Vantaa	100,0 %	100,0 %	3 359	598	120
Kiint Oy Pakkalan Kartanonkoski 10	Vantaa	100,0 %	100,0 %	2 444	21	-23
Kiint Oy Pakkalankuja 11	Vantaa	100,0 %	100,0 %	1 427	1	-29
Kiint Oy Tiedepuisto	Vantaa	100,0 %	100,0 %	11 458	6 794	13
Kiint Oy Tikkurilan Keskustapysäköinti	Vantaa	100,0 %	100,0 %	1 451	4	-84
Kiint Oy Tikkurilan linja-autoasema	Vantaa	100,0 %	100,0 %	34	0	-1
Kiint Oy Ulrikanpuiston päiväkot	Vantaa	100,0 %	100,0 %	10	2 485	2
Kiint Oy Vantaan Helikopteritukikohta	Vantaa	100,0 %	100,0 %	2 059	13	7
Kiint Oy Vantaan Maarukka	Vantaa	100,0 %	100,0 %	5	0	-1
Ratakujan Pysäköinti Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %	2 565	86	-61
Tikkuparkki Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %	9 858	40	-164
Vantaan Kiinteistö ja Vesi Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %	786	79	83
Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %	2 071	8 912	946
Vantaan Työterveys Oy	Vantaa	100,0 %	100,0 %	1 184	1 162	85
VAV Yhtymä Oy -konserni	Vantaa	100,0 %	100,0 %	152 001	553 532	11 129
VAV Asunnot Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %			
VAV Palvelukodit Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %			
VTK Kiinteistöt Oy -konserni	Vantaa	100,0 %	100,0 %	43 658	115 649	2 039
Kiint Oy Myyrinselkä	Vantaa	0,0 %	100,0 %			
Kiint Oy Vantaan Jönsaksentie 4	Vantaa	0,0 %	100,0 %			
Kiint Oy Vantaan Peltolantie 5	Vantaa	0,0 %	100,0 %			
Kivistön Putkijäte Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %			
Myyrmäen Urheilupuisto Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %			
Vantaan Innovaatioinstituutti Oy	Vantaa	0,0 %	100,0 %			
Kiint Oy Lehdokkien Virastotalo	Vantaa	84,6 %	100,0 %	2 691	22	-438
A-Tulkkaus Oy	Vantaa	99,6 %	99,6 %	1 716	1 255	320
Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy	Vantaa	95,5 %	95,5 %	16 191	1 060	27
Ruukkukujan Autopaikat Oy	Vantaa	87,2 %	87,5 %	734	364	-16
Kiint Oy Vantaan Maakotkantie 10	Vantaa	37,1 %	86,3 %	1 112	6	-29
Korson Pienteollisuustalo Oy	Vantaa	83,1 %	83,1 %	257	18	-11
Kiint Oy Korson Toimistokeskus	Vantaa	77,1 %	77,1 %	4 652	14	-2
Kiint Oy Tikkurilan Terveysasema	Vantaa	62,2 %	73,8 %	5 880	455	-243
Vantaan Energia Oy	Vantaa	60,0 %	60,0 %	168 995	245 961	26 782
Vantaan Energia Sähköverkot Oy	Vantaa	0,0 %	60,0 %			
Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy	Vantaa	52,4 %	52,4 %	594	106	14

Omistukset kuntayhtymissä ja yhteisyyhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt 31.12.2019						
Kuntakonsernin osuus, 1 000 €						
Konserniyhteisön nimi	Koti-paikka	Kunnan omistus-%	Konsernin omistus-%	Omasta pää-omasta	Vieraasta pää-omasta	Tilikauden yli-/alijäämästä
Kuntayhtymät						
Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä	Helsinki	19,5 %	19,5 %	112 794	344 020	5 571
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy	Helsinki		15,8 %	7 463	1 198	-171
Uudenmaan Voima Oy	Helsinki		15,6 %	499	114	372
HSY Holding Oy	Helsinki		19,5 %	12	0	0
Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymä	Helsinki	17,2 %	17,2 %	0	0	0
Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	17,5 %	17,5 %	349	67	-14
Uudenmaan liitto	Helsinki	15,4 %	15,4 %	281	431	25
ETEVA	Mäntsälä	12,2 %	12,2 %	2 141	6 107	92
Uudenmaan Vammaispalvelut Oy	Mäntsälä	0,0 %	12,2 %	1 445	4 044	2
Kiinteistö Oy Hämeenlinnan Virvelinranta	Hämeenlinna	0,0 %	4,5 %	81	392	54
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitop. Kuntayht.	Helsinki	11,9 %	11,9 %	45 135	118 217	-1 653
HUS-kiinteistöt Oy	Helsinki	0,0 %	11,9 %	243	7 356	1
Kiinteistö Oy HUS-Asunnot	Helsinki	0,0 %	11,3 %	355	3 157	0
Uudenmaan sairaalapesula Oy	Kerava	0,0 %	7,3 %	601	546	0
Kiinteistö Oy Laurinkatu 24	Lohja	0,0 %	11,9 %	27	2	0
Asunto Oy Pilvenmäki	Hyvinkää	0,0 %	11,9 %	30	4	0
FAB Jägarbacken KOY	Raasepori	0,0 %	8,4 %	1	5	0
Asunto Oy Porvoon Joukahaisentie 5	Porvoo	0,0 %	8,4 %	26	1	0
HYKSin kliiniset palvelut Oy	Helsinki	0,0 %	11,9 %	-45	347	-87
Hyks-instituutti	Helsinki	0,0 %	11,9 %	233	1 956	92
Orton Oy	Helsinki	0,0 %	11,9 %	-100	471	31
Västra-Nylands folkhögskola - kuntayhtymä	Raasepori	3,1 %	3,1 %	38	9	-2
Kärkulla kommunalförbund för omsorger kuntayht.	Parainen	2,5 %	2,5 %	283	953	5
Osakkuusyhteisöt						
As Oy Vantaan Näätäkuja 3	Vantaa	41,5 %	41,5 %	2 030	21	0
Hakunilan Keskus Oy	Vantaa	40,4 %	40,4 %	2 038	16	-1
Kiint Oy Tikkurilan Raha-asema	Vantaa	40,0 %	40,0 %	279	13	-4
Kiint Oy Vantaan Säästötalo	Vantaa	39,6 %	39,6 %	1 401	1 758	3
Kiint Oy Korsontie 2	Vantaa	34,0 %	34,0 %	355	1	0
Laurea Ammattikorkeakoulu Oy	Vantaa	32,4 %	32,4 %	19 064	3 367	656
As Oy Tikkurilan Koivutie 10	Vantaa	30,5 %	30,5 %	55	47	-1
Kiint Oy Hakucenter	Vantaa	14,7 %	32,9 %	1 640	10	-3
Hakopolun Liikekiinteistö Oy	Vantaa	34,6 %	34,6 %	862	7	-7
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Vantaa	26,0 %	26,0 %	11 384	5 822	496
As Oy Korsonpiha	Vantaa	24,1 %	24,1 %	622	1	0
As Oy Hirvatie 39	Vantaa	21,7 %	21,7 %	241	0	0
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy	Helsinki	27,5 %	27,5 %	57	2 469	0
Vantaan Energia Oy (alakonserni)	Vantaa					
Svartisen Holding As	Trondheim	0,0 %	29,8 %	22 082	72 556	1 101
Solar Power Holding Oy	Helsinki	0,0 %	14,5 %	0	0	-180
Kolsin Voima Oy	Kotka	0,0 %	13,5 %	0	72 538	-1 012
VTK Kiinteistöt Oy	Vantaa					
Kiint Oy Vantaan Rubiiniparkki	Vantaa	0,0 %	29,8 %	1 571	183	0
Kiint Oy Ruusuparkki	Vantaa	0,0 %	26,1 %	2 559	7	1
Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymä						
Kiinteistö Oy Asemapäällikönkatu 5	Helsinki	0,0 %	6,0 %			
TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy	Tampere	0,0 %	2,4 %			
Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä						
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	Helsinki	0,0 %	6,8 %	85	78	29
Kiinteistö Oy Asemapäällikönkatu 5	Helsinki	0,0 %	2,8 %	512	46	0
Oy Asemapäällikönhovi	Helsinki	0,0 %	5,0 %	105	9	0
Keski-Uudenmaan Vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä	Tuusula	0,0 %	6,4 %	1 554	253	34

Tytär-yhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt 31.12.2019						
Kuntakonsernin osuus, 1 000 €						
Konserniyhteisön nimi	Koti-paikka	Kunnan omistus-%	Konsernin omistus-%	Omasta pää-omasta	Vieraasta pää-omasta	Tilikauden yli-/alijäämästä
Osakkuusyhteisöt						
ETEVA						
Kiinteistö Oy Järvenpääntie 640 Y		0,0 %	5,2 %	32	221	3
Kiinteistö Oy Mäntsälän toimistotalo		0,0 %	6,0 %	16	246	3
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitop. Kuntayht.						
Asunto Oy Lohjan rajakumpu	Lohja	0,0 %	2,5 %	8	10	0
Kiinteistö Oy Hyvinkään sairaalanmäki	Hyvinkää	0,0 %	4,1 %	129	2 628	0
Kiinteistö Oy Biomedicum Helsinki	Helsinki	0,0 %	3,0 %	1 980	795	-3
Asunto Oy Paciuksenkatu 4	Helsinki	0,0 %	2,6 %	44	8	0
FinnHEMS Oy	Helsinki	0,0 %	2,4 %	184	140	-12
Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	Hyvinkää	0,0 %	4,8 %	28	61	15
Apotti Oy Ab	Helsinki	12,4 %	17,6 %	1 019	10 567	30
Yhdistelemättömät						
Yrityspiiston Autopaikat Oy	Vantaa	31,0 %	31,0 %			
VAV Asunnot Oy (alakonserni)						
Kivikirveenkujan Autopaikoitus Oy	Vantaa	0,0 %	67,4 %			
Metsolan Pysäköinti Oy	Vantaa	0,0 %	35,5 %			
Kiinteistö Oy Myyrinsärki Autopaikoitus	Vantaa	0,0 %	33,3 %			
Asunto Oy Viljapelto	Vantaa	0,0 %	23,3 %			
Kiint Oy Vantaan Rubiiniparkki	Vantaa	0,0 %	17,7 %			
Kiint Oy Ruusuparkki	Vantaa	0,0 %	9,4 %			
Kaunialan Sairaala Oy						
Kauniala Oy	Kauniainen	0,0 %	100,0 %			

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset konserniyhteisöiltä

Saamisten erittely				
1 000 €	2019		2018	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	716	0	557
Lainasaamiset	0	8 802	0	998
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	1 598	0	2 136
Siirtosaamiset	3 736	2 890	3 402	15 000
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	55	0	1 346
Saamiset yhteensä	3 736	14 061	3 402	20 037

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
HSL kuntaosuus ylijäämä	0	0	3 736	3 401
Muut tulojäämät	3 955	3 627	0	0
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Verosaamiset	825	563	11	19
Jaksotetut henkilöstökulut	60	26	0	0
Jaksotetut korot	130	135	9	8
Jaksotetut asuntolainojen korot	0	0	115	123
Valtionapu- ja EU-tukisaamiset	1 354	1 493	236	584
Kelan korvaukset työterveyshuollosta	2 971	2 609	2 043	2 015
HSL kuntaosuus ylijäämä	0	0	2 890	15 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon siirtosaamiset	0	0	1	3 359
Muut tulojäämät	20 010	20 488	5 504	3 699
Siirtosaamiset yhteensä	29 305	28 941	14 545	28 208

Rahoitusarvopapereiden erittely

Rahoitusarvopaperit			
1 000 €	2019		2018
Osakkeet ja osuudet			
Jälleenhankintahinta		15 776	9 355
Kirjanpitoarvo		296	246
Erotus		15 480	9 109

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma

Oman pääoman erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma				
Peruspääoma 1.1.	349 118	349 118	349 118	349 118
Peruspääoma 31.12.	349 118	349 118	349 118	349 118
Muut omat rahastot				
Asuntolainarahasto				
Peruspääoma 1.1.			94 322	92 805
Lisäykset			1 422	1 517
Peruspääoma 31.12.			95 744	94 322
Marja-Vantaa -rahasto				
Peruspääoma 1.1.			21 783	22 805
Vähennykset			779	1 022
Peruspääoma 31.12.			21 004	21 783
Sosiaalisen luototuksen rahasto				
Peruspääoma 1.1.			1 785	1 778
Lisäykset			16	20
Vähennykset			3	12
Peruspääoma 31.12.			1 798	1 785
Vahinkorahasto				
Peruspääoma 1.1.			8 524	4 861
Lisäykset			0	5 000
Vähennykset			351	1 337
Peruspääoma 31.12.			8 173	8 524
Muut omat rahastot				
Peruspääoma 1.1.	203 628	189 431		
Lisäykset	266	20 344		
Vähennykset	7 373	6 147		
Peruspääoma 31.12.	196 521	203 628		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	653 551	632 288	467 268	467 108
Lisäykset	7 373	0	0	0
Vähennykset	0	11 762	0	5 000
Oikaisu edelliseen tilikauteen	2 869	-2 701	113	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	663 793	617 826	467 381	462 108
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-16 751	35 725	-62 587	5 159
Oma pääoma yhteensä	1 192 681	1 206 297	880 630	942 801

Poistoero

Erittely poistoerosta		
1 000 €	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 896	2 359
Poistoero yhteensä	1 896	2 359

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat		
1 000 €	2019	2018
Joukkovelkakirjalainat	55 700	61 433
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	361 407	380 018
Pitkäaikaiset velat yhteensä	417 107	441 451

Liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirjalainat		
1 000 €	2019	2018
Pitkäaikaiset		
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 120548-11-2 =100012		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 20.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	9 600	10 400
- korko %: 6 kk euribor marg. - 0,05		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-800	-800
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	8 800	9 600
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5428576010 =100014		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 40.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	17 600	19 200
- korko %: 12 kk euribor/ marg. + 0,025		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-1 600	-1 600
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	16 000	17 600
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5432569011 =100015		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 35.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	18 667	19 833
- korko %: 6 kk euribor/ marg. + 0,0075		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-1 167	-1 167
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	17 500	18 667
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5436652017 =100016		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 15.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	8 500	9 000
- korko %: 12 kk euribor/ marg. + 0,02		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-500	-500
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	8 000	8 500
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5451344019 =100017		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 50.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	30 000	31 667
- korko %: 6 kk euribor/ ei marg.		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-1 667	-1 667
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	28 333	30 000
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina JVK 2/2014 =100309		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 45.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	70 000	45 000
- korko %: 3 kk euribor/ marg. +0,36		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	0	-45 000
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	70 000	0
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina JVK 1/2016 =100336		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 40.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	40 000	40 000
- korko %: kiint. +0,155		
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	40 000	40 000
Pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainat yhteensä	188 633	124 367

Joukkovelkakirjalainat		
1 000 €	2019	2018
Lyhytaikaiset		
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 120548-11-2 =100012		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 20.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	800	800
- korko %: 6 kk euribor/ marg. - 0,005		
- lyhennys: lyhenteinen 2- kertaa vuodessa á 400.000,-	-800	-800
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	800	800
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	800	800
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5428576010 =100014		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 40.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	1 600	1 600
- korko %: 12 euribor/ marg. + 0,025		
- lyhennys: lyhenteinen 1- kertaa vuodessa	-1 600	-1 600
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	1 600	1 600
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	1 600	1 600
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5432569011 =100015		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 35.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	1 167	1 167
- korko %: 6 kk euribor/ marg. +0,0075		
- lyhennys: lyhenteinen 2- kertaa vuodessa á 583.333,33	-1 167	-1 167
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	1 167	1 167
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	1 167	1 167
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5436652017 =100016		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 15.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	500	500
- korko %: 12 kk euribor/ marg. +0,02		
- lyhennys: lyhenteinen 1- kertaa vuodessa	-500	-500
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	500	500
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	500	500
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5451344019 =100017		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 50.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	1 667	1 667
- korko %: 6 kk euribor, ei marg.		
- lyhennys: lyhenteinen 2- kertaa vuodessa á 833.333,33	-1 667	-1 667
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	1 667	1 667
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	1 667	1 667
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina JVK 2/2014 =100309		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 45.000.000,00		
- korko %: 3 kk euribor/ marg. +0,36		
- lyhennys: kertalyhenteinen	-45 000	
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	0	45 000
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	0	45 000
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina JVK 1/2014 =100308		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 65.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	0	65 000
- korko %: 3 kk euribor/ marg. + 0,30		
- lyhennys: kertalyhenteinen	0	-65 000
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat yhteensä	5 733	50 733
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	194 366	175 100

Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	244	325	140	205
Ympäristövastuut	18 661	17 569	9 812	9 896
Muut pakolliset varaukset	7 110	8 544	1 400	1 401
Muut pakolliset varaukset yhteensä	26 015	26 438	11 351	11 501

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat konserniyhteisöille

Vieras pääoma				
1 000 €	2019		2018	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0	57 489	0	31 959
Ostovelat	0	9 537	0	9 010
Yhteensä	0	67 026	0	40 969
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0	8 528	0	-1 608
Yhteensä	0	8 528	0	-1 608
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisyyksille				
Ostovelat	0	28	0	1 310
Yhteensä	0	28	0	1 310
Vieras pääoma yhteensä	0	75 583	0	40 671

Liittymismaksut ja muut velat

Liittymismaksujen ja muiden velkojen erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Liittymismaksut ja muut velat (pitkäaikaiset)				
Liittymismaksut	140 167	140 896	0	0
Liittymismaksut ja muut velat yhteensä	140 167	140 896	0	0

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Verovelat	166	308	0	0
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	103 238	89 616	59 336	54 074
Korkojaksotukset	1 281	1 543	258	279
Muut siirtovelat	21 040	21 782	5 349	2 754
Siirtovelat yhteensä	125 725	113 249	64 942	57 107

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Omaisuuksivakuudelliset velat

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	116 974	133 615		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	173 084	183 378	0	0
Lainat julkisyhteisöiltä	449 662	447 403		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	868 778	888 521	0	0
Annetut kiinnitykset yhteensä	1 041 862	1 071 899	0	0
Velat, joiden vakuudeksi pantattu osakkeita				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 106	11 981		
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	23 726	20 730	0	0
Pantatut osakkeet yhteensä	23 726	20 730	0	0

Muiden omien sitoumusten ja konserniyhteisön puolesta annetut vakuudet

Vakuudet				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	9	0	0
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	5 874	5 487	0	0
Vakuudet yhteensä	5 874	5 496	0	0

Vuokravastuut

Vuokravastuut				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	26 634	21 838	44 679	35 013
Myöhemmin maksettavat	157 365	145 679	466 825	426 109
Vuokravastuut yhteensä	183 999	167 517	511 504	461 122
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	30 535	29 382	12 306	11 802
Myöhemmin maksettavat	189 615	199 339	27 770	26 242
Leasingvastuut yhteensä	220 150	228 721	40 076	38 044
Vuokravastuut yhteensä	404 149	396 238	551 580	499 166

Vuokravastuut ilmoitettu ilman arvonlisäveroa. Kaupungilla ei ole PPP-hankkeita (public-private partnerships).

Annetut vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen lainojen ja leasingvastuiden puolesta				
Kaupunginvaltuuston myöntämät takauslimiitit yhteensä			679 783	691 747
Takausvastuun määrä sopimusten alussa			481 393	508 576
Jäljellä oleva takausvastuun määrä 31.12.2019			354 551	386 787
Takaukset muiden puolesta				
Kaupunginvaltuuston myöntämät takauslimiitit yhteensä	125 789	114 906	74 799	71 000
Takausvastuun määrä sopimusten alussa	78 954	78 309	27 964	34 403
Jäljellä oleva takausvastuun määrä 31.12.2019	75 317	61 114	24 327	19 908

Muut vastuusitoumukset

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
1 000 €	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	1 373 627	1 273 245
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	904	818

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Sopimusvastuut				
Urakkasopimukset	56 406	106 793	42 525	86 928
Maankäyttösopimukset	3 324	1 845	2 592	1 522
Muut sopimukset	75 529	73 098	4 428	3 580
Sopimusvastuut yhteensä	135 259	181 736	49 545	92 030
Arvonlisäveron palautusvastuu	54 313	36 212	0	0
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt yhteensä	189 572	217 948	49 545	92 030

Johdannaiset

Johdannaiset				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Avoimna olevien johdannais sopimusten nimellisarvot				
Korkojohdannaiset	257 568	342 255	40 000	130 000
Valuuttajohdannaiset	1 250	1 555	0	0
Muut johdannaiset	0	9 296	0	0
Nimellisarvot yhteensä	258 818	353 107	40 000	130 000
Avoimna olevien johdannais sopimusten markkina-arvot				
Korkojohdannaiset	-12 022	-5 481	0	0
Valuuttajohdannaiset	76	55	0	0
Muut johdannaiset	-44	4 515	0	0
Markkina-arvot yhteensä	-11 990	-910	0	0

Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi.

Ns. basis swapit

- 20 miljoonaa euroa, sopimuksen alkamispäivä 14.11.2012, päättymispäivä 14.11.2022, kaupunki maksaa Euribor 6kk:n korkoa korjattuna -0,1175 % p.a. marginaalilla ja vastaanottaa Euribor 3kk:n korkoa. Sopimus on kertalyhenteinen.
- Yllä mainitun basis swapin kumoava basis swap, 20 miljoonaa euroa, sopimuksen tekopäivä 1.2.2017, alkamispäivä 14.11.2016, päättymispäivä 14.11.2022, kaupunki vastaanottaa Euribor 6kk:n korkoa korjattuna -0,1175 % p.a. marginaalilla ja maksaa Euribor 3kk:n korkoa. Sopimus on kertalyhenteinen.

Yllä luetellut basis swapit kumoavat toisensa, jolloin positio on suljettu.

Konsernin johdannaiset

Vantaan Energia suojaa sähkön hintariskejä on tekemällä sähköjohdannaissopimuksia sekä myynnin että tuotannon osalta. Yhtiön avoinna olevat sähköjohdannaissopimukset ovat Nasdaq Commodities -pörsissä noteerattuja sähköfutuureita ja -forwardeja. Sähköjohdannaisilla on suojattu tulevien erittäin todennäköisten sähkön spot-hintaisten hankintojen hintariskiä. Sähköjohdannaisten avoinna oleva nettovolyyymi on johdannaisten juoksuaikana alempi kuin ennustettu erittäin todennäköinen spot-hintaisten hankintojen määrä.

Vantaan Energia suojaa polttoaineiden ja päästöoikeuden hintariskien vaikutusta yhtiön tulokseen polttoaine-, päästöoikeus- ja valuuttajohdannaisilla. Yhtiöllä on hiilijohdannaisia, joilla suojaudutaan polttoaineiden hintariskeihin. Hiilidioksidin päästöoikeuksien hintariskiltä suojaudutaan puolestaan päästöoikeusjohdannaissopimuksilla sekä huomioimalla päästöoikeuksista aiheutuvat kustannukset tuotannosuunnittelussa. Lisäksi yhtiö suojautuu dollarin arvonmuutoksilta tekemällä valuuttajohdannaiskauppoja.

Vantaan Energia on suojannut korkojohdannaisilla pankkilainojensa sekä taseen ulkopuolisten sopimustensa (leasing-rahoitus) muuttuvan koron korkoriskiä. Ne koronvaihtosopimukset, joiden voimassaoloaika ja korkojakso vastaavat lainan juoksuaikaa ja korkojaksoa (käänteinen yhtenäisyys korkojen osalta), esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa vastuina. Ne koronvaihtosopimukset ja hyödykejohdannaiset, joissa kohdistusta ei kyetä tekemään, on arvostettu sopimuskohtaisesti tilinpäätöspäivän arvoon. Tällöin johdannaissopimuksen tekohetken arvon ja tilinpäätöspäivän arvon välinen negatiivinen erotus on kirjattu tilikauden kuluksi. Jatko-oikeudellisten koronvaihtosopimusten käyvät arvot on kirjattu tulokseen rahoituskuluihin. Vantaan Energian johdannaistrumenttien käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinatietoihin ja ovat ulkopuolisen vahvistamia.

VAV Yhtymä Oy on suojannut yhtiön vaihtuvakorkoisia korkotukilainoja, joiden omavastuukorko on 3,4 %:a, korkoriskiltä koronvaihtosopimuksin. Korkotason ollessa negatiivinen aiheuttaa myös negatiivinen korkoero maksuvelvoitteen. Sopimukset noudattavat lainojen ehtoja ja siksi ne esitetään taseen ulkopuolisena vastuuna. Yhtiöllä on koronvaihtosopimuksia kahdessa eri korkoryhmässä, vaihtuvakorko 12 kk Euribor, kiinteäkorko 1,034 % - 1,096 % ja vaihtuvakorko 6 kk Euribor, kiinteä korko 0,937 % - 0,952 %. Kaikki sopimukset erääntyvät 2025.

ETEVA-kuntayhtymällä on yksi suojaamistarkoituksessa tehty koronvaihtosopimus. Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin pienentämiseksi. Sopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy 2022.

HSY-kuntayhtymän johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia sekä valuutanvaihtosopimuksen. Kaikki johdannaissopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Koronvaihtosopimukset on tehty yksittäisten lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Pitkäaikaisten lainojen vaihtuva (Euribor-sidonnainen) korko on sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Yhdessä sopimuksessa maksettava korko on kiinteä välillä 0-6%, muissa sopimuksissa maksettava korko on kiinteä. Koronvaihtosopimuksista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu korkokuluiksi tai -tuotoiksi. Suojaamistarkoituksessa tehtyjen koronvaihtosopimusten markkina-arvot on esitetty taseen ulkopuolisissa erissä. Valuutanvaihtosopimuksella on vaihdettu valuuttamääräinen (SEK) laina euromääräiseksi. Johdannaissopimusten käyvät arvot on ilmoitettu pankin ilmoituksen mukaisesti.

HUS-kuntayhtymän johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia ja sähköjohdannaissopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset ja sähköjohdannaissopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Johdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana kulujen oikaisuiksi. Johdannaisten käypää arvoa ei ole kirjattu tilinpäätöksessä kuluksi. Käypä arvo on esitetty liitetietojen muissa taseen ulkopuolisissa järjestelyissä.

HUS:lla on korkoriskin suojaamistarkoituksessa kaksi koronvaihtosopimusta, joista kumpikin kohdistuu yksittäiseen lainaan. Näillä sopimuksilla lainan vaihtuvat korot on muutettu kiinteiksi ja osa lainan pääomasta on suojattu. Koronmaksupäivät vastaavat lainasopimusta suojausajanjaksolla. Sopimukset on laadittu 2021 ja 2022

asti. Osa sähkönkulutuksesta suojataan sähköjohdannaisilla, jotka hankitaan suojaamistarkoituksessa sähkön-hankinnan hintavaihteluita vastaan. Sopimuksia on 21 kappaletta, ja ne on tehty kalenterivuosille 2020, 2021 ja 2022.

Kärkulla-kuntayhtymällä on yksi suojaamistarkoituksessa tehty koronvaihtosopimus, jolla muutetaan pitkäaikaisen lainan vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus on voimassa vuoteen 2021 asti.

4.5 Ympäristötilinpitoa koskevat liitetiedot

Ympäristötilinpito Vantaalla

Kuntien ympäristötilinpidon laatimisen lähtökohtana on kauppa- ja teollisuusministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan tai kuntayhtymän tilinpidossa. Vantaalla seurattavat ympäristötilinpidon tulot, kulut ja investoinnit on määritelty kuutoskaupunkien kestävä kehityksen raportoinnin kehittämistyön yhteydessä.

Vantaan ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit toiminnoittain

Vuonna 2019 Vantaalla ympäristötuottoja oli noin 924 300 euroa. Eniten tuottoja tuli tilakeskuksen energiatehokkuustoimista, ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä sekä öljyntorjuntarahaston avustuksesta maaperän ja pohjaveden suojeluun.

Ympäristökulut vuonna 2019 olivat yhteensä 27,5 miljoonaa euroa. Edellisten vuosien tapaan kuluista valtaosa oli ryhmän Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet kuluja.

Ympäristöinvestoinnit olivat 525 900 euroa, joista valtaosa käytettiin ilmaston- ja luonnonsuojeluun, melun ja tärinän torjuntaan sekä maaperän ja pohjaveden suojeluun.

Ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit						
1 000 €	Tuotot		Kulut		Investoinnit	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Ulkoilmansuojelu	7	10	1 225	1 104	35	80
Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	0	0	847	669	0	0
Jätehuolto ja alueiden puhtaanapito	0	0	2 775	4 106	25	25
Maaperän ja pohjaveden suojelu	1	2	216	2 025	0	189
Melun ja tärinän torjunta	0	0	34	3	50	165
Luonnonsuojelu ja maisemanhoito	0	0	32	78	52	204
Ympäristönsuojelun viranomaistehtävät	118	118	1 586	1 565	0	0
Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet	0	0	16 400	16 625	100	100
Ilmastonsuojelu	799	799	1 535	1 301	264	264
Ympäristötoiminta yhteensä	924	929	24 650	27 477	526	1 027
Verot, Investointien poistot	0	0	2 851	2 324	0	0
Kaikki yhteensä	924	929	27 501	29 801	526	1 027

Ympäristotaloudelliset tunnusluvut

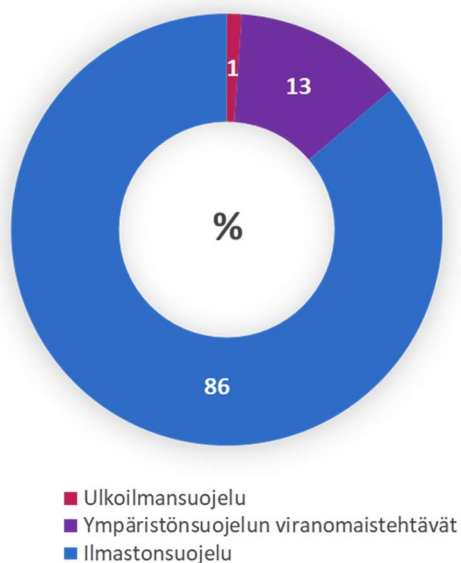
Ympäristotaloudelliset tunnusluvut		
	2019	2018
Tuotot		
Ympäristötuotot / toimintatuotot	0,4 %	0,4 %
Ympäristötuotot / asukas	4,0 €	4,1 €
Kulut		
Ympäristökulut + poistot / toimintakulut + poistot	1,6 %	1,9 %
Ympäristökulut + poistot / asukas	105,4 €	120,4 €
Investoinnit		
Ympäristöinvestoinnit / kokonaisinvestoinnit	0,3 %	0,8 %
Ympäristöinvestoinnit / asukas	2,2 €	4,5 €

Ympäristötuotot

Ympäristötuotoilla tarkoitetaan kuntaorganisaation toiminnasta saatuja tuloja, jotka liittyvät ympäristönsuojeluun. Niitä ovat esimerkiksi jätehuoltomaksut sekä ympäristön pilailulta perityt kunnan suorittamien tai teettämien kunnostustöiden ja siivousten korvaukset sekä energiansäästöllä saadut toimenpiteet. Ympäristötuotto on tilikaudelle jaksotettu ympäristötulo.

Vuonna 2019 Vantaan kaupunkiorganisaation ympäristötuotot olivat noin 924 300 euroa. Ne olivat 0,4 prosenttia kaupungin kaikista toimintatuotoista. Ympäristötuottoja kertyi 4,0 euroa asukasta kohden.

Kuvio: Ympäristötuottojen jakauma

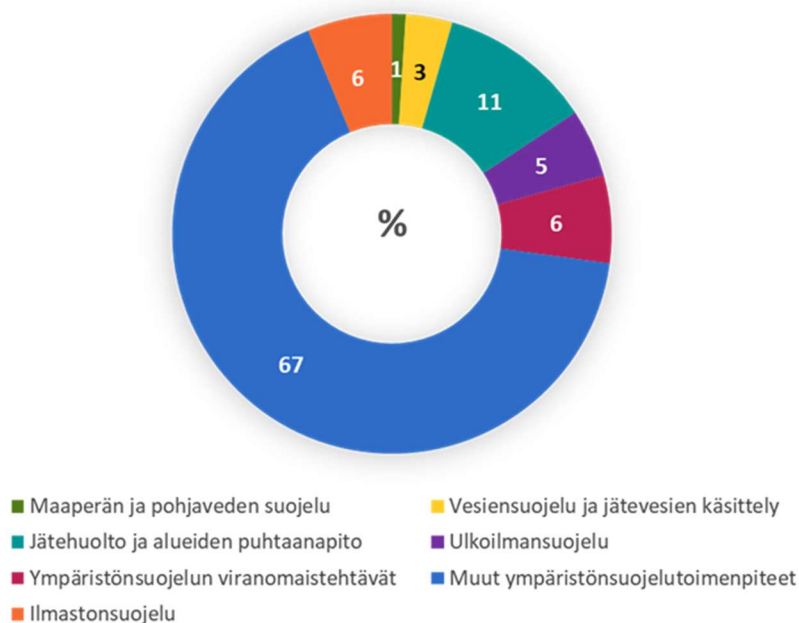
Ympäristökulut

Ympäristökulujen kokonaissumma muodostuu tilikaudelle jaksotetuista ympäristömenoista ja ympäristöinvestoinneista tehdyistä poistoista tilikauden aikana. Ympäristömeno määritellään ympäristönsuojelutoimenpiteistä aiheutuneeksi menoksi. Ympäristömeno puolestaan aiheutuu toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää taikka parantaa tulevaa luonnonsuojelun tasoa ja edistää luonnonvarojen kestävästä käyttöä.

Ympäristönsuojelutoiminnan kulut esitetään yleiseurooppalaisen ympäristönsuojelutoimenpiteiden tilastoluokituksen mukaisesti soveltuvin osin.

Vantaalla valtaosa kaikkiaan 27,5 miljoonan euron ympäristökuluista kertyi aiempien vuosien tapaan ryhmästä Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet. Jätehuollon ja alueiden puhtaanapidon kulut olivat 2,8 miljoonaa euroa, ympäristönsuojelun viranomaistehtävien osuus oli 1,6 miljoonaa euroa ja ulkoilman suojeluun käytettiin 1,2 miljoonaa euroa. Ympäristökulut olivat 1,6 prosenttia kaupungin kaikista toimintakuluista. Ympäristökuluja kertyi 105,4 euroa asukasta kohden.

Kuvio: Ympäristökulujen jakauma ilman veroja ja investointien poistoja

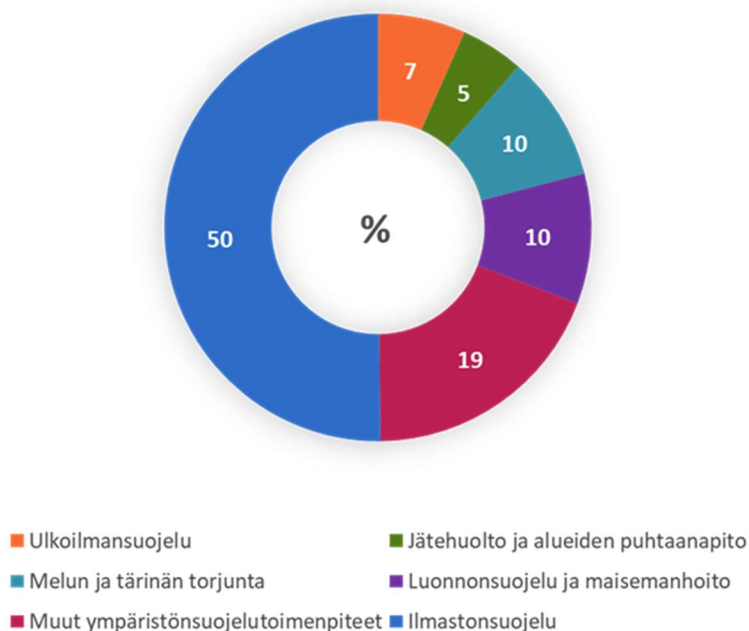

Ympäristöinvestoinnit

Ympäristöinvestoinnit ovat menoja, jotka syntyvät hyödykkeiden tuottamiseksi, ympäristöhaittojen ennaltaehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja korjaamiseksi, tulevan ympäristönsuojelutason parantamiseksi ja luonnonvarojen kestäväen käytön edistämiseksi hankitusta hyödykkeestä. Lisäksi investoinnin odotetaan tuottavan tuloa tai se on tarkoitettu käytettäväksi tuotannon tekijänä kunnan hyödyke- ja palvelutuotannossa jatkuvasti usean tilikauden ajan ja hankintameno ylittää poistosuunnitelman mukaisen pienhankintarajan. Ympäristöinvestointien hankintamenosta vähennetään investoinnin tekemiseksi saadut rahoitusosuudet ja avustukset.

Vantaalla tehtiin ympäristöinvestointeja 525 900 eurolla. Eniten, 264 000 euroa, investoitiin ilmastonsuojeluun liittyviin toimenpiteisiin. Ne olivat 0,3 prosenttia kaupungin kaikista investoinneista. Ympäristöinvestointeja tehtiin 2,2 eurolla asukasta kohden.

Kuvio: Ympäristöinvestointien jakauma

Ulkoilman suojele

Kuntatekniikan keskus sai tuloja pölynsidontatöistä yksityistiekuntien teillä 6 600 euroa. Muita tuottoja ulkoilman suojelusta vuonna 2019 ei ollut.

Vuoden 2019 ulkoilman suojelun kulut tulivat lähes kaikki kuntatekniikan keskuksen katujen kevätharjauksen ja pölynsidonnann henkilöstökuluista, palveluiden ostoista sekä aineista ja tarvikkeista. Yhteensä niiden osuus oli 1,2 miljoona euroa. Tilakeskuksella vastaavia kuluja vuonna 2019 oli 46 000 euroa.

Kuntatekniikan keskus investoi harjakoneiden ja pesulaitteiden hankintaan 35 000 euroa.

Muita investointeja ulkoilmansuojeluun vuonna 2019 ei ollut.

Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely

Vuonna 2019 ei ollut tuloja vesiensuojelusta ja jätevesien käsittelystä.

Valtaosa vesiensuojelun ja jätevesien käsittelyn 846 590 euron kuluista koostui palveluiden ostosta tilakeskuksessa vuonna 2019. Sivistystoimen toimialan kulut olivat 25 987 euroa, joka koostui pääasiassa jätevesi- ja liete-maksuista sekä vesinäytteiden laboratoriomaksuista.

Investointeja vesiensuojeluun ei vuonna 2019 ollut.

Jätehuolto ja roskaantumisen

Jätehuollosta ja roskaantumisesta ei saatu tuloja vuonna 2019.

Jätehuollon kuluja oli vuonna 2019 yhteensä 2,7 miljoonaa euroa, josta kuntatekniikan keskuksen osuus oli vajaa 1,2 miljoonaa euroa. Kuntatekniikan keskuksen suuri kuluerä koostui ympäristön siivoamisen ja töhryjen poistoon liittyvistä kuluista kuten edellisenäkin vuonna. Tilakeskuksella oli jätehuollon kustannuksia 795 014 euroa. Sivistystoimen toimialalta kului jätehuoltoon 86 047 euroa, jotka koostuivat vaarallisen jätteen käsittelystä ja tieto- ja lavapalveluiden ostosta. Sosiaali- ja terveystoimessa vastaavat luvut olivat 119 277 euroa.

Tilakeskus investoi jätehuoltoon ja alueiden puhtaanapitoon 25 060 euroa.

Maaperän ja pohjaveden suojele

Vuonna 2019 maaperän ja pohjaveden suojelelusta saadut tuotot 1 146 euroa muodostuivat pelastuslaitoksen saamista Öljynsuojarahaston avustuksista.

Maaperän ja pohjaveden suojelelun 216 225 euron kuluista suurin osa, 130 813 euroa, muodostui kiinteistöt ja asumisen yksikön maaperän puhdistustoimista sekä henkilöstökuluista ja konsulttitöistä kuntatekniikan keskuksessa (24 147 euroa), pelastuslaitoksen menoista (61 265 euroa).

Melun ja tärinän torjunta

Melun ja tärinän torjunta ei tuonut tuottoja vuonna 2019.

Melun ja tärinän torjunnasta aiheutuneet kulut, 33 507 euroa, muodostuivat vuonna 2019 kuntatekniikan keskuksessa meluselvityksistä.

Tilakeskus investoi melun- ja tärinätorjuntaan 50 000 euroa.

Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu

Tuloja ei ollut luonnonsuojelusta ja maisemansuojelusta vuonna 2019.

Luonnonsuojelun ja maisemansuojelun kulut muodostivat vuonna 2019 pelastuslaitoksen kulut, yhteensä 32 400 euroa.

Vantaan kaupungin investoinnit luonnonsuojeluun ja maisemansuojeluun olivat 51 840 euroa, joilla kuntatekniikan keskus suunnitteli ja rakensi reittejä Tammiston ja Pyymsanlehdon luonnonsuojelualueille.

Ympäristönsuojelun viranomaistehtävät

Tähän ryhmään kuuluvia tuloja kertyi lähinnä ympäristönsuojelun viranomaistehtäviin liittyvistä lupamaksuista. Tulot olivat yhteensä lähes 117 668 euroa.

Ympäristönsuojelun viranomaistehtävien kulut olivat noin 1,6 miljoonaa euroa.

Investointeja ympäristönsuojelun viranomaistehtäviin ei ollut vuonna 2019.

Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet

Ryhmään Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet luetaan muun muassa ympäristökoulutuksen, -kasvatuksen ja -neuvonnan sekä ympäristöjohtamisen ympäristökulut. Kaikilla toimialoilla ympäristöjohtamisen kehittäminen, ympäristöohjelmien tekeminen ja ekotukitoiminta aiheuttivat henkilöstökuluja aikaisempaa enemmän.

Muista ympäristönsuojelutoimista ei saatu tuloja vuonna 2019.

Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet -ryhmään lasketuista 16,4 miljoonan euron kuluista suurin osa on sivistystoimen toimialan menoja (14,0 milj. euroa).

Rakennusvalvonnan kulut olivat 33 174 euroa. Kulut koostuivat maalämpöpumppujen luvituksesta ja energi-aneuvonnasta.

Kehittämishankkeet toivat elinkeinopalveluille vuonna 2019 kuluja yhteensä 87 652 euroa.

Tilakeskus investoi muihin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin kaikkiaan 100 000 euroa.

Ilmaston suojele

Energiatehokkuussopimuksen toimeenpano ja e-hankkeeseen liittyvät palvelunostot aiheuttivat vuonna 2019 tilakeskukselle kuluja 798 882 euroa. Säästönä saatiin saman verran tuloja.

Vuonna 2019 tilakeskus investoi aurinkopaneeleihin ja ikkunan tiivistykseen, uusi lämmönjakokeskuksia energiatehokkaammiksi ja teki perusparannuksia energiatehokkuuden edistämiseksi yhteensä 264 000 euron edestä.

Kuluja ilmaston suojelesta kertyi reilu 1,5 miljoonaa euroa. Se koostui ESCO-hankkeiden energiatehokkuustoi-
mien lisäksi eri toimialojen ympäristöryhmien työstä esimerkiksi kehittämishankkeissa

Ympäristöverot ja ympäristövastuut

Vantaan kaupunki maksoi vuonna 2019 ympäristöperusteisia veroja yhteensä 2,8 miljoonaa euroa.

4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2019	2018
Yleishallinto	5	6
Kaupunginjohtajan toimiala	183	173
Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala	903	951
Sosiaali- ja terveystoimi	3 160	3 119
Sivistystoimi	6 014	5 924
Maankäyttö, rakentaminen ja ympäristö	622	631
Yhteensä	10 887	10 804

Henkilöstön lukumäärään on laskettu vakituiset, määräaikaiset sekä työllistetyt. Osa-aikainen henkilöstö on muutettu kokoaikaisiksi yleisohjeen mukaisesti.

Henkilöstökulut		
1 000 €	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	508 476	483 502
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	3 879	4 206
Henkilöstökulut yhteensä	512 355	487 708

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
1 000 €	2019	2018
Kansallinen kokoomus Vantaa	82	72
Kansallinen Kokoomus Uusimaa	1	1
Suomen Keskusta Vantaa	16	14
Perussuomalaiset	16	16
Vantaan siniset ry	4	4
Perussuomalaiset Uusimaa	2	0
Suomen Kristillisdemokraatit	14	10
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue Uusimaa	3	2
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue Vantaa	120	104
Suomen ruotsalainen kansanpuolue Vantaa	12	11
Vihreä liitto Vantaa	72	59
Vihreä Uusimaa ry	1	0
Vasemmistoliiton Vantaan Kunnallisjärjestö Ry	39	32
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	381	326

Tilintarkastajan palkkiot		
1 000 €	2019	2018
Tarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	74	80
Muut palkkiot	19	12
Palkkiot yhteensä	93	91

Kunnan ja intressitahojen väliset liiketoimet

Liitetietona on esitetty tiedot kaupungin ja sen intressitahoihin (tytäryhtiöt/ osakkuusyhtiöt) kuuluvien välisistä liiketoimista, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Liitetietona on esitetty myös tavanomaisin ehdoin intressitahojen kanssa toteutetuista toimista niiden osapuolet ja toimien arvot, jos ne ovat tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Tietoja yksittäisistä liiketoimista on yhdistelty, ellei tietojen erillinen esittäminen ole välttämätöntä arvioitaessa liiketoimen vaikutusta kunnan taloudelliseen asemaan.

Liiketoimi on varovaisuusperiaatetta noudattaen pidetty oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tarpeellisenä esittää, kun liiketoimen arvo on vähintään miljoona euroa (alv 0 %). Tietoja yksittäisistä liiketoimista on tarpeen mukaan yhdistelty, jotta kokonaisuuteen liittyvä oikea ja riittävä kuva on välitetty.

VAV Yhtymä -konserni

Kaupunki omistaa VAV Yhtymä Oy:n (entinen VAV Asunnot Oy) koko osakekannan. VAV Yhtymä -konsernissa on tällä hetkellä tytäryhtiöinä VAV Palvelukodit Oy ja VAV Asunnot Oy, johon siirrettiin liiketoimintasiirrolla käyttö- ja luovutusrajoitusten alaiset asuinkiinteistöt käsittävä liiketoiminta. Tilivuoden 2019 aikana kaupunki on vuokrannut VAV Palvelukodit Oy:n asuntoja ja palvelutiloja erillisillä vuokrasopimuksilla yhteensä 4 524 135,80 euron (alv 0 %) arvosta. VAV Asunnot Oy ja VAV Yhtymä Oy ovat perineet vuonna 2019 eri vuokrasopimusten perusteella kaupungilta 2 675 799,19 euroa. Kaupunki on ostanut asukasvalintaa ja asumisneuvontaa VAV Asunnot Oy:ltä ja VAV Yhtymä Oy:ltä 70 107,78 euron arvosta. Perityt vuokrat on määritetty omakustannusperiaatteella ARA-ehtojen mukaisesti. Asumisneuvonnan myynti sisältää kaupungin osuuden VAV:n asumisneuvonnan kuluista

- Kaupunginhallitus 22.10.2018 päätti (§ 24) allekirjoittaa VAV Asunnot Oy:n kanssa maankäyttösopimuksen, kunnallisteknisen rakentamissopimuksen ja esisopimuksen määräalojen vaihdosta. Yhtiö maksoi osana kokonaisuutta kaupungille MRL 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä 1 048 628 euroa. Maankäyttösopimuksessa ja muissa järjestelyyn liittyvissä sopimuksissa on noudatettu Vantaan kaupungin yleisesti soveltamia ehtoja.
- Kaupunginvaltuusto 24.9.2018 päätti (§ 6), että kaupungin VAV Asunnot Oy:n (nyk. VAV Yhtymä Oy, y-tunnus 0640915-7) lainojen vakuudeksi myöntämät, päätöksessä yksilöidyt, omavelkaiset takaukset siirretään VAV Ara-asunnot Oy:lle (nyk. VAV Asunnot Oy, y-tunnus 2903526-6) liiketoimintasiirrossa siirtyvien normaaliehtoisten rahalaitoslainojen vakuutena. Kaupunginvaltuusto päätti periä VAV Ara-asunnot Oy:ltä vuosittain 0,5 %:n takausprovision, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jokaisen vuoden 1. päivänä jäljellä olevasta pääomasta, ja vaatia VAV Asunnot Oy:tä allekirjoittamaan VAV Ara-asunnot Oy:n osakkeiden omistusta koskevan kovenantin, jonka mukaisesti VAV Asunnot Oy:n omistuksessa tulee olla 100 % VAV Ara-asunnot Oy:n osakkeista ja äänioikeudesta koko takausvastuun ajan.

- Kaupunginhallitus 17.9.2018 päätti (§ 15) samaan järjestelyyn liittyen siirtää vastaavasti asuntolainakiinteistö ja rakentamisrahastosta myönnettyt päätöksessä yksilöidyt lainat siten, että lainat siirtyvät osana sitä liiketoimintaa, johon ne kohdistuvat. Kaupunginhallitus päätti edellyttää lainojen siirrolle, että VAV Asunnot Oy (VAV Yhtymä Oy) allekirjoittaa VAV Ara-asunnot Oy:n (VAV Asunnot Oy:n) osakkeiden omistusta koskevan kovenantin, jonka mukaisesti emon omistuksessa tulee olla 100 % tytäryhtiön osakkeista ja äänioikeudesta koko laina-ajan.

VAV Asunnot Oy:lle annetut lainat, 31.12.2019 pääomaltaan yhteensä 30 751 364,41 euroa, on myönnetty yhtiön harjoittamaa sosiaalista asuntotuotantoa varten. Varoilla on toteutettu ARA:n tukemaa luovutus- ja käyttörajoitusten alaista asuntorakentamista. Kyse ei ole sellaisesta taloudellisesta toiminnasta, joka vääristäisi taikka uhkaisi vääristää kilpailua tai joka vaikuttaisi jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Lainat ovat siirtyneet entisine ehtoineen ja yhdessä niiden luovutus- ja käyttörajoitusten alaisten kiinteistöjen kanssa, joihin ne kohdistuvat siten kuin ARA edellyttää. Lainoihin ei sisälly kuntalaissa tarkoitettua merkittävää taloudellista riskiä. Lainat ovat oman pääoman ehtoisia tertiäärilainoja, joiden kulloisestakin pääomasta yhtiö maksaa kaupungille 4 %:n korkoa.

VTK Kiinteistöt -konserni

Kaupunki omistaa VTK Kiinteistöt Oy:n koko osakekannan. Yhtiö tarjoaa toimitilapalveluja kaupunkikonsernin käyttöön. Se on voimassa oleviin sopimuksiin liittyen laskuttanut kaupungilta tilivuoden 2019 aikana kaikkiaan 22 805 918,15 euroa pääasiassa vuokrina. Vuonna 2015 on tarkistettu, että yhtiön ja kaupungin väliset vuokrasopimukset ovat markkinaehtoisia.

- Tekninen lautakunta 24.3.2015 päätti (§ 14) vuokrata ns. liikuntalaitoskiinteistöt yhtiöltä. Vuokra-aika on 1.1.2015–31.12.2024, minkä jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana 12 kuukauden irtisanomisajalla.
- Tekninen lautakunta 30.1.2018 päätti (§ 8) hyväksyä laajennukset kaupungin ja VTK Kiinteistöt Oy:n väliseen liikuntakiinteistöjä koskevaan vuokrasopimukseen.
- Tekninen lautakunta 20.3.2018 päätti (§ 14) allekirjoittaa Ylästön koulun laajennusta ja muutosta koskevan vuokrasopimuksen. Vuokra-aika on 1.8.2019–31.7.2039.
- Tekninen lautakunta 6.11.2018 päätti (§ 15) hyväksyä muutoksia VTK Kiinteistöt Oy:n kanssa tehtäviin vuokrasopimuksiin.
- Tekninen lautakunta 2.4.2019 päätti (§ 15) hyväksyä muutoksen VTK Kiinteistöt Oy:n kanssa tehtävään vuokrasopimukseen siten, että vuokra-aika alkaa 1.1.2018 ja päättyy 31.12.2032, minkä jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassaolevana 12 kuukauden irtisanomisajalla.

VTK Kiinteistöt Oy:lle ja sen kokonaan omistamille tytäryhtiöille kaupunki on myöntänyt asuntolainarahastosta lainaa seuraavasti:

- VTK Kiinteistöt Oy (ent. Kivistön Pysäköinti Oy, sulautunut VTK Kiinteistöt Oy:öön 30.6.2018), lainaa jäljellä 2 000 000 euroa per 31.12.2019. Lainasta peritään korkoa euribor 6 kk + 0,50 % sekä sen lisäksi vuotuista luottoprovisiota 0,50 % kulloisenkin kalenterivuoden 1. päivänä auki olevasta lainapäätösmäärästä. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetusta lainasta. Kaupungin arvion mukaan lainaan ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

A-Tulkkaus Oy

Kaupunki omistaa A-Tulkkaus Oy:n osakekannasta 99,6 %. Kaupunki on päättänyt toiminnan yhtiöittämisen yhteydessä yhtiön kanssa solmittavasta palvelusopimuksesta (Kaupunginhallitus 6.10.2014 § 15), joka on ehtonsa mukaisesti voimassa 30.9.2018 asti. Sopimusta on jatkettu toistaiseksi voimassaolevana, yhden kuukauden irtisanomisajalla. Sopimuksen nojalla kaupunki on tilivuoden 2019 aikana ostanut yhtiöltä tämän toimialan mukaisia tulkkaus- ja käännöspalveluja 2 151 761,73 eurolla.

Yhtiö on sen omistavien julkisten hankintayksiköiden hankintalaissa tarkoitettu sidosyksikkö, mistä johtuu vaatimus toimia *määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden etujen mukaisesti*. Yhtiö toimii kannattavasti eikä sen soveltamia kaupallisia ehtoja voida pitää epätavanomaisina.

Kaunialan Sairaala Oy

Kaupunki omistaa Kaunialan Sairaala Oy:n koko osakekannan. Kaupunki omisti 31.12.2018 osakekannasta 45 %, ja hankki vuoden 2019 aikana omistukseensa vaiheittain yhtiön koko osakekannan.

Osana vuonna 2006 toteutettuja järjestelyjä Vantaan kaupunki osti Kaunialan sairaalan kiinteistön rakennukseen Sotainvalidien Veljesliitto ry:ltä. Sairaaloiminnasta vastaava Kaunialan Sairaala Oy on kiinteistöllä kaupungin vuokralaisena. Kaupunginhallitus päätti 8.2.2016 § 8 hyväksyä sairaalayhtiölle pysyväisluonteisen vuotuisen vuokrahuojennuksen 250 000 euroa 1.1.2015 alkaen johtuen vanhan päärakennuksen soveltumattomuudesta tuotantokäyttöön. Kaupunginhallitus päätti 10.2.2020 myöntää Kaunialan sairaala Oy:lle 65 000 euron vuokranhyvityksen, joka kohdentuu vuoden 2019 vuokraan. Yhtiö maksoi kiinteistöstä vuokraa 15.12.2006 allekirjoitetun sopimuksen ja myöhempien tarkistusten perustella tilivuoden 2019 aikana kaikkiaan 1 062 883,70 euroa.

Kaupunki on ostanut yhtiöltä terveys- ja sosiaalipalveluita tilivuoden 2019 aikana yhteensä 14 578 684,80 eurolla. Vantaan kaupungille tuotettujen kuntoutuspalveluiden määrä on kasvanut merkittävästi sekä tehostetun asumispalvelun laajentaminen on käynnistetty. Ostot perustuvat Sotainvalidien Veljesliitto ry:n ja Vantaan kaupungin väliseen 15.12.2006 allekirjoitettuun sopimukseen.

Vantaan Energia Oy

Kaupunki omistaa Vantaan Energia Oy:n osakekannasta 60 %. Yhtiön toimialana on sähkö-, lämpö- ja maakaasuliiketoiminta sekä muu energianhuolto ja niihin liittyvä tuotteiden valmistus ja kauppa, energiapalvelut sekä alan muu liiketoiminta. Yhtiö on myynyt vuonna 2019 kaupungille sähköä 3,7 milj. euron arvosta ja kaukolämpöä 6,7 milj. euron arvosta. Vantaan Energia Oy:n kokonaan omistama tytäryhtiö Vantaan Energia Sähköverkot Oy on vuonna 2019 veloittanut kaupungilta sähkön verollista siirtomaksua 5,9 milj. euroa.

Sopimusten arvot ovat markkinaehtoisia.

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy

Kaupunki omistaa Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n koko osakekannan. Yhtiö tarjoaa kaupunkikonsernille toimialansa mukaisia kiinteistöhoito-, puhtaus- ja ateriapalveluita. Yhtiön laskutus kaupungille on tilivuoden 2019 aikana ollut 48,1 milj. euroa, joka jakautuu ateriapalveluihin 21,6 milj. euroa, puhtauspalveluihin 13,3 milj. euroa ja kiinteistöpalveluihin (sisältäen vartiointipalvelut) 13,2 milj. euroa.

- Tekninen lautakunta 19.5.2015 päätti (§ 28) hyväksyä kiinteistön hoito- ja kunnossapitopalvelua, tukipalveluja sekä ulkoalueiden hoitoa koskevan kiinteistöhoitosopimuksen, joka on ehtonsa mukaisesti voimassa 31.12.2020 asti.

- Hankintajohtaja on erillisillä päätöksillään päättänyt hallintosäännön 4 luvun 8 §:n 6. ja 7. kohtien mukaisen hankintatoimivaltansa nojalla kaupungin ateria- ja puhtauspalveluiden hankinnoista sekä kaupungin aula- ja vartiointipalveluiden hankinnoista.

Oy Apotti Ab

Kaupunki omistaa Oy Apotti Ab:n osakkeista alle 13 %. Yhtiö tuottaa toimialansa mukaisesti omistajilleen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmiin liittyviä palveluja omakustannushintaan. Yhtiö on voittoa tavoittelematon in house -yhtiö. Yhtiön mahdollinen voitto on käytettävä yhtiön oman toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen eikä osinkoa jaeta.

Yhtiö on veloittanut kaupungilta vuoden 2019 aikana 8,8 milj. euroa, jotka perustuvat osakassopimukseen. Summasta 0,3 milj. euroa on Vantaan osuus yhtiön toimintakuluista ja 1,8 milj. euroa yhtiön poistoista. Asiakas- ja potilastietojärjestelmän tuotannonaikaisia kustannuksia on laskutettu 5,7 milj. euroa. Lisäksi Vantaa on tehnyt 0,9 milj. euron arvoisen sijoituksen Oy Apotti Ab:n vapaan oman pääoman rahastoon.

- Kaupunginvaltuusto 14.12.2015 päätti (§ 8) myöntää Oy Apotti Ab:lle asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaa varten enintään 28 milj. euron määräisen Vantaan kaupungin omavelkaisen takauksen osana yhtiön yhteensä n. 202 milj. euron suuruista rahoitusjärjestelyä, yhtiön järjestelmähankintaa varten nostamien lainojen ja niiden korkojen, viivästyskorkojen sekä mahdollisten perimiskulujen kattamiseksi. Takauksen voimassaoloaika on rajoitettu enintään 31.12.2028 saakka. Vantaan kaupungin omavelkainen takaus ei ehtojensa mukaisesti koskaan ylitä kaupungin omistusprosentin mukaista osuutta taattavien rahoitusjärjestelyjen kokonaismäärästä tai yksittäisistä lainoista/ järjestelyistä. Kaupunginvaltuusto päätti lisäksi, että Vantaan kaupunki pidättää oikeuden vaatia vastavakuuksia siinä tilanteessa, että yhtiön omistuspohja muuttuu siten, että yli puolet sen osakkeista siirtyy uudelle omistajalle, tai sen toiminnan tarkoitus (tuottaa omistajilleen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmiin liittyviä palveluja) käynnissä olevan palvelurakennemuutoksen seurauksena muuttuu. Kaupunginvaltuusto edellytti, että Oy Apotti Ab:lle myönnettävistä yksittäisistä omavelkaisista takauksista voidaan edellä mainituissa olosuhteissa (omistuspohjan tai toiminnan muutokset) periä vuosittain vähintään 0,5 %:n suuruinen takausprovisio, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta per 31.12. ja että Oy Apotti AB:lle myönnettävä omavelkainen takaus pannaan täytäntöön kaupunginhallituksen erikseen hyväksymin tarkemmin ehdoin kuitenkin siten, että päätöksessä todetut edellytykset toteutuvat.
- Kaupunginhallitus 13.8.2018 päätti (§ 15) allekirjoittaa omavelkaisen takauksen vakuudeksi 12,70 %:n (5 715 000 euron) osuudelle Oy Apotti Ab:n Kuntarahoitus Oyj:ltä nostaman 45 000 000 euron suuruista lainaa.
- Kaupunginhallitus 17.12.2018 päätti (§ 19) allekirjoittaa omavelkaisen takauksen vakuudeksi 12,70 %:n (8 890 000 euron) osuudelle Oy Apotti Ab:n Kuntarahoitus Oyj:ltä nostaman 70 000 000 euron suuruista lainaa. Tämä takaussitoumus korvasi vuonna 2016 allekirjoitetun takauksen (13 % eli 9 100 000 euron osuus 70 000 000 euron lainaan).
- Kaupunginvaltuusto 11.11.2019 päätti (§ 3) myöntää Oy Apotti Ab:lle enintään 6 799 000 euron suuruisen kaupungin omavelkainen takaus asiakas- ja potilastietojärjestelmän jatkokehitystä varten yhtiön nostamien lainojen ja niiden korkojen, viivästyskorkojen sekä mahdollisten perimiskulujen kattamiseksi. Takauksen voimassaoloaika on rajoitettu enintään 31.12.2028 saakka. Vantaan kaupungin omavelkaisen takauksen kokonaismäärä ei ehtojensa mukaan koskaan ylitä kaupungin omistusprosentin mukaista

osuutta taattavien rahoitusjärjestelyjen kokonaismäärästä tai yksittäisistä lainoista/järjestelyistä. Kaupunginvaltuusto päätti lisäksi, että Vantaan kaupunki pidättää oikeuden vaatia vastavakuuksia siinä tilanteessa, että yhtiön omistus pohja muuttuu siten, että yli puolet sen osakkeista siirtyy uudelle omistajalle, tai sen toiminnan tarkoitus (tuottaa omistajilleen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmiin liittyviä palveluja) käynnissä olevan palvelurakennemuutoksen seurauksena muuttuu. Kaupunginvaltuusto edellytti, että Oy Apotti Ab:lle myönnettävistä yksittäisistä omavelkaisista takauksista voidaan edellä mainituissa olosuhteissa (omistus pohjan tai toiminnan muutokset) periä vuosittain vähintään 0,5 %:n suuruinen takausprovisio, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta per 31.12. ja että Oy Apotti AB:lle myönnettävä omavelkainen takaus pannaan täytäntöön kaupunginhallituksen erikseen hyväksymin tarkemmin ehdoin kuitenkin siten, että päätöksessä todetut edellytykset toteutuvat.

Vantaan Työterveys Oy

Vantaan Työterveys Oy on Vantaan kaupungin kokonaan omistama yhtiö. Vantaan Työterveys liikelaitoksen liiketoiminta on siirtynyt Vantaan Työterveys Oy:lle 1.8.2019 liikkeenluovutuksella.

Vantaan Työterveys liikelaitoksen palvelusopimus kaupungin kanssa on siirretty Vantaan Työterveys Oy:lle. Sopimus on ollut voimassa yhtiön ja kaupungin välillä 1.8.2019–31.12.2019. Yhtiö on laskuttanut Vantaan kaupunkia työterveyspalveluiden tuottamisesta vuonna 2019 yhteensä 1 111 736,36 euroa.

Kiinteistö Oy Ulrikanpuiston päiväkot

Vantaan kaupunki omistaa Kiinteistö Oy Ulrikanpuiston päiväkodin koko osakekannan. Kaupunki osti yhtiön osakekannan kokonaisuudessaan 3.7.2019 Asuntosäätiön Asunnot Oy:ltä.

Vantaan kaupunginhallitus päätti 23.9.2019 (§ 16) myöntää Kiinteistö Oy Ulrikanpuistolle Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahastosta enintään 2,5 milj. euron suuruisen lainan. Rahastosta myönnettävän lainan laina-aika on 5 vuotta ja lainan korko on 6 kuukauden euribor-korko marginaalilla korjattuna. Laina on kertalyhenteinen ja se voidaan maksaa ennaikaisesti pois kuluitta. Lainan vakuutena on maanvuokraoikeuteen kohdistuva panttikirja.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen tilinpäätös

5.1.1 Toimintakertomus

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ehkäisee onnettomuuksia laatimalla riskinarvioita, toteuttamalla turvallisuusviestintää, antamalla asiantuntijapalveluita, tekemällä tarkastuksia ja valvontaa, laatimalla suunnitelmia sekä varautumalla. Pelastuslaitos tuottaa turvallisuutta ylläpitämällä toimintavalmiutta ja suorittamalla pelastus- ja ensihoitotehtäviä sekä varoittamalla, rajoittamalla, suojaamalla, evakuoimalla ja varautumalla. Turvallisuutta tuotetaan ja ylläpidetään yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten, alueen kuntien, järjestöjen, yritysten sekä kuntalaisten kanssa.

Pelastustoimen alue muodostuu Hyvinkään, Järvenpään, Keravan ja Vantaan kaupungeista sekä Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kunnista. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen liikelaitoksen hallinto järjestetään Vantaan kaupungin hallintosäännön määräyksiin. Kaupungin organisaatiossa Keski-Uudenmaan pelastuslaitos kuului konsernihallinnon ja asukaspalveluiden toimialaan. Liikelaitoksella on johtokunta, johon kuuluu 15 henkeä.

Olenaiset tapahtumat tilikaudelta ja sen päättymisen jälkeen

Pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimukset ensihoidon toteuttamisesta Hyvinkään sairaanhoitoalueen ja HYKS-Peijas alueen kanssa. Tulevaisuuden maakunta ja SOTE -ratkaisu vaikuttaa todennäköisesti myös ensihoidon järjestämiseen.

Pelastustoimi oli siirtymässä maakunnille Juha Sipilän hallituksen esityksen mukaan. Maan hallitus erosi kuitenkin maaliskuussa 2019 ja valmistelu keskeytettiin. Uusi hallitus linjasi kesäkuussa, että SOTE ja pelastustoimi siirtyy maakuntien vastuulle. Uudenmaan alueella tehtiin erillisselvitys ja selvityshenkilö Kari Nenonen jätti raportin joulukuussa. Lausuntoaika erillisselvitykseen päättyi helmikuun lopulla. Pelastustoimi siirtynee perustettaville maakunnille. Pelastustoimen ja Uudenmaan yhteistyön valmistelutyö vie merkittävän osan pelastuslaitoksen voimavaroista vuosina 2020-2021, mikäli maakunta toteutuu.

Pelastuslaitos on kehittänyt toimintaansa vuoden 2019 aikana kehittämishankkeen muodossa. Pelastuslaitos siirtyy vähitellen prosessimaiseen organisaatioon, jonka perusta on yhdessä tekeminen. Myös esimiestyöhön kiinnitetään huomiota ja siihen liittyen uusi hallinnollinen organisaatio alkoi 20.1.2020. Myös Vantaan kaupungin organisaatio muuttui vuoden 2020 alussa. Pelastuslaitos on kehittänyt viestintäänsä laatimalla viestinnän ohjeistuksia, järjestämällä henkilöstölleen koulutusta, tehostamalla sisäistä viestintäänsä sekä lisäämällä sosiaalisen median hyödyntämistä.

Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Keski-Uudenmaan pelastuslaitosta johtaa johtoryhmä. Liikelaitoksen johtoryhmään kuului alkuvuonna pelastusjohtaja, pelastuspäällikkö, riskienhallintapäällikkö ja turvallisuusviestintäpäällikkö sekä talouspäällikkö, jonka palvelut ostetaan Vantaan kaupungilta. Johtoryhmän kokoonpano muuttui syksyn 2019 aikana, kun johtoryhmään lisättiin ydinprosessien valmistelusta vastaavat henkilöt. Hallinnon tehtävät on pystytty jakamaan johtoryhmän ja muun henkilökunnan kesken ja yhteistyö talouspalvelukeskuksen kanssa on sujunut erittäin hyvin.

Liikelaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen

Pelastuslaitoksen johtokunnan hyväksymä talousarvio on tehty kahdelle eri toiminnalle, pelastustoimelle ja ensihoidolle.

Tuloslaskelman talousarviovertailu

Talousarviossa Vantaan valtuuston asettamana talousarvion sitovana tavoitteena oli liikeylijäämä 0 euroa. Tavoite saavutettiin liikeylijäämällä 332 616,56 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui poistoerokirjausten jälkeen 676 104,09 euroa.

Pelastustoimen osalta liikevaihto oli 28,4 milj. euroa (27,7 milj. euroa vuonna 2018). Liikevaihto ylittyi 0,2 milj. euroa, joka johtui kuntien korottamien vuokrien ns. läpilaskutuksesta. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 0,3 milj. euroa (0,2 milj. euroa vuonna 2018). Toimintakulut olivat 27,1 milj. euroa (26,1 milj. euroa vuonna 2018). Tästä materiaali- ja palveluostoja oli 4,4 milj. euroa (4,3 milj. euroa vuonna 2018), henkilöstökuluja 17,8 milj. euroa (17,3 milj. euroa vuonna 2018) ja liiketoiminnan muita kuluja 4,9 milj. euroa (4,6 milj. euroa vuonna 2018). Toimintakulut ylittivät talousarvion 0,3 milj. euroa. Pelastustoimen liikeylijäämä oli 372 699,63 euroa.

Ensihoidon osalta talousarvio toteutui. Liikevaihto oli 10,3 milj. euroa (9,9 milj. euroa vuonna 2018). Ensihoidossa kuljetustuloja kertyi tilikaudella 3,6 milj. euroa. Hyvinkään sairaanhoitoalueelle palautetaan tuloja yhteistoimintasopimuksen mukaisesti, arvion mukaan 1,9 milj. euroa (2,1 milj. euroa vuonna 2018). HYKS Peijaksen sairaanhoitoalueen osalta tulokertymä oli 1,7 milj. euroa (1,6 milj. euroa vuonna 2018). Ensihoidon toimintakulut olivat 10,3 milj. euroa (9,9 milj. euroa vuonna 2018). Materiaalien- ja palveluiden osuus oli 1,0 milj. euroa (1,0 milj. euroa vuonna 2018), henkilöstökulujen 8,3 milj. euroa (8,1 milj. euroa vuonna 2018) ja liiketoiminnan muiden kulujen 1,0 milj. euroa (0,8 milj. euroa vuonna 2018).

Rahoitusosan talousarviovertailu

Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta oli -441 134 euroa. Tilikauden rahavarojen muutos 1 332 093 euroa nostaa rahavarojen määrän 3 808 726 euroon.

Investointiosan talousarviovertailu

Investointien sitova tavoite toteutui. Investointeihin kului 2 295 013 euroa. Nettoinvestoinnit rahoitusosuuksien 248 000 euroa ja autojen myynnistä kertyneiden luovutusvoittojen 21 185 euroa jälkeen olivat 2 025 828 euroa.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä vuoden 2019 lopussa oli 495, joista määräaikaisia 72. Henkilöstön määrä kasvoi 10 henkilöllä vuoteen 2018 verrattuna. Henkilöstökulut olivat vuonna 2019 yhteensä 26 069 159 euroa.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta

Pelastuslaitoksen tavoitteiden toteutumista, varojen käyttöä ja tuloksellisuutta valvotaan säännöllisellä raportoinnilla. Vantaan kaupungille ja muille kunnille raportoidaan osavuosikatsauksien yhteydessä. Tulosityksiköiden ja toimistojen tuloksia seurataan osavuosikatsauksien yhteydessä Henkilökohtaisten tavoitteiden ja tuloksellisuuden valvontaa suoritetaan pääosin kehityskeskusteluissa.

Pelastuslaitoksella ei ole tiedossa tilikaudella 2019 lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne, muu vaatimus tai oikeusseuraamus. Valvontatoimintaan on kohdistunut normaalina pidettäviä hallintovalituksia.

Ensihoitopalvelua tehtiin Hyvinkään sairaanhoitoalueen ja HYKS-Peijas alueen kanssa solmittujen yhteistoimintasopimusten mukaisesti.

Tilikauden aikana ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvon alennuksia.

Pelastuslaitos on vuokralla kuntien, yksityisten tai kiinteistöosaakeyhtiöiden omistamissa kiinteistöissä.

Pelastuslaitoksen sisäisten riskien tunnistaminen on tehty pelastuslaitoksen oman valmiussuunnitelman yhteydessä, riskienhallinnan kartoituksessa sekä Vantaan kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Niissä on otettu huomioon sekä ulkoiset että sisäiset pelastuslaitoksen palvelukykyä uhkaavat riskit.

Riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa on ohjeistettu pelastuslaitoksen toimintasäännössä. Palveluihin liittyvää riskienhallintaa kehitetään osana valtakunnallista pelastustoimen riskienhallintaa. Toimintasääntöä täsmennetään pelastusjohtajan päätöksillä hankinta- ja tilausoikeuksista sekä tarvittavalla ohjeistuksella.

Työturvallisuuteen liittyvät riskienhallinta on toteutettu työturvallisuuslain edellyttämällä tavalla käyttämällä pelastuslaitosten yhteistä PERA-ohjelmaa ja ensihoidossa lisäksi sairaanhoitopiirin ylläpitämää ohjelmaa.

Tietoturvassa ja tietosuojassa noudatetaan Vantaan kaupungin ohjeistusta sekä sisäministeriön turvallisuusverkon vaatimuksia.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen ylijäämä ennen varauksia on 334 274,88 euroa. Tilikaudelle poistoeron vähennykseksi kirjataan investointivaraukselle hankittuihin pysyviin vastaaviin kohdistuneet poistot 341 829,21 euroa.

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 676 104,09 euroa siirretään taseeseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.

5.1.2 Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman lyhennelmä 1 000 €	Pelastus			Ensihoito Hyvinkää			Ensihoito HYKS Peijas		
	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	28 191	28 405	214	4 283	4 296	13	5 823	5 985	162
Liiketoiminnan muut tuotot	0	283	283	0	1	1	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	- 4 171	- 4 377	- 206	- 475	- 443	- 32	- 614	- 597	- 17
Henkilöstökulut	- 17 833	- 17 760	- 73	- 3 402	- 3 446	- 44	- 4 794	- 4 864	- 70
Poistot ja arvonalentumiset	- 1 457	- 1 250	- 207	0	0	0	0	0	0
Liiketoiminnan muut kulut	- 4 729	- 4 929	- 200	- 406	- 444	- 38	- 415	- 529	- 114
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0	373	373	0	35	35	0	5	5
Rahoitustuotot ja -kulut	0	2	2	0	0	0	0	0	0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	0	374	374	0	35	35	0	5	5
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	342	342	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	0	716	716	0	35	35	0	5	5

Tuloslaskelman lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	38 298	38 686	388
Liiketoiminnan muut tuotot	0	284	284
Materiaalit ja palvelut	- 5 260	- 5 416	- 156
Henkilöstökulut	- 26 030	- 26 069	- 40
Poistot ja arvonalentumiset	- 1 457	- 1 250	- 207
Liiketoiminnan muut kulut	- 5 551	- 5 902	- 351
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0	333	333
Rahoitustuotot ja -kulut	0	2	2
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	0	334	334
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	342	342
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	0	676	676

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama
Varsinaisen toiminnan rahavirta	- 843	- 441	- 402
Muiden maksuvalmiuden muutosten rahavirta	0	1773	1773
Rahavarojen muutos	- 843	1 332	2 175

Investoinnit

Investointien lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama
Pelastus- ja sammutusyksiköt, muu ajoneuvokalusto	1960	2 272	- 312
Muu pelastus- ja huoltokalusto	100	23	- 77
Asemakalusto	100	0	- 100
Johtokeskukset	50	0	- 50
Väestönsuojelujärjestelmät	40	0	- 40
Tietojärjestelmät	50	0	- 50
Investoinnit yhteensä	2 300	2 295	5
Valtionosuudet ja luovutustulot	0	- 269	- 269
Investoinnit netto	2 300	2 026	274

5.1.3 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Liikevaihto	38 686 378,29	37 580 732,23
Liiketoiminnan muut tuotot	284 106,95	181 130,60
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 2 010 846,80	- 1 947 446,05
Palvelujen ostot	- 3 405 617,31	- 3 306 737,46
	- 5 416 464,11	- 5 254 183,51
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	- 20 982 258,96	- 20 200 970,75
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	- 4 255 641,52	- 4 320 870,21
Muut henkilösivukulut	- 831 258,84	- 888 248,79
	- 26 069 159,32	- 25 410 089,75
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 1 250 418,81	- 1 151 690,79
Liiketoiminnan muut kulut	- 5 901 826,44	- 5 431 031,04
Liikelylijäämä (-alijäämä)	332 616,56	514 867,74
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	1 953,83	2 162,72
Muut rahoituskulut	- 295,51	- 112,63
	1 658,32	2 050,09
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	334 274,88	516 917,83
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	341 829,21	356 044,39
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	676 104,09	872 962,22
Tuloslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,3	7,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	4,3	7,0
Voitto, %	0,9	1,4

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen rahoituslaskelma		1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta			
Liikelylijäämä (-alijäämä)		332 616,56	514 867,74
Poistot ja arvonalentumiset		1 250 418,81	1 151 690,79
Rahoitustuotot ja -kulut		1 658,32	2 050,09
Tulorahoituksen korjaukset	-	176 801,73	163 670,73
		<u>1 407 891,96</u>	<u>1 504 937,89</u>
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	2 295 013,09	1 590 403,18
Rahoitusosuudet investointimenoihin		248 000,00	12 434,00
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot		197 987,09	164 312,87
	-	<u>1 849 026,00</u>	<u>1 413 656,31</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-	441 134,04	91 281,58
Rahoituksen rahavirta			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Saamisten muutos kunnalta		402 519,46	378 810,93
Saamisten muutos muilta		513 574,86	103 697,38
Korottomien velkojen muutos kunnalta		4 061,98	1 978,43
Korottomien velkojen muutos muilta	-	853 070,85	392 943,27
Rahoituksen rahavirta		1 773 227,15	873 473,15
Rahavarojen muutos			
		1 332 093,11	964 754,73
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.		3 808 725,98	2 476 632,87
Rahavarat 1.1.		<u>2 476 632,87</u>	<u>1 511 878,14</u>
		1 332 093,11	964 754,73
Rahoituslaskelman tunnusluvut		2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., €		2 038 696	3 396 353
Investointien tulorahoitus, %		77,4	105,7
Kassan riittävyys, pv		35,0	24,0
Quick ratio		1,1	1,2
Current ratio		1,1	1,2

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen tase	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	7 178 965,46	6 403 556,54
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	6 977 011,33	6 157 451,54
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	201 954,13	246 105,00
	<u>7 178 965,46</u>	<u>6 403 556,54</u>
Vaihtuvat vastaavat	8 843 983,12	8 427 984,33
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 625 665,42	2 140 170,72
Saamiset kunnalta	3 408 016,29	3 810 535,75
Muut saamiset	656,39	0,00
Siirtosaamiset	919,04	644,99
	<u>5 035 257,14</u>	<u>5 951 351,46</u>
Rahat ja pankkisaamiset	3 808 725,98	2 476 632,87
VASTAAVAA YHTEENSÄ	16 022 948,58	14 831 540,87
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	6 066 922,56	5 390 818,47
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 390 818,47	4 517 856,25
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	676 104,09	872 962,22
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	1 895 549,83	2 237 379,04
Poistoero	1 895 549,83	2 237 379,04
Vieras pääoma	8 060 476,19	7 203 343,36
Lyhytaikainen		
Ostovelat	2 686 791,22	2 058 226,69
Korottomat velat kunnalta	5 133,65	1 071,67
Muut velat	938 269,89	985 557,35
Siirtovelat	4 430 281,43	4 158 487,65
	<u>8 060 476,19</u>	<u>7 203 343,36</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	16 022 948,58	14 831 540,87
Taseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuus, %	49,7	51,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	20,7	19,1
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	6 066,9	5 390,8

5.1.4 Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyviin vastaaviin ei ole kirjattu pieniä hankintoja, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, vaan ne on kirjattu tilikauden kuluksi. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain		
1 000 €	2019	2018
Jäsenkuntien toimintaosuudet		
Pelastustoimi	27 364	26 629
Ensihoito	8 608	8 340
Myynti- ja maksutulot		
Pelastuspalvelut	400	411
Ensihoitopalvelut	1 663	1 583
Yhteistoimintakorvaukset	456	430
Turvallisuuspalvelut (tarkastus- ja valvonta)	195	186
Liiketoiminnan muut tuotot (sis. valtionosuudet)	284	181
Toimintatuotot yhteensä	38 970	37 762

Valtionosuuksien erittely		
1 000 €	2019	2018
Palosuojelurahasto	248	12
Valtionosuudet yhteensä	248	12

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet			
	Poistomenetelmä	Poisto-aika ennen 1.1.2013 hankitut	Poisto-aika 1.1.2013 alkaen hankitut
Aineettomat hyödykkeet			
ATK-ohjelmistot	tasapoisto	3 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	5 vuotta	4 vuotta
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
ATK-laitteet	tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	-	-

Pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

1 000 €	2019	2018
Muut toimintatuotot		
Irtaimen omaisuuden myyntivoitot	2	1
Myyntivoitot ja -tappiot yhteensä	2	1

Erittely poistoeron muutoksista

1 000 €	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	342	356
Poistoeron muutokset yhteensä	342	356

Tasetta koskevat liitetiedot**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot**

Pysyvät vastaavat				
Aineelliset hyödykkeet				
1 000 €	Kuljetusvälineet	Muut koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 719	438	246	6 404
Lisäykset tilikauden aikana	1 901	0	394	2 295
Rahoitusosuudet tilikaudella	-56	0	-192	-248
Vähennykset tilikauden aikana	-21	0	0	-21
Siirrot erien välillä	246	0	-246	0
Tilikauden poisto	-1 021	-229	0	-1 250
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 768	209	202	7 179

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely		
1 000 €	2019	2018
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 391	4 518
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	5 391	4 518
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	676	873
Oma pääoma yhteensä	6 067	5 391

Erittely poistoerosta		
1 000 €	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 896	2 237
Poistoero yhteensä	1 896	2 237

Vieras pääoma		
1 000 €	2019	2018
	Lyhytaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	5	7
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	638	878
Vieras pääoma yhteensä	643	885

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
1 000 €	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	4 336	4 022
Muut tilinpäätösjaksotukset	95	137
Siirtovelat yhteensä	4 430	4 159

Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vuokravastuut		
1 000 €	2019	2018
Vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	2 578	2 578
Myöhemmin maksettavat	40 299	42 242
Vuokravastuut yhteensä	42 877	44 819
Leasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	596	1 729
Myöhemmin maksettavat	603	3 196
Leasingvastuut yhteensä	1 199	4 925
Yhteensä	44 075	49 744

Vuokravastuut ilmoitettu ilman arvonlisäveroa.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt		
1 000 €	2019	2018
Muut sopimukset		
Seuraavan tilikauden sopimuspalokuntasopimukset	1 128	1 128
Sopimusvastuut yhteensä	1 128	1 128

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2019	2018
Virka- ja työsuhteisia	423	426
Määräaikaisia	72	59
Yhteensä	495	485

Luottamushenkilömaksut		
1 000 €	2019	2018
Keskustapuolue Uusimaa	0,2	0,2
Kokoomus Uusimaa	1,4	1,4
Perussuomalaiset Uusimaa	0,2	0,2
Suomen Sos.Dem. puolue Uusimaa	2,4	1,9
Vasemmistoliitto Uusimaa	0,0	0,1
Vihreä Uusimaa ry	0,7	0,5
Yhteensä	4,9	4,3

5.1.5 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Vantaalla 25.2.2020

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunta

Miika Kostamo
puheenjohtaja, Vantaa

Nleminen Seppo
jäsen, Hyvinkää

Kauranen Erkki
jäsen, Kerava

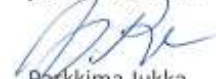
Särkijärvi Tuuli
jäsen, Mäntsälä

Savolainen Timo
jäsen, Nurmijärvi

Ohvo-Harhakoski Mira
jäsen, Pornainen

Parkkima Jukka
jäsen, Tuusula

Landstedt Jyrki
pelastusjohtaja

Juha Nyberg
varapuheenjohtaja, Vantaa

Haapanen Kari
varajäsen, Järvenpää

Timonen Paavo
jäsen, Kerava

Toivonen Tero
jäsen, Mäntsälä

Lahdenperä Tuula
jäsen, Tuusula

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vantaalla _____ 2020

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT

5.2 Vantaan Työterveys liikelaitoksen tilinpäätös

5.2.1 Toimintakertomus

Vantaan Työterveys liikelaitos oli Vantaan kaupungin organisaatiossa kunnallinen liikelaitos, jonka tehtävänä on ollut 31.7.2019 asti vastata työterveyshuoltolaissa, kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitettuista kaupungin järjestämisvastuulle kuuluvista työterveyshuollon palveluista Vantaan kaupungille, Vantaan, Helsingin, Espoon ja Kauniaisten yrityksille sekä merimiesterveydenhuollon palveluista Helsingin kaupungille. Espoo, Helsinki ja Kauniainen ovat eriyttäneet yritystyöterveyshuollon järjestämisvastuun muusta kunnan järjestämisvastuulla olevasta kansanterveystyöstä kansanterveyslain 5 §:n mahdollistamalla tavalla. Vantaan Työterveys liikelaitos on toiminut neljässä eri toimipisteessä pääkaupunkiseudulla. Liikelaitoksen toiminta ja henkilöstö siirtyivät yhtiöittämisen myötä Vantaan Työterveys Oy:lle 1.8.2019 alkaen. Kaupunginvaltuusto päätti 16.12.2019, että Vantaan Työterveys liikelaitos lakkautetaan 31.12.2019.

Toimitusjohtajan katsaus

Vuosi 2019 oli Vantaan Työterveys liikelaitokselle taloudellisesti ja toiminnallisesti hyvä vuosi. Liikelaitoksessa toteutettiin aikavälillä 1.1. – 31.7.2019 välillä noin 22 000 vastaanottokäyntiä. Tammi-kesäkuun välillä asiakasyritysten määrän muutos oli – 0,01 %.

Liikelaitoksen jo vuosien varrella vakiintunut sisäinen auditointi sai 2017 rinnalleen ulkoisen auditoinnin prosessin, kun liikelaitos sai arvostetun laatusertifikaatin 9001/2015 työterveyshuollon toiminnasta. Sekä sisäinen että ulkoinen auditointi on merkittävästi kehittänyt liikelaitoksen prosesseja ja osaamista laadunarvioinnista. Laatujärjestelmän sisäinen auditointi tehtiin huhti-toukokuun aikana ja ulkoinen auditointi kesäkuussa 2019. Sisäisessä auditoinnissa tavoitteena oli saada tietoa, miten neuvotteluprosessi työterveyshuollon sopimuksen aloituksessa ja sopimuksen siirtymisessä työterveyshoitajille toteutuu sekä havainnoida tarvittavat kehittämis-kohteet. Arvioinnin tuloksena oli kaksi lievää poikkeamaa, ei vakavia poikkeamia. Lisäksi nousi kehittämiskohteita, joita työryhmä lähti työstämään. Näiden kehittämiskohteiden työstäminen jatkui edelleen uudessa yhtiössä. Ulkoisessa auditoinnissa arvioitiin sähköistä Klinik-yhteydenottokanavaa ja Zylinc-monikanavaista puhelin- ja ajanvaraustoimintoa. Auditoinnissa ei todettu poikkeamia, muutamia kehittämiskohteita nostettiin.

Vuoden 2019 aikana yritysasiakkaat ovat saaneet laajemmin käyttöön Extranet-asiakasportaalin, jonka kautta yritysasiakkuuksien kanssa asiointi tapahtuu suojatusti. Extranet-portaalissa yritykset voivat itse päivittää uudet ja poistuneet työntekijät. Lisäksi portaalissa on mahdollista helposti säilyttää työterveyshuollon keskeisiä dokumentteja kuten toimintasuunnitelmia ja työpaikkaselvitysraportteja. Extranetin käyttöönotossa koettiin joitakin haasteita ja näiden osalta asiakasportaalin toimintoja ja prosesseja koettiin tarvetta vielä kehittää.

Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vantaan Työterveys liikelaitos oli kuntalain mukaisesti syksyllä 2008 erillisellä päätöksellä perustettu kunnallinen liikelaitos. Liikelaitoksen hallinto järjestettiin Vantaan kaupungin hallintosäännön määräyksen. Kaupungin organisaatiossa Vantaan Työterveys liikelaitos kuului konsernihallinnon ja asukaspalveluiden toimialaan.

Liikelaitoksella oli johtokunta, johon kuului kuusi jäsentä ja jokaisella oli henkilökohtainen varajäsen. Liikelaitoksen johtokunta lakkautui yhdessä liikelaitoksen kanssa 31.12.2019.

Vantaan Työterveys liikelaitoksen johtokunnan jäseniä olivat:

Varsinaiset jäsenet:

Jarkko Koivuniemi, puheenjohtaja
Risto Hiltunen, varapuheenjohtaja
Sina Nordman
Teija Toivonen
Kirsi Mäkilaine
Tuukka Rämö

Varajäsenet:

Raimo Huvila
Sauli Heinonen
Eija Salmenkivi
Maarit Lehtonen
Marko Kosonen
Kristiina Rautio

Vantaan Työterveys liikelaitosta johti johtoryhmä. Liikelaitoksen johtoryhmään kuuluivat työterveysjohtaja, johtava työterveyslääkäri, kolme palvelupäällikköä sekä talouspäällikkö. Johtoryhmän puheenjohtajana toimi liikelaitoksen työterveysjohtaja.

Talousarvion toteutuminen

Liikelaitoksen talousarvio laadittiin koko vuodelle 2019. Liikelaitoksen talousarvion mukainen toiminnallinen tulos (kate 3) ylitettiin 176 153 eurolla.

Rahoituserät olivat asetettujen raamien mukaiset; korkokulut kunnalle 10 455 euroa (korko 7 %) ja korvaus peruspääomasta 2 613 euroa (korko 7 %). Saamiset kunnalta olivat vuoden 2019 lopussa 3,2 milj. euroa. Tilikauden 2019 oman kunnan ulkopuolisesta työstä maksetaan tuloveroa 12 517,17 euroa voitollisen tuloksen takia. Pankkitilillä olevat varat olivat 1,0 milj. euroa.

Liikevaihto oli 1.1. – 31.7.2019 4,6 milj. euroa (7,9 milj. euroa 1.1. – 31.12.2018) ja liiketoiminnan muut tuotot olivat 0,047 miljoonaa euroa (0,036 miljoonaa euroa vuonna 2018). Myynti alitti talousarvion 33 %:lla.

Toimintakulut olivat 4,27 milj. euroa, josta materiaaliostoja oli 0,07 milj. euroa, palveluostoja oli 1,85 milj. euroa, henkilöstökuluja 1,90 milj. euroa ja liiketoiminnan muita kuluja 0,45 milj. euroa.

Liikelaitos teki Vantaalla, Espoossa, Helsingissä ja Kauniaisissa voitollisen tuloksen. Tilikaudelta 2019 laskutetaan Helsingin kaupungilta yritystyöterveyshuollon yhdistymissopimuksen tappiontasausjärjestelyn mukaisesti tappiontasausausta yhteensä 25 092,17 euroa. Laskutettava summa muodostuu tilikauden 2019 merimiestoimipisteen tappiosta.

Tilikauden aikana ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvonalennuksia. Omaisuus luovutettiin liikkeenluovutuksen yhteydessä Vantaan Työterveys Oy:lle.

Henkilöstö

Liikelaitoksen henkilöstö siirtyi Vantaan Työterveys Oy:öön 1.8.2019 alkaen. Henkilökuntaa oli heinäkuun 2019 lopussa 72 henkilöä (73 henkilöä joulukuussa vuonna 2018). Henkilöstökulut olivat 1,90 milj. euroa (3,48 milj. euroa vuonna 2018). Vuokralääkäreiden kustannukset olivat 0,84 milj. euroa (1,39 milj. euroa vuonna 2018).

Henkilöstömenot alittivat budjetoidun 49 %:lla. Vuokratyövoiman käyttö lasketaan palveluostoiksi, ja palvelumenot alittuivat 18 %:lla.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vantaan Työterveys liikelaitoksen riskienhallinta oli kiinteä osa strategista ja operatiivista johtamista. Liikelaitoksessa suoritettiin jatkuvaa toimintaympäristön ja oman toiminnan riskienarviointityötä mm. toimintaympäristön analyysillä ja eri toimintojen raportoinnilla (mm. talous, asiakkuudet, palautteet). Johtamista ja työterveyshuollon työn riskienhallintaa toteutettiin laatu järjestelmään kirjattujen menettelyohjeiden avulla. Sisäinen auditointi aloitettiin keväällä 2015 ja se laajeni ulkoiseen auditointiin 2017 (ISO9001/2015 sertifikaatti). Auditointiin sisältyi johdon katselmus. Riskienarviointityöstä vastasi Vantaan Työterveys liikelaitoksessa työterveysjohtaja.

Lainsäädäntöuudistukset esim. kuntalaki ja potentiaalinen sote- ja maakuntauudistus ovat luoneet työterveyshuollon toimintakentälle merkittäviä muutospaineita. Yritystyöterveyshuollon sairaudenhoito tuli yhtiöittää vuoden 2019 alusta. Tätä varten liikelaitos oli tehnyt selvityksen eri muutoskenaarioiden positiivisista ja negatiivisista vaikutuksista sekä tehnyt selvityksen työterveyshuollon toimintakentän lukuisista samanaikaisista muutoksista. Muutoksiin varauduttiin useiden vuosien ajan, ja niitä on pyritty hallitsemaan parhaan mahdollisen kyvyn mukaan.

Vantaan Työterveys liikelaitoksen sisäisen valvonnan järjestäminen

Vantaan Työterveysliikelaitoksen sisäinen valvonta kohdistui organisaation kaikkeen toimintaan. Se käsitti tiedossa olevien riskien hallitsemiseksi käyttöönotettuja keinoja, toimintatapoja ja valvontatoimenpiteitä.

Liikelaitoksen sisäinen valvonta oli osa liikelaitoksen johtamisjärjestelmää ja työväline, jonka avulla arvioitiin asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja, raportoinnin ja tiedon luotettavuutta, resurssien ja omaisuuden turvaamista sekä lainsäädännön ja ohjeiden noudattamista. Liikelaitoksen sisäistä valvontaa oli mm. sisäinen laadun auditointi sekä ulkoinen auditointi.

Liikelaitoksen riskienhallinnasta vastasi viimekädessä toimitusjohtaja. Esimiesten tehtävänä oli ohjata ja valvoa alaistensa toimintaa ja ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, mikäli he havaitsivat väärinkäytöksiä johtamassaan toiminnassa. Taluspäällikön ja toimitusjohtajan vastuualueella oli talouden valvonta. Henkilöstön tuli raportoida epäilemistään väärinkäytöksistä tai rikkomuksista tai toimintapoikkeamista esimiehelleen sekä poikkeamalokiin Sharepointiin.

Liikelaitoksen toimintaprosessit oli kuvattu menettelyohjein, joihin toiminta perustui ja joiden toteutumista seurattiin päivittäisessä johtamisessa.

Säännölliseen valvontaan on kuulunut vuonna 2019 mm. seuraavat asiat:

- johdolle laadittavat raportit (talous-, henkilöstö-, asiakkuus- ja prosessiraportit sekä sisäinen ja ulkoinen auditointi)
- toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta (Liikelaitoksen poikkeamaloki ja reklamaatioiden listaus, lokitarkastukset, eri tietojärjestelmien seurantaraportit)
- talousarvion toteutumisen seuranta (johtoryhmässä, johtokunnassa, neuvottelukunnassa ja apulaiskaupunginjohtajan kanssa läpikäytävä kuukausiraportti).
- toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen valvonta (mm. esimiestyönä kuukausipalaverissa ja työntekijävarteissa sekä päivittäisessä johtamisessa)
- Kaupungin hallintosäännössä määriteltiin valta- ja vastuusuhteet sekä johtokunnan ja toimitusjohtajan vastuu ja valtaoikeudet mm. sopimusten tai talouden valtuutusjärjestelmä.
- Riskienarviointi toteutettiin ja raportoitettiin kaupunkitasoisesti määritellyn frekvenssin, sisällön ja menetelmän mukaisesti.
- Liikelaitoksessa suoritettiin ulkoinen auditointi vuosina 2017, 2018 ja 2019, ja liikelaitos on saanut työterveyshuollon toiminnastaan ISO9001/ 2015 laatusertifikaatin.

Sisäisen valvonnan kautta tulleiden havaintojen ja raporttien valossa voidaan sanoa, että riskienhallintasuunnitelma on tukenut liikelaitoksen vuodelle 2019 asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Riskienhallinnalla, sisäisellä valvonnalla ja laatutyöllä auditointineen voidaan perustellusti olettaa olleen positiivinen vaikutus laatuun ja tuloksellisuuteen riskien ennakoivan hallinnan kautta.

Laatujärjestelmän sisäinen auditointi tehtiin huhti-toukokuun aikana ja ulkoinen auditointi kesäkuussa 2019.

Sisäisessä auditoinnissa tavoitteena oli saada tietoa, miten neuvotteluprosessi työterveyshuollon sopimuksen aloituksessa ja sopimuksen siirtymisessä työterveyshoitajille toteutuu sekä havainnoida tarvittavat kehittämisskohteet. Arvioinnin tuloksena oli kaksi lievää poikkeamaa, ei vakavia poikkeamia. Lisäksi nousi kehittämiskohteita, joita työryhmä lähti työstämään. Kehittämiskohteiden jatkotyöstö siirtyi uuteen yhtiöön.

Ulkoisessa auditoinnissa arvioitiin sähköistä Klinik-yhteydenottokanavaa ja Zylinc-monikanavaista puhelin- ja ajanvaraustoimintoa. Auditoinnissa ei todettu poikkeamia, muutamia kehittämiskohteita nostettiin.

Helmikuussa 2019 toteutettiin asiakastyytyväisyyskysely suurimmalle osalle yritysasiakkaita. Kyselyssä kaikkien ammattiryhmien asiantuntemus ja palvelualltius koettiin hyvänä. Kyselyn tuloksissa nousi esille muun muassa toive yhteydenpidon lisäämisestä, johon uskomme Extranet-palvelun käyttöönoton vaikuttavan positiivisesti.

Arvio tulevasta kehityksestä

Liikelaitos lakkautettiin 31.12.2019.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Vantaan Työterveys liikelaitoksen tilikauden ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja varauksia on 342 186,36 euroa. Tilikaudella kirjataan poistoeron vähennykseksi investointivarauksella hankittuun omaisuuteen kohdistuneet 121 676,46 euroa.

Kaupunginjohtajan esitys tilikauden 2019 tuloksen käsittelystä kaupunginhallitukselle on seuraava:

Kaupunginhallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 451 345,65 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien ylijäämään.

5.2.2 Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	6 844	4 610	- 2 234
Liiketoiminnan muut tuotot	0	47	47
Materiaalit ja palvelut	- 2 366	- 1 923	443
Henkilöstökulut	- 3 710	- 1 900	1 810
Poistot ja arvonalentumiset	- 51	- 34	17
Liiketoiminnan muut kulut	- 559	- 448	111
Liikelylijäämä (-alijäämä)	158	352	195
Rahoitustuotot ja -kulut	- 11	- 10	1
Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	51	122	71
Tuloverot	0	- 13	- 13
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	198	451	254

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama
Varsinaisen toiminnan rahavirta	198	359	161
Investointien rahavirta	- 60	93	153
Muiden maksuvalmiuden muutosten rahavirta	0	- 132	- 132
Rahavarojen muutos	138	320	182

Investoinnit

Investointien lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2019	Toteuma	Poikkeama
Aineeton omaisuus	- 30	0	30
Irtain omaisuus	- 30	0	30
Investoinnit yhteensä	- 60	0	60

5.2.3 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Vantaan Työterveys liikelaitoksen tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Liikevaihto	4 610 130,40	7 933 497,11
Liiketoiminnan muut tuotot	47 324,38	36 472,31
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 71 796,95	- 110 381,15
Palvelujen ostot	- 1 851 622,17	- 3 125 677,68
	- 1 923 419,12	- 3 236 058,83
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	- 1 534 779,58	- 2 781 848,02
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	- 313 534,22	- 598 746,94
Muut henkilösivukulut	- 51 452,79	- 95 650,65
	- 1 899 766,59	- 3 476 245,61
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 33 997,67	- 22 438,27
Liiketoiminnan muut kulut	- 448 108,25	- 567 973,92
Liikelylijäämä (-alijäämä)	352 163,15	667 252,79
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	3 383,07	2 961,82
Kunnalle maksetut korkokulut	- 10 455,00	- 10 455,00
Korvaus peruspääomasta	- 2 613,00	- 2 613,00
Muut rahoituskulut	- 291,86	- 568,55
	- 9 976,79	- 10 674,73
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	342 186,36	656 578,06
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	121 676,46	- 72 879,66
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	95 317,93
Tuloverot	- 12 517,17	- 13 657,14
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	451 345,65	665 359,19
Tuloslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,7	21,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	9,7	21,2
Voitto, %	7,4	8,3

Vantaan Työterveys liikelaitoksen rahoituslaskelma		
	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	352 163,15	667 252,79
Poistot ja arvonalentumiset	33 997,67	22 438,27
Rahoitustuotot ja -kulut	- 9 976,79	- 10 674,73
Tuloverot	- 12 517,17	- 13 657,14
Tulorahoituksen korjaukset	- 4 848,58	0,00
	<u>358 818,28</u>	<u>665 359,19</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	0,00	- 71 375,80
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	92 931,91	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	451 750,19	593 983,39
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	- 64 462,29	- 670 993,91
Saamisten muutos muilta	370 552,60	80 164,16
Korottomien velkojen muutos kunnalta	- 7 260,60	8 927,65
Korottomien velkojen muutos	- 430 680,97	17 004,71
Rahoituksen rahavirta	- 131 851,26	- 564 897,39
Rahavarojen muutos		
	319 898,93	29 086,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	981 093,19	661 194,26
Rahavarat 1.1.	661 194,26	632 108,26
	<u>319 898,93</u>	<u>29 086,00</u>
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., €	2 765 950	2 717 464
Investointien tulorahoitus, %	0,0	932,2
Lainanhoitokate	12,8	23,1
Laskennallinen lainanhoitokate	12,4	23,2
Kassan riittävyys, pv	83,3	32,7
Quick ratio	8,4	4,4
Current ratio	8,4	4,4

Vantaan Työterveys liikelaitoksen tase	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	0,00	122 081,00
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	61 397,67
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	0,00	0,00
	0,00	61 397,67
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	0,00	60 683,33
	0,00	60 683,33
Vaihtuvat vastaavat	4 332 061,32	4 340 616,21
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	132 186,95	510 171,77
Saamiset kunnalta	3 218 781,18	3 166 639,49
Muut saamiset	0,00	2 610,69
	3 350 968,13	3 679 421,95
Rahat ja pankkisaamiset	981 093,19	661 194,26
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 332 061,32	4 462 697,21
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	3 665 189,36	3 213 843,71
Peruspääoma	37 500,00	37 500,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	3 176 343,71	2 510 984,52
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	451 345,65	665 359,19
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0,00	121 676,46
Poistoero	0,00	121 676,46
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
Vieras pääoma	666 871,96	1 127 177,04
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	150 000,00	150 000,00
Lyhytaikainen		
Ostovelat	499 648,68	259 330,43
Korottomat velat kunnalta	4 706,11	11 966,71
Muut velat	0,00	134 586,82
Siirtovelat	12 517,17	571 293,08
	516 871,96	977 177,04
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 332 061,32	4 462 697,21

Taseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuus, %	84,6	74,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14,3	14,1
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	3 627,7	3 176,3
Lainakanta 31.12., 1000 €	150,0	150,0
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000 €	150,0	150,0
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	0,6	0,7
Asukasmäärä	233 775	228 166

5.2.4 Vantaan Työterveys liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pienet käyttöomaisuusinvestoinnit, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa on kirjattu tilikauden kuluksi.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen on huomioitava, että liikelaitoksen toiminta ja henkilöstö siirtyivät liikkeenluovutuksella Vantaan Työterveys Oy:öön 1.8.2019. Vuoden 2019 tuotot ja kulut koostuvat näin ollen pääsääntöisesti seitsemän varsinaisen toimintakuukauden tuotoista ja kuluista, minkä vuoksi vuoden 2019 tiedot eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2018 tietoihin.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain		
1 000 €	2019	2018
Liikelaitoksen tuotot alueittain		
Myyntituotot kunnalta	1 584	2 939
Myyntituotot muilta	3 026	4 995
Liiketoiminnan muut tuotot	47	36
Toimintatuotot yhteensä	4 657	7 970

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

	Poistomenetelmä	Poistoaika ennen 1.1.2013 hankitut	Poistoaika 1.1.2013 alkaen hankitut
Aineettomat hyödykkeet			
ATK-ohjelmistot	tasapoisto	3 - 5 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	-	-

Pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi

Erittely poistoeron muutoksista

1 000 €	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	-122	73
Poistoeron muutokset yhteensä	-122	73

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

1 000 €	Aineettomat oikeudet	Enn. maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	102	24	126
Siirrot erien välillä	0	-24	-24
Tilikauden poisto	-102	0	-102
Poistamaton hankintameno 31.12.	0	0	0

Aineelliset hyödykkeet			
1 000 €	Muu kalusto	Enn. maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	98	0	98
Tilikauden poisto	-98	0	-98
Poistamaton hankintameno 31.12.	0	0	0

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely		
1 000 €	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	38	38
Peruspääoma 31.12.	38	38
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	3 176	2 511
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	3 176	2 511
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	451	665
Oma pääoma yhteensä	3 665	3 214

Erittely poistoerosta		
1 000 €	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	0	122
Poistoero yhteensä	0	122

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
1 000 €	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	0	556
Muut tilinpäätösjaksotukset	13	15
Siirtovelat yhteensä	13	571

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2019	2018
Virka- ja työsuhteisia	0	63
Määräaikaisia	0	10
Yhteensä	0	73

Luottamushenkilömaksut		
	2019	2018
Kansallinen Kokoomus Vantaa	0,5	0,8
Perussuomalaiset	0,1	0,1
Suomen Sos.Dem. puolue Vantaa	0,5	1,1
Vantaan vihreät	0,4	0,1
Yhteensä	1,5	2,1

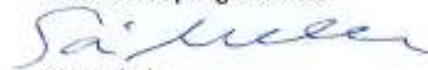
5.2.5 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

VANTAAN TYÖTERVEYS LIIKELAITOS

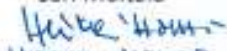
Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Vantaalla 23.3.2020

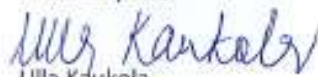
Vantaan kaupunginhallitus

Sari Multala

Heikki Hiltunen
Vaula Norrena

Anitta Orpana

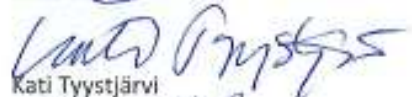
Ulla Kaukola

Pentti Puoskari

Mika Nikko

Kati Tyystjärvi

Ritva Viljanen

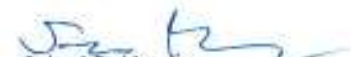
Kaupunginjohtaja

Sade Tahvanainen

Lauri Kaira

Sakari Rokkanen

Faysal Abdi

Sirpa Pajunen

Jouko Jääskeläinen

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vantaalla _____ 2020

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisöUlla-Maija Tuomela
JHT, KHT

5.3 Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tilinpäätös

5.3.1 Toimintakertomus

Suun terveydenhuollon liikelaitos on kunnallinen liikelaitos, jonka toiminnallisena tavoitteena on tuottaa suun terveydenhuollon palveluja Vantaan väestölle. Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tehtävänä on vastata kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitetusta kaupungin järjestämisvastuulle kuuluvista suun terveydenhuollon palveluista palvelusopimuksen mukaisesti. Suun terveydenhuollon liikelaitos toimii asiantuntijana suun terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa yhteistyössä eri viranomaisten ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa.

Suun terveydenhuollon palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten suun terveyttä ja hyvinvointia ennalta ehkäisemällä ja sairauksia hoitamalla sekä toimintakykyä parantavilla kuntoutustoimenpiteillä. Työnjako on oleellinen osa kustannustehokasta suun terveydenhuollon toimintaa. Toiminnan järjestämisessä tukeudumme tutkittuun tietoon ja keskitymme asiakaslähtöiseen vaikuttavaan ja laadukkaaseen toimintaan.

Toimitusjohtajan katsaus

Toiminnan ja talouden tasapaino yhdessä liikelaitoksen alijäämän kattamisen kanssa olivat keskeiset tavoitteet toimintakaudella.

Vuoden toiminnan kannalta keskeinen asia oli Apotti-järjestelmään liittyminen 16.11.2019. Ennen järjestelmään siirtymistä henkilökuntaa koulutettiin. Potilasaikoja oli neljän ensimmäisen käyttöönottoviikon aikana harvemmin, jotta henkilökunta ehti tehdä kirjaukset uuteen järjestelmään ja raporttoimaan mahdollisista virheistä. Lisäksi henkilökunnalle oli varattu joka viikko tunti työaika uuden järjestelmän opettelua varten.

Vuoden aikana annettiin palveluja 74 375 asiakkaalle. Asiakkaiden määrä väheni edelliseen vuoteen nähden 3,6 %. Vantaalaisten hammaslääkärissä käyntien määrä laski vastaavasti 5,0%.

Suun terveydenhuollossa toteutui 130 412 hammaslääkärikäyntiä (137 227 käyntiä vuonna 2018, vähennystä edelliseen vuoteen 5%), 52 280 suuhygienistikäyntiä (51 092 käyntiä vuonna 2018, lisäystä edelliseen vuoteen 2,3%) sekä 8103 hammashoitajakäyntiä (11276 käyntiä vuonna 2018, vähennystä 28,1%).

Suun terveydenhuollon kiireelliseen ensiapuun pääsi saman päivän aikana. Ensiapukäyntejä oli 4,3% vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna (2019 25210 käyntiä, 2018 26 351 käyntiä). Pääkaupunkiseudun (PKS) virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen käyttö oli väestösuhdetta alhaisempaa.

Peruuttamattomat poisjääntien määrä kasvoi 13,9% (2019 10 548 käyntiä ja 2018 9261 käyntiä). Peruuttamattomien poisjääntien kliinisten tuntien määrä kasvoi 16% (2019 6266 tuntia ja 2018 5401 tuntia).

Hampaiden reikiintymisindeksin d+D mukaan 5-vuotiaiden hammasterveys oli 0,6 (0,5 2018) 12-vuotiaiden hammasterveys oli 0,3 (0,3 2018) ja 15-vuotiaiden hammasterveys oli 0,8 (0,9 2018). Koko väestön hammasterveys on pysynyt lähes samana neljän vuoden aikana non-kumulatiivisen D+d tilaston mukaan.

Hoitotakuussa pysyttiin ja kiireettömään tutkimukseen pääsy oli 4kk. Palvelut tuotettiin lähes 100% omana toimintana. Vuokratyövoiman käyttö oli vähäistä ja painottui henkilöstön koulutuspäiville.

Sosiaali- ja terveystoimen asiakastyytyväisyyskyselyssä suun terveydenhuollon asiakkaiden antamien kouluarvosanojen keskiarvo oli kiitettävä eli 9,25 vuonna 2019.

Erikoishammashoito tuotettiin omana toimintana erikoishammashoidon yksikössä. Oma anestesiatoiminta lakautettiin vuoden loppuun mennessä toiminnan siirtyessä HUS -palveluksi.

Lasten, aikuisten ja ikääntyneiden yksilöllistä suun hoitoa jatkettiin toimintamallien mukaisesti. Tuettiin eri ikäisten suun terveyden edistämistä ja omahoitoa yksilöllisten hoitovälien mukaisilla tutkimuskäynneillä.

Yhteistyötä lasten suun terveyden edistämiseksi tehtiin sosiaali- ja terveystoimen toimialan sisällä säännöllisissä tapaamisissa äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa. Suun terveydenhuollon toimijat osallistuivat Vantaan monitoimijaiseen perhevalmennuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen koko Vantaan alueella. Suun terveydenhuolto osallistui sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan TERHO-ryhmän toimintaan.

Päihdekuntoutujien yhteistyömallin mukaista toimintaa jatkettiin asumiskeskus Koisonrannan kanssa. Jatkettiin yhteistyötä terveystoimien asiakasvastaavahoitajien kanssa (asva) palveluita paljon käyttävien hyvinvointin ja terveyden edistämiseksi. Ikääntyneiden suun terveyttä kehitettiin voimassa olevien toimintamallien mukaisesti niin avo- kuin hoiva-asumisen piirissä olevien sekä vanhus- ja vammaispalvelujen osalta.

Lastensuojelun ja suun terveydenhuollon yhteistyökäytäntöjä jatkettiin sovitusti huolen puheeksi ottamiseksi suun terveydenhuollossa. Toimittiin aktiivisesti maahanmuuttajien palvelupisteessä ja kehitettiin yhteisiä toimintamalleja.

Varhaiskasvatuksen kanssa jatkettiin yhteistyötä Hymyhammas-terveystuokioiden pitämisessä esiopetuksessa. Sivustoyhteistyön toimialan ja kouluterveydenhuollon kanssa jatkettiin yhteistyötä koululaisten hyvinvointiyhteistyön merkeissä ja päivitettiin jokaisen koulun syksyn tiedotteeseen liitettävä koululaisen hyvinvointitiedote sekä Vilma-tiedote kouluterveydenhuollon palveluista. Vantin ateriapalvelun kanssa tehtiin yhteistyötä lasten terveellisen ruokailun edistämiseksi. Suun terveydenhuolto haastoi vuonna 2016 yläkoulut kilpailemaan perumattomien poisjääntien vähentämisessä ja samalla käyttämään verkkomuotoista suun terveystiedon opetusta. Kilpailu päättyi jouluna 2018 ja voittajaksi valikoitui Veromäen koulun 9A luokka. Suun terveydenhuolto osallistui luokkaretkeen, joka suuntautui Barcelonaan. Retkellä koululaiset tutustuivat kohdemaan suun terveydenhuoltoon ja havainnoivat suun terveyttä edistävien tuotteiden olemassaoloa.

Suun terveydenhuolto osallistui erilaisiin tapahtumiin kuten hyvinvointimessuille, Vantaan hyvinvointiviikolle, Varian hyvinvointipäiviin, armeijan kutsuntoihin ja ehkäisevän päihdetyön viikolle tuoden suun terveyttä esille. Suun terveydenhuolto osallistui myös Vantaan kaupungin myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmaan osallistumalla kesällä Martinlaaksossa Virhertien asukaspuistossa kesäruokailukokeiluun omalla suun terveyden edistämistä tukevalla pisteellään. Tapahtumien järjestelyssä tehtiin yhteistyötä myös Metropolia ammattikorkeakoulun suuhygienistikoulutuksen kanssa. Aloitettiin MEK-hankkeen suunnittelu vuosille 2020-2021 pääpainona jalkautuminen kuntalaisille tutuille foorumeille, mm. kauppakeskuksiin ja asukastiloihin.

Kehitettiin terveystiedotusta avaamalla STHL:n Facebook ja Instagram-sivut. Sivujen kautta kuntalaisille jaetaan suun terveyden ylläpitämiseen liittyvää ajankohtaista tietoa.

Edistettiin tasa-arvoa ja yhdenvertaisuustyötä integroimalla sukupuolinäkökulma tulevien vuosien budjettityökentelyyn. Tunnistettiin kohdetyhmäksi lapset- ja nuoret ja määriteltiin toimenpiteeksi määräaikaikutsujen toteutumisen seuranta asetuksen mukaisesti. Erityisesti seurataan kutsuja, jotka eivät toteudu sekä kehitetään edelleen hoidosta poisjäävien lasten tavoittamista sekä tiivistetään yhteistyötä lastensuojelun ja suun terveydenhuollon välillä.

Suun terveydenhuollon edustajat osallistuivat pääkaupunkiseudun kaupunkien suun terveydenhuollon yksiköiden hammasterveys eli HATE-hammasterveys-työryhmän toimintaan.

Oikomishoitoa annettiin Leinikkien ja Myyrmäen ja Länsimäen hammashoitoloissa. Oikomishoidon tiimeissä työskenteli erikoishammaslääkäreiden johdolla oikomiseen perehtyneitä hammaslääkäreitä, suuhygienistejä ja hammashoitajia. Yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa, Leinikkienillä oli oikomishoidon erikoistumiskoulutuksen kuntaharjoittelussa kaksi hammaslääkäriä. Myyrmäessä toimiva hammaslaboratorio teki tarvittavat oikomiskojeet, mutta niitä hankittiin tarpeen mukaan myös yksityisiltä hammasteknikoilta.

Tunnusluvut

Terveystieteiden palvelut Suun terveydenhuolto

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
suun terveydenhuollon asiakkaat	70 114	73 407	72 290	74 987	77 159	74 375
tutkitut	37 791	39 418	40 230	36 871	36 021	34 209
käynnit yhteensä	193 485	197 140	198 416	203 435	204 152	193 802
kliniset tunnit (kaikki suorittajat)	129 537	123 611	122 338	122 617	124 480	121 720
käynnit hammaslääkärillä	144 238	144 287	147 073	149 550	137 227	130 412
käynnit suuhygienistillä	42 404	44 377	45 388	48 514	51 092	52 280
käynnit hammashoitajalla	10 787	12 397	9 541	11 212	11 276	8 103
peruuttamattomat poisjäännit	9 526	9 354	8 972	9 245	9 261	10 548
peruuttamattomien poisjäännien kliniset tunnit	5 746	5 621	5 306	5 420	5 401	6 266
kiireettömän hoidon jonossa	4 221	5 177	0	0	0	0
jonotusaika (joulukuun lopun poikkileikkaustieto)	3kk 2vk	3kk 3vk	0	0	0	0
hammaslääkärissäkävijöiden osuus väestöstä (peittävyys)	26,16	26,64	27,10	26,76	27,57	24,21
hammaslääkärissäkäynti/ potilas (toistuvuus)	2,65	2,57	2,53	2,55	2,23	2,36
Suun terveydenhuollon kustannukset						
kokonaiskustannukset (1000 €)	22 176	22 548	22 678	23 235	23 468	24 192
euroa/ tutkittu	587	572	564	630	652	707
Asiakasmaksutulot (1 000 €)	5 424	5 538	6 047	6 045	6 198	5 876

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen talous, investoinnit ja rahoitus

Liikelaitosta sitova taloudellinen tavoite on pääoman tuottovaatimus. Laitos täytti sille asetetun vaatimuksen ja tuloutti kaupungille korvausta peruspääomasta 68.210,04 euroa ja korkoa kaupungin lainasta 159.158,04 euroa.

Liikevaihto oli 23.016.509,43 euroa (vuonna 2018 23.217.138,53 euroa), muutos edellisvuoteen verrattuna oli -0,9%. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 18.122,06 euroa (vuonna 2018 16.935,28 euroa).

Asiakasmaksuasetuksen mukaiset tuotot olivat 5.875.718,39 euroa (vuonna 2018 6.159.309,71 euroa). Muutos -4,6% voidaan johtaa liikelaitoksen marraskuussa 2019 käyttöönotettavaan Apotti -asiakastietojärjestelmään, jonka käyttöönottovaiheessa ei pystytty ylläpitämään normaalia asiakasvirtaa. Palvelutuotot palvelusopimukseen perustuen olivat 16.517.888,00 euroa (vuonna 2018 16.273.803,00 euroa), muutoksen ollessa +1,5%. Painotettujen toimenpiteiden määrä vuonna 2019 oli 450.818 kappaletta, joka ylitti palvelusopimuksen määrän (440.477 painotettua toimenpidettä) 10.341 kappaleella vastaten +2,3%:n muutosta palvelusopimukseen velvoitteeseen verrattuna. Painotettujen toimenpiteiden määränmuutos verrattuna vuoteen 2018 oli -6,7%. Vuoden 2019 palvelusopimuksen rahamääräinen ylitys oli noin 0,4 miljoonaa euroa. Liikelaitos tuottaa kuitenkin terveyttä edistäviä palveluita keskeytyksettä. Apotti -järjestelmän käyttöönotosta huolimatta liikelaitos suorittui sopimusvelvoitteesta.

Operatiiviset kulut (kokonaiskulut ilma rahoituksen eriä) olivat 23.980.333,16 euroa (vuonna 2018 23.258.608,23 euroa), josta materiaali- ja palveluostojen oli 5.407.375,82 euroa (vuonna 2018 5.202.989,33 eu-

roa), muutos johtuu pks-päivystyskustannusten muutoksesta (lisäys 133.483,00eur verrattuna edelliseen vuoteen), aine- ja tarvikeostojen muutoksesta vuodelle 2019 (lisäys 66.795,05eur verrattuna edelliseen vuoteen). Henkilöstökulut olivat 16.263.987,16 euroa (vuonna 2018 16.105.451,62 euroa). Liiketoiminnan muut kulut olivat vuonna 2019 2.256.817,44 euroa (vuonna 2018 1.873.186,76 euroa). Merkittävä tekijä liiketoiminnan muissa kuluissa oli myyntisaamisten luottotappioiden kirjauskäytännön muutos, vuodelle 2019 kirjattiin luottotappioita 524.404,11eur verrattuna vuoteen 2018 228.206,95eur muutoksen ollessa 296.197,16eur. Liikelaitos ei kyennyt reagoimaan muutokseen vuoden 2019 aikana. Koneiden ja laitteiden leasingvuokrat kasvoivat merkittävästi johtuen valitusta käytännöstä (vuonna 2019 yhteensä 183.299,76eur verrattuna vuoteen 2018 135.615,20eur) Operatiiviset kulut yhtä painotettua toimenpidettä kohden vuonna 2019 olivat 53,19 euroa (vuonna 2018 48,32 euroa).

Apotti -asiakastietojärjestelmän käyttöönotto aiheutti sekä välittömiä että välillisiä kustannuksia vuodelle 2019. Henkilökunnan koulutus uuteen järjestelmään siirsi työaikaasi asiakastyöstä. Kustannusvaikutuksen arvioidaan olleen vuonna 2019 noin 400.000eur menetettynä liikevaihtona ja eri kustannuserinä.

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen suunnitelman mukaiset poistot olivat 52.152,74 euroa (vuonna 2018 76.980,52 euroa).

Rahoituserät olivat asetettujen raamien mukaiset: korkokulut kunnalle 159 158,04 euroa (korko 7,00 %) ja korvaus peruspääomasta 68 210,04 euroa.

Liikelaitoksen tulos oli 1.156.960,92 euroa alijäämäinen (vuonna 2018 alijäämä oli 234.247,19 euroa).

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen investoinnit vuonna 2019 rahoitettiin leasingperusteella joten investointeja ei kirjattu taseeseen, sama peruste oli voimassa myös edellisenä vuotena 2018.

Liikelaitoksen pysyvät vastaavat olivat vuoden 2019 lopussa 42.787,77 euroa, vuonna 2018 pysyvät vastaavat olivat 94.940,51 euroa. Vaihtuvat vastaavat vuoden 2019 lopussa olivat 6.134.569,02 euroa (vuonna 2018 7.448.806,24 euroa). Yhdystileillä olevat rahat (=saamiset kunnalta) olivat vuoden 2019 lopussa 4.616.496,59 euroa (vuonna 2018 1.951.311,19 euroa). Liikelaitoksen pankkisaamiset vuoden 2019 lopulla olivat 832.199,56 euroa (vuonna 2018 4.461.296,40 euroa).

Liikelaitoksen oma pääoma vuoden 2019 lopussa oli 216.135,31 euroa. Liikelaitoksen peruspääoman alijäämä on 758.299,69.

Toiminta vuonna 2019

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos on kuntalain 10 a luvun mukaisesti 1.6.2010 perustettu kunnallinen liikelaitos, jonka hallinto järjestetään liikelaitoksen johtosäännön sekä Vantaan kaupungin johtosääntöjen ja hallintosäännön määräyksiin. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunta huolehtii kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti tehtävään alueensa toiminnan tulokellisuudesta. Johtokunta kokoontui vuoden 2019 aikana kuusi kertaa.

Liikelaitoksen johtokunta kaudella 2017-2021

Varsinaiset jäsenet:

Raija Heikkonen, puheenjohtaja
Jari Ahokas, varapuheenjohtaja
Matti Lepistö
Joni Hilden
Anni Salonen
Tanja Vahvelainen

Varajäsenet:

Ulla-Maija Kopra
Sina Nordman
Jan Edelmann
Kari Hokkanen
Leila Mäkyne
Kim Hyvärinen

Kaupungin organisaatiossa Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos kuuluu sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan. Liikelaitosta johtaa suun terveydenhuollon johtaja, joka toimii liikelaitoksen toimitusjohtajana. Toiminta on ollut organisoituna 1.1.2014 lähtien kolmeen tulosityksikköön: suun terveydenhuollon vastaanottopalvelut (keskitetyt palvelut), kiireetön vastaanottotoiminta sekä terveyden edistäminen ja oikomishoito, joita johtavat ylihammaslääkärit. Toimipisteitä on 24 sekä yksi liikkuva yksikkö vuodenvaihteessa.

Henkilöstö

Henkilökuntaa oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 326 henkilöä (vuonna 2018 327 henkilöä), joista määräaikaisia oli 43 (vuonna 2018 44). Henkilöstökulut olivat 16.263.987,16 euroa (vuonna 2018 16.105.451,62 euroa).

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Toiminnassa noudatetaan hyvän johtamis- ja hallintotavan periaatteita. Toimintaohjeistusta on kehitetty ohjaamaan sisäistä valvontaa tulosityksiköissä esimiestyön kautta. Säännöllisesti pidettävillä yhteisillä kokouksilla taataan yhteinen käytäntö. Suun terveydenhuollon ammattilaisten ja asiantuntijoiden sekä esimiesten järjestelmällisellä koulutuksella taataan yhteinen näkemys.

Liikelaitoksen varojen käyttöä valvoo toimitusjohtaja. Tavoitteiden toteutumisesta ja taloudesta raportoidaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunnalle säännöllisesti pidettävien kokousten yhteydessä. Vantaan kaupungille raportointi tapahtuu kolmannes vuosittain.

Rahoitus- ja korkoriskien hallinta Vantaan kaupunkikonsernissa on keskitetty rahoituksen tulosalueelle. Vahinko- ja vastuuriskit on rajattu vakuuttamalla. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen vakuutukset on hoidettu osana kaupungin vakuutuksia. Tämä varmistaa kattavan vakuutusturvan ja ajantasaisuuden.

Suun terveydenhuollon toimintaan on kohdistunut normaaleina pidettäviä potilasvalituksia. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksella ei ole tiedossa tilikaudella 2019 lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai muu vaatimus tai oikeusseuraamus.

Tilikauden aikana ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvonalennuksia. Omaisuuden luovutuksia ei suun terveydenhuollon liikelaitoksella ole.

Hankintasopimuksissa käytetään kaupungin yleisiä sopimusehtoja. Erytys sopimusten laadinnassa ja tulkinassa käytetään mm. kaupungin sosiaali- ja terveystoimen hankintayksikön erityisasiantuntija- ja lakimiespalveluja.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden alijäämä 1.156.960,92 euroa siirretään taseen oman pääoman eräksi. Alijäämää ei pystytä kattamaan aikaisempien vuosien ylijäämällä, joten alijäämä siirtyy omaa pääomaa alentavaksi.

Liikelaitoksen peruspääoman alijäämä tulee kattaa seuraavien vuosien aikana vallitsevan normiston mukaisesti. Liikelaitoksen johtokunta tulee käsittelemään yksityiskohtaisen suunnitelman liikelaitoksen alijäämän kattamiseksi seuraavien vuosien kuluessa. Suunnitelma peruspääoman kattamiseksi keskittyy toiminnan selkiinnytämiseen ja keskittämiseen, liikevaihdon määrä- ja hintaerien täsmentämisen sekä ulkoistusmahdollisuuksien käyttöön.

5.3.2 Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2019		Toteuma		Poikkeama
Liikevaihto	23 380		23 017	-	363
Liiketoiminnan muut tuotot	0		18		18
Materiaalit ja palvelut	- 4 457	-	5 407	-	950
Henkilöstökulut	- 16 570	-	16 264		306
Poistot ja arvonalentumiset	- 64	-	52		12
Liiketoiminnan muut kulut	- 2 028	-	2 257	-	229
Liikelylijäämä (-alijäämä)	261	-	945	-	1 206
Muut rahoitustuotot ja -kulut	18		16	-	2
Kunnalle maksetut korkokulut	- 159	-	159		0
Korvaus peruspääomasta	- 68	-	68		0
Rahoitustuotot ja -kulut	- 209	-	211	-	2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	52	-	1 156	-	1 208

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2019		Toteuma		Poikkeama
Toiminnan ja investointien rahavirta	115	-	1 105	-	1 220
Rahoituksen rahavirta	0	-	2 524		-2 524
Rahavarojen muutos	115		-3 629		-3 744

5.3.3 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Vantaan Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tuloslaskelma			
	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018	
Liikevaihto	23 016 509,43	23 217 138,53	
Liiketoiminnan muut tuotot	18 122,06	16 935,28	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 1 566 604,09	- 1 499 809,04	
Palveluiden ostot	- 3 840 771,73	- 3 703 180,29	
	- 5 407 375,82	- 5 202 989,33	
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	- 13 135 923,61	- 12 903 806,34	
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	- 2 662 344,75	- 2 739 302,64	
Muut henkilösivukulut	- 465 718,80	- 462 342,64	
	- 16 263 987,16	- 16 105 451,62	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	- 52 152,74	- 76 980,52	
Liiketoiminnan muut kulut	- 2 256 817,44	- 1 873 186,76	
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 945 701,67	- 24 534,42	
Rahoitustuotot aj -kulut			
Korkotuotot	16 426,76	18 430,96	
Kunnalle maksetut korkokulut	- 159 158,04	- 159 158,04	
Korvaus peruspääomasta	- 68 210,04	- 68 210,04	
Muut rahoituskulut	- 317,93	- 775,65	
	- 211 259,25	- 209 712,77	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	- 1 156 960,92	- 234 247,19	
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 1 156 960,92	- 234 247,19	
Tuloslaskelman tunnusluvut			
	2019	2018	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-37,3	-0,2	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-37,3	-0,2	
Voitto, %	-5,0	-1,0	

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	- 945 701,67	- 24 534,42
Poistot ja arvonalentumiset	52 152,74	76 980,52
Rahoitustuotot ja -kulut	- 211 259,25	- 209 712,77
Toiminnan rahavirta	- 1 104 808,18	- 157 266,67
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	- 2 665 185,40	1 295 217,09
Saamisten muutos muilta	350 325,78	- 90 056,28
Korottomien velkojen muutos kunnalta	- 106,00	270,00
Korottomien velkojen muutos muilta	- 209 323,04	192 342,77
Rahoituksen rahavirta	- 2 524 288,66	1 397 773,58
Rahavarojen muutos	-3 629 096,84	1 240 506,91
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	832 199,56	4 461 296,40
Rahavarat 1.1.	4 461 296,40	3 220 789,49
	- 3 629 096,84	1 240 506,91
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., €	447 029	1 551 837
Investointien tulorahoitus, %	-	-
Lainanhoitokate	-5,9	0,0
Laskennallinen lainanhoitokate	-1,8	0,3
Kassan riittävyys, pv	12,6	69,6
Quick ratio	1,7	1,9
Current ratio	1,7	1,9

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen tase	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	42 787,77	94 940,51
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	42 787,77	94 940,51
	<u>42 787,77</u>	<u>94 940,51</u>
Vaihtuvat vastaavat	6 134 569,02	7 448 806,24
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	686 340,48	1 032 034,93
Saamiset kunnalta	4 616 496,59	1 951 311,19
Muut saamiset	-467,61	4 163,72
	<u>5 302 369,46</u>	<u>2 987 509,84</u>
Rahat ja pankkisaamiset	832 199,56	4 461 296,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 177 356,79	7 543 746,75
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	216 135,31	1 373 096,23
Peruspääoma	974 435,00	974 435,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	398 661,23	632 908,42
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 1 156 960,92	- 234 247,19
Vieras pääoma	5 961 221,48	6 170 650,52
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	2 273 680,16	2 273 680,16
Lyhytaikainen		
Ostovelat	301 768,27	449 464,60
Korottomat velat kunnalta	180,00	286,00
Muut velat	714 096,36	764 726,63
Siirtovelat	2 671 496,69	2 682 493,13
	<u>3 687 541,32</u>	<u>3 896 970,36</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 177 356,79	7 543 746,75

Taseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuus, %	3,5	18,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	25,9	26,6
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	-758,3	398,7
Lainakanta 31.12., 1000 €	2 273,7	2 273,7
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000 €	1 595,2	1 703,2
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	6,8	7,5
Asukasmäärä	233 775	228 166

5.3.4 Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelmanmukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyviin vastaaviin ei ole kirjattu pieniä hankintoja, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, vaan ne on kirjattu tilikauden kuluksi. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain		
1 000 €	2019	2018
Liikelaitoksen tuotot alueittain		
Korvaukset valtiolta	70	60
Myyntituotot kunnilta ja kuntayhtymiltä	180	297
Myyntituotot muilta	5 971	6 309
Opetuspalvelumaksut	1	0
Palvelusopimukseen perustuvat tuotot	16 795	16 550
Liiketoiminnan muut tuotot	18	17
Toimintatuotot yhteensä	23 035	23 233

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

	Poistomenetelmä	Poisto-aika ennen 1.1.2013 hankitut	Poisto-aika 1.1.2013 alkaan hankitut
Aineelliset hyödykkeet			
Sairaala- ja terveydenhuoltolaitteet	tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta

Tasetta koskevat liitetiedot**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot**

Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet	Koneet ja kalusto	
1 000 €	2019	2018
Poistamaton hankintameno 1.1.	95	172
Tilikauden poisto	-52	-77
Poistamaton hankintameno 31.12.	43	95

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely		
1 000 €	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	974	974
Peruspääoma 31.12.	974	974
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	399	633
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	399	633
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 157	-234
Oma pääoma yhteensä	216	1 373

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 €	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilökulujen jaksotukset	2 573	2 611
Muut tilinpäätösjaksotukset	98	72
Siirtovelat yhteensä	2 671	2 683

Vakuudet ja vastuusitoumukset**Vuokravastuut**

1 000 €	2019	2018
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	196	159
Myöhemmin maksettavat	482	411
Vuokravastuut yhteensä	678	570

Vuokravastuut ilmoitettu ilman arvonlisäveroa.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot**Henkilöstön lukumäärä 31.12.**

	2019	2018
Virka- ja työsuhteisista	267	273
Määräaikaisia	38	35
Työllistetyt	1	1
Yhteensä	306	309

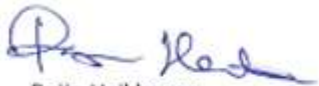
Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2019	2018
Kansallinen kokoomus Vantaa	1 330	720
Perussuomalaiset	68	158
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue Vantaa	243	365
Vihreä liitto Vantaa	225	0
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 866	1 243

5.3.5 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen tilinpäätöksen 2019 allekirjoitukset

Raija Heikkonen
johtokunnan puheenjohtaja

Jari Ahokas
johtokunnan jäsen, vara pj.

Leila Mäkynen
johtokunnan varajäsen

Kari Hokkanen
johtokunnan varajäsen

Helena Salusjärvi-Juopperi
suun terveydenhuollon johtaja, tj.

Vantaalla 26.2.2020

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä
Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.
Vantaalla ____ ____ 2019

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT

5.4 Liikelaitosten vaikutus kaupungin talouteen

	Tuloslaskelman toteumat milj. €			Sisäisten erien eliminoinnit milj. €			Kokonais- tarkastelu mili. €
	Kaupunki	Liike- laitokset	Rahastot	Kaupunki	Liike- laitokset	Rahastot	Tuloslaskelma yhteensä
Toimintatuotot							
Myyntituotot, ulkoiset	43,15	29,33	0,00				72,48
Myyntituotot, sisäiset	6,03	28,89	0,00	-6,03	-28,89	0,00	0,00
Maksutuotot, ulkoiset	85,44	6,70	0,00				92,14
Maksutuotot, sisäiset	0,48	0,03	0,03	-0,48	-0,03	-0,03	0,00
Tuet ja avustukset, ulkoiset	20,35	1,39	0,44				22,18
Muut toimintatuotot, ulkoiset	43,24	0,32	0,19				43,75
Muut toimintatuotot, sisäiset	169,07	0,00	0,42	-169,07	0,00	-0,42	0,00
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-464,24	-44,23	0,00				-508,48
Palvelujen ostot, ulkoiset	-691,47	-7,10	-1,52				-700,09
Palvelujen ostot, sisäiset	-34,11	-2,00	0,00	34,11	2,00	0,00	0,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulk	-49,80	-3,65	-0,01				-53,47
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, sis	-0,02	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00
Avustukset, ulkoiset	-77,66	0,00	-0,07				-77,72
Muut toimintakulut, ulkoiset	-63,15	-4,56	-0,01				-67,71
Muut toimintakulut, sisäiset	-164,75	-4,06	0,00	164,75	4,06	0,00	0,00
Toimintakate	-1 177,45	1,06	-0,53	23,31	-22,85	-0,45	-1 176,92
Verotulot	1 014,61						1 014,61
Valtionosuudet	184,32						184,32
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot, ulkoiset	12,48	0,02	1,46				13,96
Korkotuotot, sisäiset	0,17	0,00	0,00	-0,17			0,00
Muut rahoitustuotot, ulkoiset	15,55	0,00	0,04				15,59
Muut rahoitustuotot, sisäiset	0,07	0,00	0,00	-0,07			0,00
Korkokulut, ulkoiset	-1,91	0,00	0,00				-1,92
Korkokulut, sisäiset	0,00	-0,17	0,00	0,00	0,17		0,00
Muut rahoituskulut, ulkoiset	-0,51	0,00	0,00				-0,51
Muut rahoituskulut, sisäiset	0,00	-0,07	0,00	0,00	0,07		0,00
Vuosikate	47,33	0,84	0,97	23,06	-22,61	-0,45	49,14
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-109,35	-1,34	-0,66				-111,35
Arvonalentumiset	-3,80	0,00	0,00				-3,80
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset tuotot	3,27	0,00	0,00				3,27
Tilikauden tulos	-62,56	-0,49	0,30	23,06	-22,61	-0,45	-62,75
Varausten ja rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		0,46	-0,30				0,16
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-62,56	-0,03	0,00	23,06	-22,61	-0,45	-62,59

	Rahoituslaskelman toteumat mili. €			Sisäisten erien eliminoinnit milj. €			Kokonais- tarkastelu mili. €
	Kaupunki	Liike- laitokset	Rahastot	Kaupunki	Liike- laitokset	Rahastot	Rahoitus- laskelma yhteensä
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	47,33	0,84	0,97	23,06	-22,61	-0,45	49,14
Satunnaiset erät	3,27						3,27
Tulorahoituksen korjaukset	-16,63	-0,18					-16,81
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-150,73	-2,30	-4,54				-157,56
Rahoitusosuudet investointeihin	0,66	0,25					0,91
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	26,58	0,29					26,87
Toiminnan ja investointien rahavirta	-89,52	-1,09	-3,57	23,06	-22,61	-0,45	-94,18
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-0,31		-2,83				-3,13
Antolainasaamisten vähennykset	2,93		5,42				8,35
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100,00						100,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-82,29						-82,29
Lyhytaikaisten lainojen muutos	25,53						25,53
Oman pääoman muutokset	0,11						0,11
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,95						0,95
Vaihto-omaisuuden muutos	-0,05						-0,05
Saamisten muutos	7,65	1,24	0,03	-0,50	0,35	4,13	12,91
Korottomien velkojen muutos	19,99	0,19	0,25	-3,99	0,00	0,00	16,45
Rahoituksen rahavirta	74,52	1,44	2,87	-4,49	0,36	4,13	78,83
Rahavarojen muutos	-15,00	0,34	-0,70	18,58	-22,26	3,68	-15,35

5.5 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset

5.5.1 Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tilinpäätöslaskelmat

Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Liikevaihto	626,00	638,00
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	- 69,45	- 62,59
Liiketoiminnan muut kulut	- 65 000,00	- 36 955,00
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 64 443,45	- 36 379,59
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 455 184,03	1 512 986,75
Muut rahoitustuotot	31 111,14	40 824,31
	<u>1 486 295,17</u>	<u>1 553 811,06</u>
Ylijäämä (alijäämä) ennen rahastosiirtoja	1 421 851,72	1 517 431,47
Rahaston lisäys (-) tai vähennys (+)	- 1 421 851,72	- 1 517 431,47
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00

Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 64 443,45	- 36 379,59
Rahoitustuotot ja -kulut	1 486 295,17	1 553 811,06
Toiminnan rahavirta	1 421 851,72	1 517 431,47
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys muilta	- 2 825 000,00	- 205 000,00
Antolainasaamisten vähennys muilta	5 415 711,55	3 665 134,71
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	- 4 129 469,24	- 5 218 237,77
Saamisten muutos muilta	7 930,46	203 716,59
Korottomien velkojen muutos muilta	113 045,00	36 955,00
Rahoituksen rahavirta	- 1 417 782,23	- 1 517 431,47
Rahavarojen muutos	4 069,49	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	4 069,49	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
	<u>4 069,49</u>	<u>0,00</u>

Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tase	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	46 101 308,86	48 692 020,41
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	46 101 308,86	48 692 020,41
Vaihtuvat vastaavat	49 792 507,75	45 666 899,48
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	49 673 162,11	45 543 692,87
Lyhytaikaiset saamiset		
Siirtosaamiset	115 276,15	123 206,61
Rahat ja pankkisaamiset	4 069,49	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	95 893 816,61	94 358 919,89
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	95 743 816,61	94 321 964,89
Muut omat rahastot	95 743 816,61	94 321 964,89
Vieras pääoma	150 000,00	36 955,00
Lyhytaikainen		
Siirtovelat	150 000,00	36 955,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	95 893 816,61	94 358 919,89

5.5.2 Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston tilinpäätöslaskelmat

Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Liiketoiminnan muut tuotot	192 498,26	209 069,04
Tuet ja avustukset kunnalta	437 968,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 3 566,50	- 1 990,77
Palvelujen ostot	- 729 771,93	- 484 356,66
	- 733 338,43	- 486 347,43
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 663 642,43	- 497 396,42
Liiketoiminnan muut kulut	- 11 777,63	- 247 672,10
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	- 308,32	31,10
Muut rahoituskulut	- 153,56	- 87,99
	- 461,88	- 56,89
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 778 754,11	- 1 022 403,80
Rahaston lisäys (-) tai vähennys (+)	778 754,11	1 022 403,80
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00

Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston rahoituslaskelma		1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta			
Liikelyijäämä (-alijäämä)	-	778 754,11	- 1 022 403,80
Poistot ja arvonalentumiset		663 642,43	497 396,42
	-	115 111,68	- 525 007,38
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	4 536 085,94	- 2 248 538,60
Toiminnan ja investointien rahavirta	-	4 651 197,62	- 2 773 545,98
Rahoituksen rahavirta			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Saamisten muutos kunnalta		4 635 607,50	2 136 500,73
Saamisten muutos muilta	-	13 020,00	580 337,63
Korottomien velkojen muutos muilta		28 610,12	56 707,62
Rahoituksen rahavirta		4 651 197,62	2 773 545,98
Rahavarojen muutos		0,00	0,00
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.		0,00	0,00
Rahavarat 1.1.		0,00	0,00
		0,00	0,00
Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston tase		31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat		13 544 475,41	9 672 031,90
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset		1 032 025,58	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet		7 015 671,49	7 679 313,92
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		5 496 778,34	1 992 717,98
		13 544 475,41	9 672 031,90
Vaihtuvat vastaavat		7 928 773,62	12 551 361,12
Pitkäaikaiset saamiset			
Saamiset kunnalta		7 915 753,62	12 551 361,12
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset		13 020,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ		21 473 249,03	22 223 393,02
VASTATTAVAA			
Oma pääoma		21 004 047,04	21 782 801,15
Muut omat rahastot		21 004 047,04	21 782 801,15
Vieras pääoma		469 201,99	440 591,87
Lyhytaikainen			
Ostovelat		461 201,99	432 591,87
Muut velat		8 000,00	8 000,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		21 473 249,03	22 223 393,02

5.5.3 Sosiaalisen luototuksen rahaston tilinpäätöslaskelmat

Sosiaalisen luototuksen rahaston tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Liiketoiminnan muut tuotot	1 139,25	525,16
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	- 2 368,62	- 2 235,22
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	8 407,67	8 336,82
Muut rahoitustuotot	6 405,68	11 149,65
Muut rahoituskulut	- 1 097,16	- 10 191,85
Ylijäämä (alijäämä) ennen rahastosiirtoja	12 486,82	7 584,56
Rahaston lisäys (-) tai vähennys (+)	- 12 486,82	- 7 584,56
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00

Sosiaalisen luototuksen rahaston rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 1 229,37	- 1 710,06
Rahoitustuotot ja -kulut	13 716,19	9 294,62
Toiminnan rahavirta	12 486,82	7 584,56
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	857,01	1 240,80
Saamisten muutos muilta	35 102,52	133 794,72
Korottomien velkojen muutos muilta	- 10 191,85	10 191,85
Rahoituksen rahavirta	25 767,68	145 227,37
Rahavarojen muutos	38 254,50	152 811,93
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	416 558,22	378 303,72
Rahavarat 1.1.	378 303,72	225 491,79
	<u>38 254,50</u>	<u>152 811,93</u>

Sosiaalisen luototuksen rahaston tase	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
Vaihtuvat vastaavat	1 797 884,06	1 795 589,09
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	219 090,42	225 164,57
Saamiset kunnalta	894 117,45	894 974,46
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	52 997,38	80 557,60
Lainasaamiset	215 120,59	216 588,74
Rahat ja pankkisaamiset	416 558,22	378 303,72
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 797 884,06	1 795 589,09
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	1 797 884,06	1 785 397,24
Muut omat rahastot	1 797 884,06	1 785 397,24
Vieras pääoma	0,00	10 191,85
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Siirtovelat	0,00	10 191,85
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 797 884,06	1 795 589,09

5.5.4 Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat

Vahinkorahaston tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Liikevaihto	30 000,00	30 000,00
Liiketoiminnan muut tuotot	422 086,45	410 911,13
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 10 571,54	- 8 785,91
Palvelujen ostot	- 792 971,51	- 1 766 503,41
	- 803 543,05	- 1 775 289,32
Liiketoiminnan muut kulut	0,00	2 411,61
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 351 456,60	- 1 336 789,80
Rahaston lisäys (-) tai vähennys (+)	351 456,60	1 336 789,80
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00

Vahinkorahaston rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2019	1.1. - 31.12.2018
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 1 654 000,00	- 1 336 789,80
Toiminnan rahavirta	- 1 654 000,00	- 1 336 789,80
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	1 654 000,00	1 336 789,80
Rahoituksen rahavirta	1 654 000,00	1 336 789,80
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Vahinkorahaston tase	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
Vaihtuvat vastaavat	8 300 976,38	8 532 591,43
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	8 300 976,38	8 532 591,43
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 300 976,38	8 532 591,43
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	8 172 882,39	8 524 338,99
Muut omat rahastot	8 172 882,39	8 524 338,99
Vieras pääoma	128 093,99	8 252,44
Lyhytaikainen		
Ostovelat	128 093,99	8 252,44
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 300 976,38	8 532 591,43

6 Luettelot ja selvitykset

6.1 Käytetyt kirjanpitokirjat ja selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Tasekirja on Arkistolaitoksen päätöksen 3.9.2001 KA 158/43/2001 mukaan säilytettävä pysyvästi.

Kirjanpitolain 2:10 §:n mukaan tilikauden tositteet, liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto sekä muukin mahdollinen liiketapahtumia varmentava kirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään 6 vuotta sen vuoden lopusta lukien, jonka aikana tilikausi on päättynyt. Poikkeuksina kirjanpitolain 2:10 §:ään ovat muun muassa EU-hankkeiden kirjanpitoasiakirjat (10 vuotta) sekä kiinteistöinvestointiin liittyvät laskut, tositteet ja selvitykset (13 vuotta). Arkistoinnista vastaa tositteita käyttänyt toimiala.

Tilinpäätösasiakirjojen arkistointi

Tase- ja tuloslaskelmat	SAP -järjestelmässä
Rahoituslaskelmat	SAP -järjestelmässä
Tilikauden tapahtumat seurantakohteittain	SAP -järjestelmässä
Pysyvien vastaavien kohdeluettelo	SAP -järjestelmässä
Pysyvien vastaavien koontiluettelot	SAP -järjestelmässä
Päiväkirja	Asta-arkistointijärjestelmässä
Pääkirja	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 172000 Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 172500 Myyntisaamiset jäsenkuntayhtymiltä	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 173000 Myyntisaamiset, omistusyhteisöiltä, lyhytaikaiset	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 173500 Myyntisaamiset, kunnan sisäiset	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 174000 Myyntisaamiset muilta	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 254500 Ostovelat tytäryhteisöille	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 254600 Ostovelat jäsenkuntayhtymille	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 254700 Ostovelat osakkuusyhteisöille, lyhytaikaiset	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 254800 Ostovelat sisäiset, lyhytaikaiset	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tilin 254900 Ostovelat muille	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tositelajit ja numerosarjat 2019	Asta-arkistointijärjestelmässä
Tililuettelo vuodelta 2019	Asta-arkistointijärjestelmässä
Varastokirjanpidot	
Varikko	atk-tuloste
Hoitotarvikevarasto	atk-tuloste
Tasekirja	erikseen sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina

Muilta osin kirjanpitoaineisto arkistoidaan paperille tulostetussa muodossa.

6.2 Luettelo tositelajeista

SAP -tositelajiluettelo 2019

Tositelaji	Numerosarja	Tositenumerot		Toimiala/tulosalue
02	A1	13803001 - 13803999	Palvelukassa	Verkkomaksu
04	A3	13806001 - 13806999	Palvelukassa	Tikkurilan uimahalli
10	A9	13814001 - 13814999	Palvelukassa	Hakunilan uimahalli
11	B0	13815001 - 13815999	Palvelukassa	Korson uimahalli
12	B1	13816001 - 13816999	Palvelukassa	Martinlaakson uimahalli
13	B2	13817001 - 13817999	Palvelukassa	Myyrmäen uimahalli
15	B4	13819001 - 13819999	Palvelukassa	Palvelukassojen yhteinen tositelaji
16	B5	13820001 - 13820999	Palvelukassa	Käenkukka
28	C7	13832001 - 13832999	Palvelukassa	Ympäristökeskus, eläinlääkäri
31	D0	13838001 - 13838999	Palvelukassa	Kuvataide
33	D2	13840001 - 13840999	Palvelukassa	Koutsi
35	D5	13842001 - 13842999	Palvelukassa	Vantaan Valo Minkkitie
AA	01	10000000 - 12999999	Käyttöom.kirjaus	Talousspalvelukeskus
AB	99	99000000 - 99999999	Kirjanpitosite	Talousspalvelukeskus
AF	03	30000000 - 38999999	Poistokirjaukset	Talousspalvelukeskus
AZ	02	20000000 - 23999999	Investointien purku	Talousspalvelukeskus
BA	06	60000000 - 60999999	Konekielinen tiliote	Talousspalvelukeskus
BM	24	24000000 - 24999999	Ostomaksu,autom.	Rahoitustoimi
D5	54	54000000 - 54999999	Saku/Merlot Medi	KuPeLa /1211
D7	56	56000000 - 56999999	SoftMedic	Työterveys/1210
DL	31	31000000 - 31999999	Luottotappio	Talousspalvelukeskus
DP	08	80000000 - 89999999	Perintätoim.rahatil.	Talousspalvelukeskus
DT	19	19000000 - 19999999	Asiakkaat - tasaus	Talousspalvelukeskus
DV	14	14000000 - 14999999	Myyntisuor.autom.	Talousspalvelukeskus
DZ	14	14000000 - 14999999	Myyntisuor.manuaal.	Talousspalvelukeskus
K1	25	25000000 - 25999999	Konekeskus Kuljetus	Kuntatekniikan keskus
K2	26	26000000 - 26999999	Varikko Polttoaineet	Kuntatekniikan keskus
K5	33	33000000 - 33999999	PSOP toimittajalasku	Talousspalvelukeskus
K6	34	34000000 - 34999999	Apotti-maksut	Sosiaali- ja terveystoimi
K7	36	36000000 - 36999999	Apotti-maksusitoumus	Sosiaali- ja terveystoimi
K9	K9	50000000 - 59999999	Rahapalautukset	Talousspalvelukeskus
KH	20	20000000 - 20999999	Toimittajat-vel.	Talousspalvelukeskus
KM	27	27000000 - 27999999	Toimittajat-matkust.	Talousspalvelukeskus
KP	48	48000001 - 48999999	*Tilin ylläpito	Talousspalvelukeskus
KR	21	21000000 - 21999999	Toimittajat - lasku	Talousspalvelukeskus
KS	23	23000000 - 23999999	Sisäiset maksut	Talousspalvelukeskus
KT	24	24000000 - 24999999	Toimittajat -tasaus	Talousspalvelukeskus
KX	28	28000000 - 28999999	Sisäiset ostolaskut	Talousspalvelukeskus
L1	L1	66400001 - 66499999	Konekeskus, uusi	Kuntatekniikan keskus
L2	L2	66500001 - 66599999	Varikko, uusi	Kuntatekniikan keskus
LE	LE	29100001 - 29199999	Asiakastietojärjeste	Sosiaali- ja terveystoimi
LF	LF	29200001 - 29299999	Asiakastietojärjeste	Sosiaali- ja terveystoimi
LG	LG	29300001 - 29399999	Asiakastietojärjeste	Sosiaali- ja terveystoimi
LJ	LJ	42300001 - 42399999	Sisäiset vuokrat/koki	Tilakeskus

Tositelaji	Numerosarja	Tositenumerot		Toimiala/tulosalue
PA	PA	17110001 - 17119999	Tuntipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PC	PC	18110001 - 18119999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PD	PD	18140001 - 18149999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PF	PF	18150001 - 18159999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PH	PH	18170001 - 18179999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PK	PK	18190001 - 18199999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PL	PL	19110001 - 19119999	Palkkiot	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PM	PM	19120001 - 19129999	Palkkiot	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PQ	PQ	39100001 - 39199999	Palkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PR	42	420000000 - 429999999	Hinnanmuutos	Keskusvarasto
PY	PY	18200001 - 18299999	Ennak.kirjaus lomapalk	Henkilöstökeskus, palkanlask.
RE	44	440000000 - 449999999	Lasku - brutto(MM)	Keskusvarasto
RV	00	1000000000 - 9899999999	Myyntilasku(SD)	Talousspalvelukeskus
RX	93	930000000 - 939999999	Sisäinen laskutus	Talousspalvelukeskus
SA	11	110000000 - 118999999	Pääkirjatilitosite	Talousspalvelukeskus
ST	39	390000000 - 399999999	Pk-tilit - tasaus	Talousspalvelukeskus
SU	SU	119000000 - 119999999	Alv-jälkikirjaustos.	Talousspalvelukeskus
WA	45	450000000 - 459999999	Tavaranluovutus	Keskusvarasto
WE	46	460000000 - 469999999	Tavaranvastaanotto	Keskusvarasto
WI	47	470000000 - 479999999	Inventointitosite	Keskusvarasto
X2	D6	14800001 - 14899999	Kaupunkikortti	Ateriapalvelut

Liitetietojen tositelajiluettelo 2019

Tositelaji	Numerosarja	Tositenumerot		Toimiala/tulosalue
LT		1-999	Liitetiedot	Talousspalvelukeskus

6.3 Tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Vuosikate euroa/ asukas

$$= \text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä 31.12.}$$

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

$$= \text{Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymä}$$

(Kunta ja konserni) Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

(Liikelaitos) Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * (\text{Yli-/ alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$$

(Kunta ja konserni) Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Jos lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla lainakanta 31.12. kahdeksalla.

(Liikelaitos) Lainanhoitokate

$$= (\text{Yli-/ alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Taseen tunnusluvut

(Kunta ja liikelaitos) Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

(Konserni) Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) euroa/ asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä 31.12.}$

(Kunta ja konserni) Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

(Liikelaitos) Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat} + \text{Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä})$

Lainakanta euroa/ asukas

= $\text{Lainakanta} / \text{Asukasmäärä 31.12.}$

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut, euroa/ asukas

= $[\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}] / \text{Asukasmäärä 31.12.}$

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

7 Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

VANTAAN KAUPUNKI

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Vantaalla 23.3.2020

Vantaan kaupunginhallitus

Sari Multala

Heikki Heikkilä

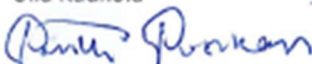
Vaula Norrena

Anitta Orpana

Ulla Kaukola

Pentti Puoskarinen

Mika Niikko

Kati Tyystjärvi

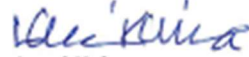

Ritva Viljanen

Kaupunginjohtaja

Säde Tahvanainen

Lauri Kaira

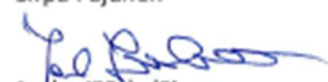
Sakari Rokkanen

Faysal Abdi

Sirpa Pajunen

Jouko Jääskeläinen

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vantaalla ____ 2020

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT

Vantaan kaupunki
p. 839 11 (vaihte)
Asematie 7, 01300 Vantaa